

**BELEIDS- EN BEGROTINGSTOELICHTING
NAAR AANLEIDING VAN DE
BEGROTINGSUITVOERING 2023
MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN**

Ingediend door
Minister Lydia Peeters
Vlaams minister van
Mobiliteit en Openbare Werken

I. INHOUDSOPGAVE

I. INHOUDSOPGAVE	2
II. INLEIDING DOOR DE MINISTER.....	6
III. SAMENVATTING	7
IV. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN	11
SD 1: Investeren in de capaciteit en de betrouwbaarheid van onze vervoersnetwerken	11
1.1. Investeren in robuuste en toekomstbestendige vervoersnetwerken.....	11
1.2. Investeren in het onderhoud en de capaciteit van ons wegennetwerk.....	11
1.3. Naar een Geïntegreerd Investeringsprogramma en professioneel assetmanagement	13
SD 2: Inzetten op combimobiliteit en basisbereikbaarheid voor personenvervoer	15
2.1. Investeren in een verkeersveilig, kwalitatief en aantrekkelijk fietsnetwerk.....	15
2.2. Een sterk, kwaliteitsvol en aantrekkelijk openbaar en collectief vervoer uitbouwen	16
2.3. Een vlotte doorstroming op de weg realiseren	17
2.4. Herkenbare en gebruiksvriendelijke vervoersknooppunten voor combimobiliteit	18
2.5. Een sterke impuls aan het mobiliteitsdelen geven	18
2.6. Stimuleren van prioritaire Vlaamse spoorprojecten	18
2.7. Personenmobiliteit over het water	18
SD 3: NAAR EEN GOED VERKNOOPT LOGISTIEK NETWERK EN OPTIMAAL ONTSLTEN	
INTERNATIONALE KNOOPPUNTEN.....	20
3.1. Een verknoopt netwerk voor goederenvervoer	20
3.2. Inzetten op een verdere uitbouw van het waterwegennetwerk	20
3.3. Pijpleidingen als een volwaardige transportmodus	21
3.4. De zee- en luchthavens als toegangspoorten tot Vlaanderen	21
SD 4: NAAR EEN SLACHTOFFERVRIJ VERVOERSSYSTEEM	25
4.1. Verkeersveilig gedrag bij alle weggebruikers.....	25
4.2. Verminderen van de conflictzones, in het bijzonder voor de kwetsbare weggebruiker	26
4.3. Verbeterde controle en handhaving	27
4.4. Geactualiseerd verkeersveiligheidsplan.....	28
SD 5: MOTIVEREN EN PRIKKELEN TOT GEDRAGSVERANDERING EN EEN NIEUWE MOBILITEITS- EN	
LOGISTIEKE CULTUUR	30
5.1. De omslag maken naar een nieuwe mobiliteits- en logistieke cultuur	30
5.2. Het gebruik van vervoersnetwerken op een efficiënte manier beprijzen.....	30
SD 6: NAAR EEN SLIMMERE EN INNOVATIEVERE INFRASTRUCTUUR.....	31
6.1. Naar een ITS-plan voor Vlaanderen	31
6.2. Inzetten op een slim, innovatief en duurzaam wegennetwerk.....	31
6.3. Een slim, innovatief en duurzaam waterwegennetwerk.....	32
6.4. Naar een innovatief fietsnetwerk.....	33
SD 7: AANDACHT VOOR EEN EVENWICHTIGE EN DUURZAME MULTIFUNCTIONALITEIT VAN ONS	
TRANSPORTNETWERK	35
7.1. De recreatieve en toeristische troeven van Vlaanderen mee versterken.....	35
7.2. Naar een integrale klimaataanpak en een vermindering van de milieudruk en het energieverbruik	35
7.3. Vlaanderen beveiligen tegen overstromingen en droogterisico.....	37

SD 8: EXPERTISE DELEN EN NIEUWE SAMENWERKINGEN AANGAAN	39
8.1. Een gebiedsgerichte samenwerking binnen de vervoerregio's.....	39
8.2. Vlaamse betrokkenheid op Europees en internationaal niveau vergroten	39
8.3. Bestuurlijk samenwerken met de federale overheid en de andere gewesten	41
8.4. Samenwerken in quadruple-helix verband	41
8.5. De vinger aan de pols houden.....	41
8.6. Linken leggen met andere Vlaamse beleidsdomeinen.....	42
8.7. Daadkrachtige samenwerking binnen het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken	42
V. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN	44
VI. BELEIDSVELD: REGIONALE LUCHTHAVENS	45
ISE LUCHTHAVENBELEID	45
Strategische doelstellingen	45
Operationele doelstellingen.....	45
Budgettair kader voor het begrotingsjaar.....	45
Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)	46
ISE UITBATING REGIONALE LUCHTHAVENS	46
Strategische doelstellingen	47
Operationele doelstellingen.....	47
Budgettair kader voor het begrotingsjaar.....	47
Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)	48
ISE LUCHTHAVENINFRASTRUCTUUR	49
Strategische doelstellingen	49
Operationele doelstellingen.....	49
Budgettair kader voor het begrotingsjaar.....	49
Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)	51
Overige entiteiten onder toezicht.....	52
VII. BELEIDSVELD: GEMEENSCHAPPELIJK VERVOER	54
ISE BASISBEREIKBAARHEID	54
Operationele doelstellingen.....	55
Budgettair kader voor het begrotingsjaar.....	55
Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)	56
DAB's	62
Overige entiteiten onder gezag.....	63
Overige entiteiten onder toezicht.....	63
VIII. BELEIDSVELD: ALGEMEEN MOBILITEITSBELEID	76
ZONDER ISE	76
DAB's	76
ISE ALGEMENE BELEIDSONDERSTEUNING	77
Operationele doelstellingen.....	77
Budgettair kader voor het begrotingsjaar.....	78
Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)	79
DAB's	83

ISE MODI-OVERSCHRIJDEND MOBILITEITSBELEID	85
Operationele doelstellingen	85
Budgettair kader voor het begrotingsjaar	86
Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)	86
DAB's	91
IX. BELEIDSVELD: WEGINFRASTRUCTUUR EN –BELEID	96
ISE VERKEERSVEILIGHEID	96
Operationele doelstellingen	97
Budgettair kader voor het begrotingsjaar	97
Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)	98
DAB's	104
Overige entiteiten onder toezicht	105
ISE VERKEERSBELEID	105
Operationele doelstellingen	105
Budgettair kader voor het begrotingsjaar	106
Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)	106
DAB's	110
ISE WEGINFRASTRUCTUUR ALGEMEEN.....	111
Operationele doelstellingen	111
Budgettair kader voor het begrotingsjaar	112
Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)	112
DAB's	115
Overige entiteiten onder toezicht	117
ISE ONDERHOUD WEGINFRASTRUCTUUR	117
Operationele doelstellingen	117
Budgettair kader voor het begrotingsjaar	117
Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)	118
ISE INVESTERINGEN WEGINFRASTRUCTUUR.....	120
Operationele doelstellingen	120
Budgettair kader voor het begrotingsjaar	121
Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)	121
DAB's	125
Overige entiteiten onder toezicht	135
X. BELEIDSVELD: WATERINFRASTRUCTUUR EN -BELEID	143
ISE HAVEN- EN WATERBELEID	143
Operationele doelstellingen	143
Budgettair kader voor het begrotingsjaar	143
Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)	144
ISE WATERINFRASTRUCTUUR ALGEMEEN.....	146
Operationele doelstellingen	147
Budgettair kader voor het begrotingsjaar	147
Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)	148
ISE ONDERHOUD WATERINFRASTRUCTUUR	150
Operationele doelstellingen	151
Budgettair kader voor het begrotingsjaar	151

Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)	152
DAB's	156
Overige entiteiten onder toezicht	156
ISE INVESTERINGEN WATERINFRASTRUCTUUR	157
Operationele doelstellingen	158
Budgettair kader voor het begrotingsjaar	158
Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)	159
DAB's	161
Overige entiteiten onder toezicht	168
ISE SCHEEPVAARTVERKEER	169
Operationele doelstellingen	169
Budgettair kader voor het begrotingsjaar	169
Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)	170
DAB's	174
XI. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD	
183	
Apparaatskredieten	183
PROGRAMMA MA - MB0 – DEPARTEMENT MOW	183
PROGRAMMA MA - MC0 – AGENTSCHAP VOOR MARITIEME DIENSTVERLENING EN KUST	187
PROGRAMMA MA - MD0 – AGENTSCHAP WEGEN EN VERKEER	188
DAB	190
PROGRAMMA MA - MCD – DAB LOODSWEZEN	190
PROGRAMMA MA - MCE – DAB VLOOT	191
XII. LIJST MET AFKORTINGEN	193
XIII. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'	195
XIV. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE RESOLUTIES EN MOTIES VAN HET VLAAMS PARLEMENT'	200
XV. 'OVERZICHT VAN DE AANBEVELINGEN VAN HET REKENHOF'	201
XVI. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE ARRESTEN VAN HET GRONDWETTELIJK HOF EN HET HOF VAN JUSTITIE'	216

II. INLEIDING DOOR DE MINISTER

Mobiliteit is een dynamisch gegeven, beïnvloed door diverse maatschappelijke uitdagingen (o.a. klimaatverandering, coronacrisis, internationale conflicten, energiecrisis). Terugkeren naar 'business as usual' is geen optie. De verkeersberichten liegen er niet om: we staan uren in de file en dat heeft een grote maatschappelijke en economische kost. Bovendien is het personen- en goederenvervoer goed voor ruim 20% van de CO²-uitstoot.

Vandaar mijn ambitie: voertuigkilometers verminderen, verschuiven en vergroenen. De mobiliteit van de toekomst moet veilig, duurzaam en intelligent zijn. We moeten het aantal verkeersdoden drastisch verminderen, de uitstoot van vervoersmiddelen beperken, de verkeersdoorstroming verbeteren en de ecologische voetafdruk van mobiliteit verkleinen.

Om deze doelstellingen te realiseren, investeerden we in 2023 opnieuw in de grote investeringsprojecten die zijn vastgelegd in het Vlaams regeerakkoord. En uiteraard stonden de investeringen ook weer in het teken van mijn drie speerpunten: fiets, verkeersveiligheid en duurzaamheid.

De fiets is één van de meest duurzame vervoersmodi. Vandaag leggen we al 18% van onze verplaatsingen met de fiets af. Na Nederland, en samen met Denemarken, rijden we in Europa in de kop van het peloton. Dat is mooi, maar we kunnen beter. Daarom wil ik bij elke Vlaming een fietsreflex creëren, waarbij mensen spontaan aan de fiets denken voor (korte) verplaatsingen. Want fietsen zit in ons DNA. Als we (nog) meer mensen op de fiets willen krijgen, moeten we zorgen voor comfortabele én veilige fietspaden. De wereld verandert, ook op het fietspad. Ook al lijkt het ongevalrisico per gefietste kilometer af te nemen, de fietsongevalcijfers zijn te hoog. We moeten dan ook blijven werken aan meer fietsveiligheid. Daarom voorzagen we in 2023 opnieuw een groot investeringsbudget voor de aanleg en verbetering van fietspaden met bijzondere aandacht voor fietsveiligheid en -comfort. Om dit te realiseren, werken we nauw samen met lokale overheden, provincies en bedrijven.

Verkeersveiligheid is een topprioriteit. Elk slachtoffer is er één teveel. Geen verkeersdoden moet een dagelijkse doelstelling zijn. De lat ligt hoog. Maar als het over verkeersveiligheid gaat, kan ze niet hoog genoeg liggen. Ook in 2023 maakten we dan ook verder werk van de aanpak van gevaarlijke punten en de realisatie van veilige schoolomgevingen en -routes in samenwerking met lokale besturen. Via de bestuurlijke aanpak 'Mobiliteit Innovatief Aanpakken' (MIA) proberen we nog sneller, alerter en proactiever te reageren. Rijden onder invloed, afleiding en snelheid zijn nog steeds de grootste killers in het verkeer. Daarom blijven ook handhaving, educatie en sensibilisering noodzakelijk. Snelheids- en trajectcontroles zijn geen pestmaatregel, maar een middel om mensen bewust te maken van het belang van verkeersveilig gedrag.

Met de grote shift 'Hoppin' voor een meer efficiënt en vraaggericht openbaar vervoer ondergaat De Lijn de grootste hervorming in decennia. Op 1 januari 2023 ging de gefaseerde uitrol officieel van start. De eerste grotere fase (fase 1) kwam er op 1 juli 2023. Dit plan is echter niet in steen gebeiteld. Als er een probleem is, dan moet dit op maat worden bekeken want mobiliteit is een basisrecht. Niemand mag in de kou blijven staan. Ik ben er dan ook van overtuigd dat als we op verschillende overheidsniveaus de krachten bundelen, we een sterk openbaar vervoer kunnen uitbouwen.

Het vergroenen van zowel onze private als publieke vloot is een prioriteit. Elektrische auto's zullen binnen 10 jaar de norm zijn, en als overheid moeten we de nodige ondersteuning bieden. Daarom maakten we ook in 2023 versneld werk van de uitbreiding van publieke en semi-publieke laadinfrastructuur in Vlaanderen.

Maar ook inzake goederenvervoer moeten we de tanker keren. De toekomst van mobiliteit is meer dan ooit duurzaam en multimodaal. Het vinden van een balans

tussen kostenefficiëntie, mobiliteitswinst en emissiereductie staat centraal. Voor het goederenvervoer kiezen we resoluut voor het water, voor het Albertkanaal als economische slagader en andere kanalen die fungeren als blauwe snelwegen. Ik ben dan ook blij dat we alle bruggen over het Albertkanaal hebben kunnen verhogen om zo de shift naar het water te versnellen.

III. SAMENVATTING

Ook in 2023 werd verder geïnvesteerd in robuuste en toekomstbestendige **vervoersnetwerken**. Zo werd er verder gewerkt aan een aantal PPS projecten, zoals het project A12 Knooppunt Londerzeel-Zuid, het project 'Ontknoping van Mechelen' en het DBFM-project 'Premetro Kerkstraat-Pothoekstraat'. De bruggen in categorie 4 (slechte toestand) worden tijdens deze en volgende legislatuur aangepakt, via reguliere investeringen en via de PPS 'Overbruggen' die werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 31 maart 2023. Naast de PPS projecten werd er ook verder gewerkt aan het uitwisselingsplatform voor onteigeningen.

In het kader van de Oosterweelverbinding werd in 2023 over het hele projectgebied gewerkt. Gelijktijdig met de infrastructuurwerken worden de leefbaarheidsprojecten gerealiseerd. Meer dan de helft van de investeringen voor Werken aan de Ring in 2023 ging naar fietsinvesteringen in de Vlaamse Rand. Het voorkeursalternatief voor Noord Zuid Limburg werd uitgewerkt tot een referentieontwerp.

Net zoals de afgelopen jaren werd er ook in 2023 ingezet op een comfortabele en veilige **fietsinfrastructuur**. De Fietsambitienota 'Fietsen natuurlijk' werd vertaald naar een fietsactieplan, waaraan tevens een nieuwe organisatiestructuur voor het Vlaamse fietsbeleid werd gekoppeld. In 2023 werd er 319 miljoen euro vastgelegd voor fietsinfrastructuur, goed voor 289 km aan nieuwe en verbeterde fietspaden. Fietsveiligheid staat hierbij voorop, en moet ook bijdragen aan de ambitie van het Verkeersveiligheidsplan Vlaanderen 2021-2025.

Inzake **verkeersveiligheid** waren er in 2023 verschillende sensibiliseringscampagnes. Verder werd een integrale hervorming van het traject voor kandidaat-rijlesgevers voorbereid. Hiervoor werd het regelgevend traject voor een nieuw reglementair kader opgestart, met het verhogen van de kwaliteitseisen en het professionaliseren van de stage als uitgangspunten. Ook werd er verder werk gemaakt van de inventarisatie en aanpak van schoolrouteknelpunten op gewestwegen, en werd de subsidie voor lokale besturen voor veilige schoolomgevingen gecontinueerd. De gevaarlijke punten op de dynamische lijst werden zo systematisch en zo snel mogelijk aangepakt. Daarnaast werden de werken op 8 punten van de historische lijst van gevaarlijke punten afgerond.

Binnen het project MIA (Mobiliteit Innovatief Aanpakken) werden de afgelopen jaren 49 kleine infrastructuurwerken uitgevoerd om gevaarlijke situaties aan te pakken. Daarnaast werden de experimenten met detectie en analyse van verkeersonveilige punten via het inzetten van camera's en drones via de MIA-proeftuinen in West-Vlaanderen en Limburg afgerond.

Op 1 januari 2023 ging de gefaseerde uitrol van **Hoppin** (basisbereikbaarheid) officieel van start. De eerste fase betrof een vijftigtal kleine optimalisaties, verspreid over alle provincies, voornamelijk aanpassingen aan de reisweg van een bestaande lijn. De eerste grotere fase kwam er op 1 juli 2023. Onder meer in Brugge, het Heuvelland, de Vlaamse Rand rond Brussel en de Noordrand van Antwerpen werden lijnen en dienstregelingen geoptimaliseerd. De gefaseerde aanpak loopt door in 2024.

Voor goederenvervoer kiezen we resoluut voor het water. Het is onze ambitie om het aandeel van de **binnenvaart** in de logistieke keten tegen 2030 te verhogen tot 20%. Begin 2024 werd met de afbraak van de brug in Wijnegem het project

afgerond inzake het verhogen van de bruggen over het Albertkanaal tot een vrije doorvaarthoogte van 9,10m. Sedertdien kunnen binnenschepen met vier lagen containers veilig en vlot varen en wordt het Albertkanaal meer dan ooit een watersnelweg. In 2023 werd ook verder ingezet op de uitvoering van het Scheepvaartdecreet.

Er werd ook verder werk gemaakt van de Sigmaprojecten, de complexe projecten 'Nieuw Rand' en 'ECA', de Boudewijnbrug, de bouw van de nieuwe Royerssluis, de Nieuwe Sluis Terneuzen, de Nieuwe Sluis Zeebrugge en de renovatie van de Vandammesluis.

Daarnaast werd er verder uitvoering gegeven aan een verhoogde **hoogwaterbeveiliging** langs de Gemeenschappelijke Maas, met het luik Rivierherstel Leie binnen het Seine-Schelde project en met de vernieuwing van de stuwen op de Dender. In 2023 werd, naar aanleiding van de overstromingen van de IJzer in november 2023, een taskforce Weerbare Westhoek opgericht. Deze taskforce leverde het advies 'Weerbare Westhoek' aan de Vlaamse Regering. De realisatie van het Masterplan Kustveiligheid werd verdergezet. In co-creatie met alle stakeholders werd eind 2023 een ontwerp van strategisch beleidsplan Kustvisie opgemaakt.

Last but not least zetten we volop in op de omschakeling naar '**Clean Power for Transport**' (CPT), met als uiteindelijk doel een zero-emissie voertuigenpark.

In 2023 werden er 3 CPT-projectoproepen (voor stedelijke logistiek, vracht en busvervoer, voor publieke laadinfrastructuur en voor innovatief laden) gelanceerd om laadinfrastructuur te plaatsen. Daarnaast werden in het kader van Paal volgt Wagen 1.133 aanvragen voor de plaatsing van een laadpaal goedgekeurd. Verder werd de realisatie van de laadinfrastructuur op de parkings langs grote en drukke verkeersassen verder opgevolgd.

Er werd ook verder geïnvesteerd in de vergroening van de vloot van de Lijn. In 2023 werden meer dan 200 e-bussen besteld. Naast de vergroening van de voertuigen en stelplaatsen bij De Lijn, werden ook de exploitanten (financieel) gestimuleerd om bij de vervanging van hun voertuigenpark in te zetten op e-bussen.

In 2023 vond ook het startmoment plaats van de Green Deal Binnenvaart voor de noodzakelijke vergroening van de binnenvaartvloot. Tevens werd het initiatief VIAVIA ('Vrachtvervoer Intelligent Aanpassen en Vergroenen via een Integrale Aanpak') gelanceerd, om versneld de doelstellingen van de Europese 'Green Deal' te realiseren.

TOTAAL – MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN, excl. DAB's, excl. apparaatsuitgaven en programma B

(duizend euro)					
2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e BA	433.277	57.451	0	3.943.323	3.879.390
1e BA-JR	433.277	57.451	0	4.757.184	4.355.692
BU	334.954	40.533	0	4.126.099	4.120.447

PROGRAMMA MD – REGIONALE LUCHTHAVENS

(duizend euro)					
2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e BA	14	0	0	17.256	21.050
1e BA-JR	14	0	0	27.794	22.015
BU	38	0	0	19.778	21.914

PROGRAMMA ME – GEMEENSCHAPPELIJK VERVOER

(duizend euro)					
2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e BA	0	0	0	1.437.089	1.383.955
1e BA-JR	0	0	0	1.595.099	1.476.500
BU	0	0	0	1.468.081	1.475.231

PROGRAMMA MF – ALGEMEEN MOBILITEITSBELEID

(duizend euro)					
2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e BA	2.737	0	0	998.633	1.004.442
1e BA-JR	2.737	0	0	1.048.512	1.061.936
BU	1.969	0	0	1.060.779	1.060.751

PROGRAMMA MH – WEGINFRASTRUCTUUR EN -BELEID

(duizend euro)					
2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e BA	289.363	57.451	0	544.398	537.861

1e BA-JR	289.363	57.451	0	997.156	717.223
BU	241.390	40.533	0	567.417	544.017

PROGRAMMA MI – WATERINFRASTRUCTUUR EN -BELEID

(duizend euro)					
2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e BA	141.163	0	0	945.947	932.082
1e BA-JR	141.163	0	0	1.088.623	1.078.018
BU	91.557	0	0	1.010.044	1.018.534

IV. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1: Investeren in de capaciteit en de betrouwbaarheid van onze vervoersnetwerken

1.1. Investeren in robuuste en toekomstbestendige vervoersnetwerken

In 2023 werd er verder gewerkt aan een aantal **PPS projecten**. Het project A12 Knooppunt **Londerzeel-Zuid** omvat de aanleg van een nieuw ongelijkgronds open afrittencomplex te Londerzeel/Meise, de aanleg van fietsinfrastructuur en een fietssnelweg in de projectzone en de realisatie van een tramonderdoorgang voor de Sneltram van het Brabantnet. AWV heeft in juni 2023 de aanbestedingsprocedure opgestart voor een privaat consortium dat het project zal uitvoeren en dat, na een periode van dialoog, geselecteerd wordt in 2024. De werken zelf starten in de loop van 2025.

Het project '**Ontknoping van Mechelen**' strekt zich uit van de E19 ter hoogte van de Grote Vijver tot de E19 ten zuiden van het knooppunt Mechelen-Zuid. Het omvat de knooppunten van Mechelen-Noord (PPS) en Mechelen-Zuid, maar ook de Uilmolenweg en stukken van de B101 en N16. AWV voerde de nodige studies uit en er werden in 2023 ook dialoogmomenten met stakeholders georganiseerd. Momenteel wordt er gewerkt aan een projectnota met het oog op een beslissing m.b.t. het voorkeursalternatief in 2024.

De bruggen in categorie 4 (slechte toestand) worden tijdens deze en volgende legislatuur aangepakt, via reguliere investeringen en via de **PPS 'Overbruggen'** die werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 31 maart 2023. Het doel is 49 bruggen in een reeks clusters te vernieuwen. De dialoogronde met geïnteresseerde marktpartijen is opgestart zodat er één hoofdaannemer kan geselecteerd worden in het voorjaar van 2024. De eerste werkzaamheden aan de bruggen starten normaliter in 2026.

Voor wat betreft het DBFM-project '**Premetro Kerkstraat-Pothoekstraat**' werd eind 2022 de aanbestedingsprocedure opgestart middels een onderhandelingsprocedure met oproep tot kandidaten. In 2023 werden de technische plannen en het DBFM- bestek verder afgewerkt en werd het bestek, na goedkeuring door de Vlaamse Regering op 14 juli 2023, verdeeld aan de kandidaten. De eerste offertes worden in het voorjaar van 2024 verwacht. Volgens de huidige planning kan de uitvoering van het project starten in het voorjaar van 2025.

Naast de PPS projecten werd er in 2023 ook verder gewerkt aan het uitwisselingsplatform voor onteigeningen. Na studie en overleg met onteigenende instanties op zowel lokaal als Vlaams niveau werd het **uitwisselingsplatform voor onteigeningen (DUO) uitgebouwd**. In 2023 werd deze digitale toepassing door de administratie afgewerkt. Het wordt reeds – tot grote voldoening – gebruikt door AWV en door andere entiteiten binnen MOW.

1.2. Investeren in het onderhoud en de capaciteit van ons wegennetwerk

In het kader van de **Oosterweelverbinding** werd in 2023 over het hele projectgebied gewerkt. De infrastructuurwerken Linkeroever zijn reeds over hun hoogtepunt heen. Het grootste deel van de civiele werken is uitgevoerd met de afwerking van de knooppunten Antwerpen-West en Sint-Anna. Gelijktijdig met de infrastructuurwerken worden de leefbaarheidsprojecten gerealiseerd. De afwerking hiervan blijft sterk afhankelijk van de aanpak van de PFAS-vervuiling, waardoor een aantal werken niet tijdig konden opgestart worden. Voor de Scheldetunnel zijn de werken in Zeebrugge voor de realisatie van de tunnelelementen lopend. Op Rechteroever zijn de significante voorbereidende (nuts)werken (Schijnkoker, Schijnpoort, Oosterweelknoop,...) in 2023 afgewerkt om begin 2024 te kunnen

starten met de werken aan de Bypass. Ook de tunneltoeritten van de Scheldetunnel kregen in 2023 vorm.

Ook op dit onderdeel van de Oosterweelverbinding worden de leefbaarheidsmaatregelen en overkappingen geïntegreerd uitgevoerd. Voor de Ringparken op Rechteroever worden de voorontwerpen geïntegreerd in het ontwerp van de Oosterweelverbinding. Het aanbestedingsdossier van de Fietsbrug over de Schelde werd in 2023 opgemaakt.

T.a.v. de modal shift ambitie in het Toekomstverbond werd in april 2023 aan Lantis opgedragen om de lopende processen en programma's te objectiveren en op elkaar af te stemmen zodat het Routeplan 2030 een concrete doorvertaling kreeg in een gedetailleerd uitvoeringsprogramma, i.e. een meerjarige investeringskalender. De resultaten van deze oefening werden gepresenteerd in de commissie Mobiliteit en Openbare Werken van 19 oktober 2023 en begin 2024 uitgewerkt in concrete vervolgstappen.

Meer dan de helft van de investeringen voor **Werken aan de Ring** in 2023 ging naar fietsinvesteringen in de Vlaamse Rand (o.a. F212 te Asse en het ringfietspad tussen Vierarmen en de F203 in Wezembeek-Oppem). Andere vastleggingen betreffen onder meer de studiekosten en de onderzoekskosten voor de verdere uitwerking van het GRUP voor de ruimtelijke herinrichting van de R0 Noord (definitieve vaststelling begin 2024) en de voorbereiding van de vergunningsaanvraag van de eerste projectzone (Zaventem). Voor de Luchthaventram werd in 2023 de omgevingsvergunning bekomen, en voor het DBFM-project Complex R0xA201 werd ze aangevraagd. In 2023 werd de studie van de A8 Halle verder uitgevoerd en werd het onderzoek uitgevoerd voor de vier knopen in de R0 Oost om tot een voorlopige vaststelling van enkele van de RUP's te komen in 2024.

Voor het programma **R4WO** werden in 2023 de omgevingsvergunningen, ingediend door de voorkeursbieder, bekomen en wordt er verder gewerkt aan een contract close in het voorjaar van 2024.

Het voorkeursalternatief voor **Noord Zuid Limburg** werd in 2023 uitgewerkt tot een referentieontwerp. Daarnaast werd ook ingezet op de versnelde uitvoering van de laatste quick wins, zoals fietsinvesteringen (kruising van de F74 met onderliggende wegennet) en wegeniswerken om de doorstroming en de verkeersveiligheid aanzienlijk te bevorderen (ontsluiting Centrum Zuid).

Rond Ronse werd in 2023 verder uitgewerkt in het kader van het GRUP, dat op 23 november 2023 definitief werd vastgesteld. Ook de eerste werken van de fietssnelweg in Maarkedal zijn ondertussen zichtbaar.

Het dossier van Lijn 2 van het Spartacus-project (**Spartacus II**) dat het openbaar vervoer op de as Hasselt-Maasmechelen wil bevorderen, kende in 2023 enkele belangrijke aanbestedingen zoals o.a. de werken ter hoogte van de Elfde-Liniestraat (Hasselt), van het op- en afrittencomplex 33 (Maasmechelen) en van de universiteitscampus (Diepenbeek). Verder gingen er ook een aantal werken in uitvoering zoals de aanleg van de busbanen op de Koning Boudewijnlaan (Hasselt), de N702 Boudewijnlaan (Diepenbeek) en de N75 Europalaan (Genk).

Voor de **ontsluiting van Middelkerke** werd in 2023 het provinciale planningsproces verder doorlopen.

In 2023 werd ook verder gewerkt aan de studie Gent Dampoort en de vertramming van lijnen 4 en 7, dit onder de koepel '**Gentspoort**' met het oog op een leefbare en bereikbare stad. In april 2023 werd het ambitiecharter door alle partners van het project getekend. Op 21 december 2023 werd door de Vlaamse Regering een belangrijke beslissing genomen o.a. m.b.t. de selectie van het project als Vlaams PPS-project, de plaatsingsprocedure en goedkeuring van de selectieleidraad.

De **herinrichting van de N8**, tussen Ieper en Veurne, moet de gewestweg veiliger, aantrekkelijker en leefbaarder maken voor weggebruikers en omwonenden. De herinrichting wordt opgesplitst in verschillende deelprojecten:

- De werkzaamheden voor de herinrichting van de Ieperse Steenweg in Veurne (project 1) lopen.
- M.b.t. de optimalisatie van de verbinding Ieper-Veurne tussen Vleteren en de Noorderring (N38) (project 5) nam de Vlaamse Regering in 2023 een startbeslissing en keurde de bijhorende procesnota goed. De goedkeuring van de startbeslissing zet het licht op groen voor de start van de onderzoeksfase waar het de bedoeling is om het beste alternatief te filteren uit een brede waaier aan mogelijke tracé-alternatieven. Het beste alternatief wordt uiteindelijk geformuleerd in een voorkeursbesluit.
- De grondverwerkingen zijn lopende met het oog op de realisatie van het tracé tussen Alveringem tot Oostvleteren (project 2) en het tracé Oostvleteren tot Woesten (project 3).

Daarnaast werden er, conform de Europese verkeersveiligheidseisen, in verschillende **TERN-tunnels** ingrepen uitgevoerd:

- De renovatiewerken (herstel betonnen structuur, vernieuwing uitrusting o.a. verlichting, ventilatie, waterdichting, wegdek) in de Leonardtunnel zijn gestart. De werken lopen tot 2025.
- In de Vierarmentunnel werd een calamiteitendoorsteek voor de hulpdiensten gerealiseerd.
- De werken in de Kennedytunnel werden beëindigd. De wandbekleding en verlichting werden vernieuwd.
- In de Craeybeckxtunnel werd de elektrische voeding installatie vernieuwd. De vernieuwing van de ventilatie start in 2024.
- De vergunning voor de renovatie van de Beverentunnel werd in 2023 bekomen en een aannemer werd aangeduid.

In 2023 werden de werken voor de herinrichting van de parking op de dienstzone van Jabbeke en Westkerke afgerond. Er werden 70 extra **parkeerplaatsen voor vrachtwagens** gerealiseerd. De werken in Gentbrugge (in concessie m.b.t. exploitatie-infrastructuur) en Diepenbeek zijn reeds aangevat. De werken aan de parkings van Boutersem, Hoegaarden, Rekkem, Marke en Ranst zijn in voorbereiding.

Voor wat betreft het **beveiligen van snelwegparkings** werd de bewaking op de snelwegparkings verder gezet. Er worden 5 teams ingezet, operationeel aangestuurd door de Federale Politie. Het afgelopen jaar werd ook ca. 6 km hekwerk geplaatst aan 25 parkings. 5 parkings werden uitgerust met beveiligingscamera's.

In het kader van **milderende maatregelen**:

- werden geluidsschermen en/of -bermen gerealiseerd langs de E314 t.h.v. Rotselaar, E40 t.h.v. Bertem, N44 in Aalter, op de E17 t.h.v. Waregem en op de verkeerswisselaar R8-R19.
- werd over een afstand van 8 km in 3 zones op de E313 de '*Next Generation Concrete Surface*' (NGCS) toegepast.

1.3. Naar een Geïntegreerd Investeringsprogramma en professioneel assetmanagement

In het kader van de PPS Kunstwerken worden zoveel mogelijk kunstwerken van de shortlist met 49 kunstwerken vernieuwd. De vernieuwing van de bruggen moet afgerond worden tegen uiterlijk 2030. Na goedkeuring van de principes en de aanpak door de Vlaamse Regering op 30 maart 2023 werd de plaatsingsprocedure

opgestart. In het najaar van 2023 vonden de dialogen met de verschillende deelnemers plaats. De dialoofase werd eind 2023 afgerond en de definitieve opdrachtdocumenten werden gecommuniceerd.

Om in de toekomst professioneel in te kunnen zetten op **Asset Management**, werd binnen het beleidsdomein MOW het afgelopen jaar werk gemaakt van een uniforme rapportering met betrekking tot de toestand van het patrimonium en de benodigde budgetten. Dit resulteerde in de Asset Wijzer 2023 met een rapportering over de actuele toestand van het patrimonium en de vereiste budgetten om de onderhoudsachterstand van de thematische assets weg te werken. Hiermee gaat elke entiteit aan de slag met het oog op een entiteit-specifiek assetmanagementplan.

Zo heeft MDK (Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust) in 2023 een Strategisch assetmanagementplan opgemaakt en goedgekeurd. Parallel aan de MOW-governance werkt MDK ook aan een organisatiestructuur voor haar asset management. Deze vormt een spiegel voor de globale MOW-structuur. De basis hiervoor is gelegd in 2023 en wordt afgerond begin 2024. Het asset managementplan Zeewering dat MDK in 2023 heeft opgestart, zal in 2024 afgerond worden.

Ook binnen De Vlaamse Waterweg (DVW) werd in 2023 een traject opgestart met betrekking tot het versterken van de asset competenties binnen DVW waarbij in eerste instantie werd gefocust op draagvlak en *governance*. Daarnaast werd een traject opgestart om te komen tot een uniforme inspectievisie binnen DVW.

Vanuit Xperta (ATO) worden de brugbeheerders ondersteund voor het opvolgen en monitoren van de bruggen 'onder verscherpt toezicht'. Xperta staat jaarlijks in voor het hoogfrequent inmeten van deze bruggen en stelt de meetresultaten ter beschikking van de verantwoordelijke beheerders en ingenieurs zodat zij onderbouwd en tijdig kunnen ingrijpen bij eventuele problemen met een brug.

Xperta staat tevens jaarlijks in voor het uitvoeren van de basiswaterpassing van een groot aantal nieuwe en gerenoveerde bruggen. Deze nulmetingen stellen de beheerders en ingenieurs in staat om de bruggen goed op te volgen en te monitoren.

MDK (DAB Vloot) heeft in 2023 de mogelijke toekomstscenario's voor de vier SWATH-beloodsingsmiddelen (drie tenderswaths en één moederschip) verder klaargestoomd. De onderhandelingen met Wandelaar Invest NV zijn lopende. In het kader van de vernieuwing van deze schepen worden verschillende financieringsmogelijkheden bekeken en uitgewerkt.

Er werd ook een bestek en financieringsvoorstel uitgewerkt voor de bouw van een nieuw beloodsingsvaartuig van het type P-klass. Op 22 december 2023 heeft de Vlaamse Regering haar goedkeuring gegeven voor de publicatie van het bestek voor de bouw van het nieuwe beloodsingsvaartuig, met een geraamde waarde van afgerond 46 miljoen euro waarvan de financiering grotendeels zal voortkomen uit het onbelast saldo van DAB Vloot

SD 2: Inzetten op combimobiliteit en basisbereikbaarheid voor personenvervoer

2.1. Investeren in een verkeersveilig, kwalitatief en aantrekkelijk fietsnetwerk

Net zoals de afgelopen jaren werd er ook in 2023 ingezet op een verkeersveilig, kwalitatief en aantrekkelijk fietsnetwerk.

In 2023 werd er door de MOW-entiteiten 319 miljoen euro vastgelegd voor fietsinfrastructuur, goed voor 289 km aan nieuwe en verbeterde fietspaden.

De **Fietsambitienota** 'Fietsen natuurlijk' (april 2023) werd in overleg met de belangrijkste stakeholders vertaald naar een fietsactieplan, waaraan tevens een nieuwe organisatiestructuur voor het Vlaamse fietsbeleid werd gekoppeld. Het ontwerp-fietsactieplan wordt in het voorjaar 2024 ter validatie aan het MCB voorgelegd.

In 2023 werd een nieuwe samenwerkingsovereenkomst tussen MOW en de VVSG afgesloten over de werking van Fietsberaad Vlaanderen, met ook een verhoging van de werkingssubsidie voor Fietsberaad. Gelet op de toegenomen aandacht voor het fietsbeleid in Vlaanderen en de noodzaak aan kennisontwikkeling en -verspreiding moet deze vernieuwde samenwerking Fietsberaad beter in staat stellen haar rol op te nemen als kenniscentrum voor het fietsbeleid in Vlaanderen.

DMOW voerde samen met de andere entiteiten, de provincies en Fietsberaad Vlaanderen een studie uit rond het potentieel van de **fietsnelwegen** in Vlaanderen. Het rapport werd ondertussen online gepubliceerd¹. De kaartlaag met de resultaten werd in 2023 ook gepubliceerd op het Geoloket Fiets en op geopunt.be, zodat dit voor alle geïnteresseerden raadpleegbaar is.

De Lijn werkt in Gent volop aan de verbetering van de **fietsvalpreventie ter hoogte van tramsporen**. Ook de onderzoeksproeven in samenwerking met de UGent en de Fietsersbond zijn ondertussen in uitvoering. Bovendien startte ook een innoverend onderzoek als PIO-project op om nieuwe materialen te ontwikkelen gezien een optimale oplossing nog niet voorhanden is. In 2023 werden ook de eerste gesprekken met experts opgestart om richtlijnen m.b.t. fietsen in de omgeving van tramsporen op te nemen in het Vademecum fietsvoorzieningen.

De beleidsvisie 'Functioneel en recreatief medegebruik van **jaagpaden** in Vlaanderen' werd afgerond en vormt de basis voor toekomstige initiatieven op het terrein. Zo werd in 2023 een belangrijke aanzet gegeven voor de verhoogde toegankelijkheid van jaagpaden voor speedpedelecs. Een proefproject voor winterdienst op jaagpaden werd uitgewerkt. AWV verzorgde op dit tracé, dat in beheer is van verschillende beheerders, de coördinatie van de winterdienst.

In 2023 was er 15 miljoen euro beschikbaar voor de subsidiëring van **fietsfondsprojecten**. Deze beschikbare middelen zijn zo goed als volledig benut.

Met het **Pendelfonds** ondersteunen we bedrijven, organisaties en overheden die initiatieven nemen om het woon-werkverkeer duurzamer te maken. Begin 2023 werden nog 3 goedgekeurde dossiers uit de 13de oproep (2022) vastgelegd. Voor de 14de oproep wordt specifiek gemikt op projecten die de verbinding tussen het openbaar vervoer en de werkplek verbeteren, én op projecten die het gebruik van nabijgelegen fietssnelwegen stimuleren. Deze oproep werd gelanceerd in september 2023. Dossiers konden ingediend worden tot 18 januari 2024.

In 2023 werd ook verder ingezet op een **uniform fietsregistratiesysteem, mybike**. Dit betreft een samenwerking tussen de federale overheid, het Vlaamse, Waalse en Brussels Hoofdstedelijk gewest. Via dit platform kan elke burger zijn fiets registreren en identificeren met behulp van een sticker. Zo wordt de kans op

---

¹ www.vlaanderen.be/publicaties/studie-potentieel-fietsnelwegen

diefstal en heling verkleind en kan men makkelijk de eigenaar van een fiets terugvinden. Eind 2023 werd het samenwerkingsakkoord aangenomen door het Vlaams Parlement.

2.2. Een sterk, kwaliteitsvol en aantrekkelijk openbaar en collectief vervoer uitbouwen

Op 1 januari 2023 ging de gefaseerde uitrol van basisbereikbaarheid (Hoppin) officieel van start. De eerste fase (officieel 'fase 0' genoemd) betrof een vijftigtal kleine optimalisaties, verspreid over alle provincies, voornamelijk aanpassingen aan de reisweg van een bestaande lijn. De eerste grotere fase (officieel 'fase 1' genoemd) kwam er op 1 juli 2023. Onder meer in Brugge, het Heuvelland, de Vlaamse Rand rond Brussel en de Noordrand van Antwerpen werden lijnen en dienstregelingen geoptimaliseerd. De gefaseerde aanpak loopt door in 2024.

Aan de aanpassingen van het net ging een uitgebreide voorbereiding vooraf. Ook de communicatie werd zorgvuldig voorbereid (aan de haltes, website & app, klantendienst, lijnwinkel, chauffeurs,...). Het nieuwe net is het resultaat van een intensieve samenwerking in de 15 Vlaamse vervoerregio's. De nieuwe vervoerplannen bevatten, naast het regulier openbaar vervoer met bus en tram, ook vervoer op maat (flexvervoer), de voor- en natrajecten met (deel)fiets, (deel)auto en andere vervoersmodi.

Binnen het departement MOW werden er verdere stappen gezet in het kader van de opzet van een Vervoersautoriteit (VVA). In dit kader werd er onder andere overleg gepleegd met de Waalse tegenhanger (*Authorité Organisatrice des Transports* - AOT).

Het **openbaredienstencontract** tussen De Lijn en de Vlaamse Regering is sinds begin 2023 in uitvoering. Binnen een (financieel) stabiel en toekomstgericht kader focust De Lijn zich op haar rol als interne operator en de rol van beheerder van het vervoersysteem. De klemtoon ligt op klantvriendelijkheid (kwaliteitsvol en aantrekkelijk OV), duurzaamheid (elektrificatie van de vloot) en efficiëntie (verbeteringen op vlak van productiviteit en flexibiliteit). In 2023 werden er al stappen vooruit gezet op dit vlak.

De Lijn nam een duidelijk standpunt in tegen agressie en voor de **veiligheid van haar medewerkers en reizigers**. Voor de zomervakantie vond een rondetafelconferentie plaats over de veiligheid van de medewerkers met, naast De Lijn, de minister en de vakbonden, ook de federale ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken, de FBAA en vertegenwoordigers van politie en justitie. Het resultaat was een gezamenlijk 10-puntenplan om de veiligheid van chauffeurs en lijncontroleurs te verhogen. De 10 punten zetten in op preventie, handhaving, aanpak van incidenten op het terrein en op vervolging.

Verder maakt De Lijn ook werk van **toekomstbestendige systeemassets**. De Lijn publiceerde een visiedocument over haar patrimonium en gaat volop voor klimaatneutrale, moderne en toekomstbestendige gebouwen.

Er wordt ook verder geïnvesteerd in de **vergroening van de vloot**. In 2023 werden meer dan 200 e-bussen besteld. In Limburg rijden de eerste elektrische bussen van de nieuwste generatie. Deze e-bussen rijden op het Genkse stadsnet en op de streeklijnen tussen Genk, Hasselt, Tongeren en Houthalen, alsook in Kortrijk en Brugge. De instroom van elektrische voertuigen verloopt echter trager dan verwacht. De leveringen laten op zich wachten ondanks het stevig investeringsritme.

Ook de exploitanten worden (financieel) gestimuleerd om bij de vervanging van hun voertuigenpark in te zetten op e-bussen.

Daarnaast is er in 2023 geïnvesteerd in nieuwe stelplaatsen en onderhoudscentra.

Wat de stationsomgevingen betreft, werd in 2023 vooral ingezet op de herinrichting van de stations van Kortrijk, Mechelen en Veurne.

In Antwerpen zijn er 20 nieuwe tweerichtingstrams aangekomen die stelselmatig in dienst gesteld zullen worden na een proces van keuringen, controles, overheidsvergunningen en testritten.

In het kader van het **Masterplan Toegankelijkheid** werden 13 subsidieaanvragen voor het uitvoeren van toegankelijkheidsmaatregelen aan de bushaltes goedgekeurd in 2023, voor een totaalbedrag van 65.000 euro. 63 gemeenten hebben het charter ondertekend en 28 lokale besturen startten een coachingtraject op (waarvan 6 een actieplan hebben opgeleverd).

Het **leerlingenvervoer** buitengewoon onderwijs blijft een grote uitdaging gegeven de context van stijgende leerlingenaantallen, toenemend aantal scholen/campussen en spreiding van de scholen en het type onderwijs. Rekening houdende met de krapte aan chauffeurs en voertuigen, werd in 2023 het budget voor het leerlingenvervoer opnieuw opgetrokken naar 138 miljoen euro per schooljaar om toch maximaal in te zetten op rittijden onder de 90 minuten.

Het departement Onderwijs lanceerde voor het schooljaar 23-24 een nieuwe software voor de scholen voor het registreren en communiceren van rechthebbende leerlingen. De lancering bracht wat kinderziektes met zich mee. Dit betekende een extra uitdaging voor De Lijn om een tijdige en optimale planning van de leerlingen te kunnen opstellen.

In 2023 werd ook werk gemaakt van de opvolging en evaluatie van de **piloot flexbus** in Klein Brabant, en van de opstart en opvolging van een piloot in de Vlaamse Ardennen en van de laatste piloot flexbus in Diest-Aarschot.

2.3. Een vlotte doorstroming op de weg realiseren

Door een optimale planning en coördinatie van wegenwerken beperken we de hinder. Dit vraagt een goede afstemming tussen de grote werven van de verschillende bouwheren. Daarom werd in 2023 binnen MOW een uniforme **minder hinder** methodiek en toolbox voor werven op autosnelwegen uitgewerkt. Er wordt gewerkt met minder hinder cellen op Vlaams, regionaal en projectniveau.

Voor wat betreft de snelle interventie bij verkeersincidenten verzekeren we de continuïteit van het **F.A.S.T.-systeem**. Voor personenwagens is de F.A.S.T.-dienstverlening gebiedsdekkend. Voor vrachtwagens is dit nog niet het geval.

In het kader van **werfbeveiliging** werden in 2023 1 mobiele trajectcontrole en 2 semi-vaste snelheidscamera's continu ingezet.

Inzake **verkeersmanagement** werd, samen met de hulpdiensten, in de Margerattunnel een rampenoefening georganiseerd en in de Zelzate tunnel een brandoefening.

In het kader van het plan van aanpak voor de aanpassing van de verkeerslichtenregelingen door AWV werden in 2022 en 2023 de kritische aanpassingen uitgevoerd die bij ingang van de fase 0, 1 en 2 van de uitrol van basisbereikbaarheid op het terrein geïmplementeerd moeten zijn. In totaal werden 1756 verkeerslichtengeregelde kruispunten gecontroleerd op de nodige aanpassingen. Op 178 kruispunten werden de nodige aanpassingen uitgevoerd om te vermijden dat de routewijziging impact zou genereren op het verkeer.

Er vond een evaluatie plaats van de opzet en de aanpak van de **beleidsvisie doorstroming**. Opzet is om doorstroming in deze visie zo breed mogelijk definiëren. Wanneer die eenduidige definitie rond doorstroming er is, kan er ook verder in kaart gebracht worden welke initiatieven er reeds bestaan rond doorstroming en wat er nog ontbreekt. Zo kan er verder richting gegeven worden aan het doorstromingsbeleid in Vlaanderen, met ook een actieplan.

2.4. Herkenbare en gebruiksvriendelijke vervoersknooppunten voor combimobiliteit

In 2022 werden de eerste Hoppinpunten langs gewestwegen gerealiseerd door AWV en in 2023 werd een versnelling ingezet. Ondertussen zijn er meer dan 150 Hoppinpunten gerealiseerd door AWV en DWV.

In 2023 werd de subsidiëring van de Hoppinpunten, toegankelijke haltes en halte uitrusting gedigitaliseerd. Deze ontwikkeling zal een meer gestroomlijnde en efficiënte subsidieregeling mogelijk maken.

Op het vlak van Hoppinpunten werden verschillende acties vanuit het departement MOW ondernomen: gesprekken met meer dan 115 Vlaamse steden en gemeenten, webinars, de ontwikkeling van een informatieportaal Hoppinpunten en van een rekentool om beter zicht te krijgen op de subsidies en de eventuele combinatie van subsidies, de uitbouw en het onderhoud van de Hoppinpuntendatabank, de Hoppin-app. Dit resulteerde in 164 volledig gerealiseerde Hoppinpunten tegen eind 2023. Daarnaast zijn er een 300-tal Hoppinpunten waar reeds een bestaand mobiliteitsaanbod aanwezig is of die in ontwikkeling/realisatie zijn.

2.5. Een sterke impuls aan het mobiliteitsdelen geven

Ook in 2023 bedroeg de Vlaamse bijdrage 1 euro voor elke rit van 3,5 euro met een Blue-bike in een Vlaamse stad of gemeente waar een derdebetalersregeling geldt, en waarbij de stad of gemeente ook 1 euro per rit toelegt.

Wat de deelsystemen in het kader van het VOM betreft, werd geopteerd om dit in handen van de vervoerregio's te geven. Via een zelf gekozen penhouder staan zij in voor de realisatie van de VOM-deelsystemen binnen hun vervoerregio. Hiervoor werden in 2023 9 subsidieovereenkomsten afgesloten met penhouders.

2.6. Stimuleren van prioritaire Vlaamse spoorprojecten

In 2023 werd de elektrificatie van spoorlijn 15 voltooid. Ook de NMBS stationsprojecten waar DWV instond voor de uitvoering werden afgerond.

Op de laatste Vlaamse Regering van 2023 werden de bijkomende uitvoerende samenwerkingsakkoorden goedgekeurd. Deze omvatten een nieuwe timing, enkele scopewijzigingen en budgetverschuivingen voor de spoorprojecten, maar wijzigingen de essentie van de bestaande samenwerkingsakkoorden niet.

In 2023 werden in het kader van de Vlaamse spoorprioriteit 'combimobiliteit' de werken voor de deelopdrachten, zoals door De Werkvennootschap zelf uitgewerkt, afgerond.

2.7. Personenmobiliteit over het water

MDK is sinds 2021 bevoegd voor het openbaar personenvervoer over water. DVW blijft verantwoordelijk voor de grensoverschrijdende veerdiensten op de Gemeenschappelijke Maas en voor de infrastructuur van de aanlegsteigers. Nadat in 2022 al twee veerdiensten van DVW naar MDK werden overgedragen, heeft MDK in 2023 nog eens zeven veerdiensten overgenomen. De laatste veren volgen in 2024.

Naar analogie met de dienstverlening van DeWaterbus in Antwerpen, werd eind 2023 door MDK in overleg met de stad Gent en North Sea Port een haalbaarheidsstudie opgestart voor personenvervoer over water in de Gentse kanaalzone en de Gentse binnenstad/stedelijke omgeving. Eind 2023 werd ook de nieuwe uitbater voor DeWaterbus gekozen. Deze opdracht vangt aan op 30 maart 2024 en loopt voor een periode van acht jaar, mogelijks verlengbaar met nog eens zeven jaar.

MDK is ook al geruime tijd bezig met innovatieve projecten om het personenvervoer over water verder te verduurzamen, onder meer via een doorgedreven elektrificatie van veerboten op maat van de desbetreffende veerdienst, regio en de vervoersbehoeften. In oktober 2023 werd het elektrisch veer 'Vaar-wel Raveel' in gebruik genomen in Nieuwpoort. In december 2023 heeft MDK (Vloot) een vastlegging gedaan voor het inzetten van een vierde elektrische veerboot op de as Kruikeke-Hoboken. Dit is meteen ook het vijfde elektrische vaartuig van MDK.

SD 3: NAAR EEN GOED VERKNOOPT LOGISTIEK NETWERK EN OPTIMAAL ONTSLOTEN INTERNATIONALE KNOOPPUNTEN

3.1. Een verknoopt netwerk voor goederenvervoer

De mededeling aan de Vlaamse Regering van 14 juli 2023 bevat een gedetailleerde stand van zaken inzake het **Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA)**. Hieronder lichten we een realisatie toe.

De aanleg van de infrastructuur op het ENA terrein Logistics Valley Flanders werd voltooid in 2023.

Voor de Insteekhaven-Lummen werd geijverd voor een voorkeursalternatief voor de ontsluiting via de weg. De bestemmingswijziging die nodig is voor de herstructurering van Genk-Zuid-Ebema werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Thans is het proces opgestart om de gronden te verwerven, om de ontbossing te kunnen realiseren en om buurtwegen af te schaffen en/of te verleggen.

In voorbereiding van de realisatie van de Albertknoop te Lanaken werd de goedkeuring bekomen om de aanwezige Air Liquide leiding te verleggen. Met de gemeente Lanaken werd een samenwerkings- en financieringsovereenkomst afgesloten voor de uitrusting van een deelterrein.

In de mededeling aan de Vlaamse Regering van 14 juli 2023 zijn prioritaire initiatieven vastgelegd. Met name zal er, gelet op de reële afname van het aanbod watergebonden bedrijvigheid in het ENA, gericht aandacht gaan naar een aantal potentiële nieuwe ENA-bedrijventerreinen die reeds in het verleden onderzocht werden, met name de sites Gestel Noord (Lummen) en Hezemeerheide (Meerhout). Vanuit het Dagelijks Bestuur ENA is hier nog geen gevolg aan gegeven. Tevens werd de intentie uitgesproken om andere potentiële watergebonden ENA-bedrijventerreinen toe te voegen aan deze lijst.

Langs het **Seine-Scheldenetwerk** wordt geïnvesteerd in de ontsluiting en valorisatie van bedrijventerreinen. De bouw van de nieuwe overslagterminal RTR in Roeselare en de uitbreiding van de containerterminal RTW in Wielsbeke zijn hiervan de eerste voorbeelden.

De portfolio aan projecten voor de realisatie van **kaaimuren** werd verder vormgegeven door realisaties op het terrein en de voorbereiding van goedgekeurde projectaanvragen.

Met het ondersteuningsprogramma **'Versnelling modal shift/Impulsprogramma'** wordt een verhoging van de kwaliteit van het intermodale aanbod van en naar de Vlaamse zeehavens beoogd. In 2023 gingen alvast de projecten Shuttle Maascorridor en Shuttle Danser – Stukwerkers – 3MCT van start. Najaar 2023 werd een nieuwe call gelanceerd.

Naast ENA werd er ook verder gewerkt rond het proefproject LZV's. Sinds het tweede proefproject rond **langere en zwaardere vrachtwagens** (sinds 2018) kende het aantal deelnemende bedrijven een sterke groei. Ondertussen zijn er ongeveer 100 geldige vergunningen, en in 2023 werden ook 10 nieuwe aantakkingstrajecten goedgekeurd. In 2023 vonden twee evaluatiecommissies plaats. De looptijd van het project werd verlengd tot eind 2024.

3.2. Inzetten op een verdere uitbouw van het waterwegnetwerk

De afbraak van de brug in Wijnegem werd van eind 2023 verschoven naar januari 2024, waarna het project afgerond werd voor het verhogen van de **bruggen over het Albertkanaal** tot een vrije doorvaarthoogte van 9,10m. Sedertdien kunnen binnenschepen met vier lagen containers veilig en vlot varen en wordt het Albertkanaal meer dan ooit een watersnelweg.

Bij het **Seine-Scheldeproject** werden in 2023 diverse deelprojecten op de Leie-as afgewerkt. De nieuwe Vlasbrug tussen Waregem en Wielsbeke (fietsersbrug) werd voor het publiek geopend op 1 april 2023. De kaaimuur Noorderwal te Deinze werd opgeleverd op 7 april 2023. De nieuwe Leiebrug tussen Bissegem en Marke werd voor het verkeer opengesteld op 12 juni 2023. De klasse Vb-sluis, de vernieuwde stuw, de vispassage en het bedieningsgebouw in Sint-Baafs-Vijve werden op 20 juni 2023 plechtig ingehuldigd. Daarnaast zijn langs het Kanaal Roeselare-Leie verschillende kaaimuurprojecten in uitvoering. Tenslotte werden in 2023 ook een aantal deelprojecten (verhoging Kuurnebrug, herbouw Lysbrug in Ingelmunsteer, studie opwaardering kanaal Gent-Oostende) aanbesteed. Voor de opwaardering van het kanaal Roeselare-Leie werd een actualisatie van het projectplan opgesteld.

Inzake de opwaardering van het **kanaal Brussel-Charleroi** werden de bouw van de Bospoortbrug en de realisatie van een nieuwe oever in Sint-Pieters-Leeuw aanbesteed en gegund. De opstart van de werken is gepland in het voorjaar 2024.

In 2023 werd ook verder ingezet op de uitvoering van het **Scheepvaartdecreet**. Het luik beroepscompetenties werd verder geïmplementeerd door onder meer het optimaliseren van de binnenvaartexamens. Het BVR inzake de algemene waterwegcode en geautomatiseerd varen is in opmaak, alsook besluiten die de uitvoering van de handhavingsbevoegdheden moeten mogelijk maken.

Inzake de **elektronische meldplicht** voor schepen die gevaarlijke goederen vervoeren, werd werk gemaakt van het invoeren van de elektronische meldplicht voor beroepsvaart in Vlaanderen, waarbij slechts eenmaal de reis-, lading- en scheepsgegevens op een digitale wijze bezorgd moeten worden, teneinde de administratie te beperken en de veiligheid op de waterweg te bevorderen. De verplichting tot elektronisch melden geldt sinds december 2022, waarbij een gedoogperiode tot 1 januari 2024 werd voorzien. In december 2023 gebeurde 82% van de meldingen elektronisch. Op 13 september 2023 maakte een Benelux-beschikking de weg vrij voor het versterken van de **estuaire vaart**. De connectie tussen de haven van Zeebrugge zal daardoor in de toekomst beter via versterkte binnenschepen worden ontsloten via de Noordzee en Schelde.

Voor wat de **kleine waterwegen** betreft werd er een studie opgestart met het oog op een plan van aanpak voor een globale toekomstvisie op de kleine waterwegen. In 2023 werd een actieplan uitgewerkt.

Het BVR omzetting van de Europese richtlijn voor **beroepskwalificaties in de binnenvaart** zorgt voor de implementatie van de richtlijn beroepskwalificaties 2017/2397 die in Europa op 18 januari 2022 van kracht is gegaan. De operationele werking van DVW werd in 2023 verder geoptimaliseerd in functie van een correcte omzetting van de richtlijn.

Verder onderzoeken we met alle stakeholders hoe we de **kwalitatieve instroom** in de binnenvaart structureel kunnen verbeteren.

Tot slot wordt een studie **bemanningsvoorschriften** uitgevoerd, om de nodige bemanning voor bepaalde categorieën van vaartuigen te onderzoeken, met het oog op aanpassingen in het kader van nieuwe technologieën en de wijzigingen in het BVR beroepscompetenties.

3.3. Pijpleidingen als een volwaardige transportmodus

In 2023 werden enkele verkennende dialogen gevoerd met externe belanghebbenden en andere betrokken overheidsinstanties van de Vlaamse overheid om een dieper inzicht te krijgen in het speelveld.

3.4. De zee- en luchthavens als toegangspoorten tot Vlaanderen

Voor het Complex Project **De Nieuw Rand** (oostelijk deel Haventracé) is de onderzoeksfase gestart, waarbij de oplossingen grondig worden onderzocht. Dit gaat gepaard met een ambitiefase waarin diverse stakeholders werden bevroegd.

De drie deelprojecten binnen het **CP ECA** (de Westelijke Ontsluiting Waaslandhaven (WOW), de Containercluster Linkerscheldeoever (CCL) en de Noordzeeterminal (NZT)) zetten grote stappen vooruit in 2023. Zo werd het milieueffectenonderzoek voor de Westelijke Ontsluiting Waaslandhaven voltooid. Voor de Containercluster Linkerscheldeoever is het milieueffectenonderzoek eind 2023 onderworpen aan een beperkte technische consultatieronde bij adviesinstanties van de Vlaamse overheid. Het voorontwerp projectbesluit voor WOW werd meegedeeld aan de Vlaamse Regering medio 2023.

In 2021 ging de bouw van de nieuwe **Royerssluis** in uitvoering. Op basis van de resultaten van de bijkomende analyses in het kader van grond en grondwater op vlak van PFAS en de verkregen vergunningen is een waterzuiveringsinstallatie opgezet om deze werken niet verder te hypothekeren. Een belangrijke wijziging is de aanpassing van de kistdam (dokzijde) die dienst doet als afsluiting van de bouwkuip. Op aangeven van Lantis is deze omgevormd naar een kofferdam. Omtrent deze wijziging zijn zowel planmatige als financiële gesprekken lopende met Lantis conform de afspraken in de overeenkomsten. In 2023 is men, na de afwerking van de bemaling en het neerslaan van het grondwater, begonnen met de sloop van de oude sluisconstructie.

In 2023 werden voor de **Nieuwe Sluis Terneuzen** alle grote stalen delen (deuren, bruggen) gemonteerd. Om de nieuwe sluis toegankelijk te maken, werd de oude middensluis door middel van explosieven verwijderd. Als slot van de grote bouwkundige werken werd gestart met het wegbaggeren van de landtongen ten noorden en ten zuiden van de nieuwe sluis. Parallel hiermee werden ook de voorbereidingen en studies opgestart om grotere schepen op het kanaal te kunnen toelaten.

Voor de **Nieuwe Sluis Zeebrugge** (NSZ) en het eenmakingstraject van de havens van Antwerpen en Zeebrugge kon, na afwerking van het eindbeeld voor het project in maart 2023, het GRUP opgemaakt worden, evenals het MER, de MKBA en het leefbaarheidsplan. Het voorontwerp kaderprojectbesluit kon eind juni afgerond worden en overgemaakt aan de betrokken kabinetten. Het voorontwerp KPB vond voldoende draagvlak voor agendering op de Vlaamse Regering van 14 juli 2023. Tussen 17 juli en 22 september vond de adviesronde plaats, gevolgd door een adviesvergadering.

Op het terrein zijn er ondertussen 4 woningen gesloopt. De sloopvergunning voor een volgende fase alsook deze voor de leidingentunnel is bekomen.

De uitvoering van het bestek 'Duurzame **onderhoudsbaggerwerken** in de maritieme toegangswegen' loopt goed. Het samenvoegen van de zones Kust en Schelde levert zijn vruchten af op vlak van flexibiliteit in de inzet van baggerschepen.

De uitvoering van de onderhoudsbaggerwerken op het Boudewijnkanaal lopen stilaan op hun einde. Het verwerken en bergen van vervuilde specie (o.a. PFAS houdende specie) was hierbij een uitdaging op vlak van uitvoeringstermijn en budget.

De werkzaamheden in het bestek voor het verwijderen van de twee obstakels in het **Kanaal Gent Terneuzen** zijn voor één van de obstakels zeer vlot verlopen. Het tweede obstakel vergt een andere aanpak door de aanwezigheid van een Air Liquide leiding in de buurt. Er wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn om het obstakel alsnog te ruimen tijdens of voor een mogelijke verdieping van het kanaal.

De onderhoudsbaggerwerken op het kanaal Gent Terneuzen werden uitgevoerd. Het nieuwe bestek voor het duurzaam veegbaggeren, ruimen van drijvend vuil en olieruiming is begin 2023 van start gegaan.

In 2023 werden de renovatiewerken verder gezet aan de deurkamer 3 van de **Vandammesluis**. In hoofdzaak werden hier de deur en deurkamer onder handen genomen. Aansluitend wordt de drooglegkuip geplaatst om dan de rails te kunnen vernieuwen.

In Oostende werd verder gewerkt aan de **vernieuwingen van de oeververdedigingswerken** langs het kanaal Brugge-Oostende. Ook werd een nieuwe overheidsopdracht opgestart om de kaai 101 te kunnen afwerken. Dit traject loopt nog verder in 2024-2025

Om de werking van het **Maritiem reddings- en Coördinatiecentrum (MRCC)** te optimaliseren is in 2023 de opdracht voor de ontwikkeling van een incident management systeem, kortweg IMS, gegund.

Met de GNB-transitie (**Gemeenschappelijk Nautisch Beheer**) focuste MDK het voorbije jaar enerzijds op een gezamenlijke jaarplanning over de beide entiteiten (Rijkswaterstaat en MDK) heen en anderzijds op de opstart van het project management ondersteuning (PMO). Zo wordt over de landsgrenzen heen gewerkt aan het optimaliseren van het vaarweggebruik in het Scheldegebied met de nodige aandacht voor het evenwicht tussen veiligheid, vlotheid en duurzaamheid.

De realisatie van een nieuwe IT-architectuur om de registratie en opvolging van scheepsreizen binnen de context van het GNB Scheldegebied voor operationele gebruikers optimaal te ondersteunen, werd verder uitgebouwd. Eind 2023 is het contract met de huidige leverancier stopgezet en is een alternatief traject opgestart met als doel tegen medio 2025 een volledig nieuwe operationele omgeving op te zetten.

In 2023 werkte MDK samen met de Rijkswaterstaat verder aan het project **VTS** (Vessel Traffic Services) op het kanaal Gent-Terneuzen. Dit project omvat onder meer het samenbrengen van de werkvloeren van België/Vlaanderen en Nederland in Terneuzen, de verhuis van de brugbediening van Zelzate en het uitwerken van het operationeel luik VTS. We streven er naar om begin 2026 Vessel Traffic Services op het kanaal Gent-Terneuzen in gebruik te nemen.

De bestaande systemen en installaties van de Schelderadarketen (SRK) zijn waar nodig aangepast en verbeterd. Ook werden de uitbreidingen van het VTS-werkingsgebied op het kanaal Gent-Terneuzen (zie hoger) en de Bovenrede Antwerpen (BRA) aan de Schelderadarketen toegevoegd.

Het optimaliseren van de dienstverlening van het **Loodswezen** liep verder in 2023. Zo blijven we inzetten op het verbeteren van het multimodaal transport om loodsen aan boord te brengen (via wagens, fietsen, vaartuigen, ...). Ook het organiseren van kwalitatieve opleidingen draagt hiertoe bij. Zo zijn in 2023 15 nieuwe loodsen afgestudeerd en zijn 16 leerlingen gestart met hun opleidingstraject. We blijven ook inzetten op interne kennisdeling, wat bijdraagt tot voortdurende verbetering en het handhaven van een kwaliteitsvolle dienstverlening.

MDK werkte ook mee aan een kader voor het toelatingsbeleid door de GNA, en het aanvaardingsbeleid van schepen met een diepgang tot 16m in de haven van Antwerpen. Er vonden verschillende testvaarten plaats en de eerste stappen richting dit kader zijn gezet. Naast de toenemende omvang van de schepen blijven we inzetten op incidentmanagement en veiligheid bij het beloodsen van schepen. Het toelatings- en aanvaardingsbeleid wordt via een MDK-brede expertengroep verder aangescherpt om onder meer de kwaliteit van de loodsladders op de zeeschepen te borgen.

In de loop van 2023 is het aangepaste loodsgeldbesluit in werking getreden. Aansluitend werd het volumekortingenbesluit onder de loep genomen.

Binnen het project **Kustvisie** heeft Xperta (Waterbouwkundig Laboratorium) in 2023 haar rol als expertisecentrum kunnen opnemen door een onafhankelijke screening uit te voeren van het reeds uitgevoerde studiewerk ter onderbouwing van een langetermijnvisie en een korte termijn actieplan.

Binnen het **masterplan kustveiligheid** stond Xperta (Waterbouwkundig Laboratorium) ook in voor de analyse van de strandevoluitie voor een betere zwimmersveiligheid in Oostende, de monitoring en het advies voor strandsuppleties voor het grootste deel van de kust (Mariakerke tot Zwin), de studie van morfologische interactie tussen zeebodem en Belgische kustlijn, de eindrapportering van monitoring van de morfodynamica van de Zwintoegang (2019-2022) en de uitvoering van monitoring voor 'duin voor dijk'-pilot.

Conform het Masterplan Kustveiligheid dient de toestand van de eerstelijnszeewering elke 6 jaar getoetst te worden. Eind 2023 is de derde toetsronde, in samenwerking met Xperta, voltooid.

In het kader van het **Sigmaplan** voerde Xperta voor DVW numerieke simulaties t.b.v. de veiligheidstoets van alternatieven binnen Integraal Plan Boven-Zeeschelde, de hydrodynamische en nautische beoordeling van ontwerpvarianten voor een oeververbinding in Antwerpen en detailvragen rond GOG Bastenackers-Ham. Een Sigmaplaninstrumentarium zag het daglicht waarmee DVW inzichten kan krijgen in 'wat-als' scenario's als input voor dijksinspectie en -bewaking alsook evacuatieplannen.

Eind december 2023 ging de nieuwe onafhankelijke **Instantie voor de Behandeling van Havengeschillen (IBH)** officieel van start. De oprichting kadert binnen de verplichting voor Europese lidstaten om een procedure te voorzien voor de behandeling van klachten over inbreuken tegen de toepassing van de Europese havenverordening. De Vlaamse Regering heeft een voorzitter en drie tijdelijke bijzitters aangeduid voor de werking van de IBH.

De **haven van Zeebrugge** is de belangrijkste aanvoerhaven van LNG voor Europa. De stroomatlas brengt voor elke fase van het getij de stroming voor en in de haven in beeld, als ondersteuning bij het loodsen van de schepen van en naar de haven van Zeebrugge. De vorige stroomatlas dateert van 2011 en was aan een update toe. In augustus 2023 werd in een periode van drie weken gedurende 13 dagen door Xperta stroommetingen uitgevoerd aan boord van de MS Pierre Petit in samenwerking met de bemanning van DAB Vloot. Simultaan werden er in samenwerking met MDK twee meetframes buiten de dammen oost en west van de vaargeul uitgezet voor continue stroommetingen. Momenteel worden de meetgegevens verwerkt.

De LOM-LEM structuur werd geëvalueerd. De aanbevelingen worden ter harte genomen, onder andere door de voorgestelde actualisatie van de subsidie- en concessieovereenkomst.

De **LOM Vlaanderen** vervult haar taak als beheerder van de basisinfrastructuur op de luchthavens Antwerpen en Oostende-Brugge. In 2023 werden volgende projecten uitgevoerd en/of voorbereid:

- Renovatie startbaan en taxiwegen luchthaven Oostende-Brugge (project in 2023 gegund);
- Renovatie verkeerstoren luchthaven Oostende-Brugge (project in 2023 gegund);
- Aanleg bufferbekken luchthaven Antwerpen (uitgevoerd in 2023);
- Bouw nieuwe brandweerkazerne luchthaven Oostende-Brugge (project in voorbereiding);
- Renovatie laadplatform luchthaven Antwerpen (project in voorbereiding).

Daarnaast worden enkele kleinere projecten uitgevoerd (kabelwerken, CCTV, bodemonderzoeken, ...). Ook worden projecten van Skeyes mee voorbereid, zoals de vernieuwing van ILS 26 op de Luchthaven Oostende-Brugge en de implementatie van een digitale verkeerstoren voor de drie Vlaamse regionale luchthavens.

SD 4: NAAR EEN SLACHTOFFERVRIJ VERVOERSSTEEEM

4.1. Verkeersveilig gedrag bij alle weggebruikers

Verschillende acties werden in 2023 uitgevoerd ter realisatie van het **Verkeersveiligheidsplan Vlaanderen 2021-2025**.

Zo publiceerde het departement de brochure 'Veilig fietst het langst' (maatregelen 19 en ook 13 en 14), met tips en nuttige informatie om veiliger en met vertrouwen te fietsen. Meer dan 30.000 brochures werden verdeeld, waarvan bijna 8.000 brochures bij zo'n 150 fietshandelaars in samenwerking met Mobia/Traxio.

Verder werden ook subsidies toegewezen aan projecten om de Vlaming levenslang te laten leren over verkeer. In samenwerking met Bataljong vzw, Sensiplus vzw en VRT werden daarnaast ook subsidieprojecten opgestart waar de gedeelde verantwoordelijkheid voor een veiliger verkeer centraal staat of met een focus op de sensibilisering van een specifieke doelgroep. De zeer succesvolle samenwerking met de VRT rond afleiding voor jonge verkeersdeelnemers is hier een zeer geslaagd voorbeeld van. Samen met de diverse partners streven we naar de realisatie van een verkeersveiligheidscultuur in Vlaanderen.

In 2023 voerde de Vlaamse Stichting Verkeerskunde (VSV), in opdracht van het departement MOW, verschillende verkeersveiligheidscampagnes uit rond afleiding, motorrijders, fietsveiligheid, rijden onder invloed van drugs en snelheid.

Daarnaast werkte het departement in december 2023 ook mee aan de BOB campagne van VIAS, Assuralia en de Belgische Brouwers.

Het proefproject met **e-learning in de nascholing vakbekwaamheid (Code95)** werd met een jaar verlengd en loopt nog tot augustus 2024. De mogelijkheid om e-learning te integreren in nascholingsmodules wordt verankerd met het BVR tot wijziging van diverse bepalingen van het KB van 4 mei 2007 betreffende het rijbewijs, de vakbekwaamheid en de nascholing van bestuurders van voertuigen van de categorieën C1, C1+E, C, C+E, D1, D1+E, D, D+E en tot opheffing van diverse besluiten. Dit BVR werd op 22 december 2023 principieel goedgekeurd. Dit besluit maakt ook bijstand van een tolk bij de nascholing vakbekwaamheid mogelijk, net als het gebruik van audiovertaling door de kandidaten die een opleiding tot vrachtwagenbestuurder volgen bij VDAB.

Er werd verder gewerkt aan het juridische en technische kader om rij scholen de door hen verstrekte rijlessen, en bekwaamheidsattesten te laten registreren. De kandidaten en de lesgevers zullen zich moeten identificeren met eID. De rij scholen zullen ook de planningen digitaal kunnen doorsturen en beheren. Verder wordt een check-in en check-out systeem voorzien in functie van de bestrijding van valse certificaten. Hiermee wordt ingezet op fraudebestrijding en modernisering.

Verder werd een integrale hervorming van het **traject voor kandidaat-rijlesgevers** (opleiding, stage en examens) voorbereid. Hiervoor werd het regelgevend traject voor een nieuw reglementair kader opgestart, met het verhogen van de kwaliteitseisen en het professionaliseren van de stage als uitgangspunten. Momenteel beheert het departement MOW nog zelf het volledige proces van de examens voor kandidaat-lesgevers. In het kader van KOMPAS2022 werd in samenhang met de hervorming van het traject voor kandidaat-lesgevers de uitbesteding van de logistieke organisatie van deze examens via een concessie voorbereid.

Daarnaast realiseerde de Vlaamse Regering in 2023 ook de herinvoering van het **verplicht vormingsmoment en de verlengde oefenperiode** voor de categorie B op een bevoegdheidsconforme manier, conform de herziening van de rijopleiding uit de vorige regeerperiode.

We hebben het reglementair kader voor de opleiding en examinering van de **ADR-bestuurders** gemoderniseerd. Zo is er meer conformiteit inzake

erkenningvoorwaarden, inspectie en controle met andere gelijkaardige regelgeving (rijsscholen/nascholing vakbekwaamheid chauffeurs C/D). Dit laat ons toe om ook hier een maximale digitalisering te realiseren (van opleiding, over examen tot de registratie en uitreiking van het ADR-pasje).

Spiegelafstelplaatsen bieden vrachtwagenbestuurders een middel om hun spiegels correct af te stellen waardoor de dodehoek zo klein mogelijk gehouden wordt. Sinds 2009 werden vanuit Vlaanderen 25 spiegelafstelplaatsen aangelegd op bedrijventerreinen. Een grondige inspectie leert dat hiervan 17 afstelplaatsen in goede staat én toegankelijk zijn. Om het aantal afstelplaatsen te verruimen, werd er vanaf 2023 voor gekozen om bedrijven aan te moedigen zelf te investeren zodat zij hun medewerkers op een veilige manier de baan op kunnen laten gaan. Vanuit de Vlaamse overheid reiken we hen hiervoor de tools aan. Hiervoor werden in de eerste jaarhelft van 2023 verkennende gesprekken gevoerd met een externe partner voor het opzetten van een samenwerking hierrond, maar zonder concreet project als resultaat. Bijkomende verkennende gesprekken met diverse, potentiële partners worden in 2024 opnieuw opgestart.

4.2. Verminderen van de conflictzones, in het bijzonder voor de kwetsbare weggebruiker

Voor wat betreft veilige schoolroutes en -omgevingen werd in 2023 opnieuw zowel langs gewest- als gemeentewegen gewerkt.

Aan de hand van een bevraging van de lokale besturen inventariseerde AWW al 874 **schoolrousteknelpunten op gewestwegen**. Hierbij werd ook in kaart gebracht of en met welke kleine ingrepen deze knelpunten kunnen aangepakt worden. Op 386 locaties langs gewestwegen werd reeds een ingreep uitgevoerd ter bevordering van de verkeersveiligheid. Eind 2023 zijn de werken 86 locaties in uitvoering en op 130 locaties zijn de ingrepen concreet gepland of in voorbereiding.

Daarnaast konden lokale besturen de subsidie **veilige schoolomgevingen** aanvragen. 57 gemeenten ontvingen samen 1.570.411,66 euro aan subsidies, goed voor het verkeersveiliger maken van 266 schoolomgevingen.

Conform de Europese richtlijn 2019/1936, voerde AWW in 2023 **verkeersveiligheidsaudits** (21) uit op alle infrastructuurprojecten op het onder de richtlijn uitgebreide toepassingsgebied (Europese + Vlaamse hoofdwegen).

Het toepassingsgebied van de audits werd uitgebreid naar het onderliggende wegennet. In totaal werden 10 verkeersveiligheidsscreenings (fase ontwerp) uitgevoerd.

De Vlaamse methodologie voor de verkeersveiligheidsbeoordeling van het wegennet conform de Europese richtsnoeren werd verder voorbereid, onder meer via de opvolging van de Europese werkgroepen (EGRIS) in samenwerking tussen het departement MOW en AWW.

Verder blijven we de gevaarlijke punten identificeren via een jaarlijkse update van de **dynamische lijst voor gevaarlijke punten**, telkens op basis van de ongevalgegevens van de meest recente drie jaar. De gevaarlijke punten op de dynamische lijst worden zo systematisch en zo snel mogelijk aangepakt.

In 2023 werd de nieuwe dynamische gevaarlijke puntenlijst 2023 gepubliceerd, bestaande uit 258 gevaarlijke punten die een link met de AWW-infrastructuur hebben. In 2023 werden werken uitgevoerd op 37 gevaarlijke punten, waarvan 34 werden aangepakt met een quick win. Op 61 locaties zijn werken in uitvoering, waarvan 26 locaties worden aangepakt met uitgebreide werken.

Op de totaliteit van geïdentificeerde gevaarlijke punten (sinds de opstart van de werking met jaarlijkse dynamische lijsten, 2018-2023) zijn op 362 gevaarlijke punten ingrepen uitgevoerd. Op 59 gevaarlijke punten zijn er werken in uitvoering

en op 22 gevaarlijke punten zijn er werken gepland. Op 190 gevaarlijke punten zijn ingrepen in voorbereiding of in onderzoek.

De werken op 8 punten van **de historische lijst van gevaarlijke punten** werden afgerond. 802 van de 809 punten waren eind 2023 heringericht, op 2 locaties zijn de werken in uitvoering.

Daarnaast loopt er ook een evaluatie van de aanpak van deze gevaarlijke punten. Deze **effectevaluatie gevaarlijke punten** is enerzijds een evaluevaluatie van de historische gevaarlijke puntenlijst en anderzijds een tussentijdse effectevaluatie van de aanpak van gevaarlijke punten via jaarlijkse dynamische gevaarlijke puntenlijsten. Doorheen 2023 werd ingezet op de verzameling en het bruikbaar maken van data in functie van de navolgende analyse. Doorheen 2024 wordt verder gewerkt aan deze evaluatie, waarbij de oplevering voorzien is voor het najaar van 2024.

In 2023 liepen m.b.t. de **grijze punten** verschillende initiatieven verder. Zo werden de evoluties bij autofabrikanten m.b.t. het benutten van in-car data (zoals ADAS-systemen) opgevolgd. Eind 2023 hebben Volvo en AWV een overeenkomst afgesloten. AWV krijgt zo toegang tot een dataplatform dat gegevens verzamelt uit de rijveiligheidssystemen. Er wordt verder onderzocht of de gegevens gebruikt kunnen worden om 'grijze punten' in kaart te brengen.

Binnen het project **MIA (Mobiliteit Innovatief Aanpakken)** werden de afgelopen jaren 49 kleine infrastructuurwerken uitgevoerd om gevaarlijke situaties aan te pakken.

Daarnaast werden de experimenten met detectie en analyse van verkeersonveilige punten via het inzetten van camera's en drones via de **MIA-proeftuinen in West-Vlaanderen en Limburg** afgerond. AWV zet nu de camera's verder in bij het analyseren van risicovolle locaties over heel Vlaanderen. Op deze manier kunnen grijze punten verder onderzocht worden en kan de verkeersveiligheid proactiever geanalyseerd worden door bv. te kijken naar 'bijna ongevallen' op een kruispunt. Ook via burgers en/of lokale besturen trachtten we verkeersonveilige locaties te detecteren (via o.a. platform Citizens4Safety i.h.k.v. MIA, VeloVeilig, identificatie schoolrouteknelpunten door lokale besturen). Zo werd in het kader van de burgerbevraging VeloVeilig een selectie gemaakt van 100 locaties (20 per provincie) die op het terrein veiliger gemaakt worden, en werden reeds heel wat ingrepen langs schoolroutes op gewestwegen uitgevoerd in het kader van het veiliger maken van geïdentificeerde schoolrouteknelpunten door lokale besturen.

In de MIA-proeftuin Limburg werd ingezet op het professionaliseren van kleinere aannemers en wegenbouwers. Er werden diverse verkeersveiligheidsingrepen uitgevoerd waarbij de aannemers instonden voor het ontwerp tot en met de uitvoering van de wegenisopdracht. Ook hier werd geëxperimenteerd met de inzet van camera's voor de analyse van de verkeersveiligheid, onder meer in Beringen, Dilsen-Stokkem en Lanaken.

Met het oog op een betere zichtbaarheid overdag en 's nachts en bij slechte weersomstandigheden werd gestart met het plaatsen van **punctuele verlichting** aan oversteekplaatsen voor voetgangers en fietsers. De prioriteit ligt bij oversteekplaatsen in 2-fasen en oversteekplaatsen aan gevaarlijke punten en in schoolomgevingen. Een 275-tal locaties zijn ondertussen punctueel verlicht.

4.3. Verbeterde controle en handhaving

Het tempo van de toename van de servercapaciteit van de nationale backoffice (AMS, ANPR Management System) van de federale politie is bepalend voor het tempo van de (technische) realisatie van nieuwe **trajectcontroles** op autosnelwegen en gewestwegen. Hierover wordt periodiek afgestemd met de federale wegpollitie. Eind 2023 zijn er 286 geïnstalleerde trajectcontroles op

gewestwegen technisch klaar voor gebruik. De operationele uitbating van deze installaties is een politionele verantwoordelijkheid.

De structurele vernieuwing van de systemen voor controle op aslast overlading (**WIM - weigh in motion**) en **tussenafstanden/inhaalverbod (TA/IV)** is lopende. De werkzaamheden worden afgerond in 2024.

Voor de **handhaving van het terugkommoment** werd er beslist om aan te sluiten op het decreet Vlaamse Handhaving. Nu het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving in 2023 goedgekeurd werd, zal het wetgevend kader en het IT-luik daarvoor in 2024 worden voorbereid. Dit zal zorgen voor een alternatieve werkwijze die eenvoudiger moet zijn en administratief werk moet uitsparen.

Voor wat betreft de **controle langs de weg** werd, conform de Europese Richtlijn 2014/47/EU, het platform gedeeltelijk in gebruik genomen om gegevens m.b.t. de controles langs de weg die Vlaanderen uitvoert wederzijds met de Europese Commissie en de andere lidstaten uit te wisselen.

In samenwerking met VLABEL werd het handhavingskader voor **niet-gekeurde voertuigen** via het BVR van 14 juli 2023 aangepast, zodat onmiddellijke inning mogelijk wordt om zo het aantal niet-gekeurde voertuigen op de weg terug te dringen.

De studie naar introductiemogelijkheden van een **deeltjesteller** voor een verbeterde controle van de emissie (roet/fijnstof) van benzinevoertuigen en zware dieselvoertuigen werd eind 2023 definitief opgeleverd. Uit de conclusies kunnen we afleiden dat de deeltjestellertest ook toegepast kan worden op euronorm VI zware dieselvoertuigen. Voor benzinevoertuigen is het niet mogelijk deze testmethode toe te passen.

De **homologatieprocessen** werden in 2023 verder gedigitaliseerd en geoptimaliseerd. De nieuwe eisen van de 'New General Safety verordening' EU 2019/2144 werden opgenomen in Fastlane en de goedkeuringscertificaten werden aangepast aan de recentste Europese verordeningen. In Fastlane werd een nieuwe dossierstroom ontwikkeld voor het verwerken van goedkeuringsaanvragen voor voertuigen die omgebouwd worden naar elektrisch voertuig, in uitvoering van het BVR Retrofit. In 2023 werd ook de online directe betaling voor particulieren en niet-erkende fabrikanten gerealiseerd. **Retrofitting** was reeds mogelijk in België, maar het gebrek aan wetgeving maakte de uitvoering van projecten zeer moeilijk. In 2023 werd in dialoog en co-creatie met de FOD Mobiliteit en Vervoer en de andere gewesten een eigen regelgevend kader opgeleverd. Op 10 november 2023 werd in aanvulling op de federaal bepaalde technische eisen (KB 19 april 2023) bij BVR de voorschriften met betrekking tot de goedkeuring en technische keuring van dergelijke voertuigen en de technische eisen voor massa's vastgelegd.

In 2023 vond een evaluatie plaats van **GAS 5** waarbij alle lokale besturen aangeschreven werden met de vraag deel te nemen. 111 lokale besturen reageerden op de uitnodiging. Op basis van de reacties werd het 'Rapport naar aanleiding van 'Resolutie 1789' over de uitrol en regelgeving van de GAS-boetes voor beperkte snelheidsovertredingen' opgemaakt.

Inzake regelgeving traden er op 1 mei 2023 een aantal verbeteringen in werking door de aanpassing van artikel 29quater van de Wegverkeerswet. De wijzigingen hadden betrekking op de problematiek van het originele PV, de termijn voor het beantwoorden van verweerschriften en vertalingen van het dossier voor buitenlandse overtredders.

4.4. Geactualiseerd verkeersveiligheidsplan

De verkeersveiligheidsexperts en mobiliteitsdeskundigen binnen de **Taskforce Verkeersveiligheid** maakten hun prioriteiten helder en formuleerden hun adviezen bij verschillende projecten (o.a. beleidsvisie 'functioneel en recreatief

medegebruik van jaagpaden in Vlaanderen', de wegcode, MIA-proeftuin Limburg - project drones, inspiratiebundel schoolomgeving).

Bij de **verkeersveiligheidsstafels** met lokale overheden en de lokale politie werden opnieuw toelichtingen en gedachtewisselingen voorzien met betrekking tot afwegingskaders (o.a. voor voetgangersoversteekvoorzieningen en snelheid op gewestwegen), de doorvertaling tot op lokaal niveau van de streefcijfers voor de 6 indicatoren uit het verkeersveiligheidsplan, de Fietscampagne en de MIA Quick Scan.

Over de maatregelen in uitvoering van het Verkeersveiligheidsplan werd gerapporteerd, d.m.v. indicatoren en uitgevoerde acties in de semestriële **voortgangsrapporteringen**. Deze rapporteringen vormen de basis voor een onderbouwde bijsturing van beleidsinitiatieven ter verbetering van de verkeersveiligheid en vormen mee de basis voor de jaarlijkse werkprogramma's.

Aanvullend hierbij werd het jaarrapport voor 2022 opgemaakt met een nog diepgaandere en meer uitgebreide analyse van de verkeersveiligheid in Vlaanderen.

De verkeersveiligheidsmonitor werd, als Business Intelligence tool, verder technisch geoptimaliseerd. De publieke ontsluiting van deze **ongevallenmonitor** gebeurde via integratie binnen de algemene MobiliteitsMonitor, onder het tabblad 'verkeersveiligheid', waar de voortgang richting de streefcijfers uit het Verkeersveiligheidsplan wordt opgevolgd.

Snelheid speelt een centrale rol in verkeersveiligheid: snelheid heeft zowel een invloed op de ongevalskans als op de ernst van ongevallen. Om deze problematiek op te volgen werden op regelmatige tijdstippen nationale gedragsmetingen over snelheid gehouden. Binnen het **Trendline** project coördineert VIAS deze gedragsmeting snelheid, in opdracht van de FOD Mobiliteit en Vervoer, met de steun en medewerking van de gewesten.

In het voorjaar van 2023 werd het eindrapport over de gedragsmeting snelheid in het kader van het Europese Baseline-project opgeleverd en gepubliceerd. Daarnaast werd in 2023 de deelname van Vlaanderen aan de interregionale samenwerking 'Trendline - gedragsmeting snelheid' formeel bevestigd (vervolgproject Baseline). Daartoe werd het samenwerkings- en projectvoorstel goedgekeurd, zodat het veldwerk in 2024 kon opgestart worden. De resultaten van deze gedragsmetingen zijn van belang voor de opvolging van de Europese KPI rond snelheid, conform het Verkeersveiligheidsplan Vlaanderen.

In 2023 heeft een ambtelijke werkgroep van de federale en regionale administraties tot **herziening van de wegcode** een ontwerp van federale wegcode afgerond. De officiële adviesprocedure werd in juni 2023 opgestart.

Gelet op de bevoegdheidsverdeling veronderstelt een algemene herziening van de wegcode zowel een initiatief van de federale overheid als van de gewesten: de drie gewesten maken, gelijktijdig met de federale overheid elk een eigen regionale wegcode, waarbij het de bedoeling is dat de vier wegcodes op hetzelfde ogenblik in werking treden. Volgens de gemaakte afspraken werden de vier wegcodes in december 2023 aan de Raad van State voorgelegd.

Naast de voorbereidende werkzaamheden tot herziening van de wegcode, focust de interfederale werkgroep ook op de **fietsmarkeringen**. In 2023 werden in het bijzonder de oversteekmarkeringen voor de fietsers onder de loep genomen. Doel is te komen tot een eenduidige oversteekmarkering voor fietsers in de voorrang enerzijds, en voor fietsers uit de voorrang anderzijds.

SD 5: MOTIVEREN EN PRIKKELEN TOT GEDRAGSVERANDERING EN EEN NIEUWE MOBILITEITS- EN LOGISTIEKE CULTUUR

5.1. De omslag maken naar een nieuwe mobiliteits- en logistieke cultuur

Ter bevordering van emissievrije voertuigen werd het ontwerp BVR voorbereid rond **massa's van voertuigen**, ter vervanging van art32bis. Rekening houdend met de beperkingen door het draagvermogen van onze bruggen en infrastructuur werden hierin extra massa's toegekend voor emissievrije voertuigen en voertuigcombinaties.

In het kader van de Vlaamse ambitie om werk te maken van een groenere en efficiëntere stedelijke distributie, ging in 2023 een proefproject van start waarbij bedrijven een vergunning kunnen aanvragen om gedurende 2 jaar met een **breder fietsaanhangwagen** te rijden (max 1,20 m). De bedoeling van het project is om de impact op de verkeersveiligheid, doorstroming en infrastructuur te evalueren, zodat na afloop van de proefperiode (eind 2024) kan bekeken worden of en hoe de huidige regelgeving kan worden aangepast om bredere fietsaanhangwagens permanent toe te laten in het verkeer.

In de zomer van 2023 werd een Transitie-manager aangesteld voor de realisatie van een modal shift voor de Limburgse campussen (Hasselt en Diepenbeek) via een samenwerkingsovereenkomst. 2023 was de fase van exploratie (kennismaking – lopende projecten – voorbereiding inventarisatie).

5.2. Het gebruik van vervoersnetwerken op een efficiënte manier beprijzen

De studie voor de opmaak van een **gedifferentieerd tarifieringskader** en een vergunningenkader voor (aanvragen voor) **captatie van oppervlaktewater** uit waterwegen en havengebieden werd in april 2023 opgeleverd. Er werden nog mogelijke nieuwe tariefscenario's opgesteld, die eind 2023 – begin 2024 besproken werden met de klankbordgroep.

Uit het onderzoek naar een **verruiming van de kilometerheffing voor vrachtwagens** naar bestelwagens blijkt dat het maken van een onderscheid tussen beroepssectoren, om zo extra lasten voor ondernemers te vermijden, in het licht van het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel niet kan worden verantwoord. Een verruiming van de bestaande kilometerheffing vrachtwagens naar lichte vrachtwagens (<3,5 ton MTM, waaronder bestelwagens), op korte termijn en enkel door het Vlaams gewest, houdt bepaalde risico's en beperkingen in. Daarnaast wijst de studie op bepaalde factoren die eigen zijn aan het gebruik van lichte vrachtwagens, zoals de grotere mogelijkheid voor lichte vrachtwagens om het betold wegennet van de zware vrachtwagens te vermijden. Ook liggen de voornaamste factoren om te kiezen voor een lichte vrachtwagen buiten het eventueel betalen van kilometerheffing (bv. rijbewijs B, geen tachograaf, vrijstelling rij- en rusttijden, geen snelheidsbeperking zoals zware vrachtwagens).

In 2023 werden de nodige aanpassingen aan de regelgeving doorgevoerd zodat met ingang van 1 januari 2024 een tijdelijke vrijstelling van de betalingsverplichting van de kilometerheffing voor emissievrij vrachtvervoer van kracht is.

De samenwerkingsovereenkomst met **multimodaal.Vlaanderen** (2022 – 2027) werd verdergezet. Er werd ingezet op samenwerking met andere koepelorganisaties om op een efficiënte wijze een groot aantal bedrijven te bereiken.

SD 6: NAAR EEN SLIMMERE EN INNOVATIEVERE INFRASTRUCTUUR

6.1. Naar een ITS-plan voor Vlaanderen

De **Mobilidata**-systeemarchitectuur is operationeel sinds 2022. De belangrijkste daarvan, de Mobilidata Interchange, brengt anonieme mobiliteitsdata op één punt samen en stelt ze realtime ter beschikking van private en publieke partners. In 2023 werd nieuwe verkeersinformatie toegevoegd. Het gaat onder meer om 'waarschuwing spookrijders', 'zone-30', 'locaties strooiwagens' en 'prioriteit hulpdiensten'.

Binnen Mobilidata is de gefaseerde uitrol van de **iVRI's** lopende. iVRI's zijn installaties die niet enkel communiceren met de weggebruikers maar ook onderling. Zo worden kruispunten beter afgestemd op elkaar en op de realtime verkeerssituatie. Ondertussen is in elke provincie een iVRI actief. In totaal zijn er een 90-tal actief.

Het actieplan '**slimme verkeerslichten**' wordt, conform het Verkeersveiligheidsplan, versneld uitgerold. In 2023 werden 125 kruispunten maximaal conflictvrij geregeld. Van de ca. 1700 lichtengeregelde kruispunten in beheer van AWW zijn er ondertussen ca. 800 aangepakt.

Ook in 2023 registreerden data-eigenaars metadata op het **Nationaal Toegangspunt ITS** (NAP ITS). We evolueerden tegen eind 2023 naar 172 geregistreerde datasets, waarvan 161 vallen onder multimodale reisinformatiediensten (MMTIS), 9 onder realtime verkeersinformatiediensten (RTTI), 3 onder veiligheidsgelateerde verkeersinformatiediensten (SRTI) en 2 onder informatiediensten voor veilige en beveiligde parkeerplaatsen voor vrachtwagens (SSTP). Eind 2023 zaten we aan 91 geregistreerde organisaties op het NAP ITS. We zetten ook verder in op het bereiken van stakeholders die een wettelijke verplichting hebben om hun data beschikbaar te maken via het NAP ITS.

Op 10 oktober 2023 werd een Nederlandstalig NAP MMTIS webinar georganiseerd om data-aanbieders op de hoogte te brengen van de nieuwe deadline van 1 december 2023 waarop ook heel wat steden en gemeenten data op het NAP moeten aanbieden. Deze deadline volgt uit de MMTIS gedelegeerde verordening.

Ook werd in 2023 een controleorgaan aangesteld dat jaarlijks controle uitvoert op geregistreerde metadata op het NAP. Meer bepaald ging men na of elke stakeholder die volgens de toepasselijke gedelegeerde verordeningen gegevens moet registreren dit gedaan heeft en de vereiste deadlines heeft gehaald. Verder werd aan de hand van steekproeven nagegaan of de geregistreerde datasets voldoen aan de eisen zoals wettelijk bepaald, of de nodige verklaringen beschikbaar werden gemaakt en waarheidsgetrouw zijn en of de voorwaarden voor hergebruik van de gegevens worden nageleefd.

Er werd verder gewerkt aan het verduurzamen van de **aanbestedingskaders**. Er is gestart met de ontwikkeling van een toolkit die moet toelaten om voor projecten in de ontwerpfase milieukosten van technische ontwerpen te berekenen. Daarnaast is er beslist om in 10 nieuwe infrastructuuropdrachten de CO2-prestatieladder te hanteren om zo aannemers te stimuleren om CO2 te reduceren. Na afloop van de proefprojecten volgt een evaluatie om te beoordelen of een verdere uitrol wenselijk is.

6.2. Inzetten op een slim, innovatief en duurzaam wegennetwerk

In 2023 werd een grote groep innovatieve verkeersoplossingen uitgerold in Vlaanderen die binnen **Mobilidata** ontwikkeld zijn. Alle oplossingen zijn gestoeld op C-ITS-technologie (*Connected Intelligent Transport Systems*) die de interactie (connectie) tussen weggebruikers, voertuigen en weginfrastructuur beoogt, middels cloudverbinding. In 2023 is vooral ingezet op gebruikstoepassingen rond betrouwbare en relevante waarschuwingen bij potentieel gevaarlijke situaties op

de route, zoals een waarschuwing op maat bij een ongeval op de route, (tijdelijke) wegenwerken, het naderen van een filestart of de aanwezigheid van een spookrijder. Een ander voorbeeld van een maatschappelijk relevante waarschuwing betreft de aankondiging en status van een dynamische zone 30 in schoolbuurten.

Er werden ook een aantal *use cases* gerealiseerd in relatie tot intelligente verkeersregelinstallaties (iVRI's), zoals de optimalisatie van verkeersstromen aan iVRI's, maar ook de indicatie 'tijd tot groen'. Eind 2023 waren zo'n 75 operationele iVRI's verbonden met de Mobilidata core.

Voorts werd ook een specifieke app voor de fietser ontwikkeld, genaamd 'Sway', die de stand van de intelligente verkeerslichten toont aan fietsers.

Wat de slimme mobiliteit- en leefmilieu indicator betreft, werd in 2023 een shapefile opgeleverd voor het jaar 2022 met emissiegegevens per voertuigcategorie en per wegsegment.

Op vlak van communicatie was 2023 een sterk jaar voor het Mobilidata programma, met heel wat persaandacht, verschillende nominaties en de award voor duurzaamheid op de 'Agoria Digital Society Awards'.

Eind 2023 werd ook het **5G-Blueprint** project inhoudelijk afgerond. Naast het ontwikkelen, testen en valideren van een aantal 'tele-operated' *use cases* omvatte het ook onderzoek naar mogelijke zakenmodellen om *tele-operation* in logistiek en transport in te burgeren. Er werd ook een analyse en roadmap met te nemen acties uitgewerkt. De projectresultaten werden op 21 november voorgesteld en toegelicht tijdens een infodag, en worden in het voorjaar van 2024 finaal geëvalueerd door de Europese Commissie.

Met de ontvangst van een laatste schijf EU-subsidies is het **Concorda** project volledig afgerond. In het kader van Concorda werd onderzoek verricht naar een nieuwe communicatietechnologie voor voertuig-wegkant communicatie, een testsite op de E313 gerealiseerd en werd de introductie van geautomatiseerde mobiliteit vanuit verschillende perspectieven voorbereid.

De verwachting is dat de komende jaren commerciële **zelfrijdende personenvoertuigen** hun intrede zullen doen op de Belgische en Vlaamse markt. Om de introductie van autonome voertuigen in goede banen te leiden en de maatschappelijke effecten inzake congestie, milieu en inclusie in de goede richting te sturen, is het belangrijk dat het beleidskader hierop voorbereid worden. Mede daarom werd in 2023 de Vlaamse Taskforce Autonoom Vervoer opgericht, met ook verschillende werkgroepen.

Inzake proefprojecten werd in 2023 de pilootfase '**zelfrijdende shuttle op de Terhills-site**' succesvol afgerond en werd beslist het initiatief voort te zetten, met een grotere vloot. De Lijn ondersteunde het projectbeheer en de uitwerking van de marktraadpleging. Los hiervan wordt ook een pilootproject met zelfrijdende shuttles in Leuven voorbereid waarbij het de bedoeling is om vanaf 2026 autonome shuttles op de weg te brengen.

In november 2023 werd een samenwerkingsovereenkomst ondertekend tussen de Vlaamse overheid en het innovatieplatform **Living Tomorrow**. In lijn met de Mobiliteitsvisie 2040 zal Living Tomorrow demoruimtes uitwerken die de innovaties uit het mobiliteitsdomein uitleggen en op een virtuele en interactieve manier tastbaar maken bij het brede publiek.

6.3. Een slim, innovatief en duurzaam waterwegnetwerk

In het onderzoek naar *Nature-Based Solutions* voor de **zeewering** heeft MDK in Knokke-Heist een nieuw duin-voor-dijk proefvak aangelegd. De metingen en onderzoeken in het Living Lab Raversijde werden verdergezet. Zowel de tussentijdse rapporten als de resultaten van deze metingen en onderzoeken tonen

de goede werking aan van de gebruikte oplossingen en geven inzicht in de verschillende parameters en sturende variabelen. Met een nieuw grensoverschrijdend project 'Dunefront' zet MDK de volgende stap in het onderzoek naar *Nature-Based Solutions*. *Dunefront* focust namelijk op hybride zeeeringsoplossingen.

In 2023 kreeg het tegemoetkomen aan de noden van de nautische keten prioriteit op het onderzoek naar toekomstige alternatieven voor de huidige infrastructuur en apparatuur. Zo werd er binnen het **Meetnet Vlaamse Banken** voornamelijk ingezet op de overname van meteosensoren van de Schelderadarketen (SRK) en de distributie ervan naar nautische ketenpartners. Op die manier krijgen alle nautische ketenpartners toegang tot de SRK en beschikken ze over dezelfde data om hun beslissingen op te baseren. Bovendien worden meteo-observaties van havens ingewonnen ter bevordering van de weersvoorspellingen die het Oceanografisch meteorologisch Station (OMS) opmaakt. Met de lancering van een nieuwe versie van het kustweerbericht.be komen we tegemoet aan de noden van loodsen, zeevarenden, aannemers van waterbouwkundige projecten én van het grote publiek.

Op de Vlaamse waterwegen wordt het **Binnenvaart-Innovatie (BVI) programma** verder uitgerold, bestaande uit Smart Shipping, Smart Logistics en Smart Administration. DVW bleef ook in 2023 proefprojecten inzake geautomatiseerd varen begeleiden.

Hierdoor wordt de roadmap voor **Smart Shipping** (geautomatiseerd varen) gerealiseerd. Lopende projecten worden opgevolgd en geëvalueerd, nieuwe aanvragen worden behandeld.

Binnen het kader van **Smart Logistics** liepen in 2023 een aantal projecten, zoals het Europese binnenvaartplatform 'EuRIS'.

Inzake **Smart Administration** werd in 2023 verder input gegeven aan de eFTI-verordening (*electronic Freight Transport Information*) en een aantal optimalisaties in het kader van eRIBa (*electronic Reporting for Inland barge*).

Naast het BVI-programma is er nog het **programma afstandsbediening** met als doel om in 2032 alle beweegbare kunstwerken op afstand te bedienen vanuit drie centrales. De ombouw van de centrale in Hasselt werd voorbereid in 2023 om in het voorjaar van 2024 operationeel te zijn, met het oog op de opstart van de afstandsbediening op de corridor Albertkanaal en de Kempense kanalen.

In CESNI-verband werkten we in 2023 verder aan **nieuwe bemanningsvoorschriften** die moeten leiden tot de invoering van een nieuw kader voor bemanningsvoorschriften. Dit initiatief werd door de Europese Commissie gekoppeld aan de ontwikkeling van de e-tools in de binnenvaart. Dit moet ervoor zorgen dat het digitaliseren van vaartijdenboeken en dienstboekjes in Europa gerealiseerd kan worden tegen 2030 waarbij een correct toezicht kan uitgeoefend worden op de bemanningsvoorschriften en beroepskwalificaties.

Vanuit DMOW en DVW werd er, samen met Nederland en Duitsland, een gezamenlijk voorstel van bemanningstabellen opgesteld en geagendeerd op CESNI/QP werkgroep CREW. Hierop hebben de sociale partners in een gezamenlijke reactie hun voorstel van bemanningstabellen opgesteld.

In 2023 werd de **sedimentverkenner** op de Databank Ondergrond Vlaanderen op een beperkt aantal aspecten verder ontwikkeld. Daarnaast werden de bestaande kaartlagen onderhouden.

6.4. Naar een innovatief fietsnetwerk

In Limburg werd er een pilootproject opgestart rond de **gecoördineerde winterdienst** op de F5 in Limburg. Na afloop van de winterdienst (april 2024) maakt DMOW in samenwerking met AWV en DVW een evaluatierapport op en wordt

ook bekeken of een verdere uitrol van gecoördineerde winterdienst wenselijk en (inzake mensen en middelen) haalbaar is.

Het project **fietsgemeente/fietsstad** stimuleert de fietsreflex binnen het Vlaamse fietsbeleid en is inmiddels uitgegroeid tot een vaste waarde in Vlaanderen. In 2023 werd een studiebureau aangesteld om een onafhankelijk rapport van de genomineerde gemeenten op te maken en aan te leveren aan de expertenjury die de 3 winnaars in mei 2024 zal aankondigen.

SD 7: AANDACHT VOOR EEN EVENWICHTIGE EN DUURZAME MULTIFUNCTIONALITEIT VAN ONS TRANSPORTNETWERK

7.1. De recreatieve en toeristische troeven van Vlaanderen mee versterken

Bij de inrichtingswerken in het kader van het **Sigmaplan** (zie OD 7.3.) wordt ook invulling gegeven aan het verhogen van de belevingswaarde en de recreatieve waarde van overstromingsgebieden en dijken. Hoe meer deelgebieden kunnen worden voltooid, hoe meer deze gebieden ook kunnen fungeren als rust- en recreatiegebieden voor omwonenden en passanten. Lokale surplusmaatregelen (o.a. de inrichting van onthaalzones, uitkijkpunten, picknickbanken, fiets- en wandelpaden, natuurbelevingspaden, vlonderpaden, speelzones) dragen bij tot een optimale beleving van deze gebieden. Ook samenwerkingsverbanden met andere projectpartners en stakeholders (bv. het Grenspark Groot-Saefthinge) bevorderen de belevingswaarde en recreatieve waarde van deze gebieden.

Het belang van het herstel van de natuurlijke vallei- en riviersystemen en de aanwezigheid van natte natuur maken deel uit van de Blue Deal. De objectieven van het luik **Rivierherstel Leie** binnen het Seine-Scheldeproject sluiten naadloos aan op de ambities van de Blue Deal, en worden dan ook expliciet als speerpunt benoemd. DVW coördineert het geïntegreerde project Seine-Schelde, waar Rivierherstel Leie deel van uitmaakt. DVW staat zelf in voor de aanleg van NTMB-oevers, de bouw van vispassages, de aantakking van meanders waar mogelijk en de opwaardering van enkele zijwaterlopen.

In 2023 werd een afsprakenkader met Natuurpunt en ANB geïnitieerd, betreffende de uitvoering van natuurcompensatie in Wevelgem, voor de kalibratiewerken in Wevelgem (pand 160). Daarnaast werd in 2023 een natuurbeheersplan opgesteld voor pand 140 van de Leie. Het besluit tot goedkeuring van het natuurbeheersplan type 2 voor de Leie (pand 140) sectie Deinze-Sint-Baafs-Vijve werd bekomen op 11 november 2023.

In 2022 ontwikkelde DVW al een kader voor **sportief en recreatief zwemmen** met duidelijke regels. In samenspraak met steden en gemeenten werd onderzocht of er nog meer locaties kunnen worden aangeboden. Op dit moment zijn er 10 zwemzones in waterwegen beheerd door DVW. DVW ontving in het eerste semester van 2023 drie nieuwe aanvragen voor volgende locaties: De Panne (Duinkerkevaart), Kampenhout (kanaal Leuven-Dijle) en Antwerpen (Galgenweel). Gedurende de zomer werd de vergunning voor de zone in Antwerpen goedgekeurd en de zwemzone ingericht.

In Nieuwpoort plant MDK investeringswerken in het project Rechteroever. Deze werken zijn afhankelijk van het globale projectdossier dat getrokken wordt door een privaat consortium. Gelet op de bezwaarschriften die bij de ingediende omgevingsvergunningen voor het dok (dossier consortium) ontvangen zijn, werd deze vergunningsaanvraag ingetrokken zodat ze kan bijgestuurd worden.

De onderhoudsbaggerwerken in de kustjachthavens van Nieuwpoort en Blankenberge, en de delen van Oostende en Zeebrugge, zijn uitgevoerd volgens de contractuele bepalingen en de afspraken met de stakeholders.

7.2. Naar een integrale klimaataanpak en een vermindering van de milieudruk en het energieverbruik

We zetten volop in op de omschakeling naar '**Clean Power for Transport**' (CPT), met als uiteindelijk doel een zero-emissie voertuigenpark. Om de verkoop van zero-emissie wagens te stimuleren, moeten we versneld investeren in de verdere uitrol van publieke en semi-publieke laadinfrastructuur voor personenwagens.

In 2023 werden er 3 CPT-projectoproepen gelanceerd om **laadinfrastructuur** te plaatsen bestemd voor zero-emissie vervoer. De oproep gericht op laadinfrastructuur voor stedelijke logistiek, vracht en busvervoer ondersteunt 109

projecten, bij volledige uitvoering goed voor 7341 CPE. De projectoproep voor publieke laadinfrastructuur voor elektrische personenwagens en bestelwagens ondersteunt 156 projecten, bij volledige uitvoering goed voor 8447 CPE. De projectoproep innovatief laden ondersteunt 10 pilootprojecten gericht op de verschillende aspecten van innovatief laden binnen 5 verschillende thema's.

Bijkomende laadpalen kunnen er komen op vraag van de gebruikers van volledig elektrische voertuigen (Paal volgt Wagen), van steden en gemeenten (strategische plaatsing) of omdat bestaande palen al druk bezet zijn (Paal volgt Paal). De loketten om deze aanvragen in te dienen, werden geopend in september 2022. In 2023 werden via dit loket in het kader van Paal volgt Wagen 1.133 aanvragen voor de plaatsing van een laadpaal goedgekeurd door DMOW.

AWV volgt de realisatie van **de laadinfrastructuur op de parkings** langs grote en drukke verkeersassen verder op. Op 91 locaties is er laadinfrastructuur voor personenwagens aanwezig, op 39 bijkomende locaties staat de realisatie gepland.

Naast vergroening via elektrificatie zetten we ook in op de modal shift richting duurzame vervoersmodi, zowel voor het personen- als goederenvervoer.

In maart 2023 werd het initiatief **VIAVIA** gelanceerd. Met VIAVIA, 'Vrachtvervoer Intelligent Aanpassen en Vergroenen via een Integrale Aanpak', wordt het goederenvervoer over de weg, het water en in de lucht verduurzaamd en een modal shift richting water en spoor bewerkstelligd. Het opzet is om samen met de sector versneld de doelstellingen van de Europese 'Green Deal' te realiseren. Belangrijk is de transversale en gecoördineerde aanpak tussen alle vervoersmodi om de beoogde doelstellingen te realiseren. Er wordt onder andere gedacht aan de uitrol van multimodale energiehubbs op strategische locaties in Vlaanderen om alle vervoersmodi van de nodige brandstof (elektriciteit, waterstof, e-fuels, EDM) te kunnen voorzien.

Verder nemen we vanuit Vlaanderen heel wat **ontsnipperingsmaatregelen (VAPEO)** en doen we verschillende inspanningen om onze wegen te beveiligen voor zowel weggebruikers als voor overstekende dieren. De brug van de Heerbaan over de E40 in Bertem is omgebouwd tot een bermbrug. Dat is een combinatie van een gewone brug en een ecologische strook. De ene helft van de brug is voorbehouden voor fietsers, wandelaars en landbouwvoertuigen, op de andere helft steken dieren de snelweg over.

Op volgende locaties zijn de werken gestart: de bermbrug op de E17 ter hoogte van Waasmunster, het ecoduct op de R0 ter hoogte van het Hallerbos en het ecoduct N71 Lommel.

Het **vademecum natuurtechnieken** werd vernieuwd. Het vademecum geeft technische informatie en voorbeelden over thema's zoals de integratie in het landschap, klimaat, ontharding, infiltratie, ontsnippering, bermbeheer en meer. AWV organiseerde infosessies om het vademecum en de nieuwe inhoudelijke richtlijnen in de kijker te zetten.

De verouderde NaLP (natrium lage druk) lampen langs autosnelwegen zijn zo goed als allemaal vervangen. De vervanging van NaHP (natrium hoge druk) lampen is gestart, het gaat om circa 7000 lichtpunten die vervangen worden. Er wordt systematisch gekozen voor **LED-verlichting**. Ook langs gewestwegen wordt de verlichting nu stapsgewijs vervangen door energiezuinige LED-lampen. Hier gaat het om circa 62.000 lichtpunten.

AWV screende in 2023 circa 8.000 percelen om te bepalen of het gaat om **restgronden**, m.a.w. gronden die niet (langer) nodig zijn voor investerings- en onderhoudswerken aan wegen. Op basis van de screening werden 34 percelen geselecteerd voor bebossing door ANB en ca. 150 percelen geselecteerd voor verkoop.

DVW bracht in 2023 7,8 ha aan gerealiseerd 'Meer Bos' in op de Bosteller.

In 2023 vond het startmoment plaats van de **Green Deal Binnenvaart** voor de noodzakelijke vergroening van de binnenvaartvloot. Binnen vier thema's werden doelstellingen en acties bepaald die de zero-emissie transitie vorm moeten geven. DVW, het departement MOW, Port of Antwerp-Bruges, het Kenniscentrum Binnenvaart Vlaanderen, de Federatie van de Belgische Binnenvaart en het VIL zijn initiatiefnemers en trekkers.

7.3. Vlaanderen beveiligen tegen overstromingen en droogterisico

In 2023 werd, naar aanleiding van de overstromingen van de IJzer in november 2023, een taskforce Weerbare Westhoek opgericht, onder co-voorzitterschap van de gedelegeerd bestuurder van DVW en de gouverneur van de provincie West-Vlaanderen. Deze taskforce leverde het advies '**Weerbare Westhoek**' aan de Vlaamse Regering, met verschillende korte termijn maatregelen, en een plan van aanpak op langere termijn, om te komen tot een integrale bescherming van de Westhoek tegen overstromingen en droogte – dit naar analogie van het advies 'Weerbaar Waterland' van juli 2022 van het expertenpanel onder leiding van Henk Ovink.

Verschillende **Sigma**projecten kregen in 2023 verder uitvoering of werden voltooid.

Na de officiële inundatie van de Hedwige-Prosperpolder in oktober 2022, een mijlpaal in de realisatie van het geactualiseerde Sigmaplan, werden in 2023 de inrichtingswerken in de Hedwige-Prosperpolder volledig voltooid. Op 11 juni 2023 vond de inhuldiging van het gebied voor het publiek plaats.

In het najaar van 2023 werd het ontpolderingsgebied Klein Broek in de Durmevallei in werking gesteld.

Zo zijn intussen 13 deelprojecten van het geactualiseerde Sigmaplan operationeel (ca. 27% van alle voorziene deelprojecten). Daarnaast zijn er 11 deelprojecten in uitvoering, waarvan het merendeel de eindfase nadert. De overige deelprojecten zijn in voorbereiding.

Gelijklopend met inrichtingswerken in verschillende Sigmagebieden, werd ook het dijkenprogramma van het geactualiseerde Sigmaplan gefaseerd verder gezet, met hierbij in het bijzonder ook de heraanleg van de Scheldekaaien te Antwerpen. Specifiek in 2023 konden hierbij de volgende dijkwerken worden voltooid: de dijkwerken op de linker Scheldeoever t.h.v. Fort Liefkenshoek, die op de rechter Scheldeoever t.h.v. Wichelen-centrum, de verhoging van de waterkering op de Scheldekaaien te Antwerpen t.h.v. Sint-Andries en Zuid, e.a.

Om het overstromingsrisico in de **Dendervallei** te verminderen, worden de stuwen tussen Aalst en Geraardsbergen op de Dender vernieuwd. In juni 2023 werd een nieuwe omgevingsvergunningaanvraag verkregen voor de vervanging van de stuw in Geraardsbergen. Gelet op de ingediende verzoeken tot vernietiging van de vergunning, werden de werken op het terrein niet hervat.

De voltooiing van werken voor de nieuwe stuwsluis in Aalst is gepland medio 2024. De vergunningaanvraag voor de werken in Denderleeuw werd ingediend in november 2023.

Binnen het project **Ruimte voor de Maas** werd het project voor de realisatie van een nieuwe Pater Sangersbrug in Maaseik gegund.

In het kader van de realisatie van het **Masterplan Kustveiligheid** werd in de haven van Nieuwpoort verder gewerkt aan de stormvloedkering, werden in de haven van Blankenberge stormmuren op rechteroever gebouwd en werd gestart met de heraanleg van de strekdam en is in de jachthaven van Zeebrugge gestart met de bouw van de stormmuren. Er werden strandsuppleties uitgevoerd voor een totaalvolume van 710.909 m³ zand en de strandhoofden in Wenduine werden afgewerkt. Voor de geplande beschermingsmaatregelen in de haven van Oostende

zijn verdere stappen gezet, er werd studiewerk verricht en er werden een aantal toetsingen opgeleverd. In Blankenberge is de studie van de uitwateringsconstructie van de Blankenbergse vaart afgewerkt.

Zoals gepland werd in maart 2023 het co-creatie onderzoekstraject van **Kustvisie** succesvol afgerond. Op basis van deze resultaten nam de Vlaamse Regering op 21 april 2023 de startbeslissing tot de opmaak van een strategisch beleidsplan Kustvisie. In co-creatie met alle stakeholders werd tegen begin december 2023 een ontwerp van dit strategisch beleidsplan Kustvisie opgemaakt, met de langetermijnstrategie om onze kust minstens de komende 100 jaar tegen overstromingen vanuit zee te blijven beschermen en een eerste korte termijn actieplan 2024-2034

SD 8: EXPERTISE DELEN EN NIEUWE SAMENWERKINGEN AANGAAN

8.1. Een gebiedsgerichte samenwerking binnen de vervoerregio's

Nadat de 15 **vervoerregio's** een gunstig informeel advies ontvingen op hun ontwerp Plan-MER van Team MER werd tussen mei en december 2023 door alle vervoerregio's een openbaar onderzoek georganiseerd over hun voorlopig ontwerp RMP en hun ontwerp Plan-MER. De eerste vier RMP's werden eind 2023 door de minister goedgekeurd.

De vervoerregio's ondersteunden De Lijn bij de invoering van fases 0, 1 en 2 van basisbereikbaarheid. Fase 1 ging in op 1 juli 2023, fase 2 op 6 januari 2024.

De Interreg projectaanvraag **Go Scheldemond** is op 4 oktober 2023 ingediend voor de finale ronde in fase 2, maar moest wat herwerkt worden. De reactie van Interreg wordt afgewacht. Inhoudelijk ligt de nadruk op het in kaart brengen en trachten weg te werken van barrières die momenteel optreden bij het grensoverschrijdend publiek vervoer (zowel het klassieke OV als de deelsystemen).

In 2023 werd de aanbestedingsprocedure opgestart voor de aanstelling van een mobiliteitsmanager om een beter zicht krijgen op de eerdere studies op en rond de site '**Eilandje**' in **Zwijnaarde** (helikopterview). De mobiliteitsmanager zal op basis van analyse van deze informatie een stappenplan bepalen en vervolgens quick wins vastleggen en realiseren in samenwerking met MOW, AWV, De Lijn en DVW. Hiermee verwachten we ook de communicatie tussen alle betrokken actoren van het Eilandje te optimaliseren en uiteindelijk de modal split te vergroten.

8.2. Vlaamse betrokkenheid op Europees en internationaal niveau vergroten

Het **EU-voorzitterschap** van België in het eerste semester van 2024 wordt aangegrepen om internationale samenwerking inzake het voorkomen van wateroverlast en smart shipping op de agenda te zetten. Hiervoor werden de processen opgestart in 2023 o.a. over de thema's fiets (op ministerieel niveau), vergroening van (goederen)vervoer, verbonden en geautomatiseerd rijden - autonoom varen. Aanvullend werd ook een basis gelegd voor hoogambtelijke en politieke interventies op de *Connecting Europe Days* en de Informele Raad in april 2024 waar ook het thema Waterveiligheid door de minister zal aangekaart worden alsook de organisatie van Velo City in Gent, het grootste internationale fietscongres

De Belgische Kustwacht was tot september 2023 voorzitter van het **European Coastguard Functions Forum**. Langs Vlaamse zijde heeft MDK samen met de collega's van de dienst Zeevisserij een zeer actieve rol (o.a. het voorzitterschap) opgenomen en tal van workshops georganiseerd.

Afdeling Scheepvaartbegeleiding is de Belgische **SafeSeraNet** nationale competente autoriteit. In die rol waren zij in 2023 de voortrekker op EU-niveau om nieuwe functionaliteiten van het Europese agentschap EMSA te ontsluiten naar de verschillende Belgische maritieme autoriteiten. Zo wordt de digitale informatie-uitwisseling verbeterd en komen we tot een beter maritiem verkeersbeeld.

In 2023 zijn de eerste gesprekken gevoerd met Frankrijk en EMSA voor een samenwerking in de vorm van een **Multipurpose Maritime Operation** (MMO).

De **International Association of Maritime Aids to Navigation and Lighthouse Authorities** (IALA) doorloopt een procedure om van niet-gouvernementele organisatie (NGO) naar een gouvernementele organisatie (GO) onder de vleugels van IMO (verenigde Naties) over te gaan. De ratificatie bij de Federale Overheid en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest loopt nog.

De Vlaamse Hydrografie nam in 2023 proactief deel aan de *North Sea Hydrographic Commission* en haar werkgroepen. De samenwerking met de UK Hydrographic Office is verder uitgewerkt.

Dankzij de doorgedreven inspanningen de voorbije jaren werd, aan de vooravond van het EU VZP, het aantal **Europese inbreukdossiers** tot nul quasi nul herleid. Voor het hele beleidsdomein staat er slechts nog één inbreukdossier open: het Met Redenen Omkleed Advies omtrent de niet-naleving van de tunnelrichtlijn (Inbreukdossier 2019/2281). Deze inbreuk is al reeds enige tijd onder controle, met de afspraak tweejaarlijks te rapporteren aan de Europese Commissie. De laatste rapportering gebeurde eind december 2023.

Op wetgevend vlak stonden op EU-niveau de **Fit for 55 Transportdossiers** opnieuw hoog op de agenda. Zo konden de dossiers *Fuel EU Maritime*, *Refuel Aviation*, de richtlijn intelligente transportsystemen (ITS) en de verordening inzake alternatieve brandstofinfrastructuur (AFIR) worden afgerond in triloog. Daarnaast zijn maar liefst 7 algemene benaderingen aangenomen in dossiers met een gewestelijke dimensie waaronder de herziening van de Richtlijn Rijbewijzen en de Richtlijn grensoverschrijdende uitwisseling van informatie van verkeersovertredingen.

Op het vlak van **EU-financiering** werden de investeringen in het kader van het Europees relancefonds en RePowerEU nauw opgevolgd.

In 2023 kwam het **NAPCORE** project, waarin verschillende lidstaten samenwerken rond de coördinatie en harmonisatie van de Nationale Toegangspunten in de EU, op kruissnelheid. Er werden standpuntnota's opgemaakt (vb. over de herziening van de gedelegeerde verordening rond multimodale reisinformatiediensten), er werd een metadataspecificatie ontwikkeld voor de Nationale Toegangspunten (m.n. mobility DCAT AP), er werd aan kennisuitwisseling en netwerking gedaan op de Mobility Data Days, er werden samenwerkingsovereenkomsten gesloten met verschillende Europese organisaties en er werden verschillende rapporten opgeleverd met onder andere best practices en aanbevelingen omtrent het beheer van het NAP.

Ook op het domein van de internationale samenwerking werd er in 2023 veel gerealiseerd. Ook in 2023 bleven onze buurlanden belangrijke partners. Naast strategische grensoverschrijdende projecten zoals Kustvisie, 3RX, Seine Schelde en de Nieuwe Sluis Terneuzen kenden de implicaties van het Europees beleid rond vergroening en digitalisering (o.a. MaaS) maar ook de impact van het conflict in Oekraïne een bijzonder belang. Er werden nieuwe communicatieproducten uitgewerkt onder de noemer *'Together in Motion'* om te gebruiken bij contacten met buitenlandse partijen en enkele belangrijke thema's en projecten uit het beleidsdomein in de kijker te zetten. Dit zal in de komende jaren nog verder uitgebreid, verfijnd en aangepast worden.

In maart 2023 werd ook invulling gegeven aan de samenwerking met twee Scandinavische gidslanden op het domein van mobiliteit, **Denemarken en Finland**, in lijn met het MOW-buitenlandbeleid en de visienota voor het Noorden van de Vlaamse Regering.

Daarnaast werd er in 2023 deelgenomen aan de **waterconferentie van de VN in New York** waarbij Vlaanderen watergebonden expertise kon tonen door onder meer Weerbaar Waterland en Kustvisie te presenteren.

Hierop werd medio september verder gebouwd via een zending naar **Washington en Québec**, waar een nieuw samenwerkingsakkoord Vlaanderen-Québec officieel werd ondertekend met daarin een MOW-luik in die zin dat naast de klassieke havensamenwerking er ook ingezet zal worden op gezamenlijke thema's zoals vergroening van vervoer, maritiem transport en verkeersveiligheid.

Tijdens een **zending naar Zuidoost-Azië** in november 2023 werd een regionaal seminarie omtrent *'smart and sustainable logistics'* georganiseerd in Vietnam. De

3 *Letters of Intent* (LOI) met Vietnam, Cambodia en Thailand werden hernieuwd waarmee er een basis werd gelegd voor samenwerking in de komende vijf jaar. Deze LOI's focussen op watergebonden materies (o.a. binnenvaart, multimodaal transport, modal shift, havenontwikkeling). De eerste stappen werden ook gezet naar een uitbreiding van samenwerking naar niet watergebonden thema's zoals verkeersveiligheid, actieve mobiliteit en vergroenen van vrachtvervoer.

Het Europees onderzoeksproject POLDER2C's deed de voorbije 3 jaren binnen living lab Hedwige-Prosperpolder onderzoek naar de sterkte van onze dijken en hoe we ons in Vlaanderen kunnen beschermen tegen overstromingen. Onderzoekers uit België, Nederland, Frankrijk en Engeland verzamelden een schat aan gegevens. De slotconferentie van POLDER2C's vond in 2023 plaats in Antwerpen.

8.3. Bestuurlijk samenwerken met de federale overheid en de andere gewesten

In 2023 werd de **interbestuurlijke stuurgroep fietssnelwegen** opgericht n.a.v. het actieplan dat volgde op de interbestuurlijke audit FSW. De opmaak van een gedeelde interbestuurlijke visie maakt deel uit van deze versterkte samenwerking m.b.t. fietssnelwegen

Er werden kaderovereenkomsten gesloten tussen DMOW, VVSG en provincies met Infrabel en NMBS voor het faciliteren van de aanleg van **fietssnelwegen langs het spoor** en op verlaten spoorbeddingen. Deze kaderovereenkomsten passen in een federaal charter rond hetzelfde thema en bevatten afspraken rond inrichtingsprincipes, eigendom/bezetting en beheer. Er werd in 2023 een opening gevonden bij NMBS om samen te werken rond grondbeleid voor fietssnelwegen, zodat kaderovereenkomsten en meer openheid mogelijk worden.

De audit van de samenwerking binnen de **Kustwachtstructuur** (Federale en Vlaamse overheden) heeft in 2023 geleid tot een actualisatie van de samenwerkingsovereenkomst. Door het uitblijven van een politieke consensus over het luik data-uitwisseling kon dit nog niet worden gefinaliseerd.

8.4. Samenwerken in quadruple-helix verband

Ook in 2023 bleven we de nadruk leggen op een nauwe samenwerking met verschillende stakeholders, zoals de private sector, de academische/onderzoekswereld, maatschappelijke actoren en overheden, om zo (mobiliteits)ontwikkelingen op de voet te volgen en een breed draagvlak te creëren.

In 2023 werden afspraken gemaakt met de Universiteit Gent inzake de oprichting van een **leerstoel fiets**. In december vond de selectie plaats van de fietsprofessor: Dr. Meredith Glaser. Ze moet wetenschappelijk onderzoek over fietsmobiliteit een boost geven. Met de resultaten willen we het fietsbeleid in Vlaanderen verder onderbouwen.

8.5. De vinger aan de pols houden

In 2023 werden de cleaning, weging en analyse van de gegevens van het **Onderzoek Verplaatsingsgedrag (OVG) 6** uitgevoerd. De rapporten werden openbaar gepubliceerd op de website van het departement MOW in juni 2023. In totaal werden 4.183 Vlamingen gedurende 1 jaar lang bevestigd over hun mobiliteitsgewoonten. Hieruit blijkt dat de Vlaming zich gemiddeld 2,7 keer per dag verplaatst en hierbij 29,8 kilometer aflegt. We doen onze verplaatsingen nog steeds voornamelijk met de auto, maar in OVG 6 dook het aandeel auto voor het eerst sinds 1994 onder de drempel van 60%. 18% van de verplaatsingen gebeurde met de fiets, 17% te voet. De belangrijkste indicatoren uit het OVG zijn terug te vinden in MoMo, het mobiliteitsmonitoring systeem van het Departement.

Eind oktober 2023 startte het veldwerk van het **Onderzoek Verplaatsingsgedrag 7** dat streeft naar een uitbreiding van de steekproef tot 27.000 deelnemers in Vlaanderen zodat ook modale aandelen per vervoerregio kunnen worden berekend.

Met het diepteonderzoek **oorzaken fietsongevallen** wensen we een duidelijker beeld te krijgen van de oorzaken van (ernstige) fietsongevallen en dus ook beter inzicht verwerven in de omstandigheden van de ongevallen waarbij een fietser betrokken is en welke factoren er nu precies hieraan ten grondslag liggen. Deze informatie zal ons helpen om specifieke verkeersveiligheidsproblemen voor fietsers te identificeren, de beleidsmatige keuzes te faciliteren en ons beter te richten op de vastgestelde problemen op het terrein. Doorheen 2023 werd er aan de hand van de analyse van ongevallendossiers, locatiebezoeken en een benchmark diepgaander inzicht verworven in de oorzaken van een selectie van ernstige fietsongevallen. De oplevering van het finaal onderzoeksrapport is voorzien voor 2024.

Sinds april 2019 kunnen lokale besturen een subsidie aanvragen voor projecten die een verkeersveiligheidsverhoging in schoolomgevingen beogen. Een beleidsevaluatie van deze **subsidie voor veilige schoolomgevingen** werd in 2023 uitgevoerd door IMOB-Uhasselt. Het onderzoek werd uitgevoerd door middel van een grondige analyse van de ingediende subsidiedossiers, een dynamische vragenlijst onder leerlingen, ouders, scholen en lokale besturen, en een 30-tal locatiebezoeken en enkele thematische focusgroepen om een meer diepgaand inzicht te krijgen in de lokale situatie.

8.6. Linken leggen met andere Vlaamse beleidsdomeinen

In het kader van de Europese **SafeSeaNet**-verplichtingen heeft MDK een digitale informatie-uitwisseling geïmplementeerd ten behoeve van OVAM om vrijstellingen op het vlak van afval voor de zeevaart te melden. Het Europese agentschap EMSA heeft dit als best practice voor de andere EU-lidstaten aangeduid.

Binnen de Werkgroep **PFAS** grote werven werd de relevante wetgeving opgevolgd en kennis uitgewisseld. Ook binnen het MOW-netwerk PFAS worden geregeld ervaringen uitgewisseld en nagedacht over mogelijke oplossingen. Er werd gestart met de voorbereidingen van een beleidsdomeinbrede inventarisatie van PFAS-werven om, van zodra het Tijdelijk Handelingskader in werking treedt, de evaluatie van de impact van dit kader op een onderbouwde wijze te kunnen uitvoeren.

DMOW is tevens vertegenwoordigd in de hub **Zeer Zorgwekkende stoffen**.

Er werden adviezen opgemaakt over het **Stikstofdecreet** en verbetervoorstellen geformuleerd.

In 2023 werd dMOW geselecteerd voor het traject '**Naar een Toegankelijk Vlaanderen**' van Binnenlands Bestuur, om toegankelijkheid meer in te burgeren bij de Vlaamse entiteiten. De deelname en de deelnemerslijst werden gevalideerd door de directieraad. In december vond de eerste workshop rond zelfevaluatie plaats.

Voor de monitoring van het milieu-, klimaat- en mobiliteitsbeleid is het belangrijk om jaarlijks betrouwbare voertuigprestaties te berekenen. Daarom werken dMOW en VMM binnen het project **Flomovia** samen om zo efficiënt mogelijk die voertuigprestaties te bepalen en de bestaande tool te optimaliseren. Hiertoe is in 2023 een samenwerkingsovereenkomst opgesteld en een studie opgestart voor de optimalisatie van de berekening van deze voertuigprestaties. Deze studie zal eind 2024 afgerond zijn.

8.7. Daadkrachtige samenwerking binnen het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

We werkten verder aan het project '**Ontwikkelen visie op beheer kunstwerken**'. Oorspronkelijke was de scope beperkt tot het updaten van het Dienstorder LI93/50 van 1 juli 1993 voor het beheer van de kunstwerken waarin het beheer van bruggen, tunnels en keermuren was beschreven.

De scope is uitgebreid tot het opstellen van een assetmanagement plan (AMP) dat verder gaat dan de inspecties. Het AMP is richtinggevend en sturend voor de concretisering van assetmanagement in investeringen, onderhoud en exploitatie. Het is tegelijk een omvattende leeswijzer inzake het beleid en de aanpak voor het desbetreffende Asset-systeem.

V. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

Het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 (VEKP), dat door de Vlaamse Regering op 9 december 2019 werd goedgekeurd, werd op 12 mei 2023 geactualiseerd door de Vlaamse Regering.

Ook de maatregelen die opgenomen zijn in het Luchtbeleidsplan 2030, dat in 2019 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd, overlappen grotendeels met de reguliere werking van het beleidsdomein MOW (zie OD 2.2, OD 4.3, OD 5.2, OD 7.2, SD 2, SD 3, SD 5 en SD 6). De voortgang van de uitvoering van de maatregelen is te vinden in het tweede voortgangsrapport bij het Luchtbeleidsplan.

VI. BELEIDSVELD: REGIONALE LUCHTHAVENS

ISE LUCHTHAVENBELEID

Naast de nationale luchthaven in Zaventem, telt Vlaanderen met de luchthavens van Antwerpen, Oostende en Kortrijk-Wevelgem ook drie regionale luchthavens. Dit inhoudelijk structurelement focust op uitgaven gelinkt aan het vormgeven en uitvoeren van het beleid rond deze luchthavens.

Strategische doelstellingen

SD 3: Naar een goed verknoopt logistiek netwerk en optimaal ontsloten internationale knooppunten

Operationele doelstellingen

OD 3.4 De zee- en luchthavens als toegangspoorten tot Vlaanderen

Budgettair kader voor het begrotingsjaar

LUCHTHAVENBELEID, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	100	400	346	282	400	299
Toe-lagen IS	0	0	0	0	0	0
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	100	400	346	282	400	299

Inhoudelijke toelichting:

De VAK/VEK realisatie betreffende luchthavenbeleid ligt iets lager dan de bij BA2023 voorziene budgetten. Het verschil van 54 keuro in VAK viel in onderbenutting.

Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Uitgaven

MB0-1MDH2BA-WT – LUCHTHAVENBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft werkingskosten in het kader van het luchthavenbeleid (studies, juridische ondersteuning, organisatie luchthavendag, subsidies,...).

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	100	400	346	282	400	299

Inhoudelijke toelichting:

In 2023 werden op dit artikel werkingskosten i.k.v. het luchthavenbeleid aangerekend. Onder andere de opmaak van een langetermijnvisie inzake de ontwikkeling van de luchtvaart. Dergelijk concreet masterplan dient opgemaakt te worden voor elke regionale luchthaven.

Doorheen 2023 bleken de voorziene middelen ontoereikend om de werkingskosten te financieren. Bijgevolg werden doorheen 2023 onderstaande herverdelingen doorgevoerd:

- 200 keuro VAK, inkomend van MB0-1MDH2DB-WT in het kader van de bijkomende noden voor werkingskosten met betrekking tot het luchthavenbeleid;
- 118 keuro VEK, inkomend van MB0-1MDH2CA-WT in het kader van de bijkomende noden voor werkingskosten met betrekking tot het luchthavenbeleid;
- 100 keuro VAK, inkomend van MB0-1MDH2DB-WT om studies op het daarvoor voorziene begrotingsartikel aan te rekenen.

In uitvoering lagen de uitgaven lager dan voorzien na kredietherschikking.

ISE UITBATING REGIONALE LUCHTHAVENS

Voor de uitbating van de regionale luchthavens ontvangen de uitbaters werkings- en investeringssubsidies vanwege het Vlaams Gewest. Een nieuwe subsidieovereenkomst m.b.t. veiligheid en beveiliging is in voorbereiding in overleg met de LEM Antwerpen en de LEM Oostende-Brugge.

Strategische doelstellingen

SD 3: Naar een goed verknoopt logistiek netwerk en optimaal ontsloten internationale knooppunten

Operationele doelstellingen

OD 3.4 De zee- en luchthavens als toegangspoorten tot Vlaanderen

Budgettair kader voor het begrotingsjaar

UITBATING REGIONALE LUCHTHAVENS, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
2023	VAK			VEK		
	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	15.920	14.584	14.584	15.920	16.767	16.767
Toe-lagen IS	0	0	0	0	0	0
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	15.920	14.584	14.584	15.920	16.767	16.767

Inhoudelijke toelichting:

De realisatie van de vastleggingskredieten lag in uitvoering lager dan de raming bij de begrotingsaanpassing. De minder-realisatie bevindt zich op het gebied van de subsidies aan de luchthavenexploitatie maatschappij. Bijgevolg werd er 1.336 keuro herverdeeld naar het rollend fonds (MB0-1MHH2RD-WT) in het kader van de ambities van de Vlaamse Regering inzake de leefbaarheidsprojecten rond de R1.

De uitvoering van de vereffeningskredieten lagen hoger dan initieel geraamd bij de begrotingsaanpassing. Door middel van herverdeling werden de benodigde kredieten voorzien zodat de aangegane engagementen vereffend konden worden.

Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

MB0-9MDHACA-OW – UITBATING REGIONALE LUCHTHAVENS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Vlaams Gewest geeft een deel van de gronden waarvan ze eigenaar is in concessie aan de luchthaven Kortrijk-Wevelgem. In de overeenkomst die afgesloten is met het oog op de oprichting van de beheersstructuur voor de regionale luchthaven Kortrijk-Wevelgem is afgesproken dat hiervoor een concessievergoeding wordt betaald aan het Vlaams Gewest waarvan het bedrag vervolgens jaarlijks wordt omgezet in een bijkomende subsidie aan de vennootschap die de luchthaven beheert.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	14	0	0
BU	38	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De gerealiseerde ontvangsten betreffen de concessievergoedingen van de luchthaven Kortrijk-Wevelgem aan het Vlaams Gewest voor 2023 en voorgaande jaren. De realisatie lag in 2023 hoger dan geraamd bij de begrotingsaanpassing omwille van de ontvangsten van achterstallige onroerende voorheffing. Concreet bedroegen de concessievergoedingen 16 keuro en de achterstallige onroerende voorheffing 22 keuro.

Uitgaven

MB0-1MDH2CA-WT – UITBATING REGIONALE LUCHTHAVENS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op voorliggend begrotingsartikel worden de subsidies aan de LEM's voorzien. Concreet worden op voorliggend artikel volgende subsidies voorzien:

- Investeringssubsidie LEM Oostende-Brugge;
- Investeringssubsidie LEM Antwerpen;
- Werkingssubsidie LEM Oostende-Brugge;
- Werkingssubsidie LEM Antwerpen - Werkingssubsidie NV ILKW

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	15.920	14.584	14.584	15.920	16.767	16.767

Inhoudelijke toelichting:

De vastleggingskredieten lagen op jaareinde 2023 lager dan initieel voorzien bij de begrotingsaanpassing. De verwachte investeringsnoden hebben zich in 2023 niet volledig gerealiseerd. De niet-benutte vastleggingskredieten werden doorheen 2023 als volgt herverdeeld:

- 1.336 keuro VAK, uitgaand naar MB0-1MHH2RD-WT (rollend fonds) in het kader van de ambities van de Vlaamse Regering inzake de leefbaarheidsprojecten rond de R1;

De vereffeningskredieten op jaareinde liggen hoger dan bij de begrotingsopmaak. Dit is het gevolg van onderstaande kredietherschikkingen met impact op deze vereffeningskredieten:

- 118 keuro VEK, uitgaand naar MB0-1MDH2BA-WT in het kader van de financiering van de werkingskosten met betrekking tot het luchthavenbeleid;
- 965 keuro VEK, via 2 herverdelingsbesluiten, inkomend van MB0-1MEH2EE-WT om te voorzien in de vereffeningsnoden van in het verleden aangegane engagementen.

De realisatie van de vereffeningskredieten ligt in lijn met de beschikbare vereffeningskredieten na herverdeling.

ISE LUCHTHAVENINFRASTRUCTUUR

Het Vlaams Gewest staat mee in voor het beheer, het onderhoud en de duurzame ontwikkeling van de infrastructuur van de regionale luchthavens. Hierin speelt de luchthavenontwikkelingsmaatschappij Vlaanderen een vooraanstaande rol. De LOM's investeren in de luchthaveninfrastructuur zodat deze blijft voldoen aan alle technische eisen (EASA).

Strategische doelstellingen

SD 3: Naar een goed verknoopt logistiek netwerk en optimaal ontsloten internationale knooppunten

Operationele doelstellingen

OD 3.4 De zee- en luchthavens als toegangspoorten tot Vlaanderen

Budgettair kader voor het begrotingsjaar

LUCHTHAVENINFRASTRUCTUUR, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	0	7.962	0	0	0	0
Toe-lagen IS	1.236	4.848	4.848	4.848	4.848	4.848
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	1.236	12.810	4.848	4.848	4.848	4.848

Inhoudelijke toelichting:

De VAK/VEK realisatie betreffende de werkings- en investeringstoelagen aan de LOM ligt in lijn met de bij BA2023 voorziene budgetten.

De afwijking van de realisatiegraad in VAK van de bij BA2023 vooropgestelde budgetten is te verklaren door het restsaldo op dit geruiterde begrotingsartikel en door het feit dat de aanwending op dit artikel (MB0-1MDH2DB-WT) via herverdeling in de loop van het begrotingsjaar gebeurt en hier dus niet opgenomen werd in de uitvoeringscijfers 2023 (zie toelichting onder begrotingsuitvoering van het betrokken begrotingsartikel).

De LOM investeert in de luchthaveninfrastructuur zodat deze blijft voldoen aan alle technische eisen (EASA).

Projecten vastgelegd in 2023:

- Renoveren van runway 11-29 en zijn aanhorigheden (Antwerpen): 1.314 keuro;
- Tijdelijke renovatie apron (Antwerpen): 53 keuro;
- Bemalingsstudie renovatie apron (Antwerpen): 55 keuro;
- Meerkosten gerelateerd aan de 'studie renovatie apron' (Antwerpen): 31 keuro;
- Plaatsen en bemonsteren van peilbuizen (Antwerpen): 10 keuro;
- Renovatie verkeerstoren Luchthaven (Oostende-Brugge): 2.218 keuro;
- Opmaak BBO Luchthaven (Oostende-Brugge): 225 keuro;
- Renovatie startbaan Luchthaven (Oostende-Brugge): 16.968 keuro;
- Renovatie startbaan Luchthaven – verrekening (Oostende-Brugge): 1.502 keuro;
- ILS26 FFM (Oostende – Brugge): 75 keuro.

In totaliteit heeft de LOM Vlaanderen 22.628 keuro geïnvesteerd in 2023. Hiervan werd:

- 16.968 keuro gefinancierd via een lening (Renovatie startbaan Luchthaven);
- 1.752 keuro gedragen door de omzet van de LOM Vlaanderen;
- 3.908 keuro gefinancierd via de investeringssubsidie.

Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Uitgaven

MB0-1MDH2DB-WT – PROVISIE LUCHTHAVENS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft hier de provisie voor de luchthavens. De LOM Vlaanderen heeft de decretale en statutaire taak om de instandhouding van de basisinfrastructuur op de luchthavens te waarborgen. Het Gewest heeft begin jaren '90 sterk geïnvesteerd in deze infrastructuur. Heden dringt een grondige renovatie van de startbaan, de aprons en de taxiwegen zich op.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	0	7.962	0	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Het restsaldo (7.962 keuro) op dit geruiterde artikel zal komende jaren aangewend worden voor investeringen in de luchthavens.

MB0-1MDH2DY-IS – LUCHTHAVENONTWIKKELINGSMAATSCHAPPIJ VLAANDEREN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft de werkingstoelage aan de LOM Vlaanderen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU

Uitgaven	236	236	236	236	236	236
-----------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering ligt in lijn met de voorziene kredieten.

MB0-1MDH5DY-IS – LUCHTHAVENONTWIKKELINGSMAATSCHAPPIJ
VLAANDEREN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft de investeringstoelage aan de LOM Vlaanderen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	1.000	4.612	4.612	4.612	4.612	4.612

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering ligt in lijn met de begrotingsaanpassing 2023.

Overige entiteiten onder toezicht

Entiteit: *Luchthavenontwikkelingsmaatschappij Vlaanderen (LOM Vlaanderen)*

Omschrijving

De LOM Vlaanderen is belast met de instandhouding van de basisinfrastructuur op de luchthavens Antwerpen en Oostende-Brugge. In de afgelopen jaren werden reeds belangrijke investeringen gerealiseerd (zoals de vernieuwing van de startbaan op de Luchthaven Antwerpen en de vernieuwing van apron 2 op de Luchthaven Oostende-Brugge). Ook in de komende jaren blijft de LOM investeren om de basisinfrastructuur in stand te houden. Deze investeringen zijn noodzakelijk omwille van:

- Het behoud van het EASA-certificaat;
- De staat van de infrastructuur;
- De milieuvergunning van de luchthavens.

Wat betreft het EASA-certificaat werden DAAD's (Deviation Acceptance and Action) opgelegd. Dit betreft strikte deadlines tegen dewelke de huidige inconformiteiten weggewerkt moeten worden

Ontvangsten

De ontvangsten van de LOM Vlaanderen blijven constant:

- De concessies (met name de jaarlijkse concessievergoeding die de LEM Antwerpen en LEM Oostende-Brugge betaalt) ten belope van 809 keuro;
- De werkingstoelage van het Vlaamse Gewest ten belope van 236 keuro.

De LOM Vlaanderen ontving in 2023 nog een investeringstoelage van 4.612 keuro (vereffeningen) van het Vlaamse Gewest.

De LOM Vlaanderen wordt gevat door de beslissing van de Europese Commissie inzake staatssteun d.d. 12 november 2019, die stelt dat de LOM Vlaanderen maximum 30.164 keuro (in npv 2015) aan investeringssubsidies mag aanwenden. De LOM moet – aldus de beslissing van de Europese Commissie – beroep doen op een marktconforme financiering om verder in de benodigde investeringsmiddelen te voorzien. De LOM heeft hiertoe in 2021 een lening afgesloten bij Belfius Bank voor een totaalbedrag van 22.000 keuro. Deze lening werd in 2023 voor 16.968 keuro aangewend voor de financiering van de renovatie van de startbaan van de luchthaven Oostende-Brugge. Ten slotte heeft de LOM Vlaanderen een bijkomende lening afgesloten in 2023 ten bedrage van 6.400 keuro.

Uitgaven

De belangrijkste investeringen op het investeringsprogramma van de LOM Vlaanderen voor 2023 waren de volgende:

- Renoveren van runway 11-29 en zijn aanhorigheden (Antwerpen): 1.314 keuro;
- Tijdelijke renovatie apron (Antwerpen): 53 keuro;
- Bemalingsstudie renovatie apron (Antwerpen): 55 keuro;
- Meerkosten gerelateerd aan de 'studie renovatie apron' (Antwerpen): 31 keuro;
- Plaatsen en bemonsteren van peilbuizen (Antwerpen): 10 keuro;
- Renovatie verkeerstoren Luchthaven (Oostende-Brugge): 2.218 keuro;
- Opmaak BBO Luchthaven (Oostende-Brugge): 225 keuro;
- Renovatie startbaan Luchthaven (Oostende-Brugge): 16.968 keuro;
- Renovatie startbaan Luchthaven – verrekening (Oostende-Brugge): 1.502 keuro;
- ILS26 FFM (Oostende – Brugge): 75 keuro.

VII. BELEIDSVELD: GEMEENSCHAPPELIJK VERVOER

ISE BASISBEREIKBAARHEID

Basisbereikbaarheid is ontstaan door de vraag naar een vraaggestuurd model op het vlak van openbaar vervoer waarbij steden en gemeenten meer inspraak hebben, meer maatwerk voor 'the last mile' en dit alles in combinatie met combimobiliteit. Het nieuw vraaggestuurde openbaar en collectief vervoernet zal bestaan uit vier lagen. Elke laag binnen heeft een specifieke rol en de vervoerlagen worden optimaal op elkaar afgestemd.

1) Het kernnet is de vervoerslaag die inspeelt op de hoge vervoersvraag op grote assen. Het is een netwerk van vast, lijngebonden openbaar vervoer. De bussen en trams van het kernnet rijden tussen de grote woonkernen en centraal gelegen attractiepolen zoals bijvoorbeeld scholen, sport- en recreatiecentra, ziekenhuizen en handelscentra. Het kernnet wordt afgestemd op het treinnet.

2) Het aanvullend net bestaat uit de bussen tussen kleinere steden en gemeenten. Het zorgt voor de aanvoer naar het kernnet en het treinnet. Ook het woon-werkverkeer en het woon-schoolvervoer dat alleen tijdens de spitsuren bestaan, kunnen deel uitmaken van dit net.

3) Het vervoer op maat is de vervoerslaag die inspeelt op specifieke individuele of collectieve mobiliteitsvragen van personen die geen toegang hebben tot de andere vervoerslagen wegens doelgroep, locatie of tijdstip. Ook het aanbod aan verschillende deelsystemen (deelfietsen, deelauto's ...) kan voor de 'first and last mile' aangeboden worden en deel uitmaken van het vervoer op maat. De Diensten Aangepast Vervoer inclusief MAV's en het leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs maken eveneens deel uit van het vervoer op maat.

4) Het treinnet is de ruggengraat van het openbaar vervoer in Vlaanderen. Daarom overleggen we met de NMBS over de opmaak van het Transportplan 2020-2023 waarbij we uitgaan van de Vlaamse mobiliteits- en klimaatdoelstellingen en van de noden die in de vervoerregio's leven. We streven naar een maximale afstemming van het spooraanbod en het aanbod stads- en streekvervoer door goede afspraken tussen NMBS en De Lijn inzake aansluitingen in knooppuntstations.

Samen met NMBS en Infrabel maken we werk van de uitvoering van de prioritaire spoorprojecten opgenomen in het samenwerkingsakkoord. Hiervoor worden in het komende jaar een aantal studies uitgevoerd in gezamenlijk overleg. Met de federale regering wordt overleg gestart om de overlegstructuren inzake spoor te optimaliseren.

Naast het goedgekeurde samenwerkingsakkoord met de federale overheid in verband met de cofinanciering van de 11 prioritaire spoorprojecten werken we aan een actualisering van de Vlaamse spoorstrategie. Deze strategie vormt de basis voor onze samenwerking met Infrabel, NMBS en de federale overheid.

Onder basisbereikbaarheid wordt ook sterk ingezet op combimobiliteit. Combimobiliteit is de omschrijving van het multimodaal reisgedrag, waarbij reizigers voor hun verplaatsingen verschillende vervoersmiddelen combineren. De beschikbaarheid van verschillende vervoersmodi en goed uitgeruste knooppunten maken het mogelijk vlot te schakelen tussen verschillende vervoersmiddelen. Hiertoe worden de verschillende vervoersmodi maximaal op elkaar afgestemd.

Operationele doelstellingen

- *OD 2.2. Een sterk, kwaliteitsvol en aantrekkelijk openbaar en collectief vervoer uitbouwen*
- *OD 2.4. Herkenbare en gebruiksvriendelijke Hoppinpunten met oog op combimobiliteit*
- *OD 2.5. Een sterke impuls aan het mobiliteitsdelen geven*
- *OD 2.6. Stimuleren van prioritaire Vlaamse spoorprojecten*
- *OD 2.7. Personenmobiliteit over het water*
- *OD 5.1. De omslag maken naar een nieuwe mobiliteits- en logistieke cultuur*
- *OD 8.1. Inzetten op een gebiedsgerichte samenwerking binnen de vervoerregio's*

Budgettair kader voor het begrotingsjaar

BASISBEREIKBAARHEID, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	48.813	42.346	23.117	53.685	31.536	30.267
Toe-lagen IS	1.388.276	1.443.468	1.444.964	1.330.270	1.444.964	1.444.964
Overige LE, PA, andere	0	109.285	0	0	0	0
Totaal	1.437.089	1.595.099	1.468.081	1.383.955	1.476.500	1.475.231

Inhoudelijke toelichting:

De ESR-uitgaven in VAK in het kader van basisbereikbaarheid bedroegen 23.117 keuro in 2023 en lagen dus lager dan geraamd bij de begrotingsaanpassing. Dit is enerzijds te wijten aan een lagere aanwending op het combimobiliteitsfonds voor subsidies aan lokale besturen en anderzijds te wijten aan het feit dat het geruiterd krediet niet volledig werd aangewend in 2023. Dit was ook niet zo voorzien in de begroting 2023, gelet op het meerjarige traject voor de uitrol van hoppinpunten.

De uitvoering op de toelageartikelen betreft de werkings- en investeringstoelage aan De Lijn en de toelage aan het Pendelfonds. Ten opzichte van de begrotingsaanpassing is de werkingstoelage van De Lijn verhoogd met 39.500 keuro via enkele herverdelingen. Het voornaamste deel betreft herverdelingen met als doel het financieren van het leerlingenvervoer (32.400 keuro VAK en VEK).

Daarnaast werd ook de investeringstoelage van De Lijn verhoogd met 16.991 keuro via enkele herverdelingen doorheen 2023. De belangrijkste kredietverschikking betreft een herverdeling voor de vastleggingen in 2023 voor stationsomgevingen (13.030 keuro).

Voor de oplijsting van alle herverdelingen en de reconciliatie van de beschikbare middelen kan men zich wenden tot de sectie met betrekking tot De Lijn (cf. infra).

Het budget van 109.285 keuro betreft een geruiterd krediet voor deelnemingen en participaties (ESR 8 kredieten) in het kader van combimobiliteit dat volledig werd overgedragen naar 2023.

Tot slot lagen de ESR-uitgaven in VEK in het kader van basisbereikbaarheid in uitvoering lager dan voorzien in de begroting. Dit is grotendeels te wijten aan een lager dan voorziene VEK-aanwending op het combimobiliteitsfonds.

Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Uitgaven

MB0-1MEH2EA-WT – BASISBEREIKBAARHEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Een clustering van de uitgaven met betrekking tot de basisbereikbaarheid wordt voorzien onder dit begrotingsartikel. Het gaat hier voor 2023 onder andere over:

- Uitgaven in het kader van vervoer op maat, waaronder de subsidiëring van de mobiliteitscentrales aangepast vervoer (MAV's) en de diensten aangepast vervoer (DAV's);
- Subsidies ter ondersteuning van het woon-werkverkeer; - subsidie derdebetalersysteem Blue Bike;
- Uitgaven in het kader van de uitrol basisbereikbaarheid in samenwerking met De Lijn en de vervoerregio's (ondersteuning vervoerregio's, communicatie basisbereikbaarheid, tevredenheidsonderzoek openbaar vervoer, proefprojecten, leerlingenvervoer, operationalisering mobiliteitscentrale);
- Uitgaven in het kader van het Masterplan Toegankelijkheid haltes en mobipunten.

De uitrol van basisbereikbaarheid en het vervoer op maat werd in 2023 verder vormgegeven. Er werd afgestapt van de 'big bang aanpak' en niet tot juli 2023 gewacht om met basisbereikbaarheid te starten. Vanaf januari 2023 werden een aantal wijzigingen versneld en gefaseerd ingevoerd. Daarbij nam De Lijn het voortouw en werd in samenwerking met de vervoerregio's vanuit het bestaande aanbod en de huidige vervoeraanbieders vertrokken en het flexvervoer uitgerold.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU

Uitgaven	34.423	12.713	12.712	34.423	23.799	22.907
-----------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Inhoudelijke toelichting:

De beschikbare vastleggingskredieten werden doorheen 2023 aangewend ter financiering van:

- Verschillende onderzoeksopdrachten (zoals tevredenheidsonderzoek openbaar vervoer, audit reizigersaantallen, opmaak projectnota Hoppinpunten);
- Ontwikkeling en uitvoering van communicatie- en participatiestrategieën in het kader van de uitrol van basisbereikbaarheid;
- Opdrachten rond ondersteuning van de vervoerregio's bij opmaak van geïntegreerde mobiliteitsplannen;
- Uitgaven in het kader van de overeenkomst met VVSG met betrekking tot de verlenging van de werking van het gemeentelijk ondersteuningsplatform Vervoerregiowerking;
- Subsidies woon-werkverkeer;
- Subsidies aan MAV's en DAV's.

De VAK uitvoering ligt 21.710 keuro lager dan voorzien bij de begrotingsaanpassing in 2023. De voornaamste reden hiervoor zijn de diverse herverdelingen richting de werkingstoelage van De Lijn (MB0-1MEH2EY-IS) in het kader van de effectieve uitrol van basisbereikbaarheid en het voorzien in de financiering van leerlingenvervoer.

De vastleggingskredieten op jaareinde wijken af van de begrotingsaanpassing 2023, omwille van onderstaande herverdelingen:

- 3.200 keuro, uitgaand naar het combimobiliteitsfonds (MB0-1MEH2EE-WT);
- 599 keuro, uitgaand naar MBU-3MEH2EC-WT (investeringskredieten voor combimobiliteit en cofinanciering spoor);
- 12.937 keuro, uitgaand naar de werkingstoelage van De Lijn (MB0-1MEH2EY-IS) voor de organisatie van het leerlingenvervoer bij De Lijn;
- 2.993 keuro, inkomend van de werkingstoelage van De Lijn (MB0-1MEH2EY-IS), in het kader van de minderuitgaven m.b.t. het vervoer op maat in het kader van de belbus;
- 5.287 keuro, uitgaand naar de werkingstoelage van De Lijn (MB0-1MEH2EY-IS), om te voorzien in de financiering van de uitbating van de Hoppincentrale bij De Lijn;
- 2.680 keuro, uitgaand naar de werkingstoelage van De Lijn (MB0-1MEH2EY-IS), in het kader van het gedeelte 'Vervoer op Maat' bij De Lijn

De VAK-uitvoering ligt in lijn met de beschikbare kredieten na herverdeling.

De vereffeningskredieten op jaareinde wijken af van de begrotingsaanpassing 2023, omwille van onderstaande herverdelingen:

- 12.937 keuro, uitgaand naar de werkingstoelage van De Lijn (MB0-1MEH2EY-IS) voor de organisatie van het leerlingenvervoer bij De Lijn;
- 2.993 keuro, inkomend van de werkingstoelage van De Lijn (MB0-1MEH2EY-IS), in het kader van de minderuitgaven m.b.t. het vervoer op maat in het kader van de belbus;
- 2.680 keuro, uitgaand naar de werkingstoelage van De Lijn (MB0-1MEH2EY-IS), in het kader van het gedeelte 'Vervoer op Maat' bij De Lijn;
- 2.000 keuro, inkomend van MB0-1MIH2UA-WT om te voorzien in voldoende vereffeningskredieten in lijn met de betaalnoden en ter anticipatie op de TOF's.

De VEK-uitvoering ligt in lijn met de beschikbare kredieten na herverdeling.

MB0-1MEH2EC-PA – COFINANCIERING SPOOR

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft het geruiterd krediet in het kader van participaties voor cofinanciering spoor en combimobiliteit.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	0	109.285	0	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:

In 2023 werd een bedrag van 8.760 keuro herverdeeld naar de werkingstoelage van De Lijn (MB0-1MEH2EY-IS) in het kader van de renteloze lening aan Lijncom voor de plaatsing en de uitrol van digitale Hoppinzuilen.

MB0-1MEH2EE-WT – COMBIMOBILITEITSFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

In het Regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2019 – 2024 is voorzien in de uitbouw van een netwerk van mobipunten of vervoersknooppunten, overeenkomstig de Vlaamse beleidsvisie. Voor de financiering ervan is in het regeerakkoord voorzien dat het Fonds Stationsomgevingen wordt hervormd tot een Combimobiliteitsfonds. Om de combimobiliteit optimaal te ondersteunen, zijn goed verknoopte netwerken nodig. Daarom wordt voorzien in de uitbouw van een netwerk van mobipunten. De financiering hiervan zal overeenkomstig het regeerakkoord gebeuren door de omvorming van het Fonds Stationsomgevingen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	14.390	29.633	10.405	19.262	7.737	7.360

Inhoudelijke toelichting:

De beschikbare vastleggingskredieten in het combimobiliteitsfonds bedroegen na de begrotingsaanpassing 2023 en rekening houdende met de begrotingsruiter ten bedrage van 13.043 keuro, 27.433 keuro. Onderstaande kredietherschikkingen zorgen voor het beschikbare krediet op jaareinde:

- 3.200 keuro, inkomend van MB0-1MEH2EE-WT (basisbereikbaarheid);
- 1.000 keuro, uitgaand naar de werkingstoelage van De Lijn (MB0-1MEH2EY-IS) voor de organisatie van het leerlingenvervoer bij De Lijn;

In 2023 werd voor een bedrag van 10.298 keuro in VAK bij AWW uitgevoerd voor de uitbouw van een netwerk van Hoppinpunten en de versnelde uitrol ervan. Daarboven werd er 107 keuro aan subsidies voor hoppinpunten vastgelegd voor de gemeente Kapelle-op-den-Bos (2 keuro), de gemeente Bredene (50 keuro), de gemeente Tielt-Winge (50 keuro) en Gemeente Maasmechelen (5 keuro). De subsidies voor de aanleg van Hoppinpunten door lokale besturen waren in uitvoering lager dan geraamd in de begroting. Er waren weinig aanvragen vanuit de lokale besturen.

Rekening houdende met de uitvoering en de herverdelingen, blijft er eind 2023 nog een saldo van 6.197 keuro in het combimobiliteitsfonds.

De vereffeningskredieten liggen op jaareinde 11.525 keuro lager dan bij de begrotingsaanpassing 2023. De reden hiervoor zijn onderstaande kredietherschikkingen:

- 8.760 keuro, uitgaand naar de werkingstoelage van De Lijn (MB0-1MEH2EY-IS) in het kader van de renteloze lening aan Lijncom voor de plaatsing en de uitrol van digitale Hoppinzuilen;
- 1.000 keuro, uitgaand naar de werkingstoelage van De Lijn (MB0-1MEH2EY-IS) voor de organisatie van het leerlingenvervoer bij De Lijn
- 1.000 keuro, inkomend van diverse begrotingsartikelen (MB0-1MFH2KB-WT, MB0-1MHH2OC-WT, MB0-1MIH2UA-WT en MBU-3MFH2LB-WT) om te voorzien in voldoende vereffeningskredieten in lijn met de noden;
- 1.565 keuro, uitgaand naar diverse begrotingsartikelen (MB0-1MDH2CA-WT en MB0-1MHH2NA-WT) om te voorzien in voldoende vereffeningskredieten in het licht van de betaalnoden;
- 1.000 keuro, uitgaand naar MD0-1MAH2ZZ-WT om te voorzien in voldoende VEK in het licht van de acute betaalnoden;
- 200 keuro, uitgaand naar MB0-1MDH2CA-WT om te voorzien in voldoende VEK in het licht van de betaalnoden.

De VEK-realisatie lag in lijn met de beschikbare vereffeningskredieten na kredietherschikking.

MB0-1MEH2EX-IS – PENDELFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft de toelage aan het Pendelfonds.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)

	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	1.549	0	1.496	1.549	1.496	1.496

Inhoudelijke toelichting:

Doorheen 2023 werden de bij begrotingsaanpassing beschikbare vastleggingskredieten herverdeeld naar de werkingstoelage van De Lijn (MB0-1MEH2EY-IS) in het kader van de organisatie van het leerlingenvervoer.

Er werd wel nog voorzien in een bedrag van 1.496 keuro om te kunnen voorzien in de vereffeningen van de oproepen uit het verleden van Pendelfonds.

MB0-1MEH2EY-IS – VLAAMSE VERVOERMAATSCHAPPIJ DE LIJN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft de werkingstoelage aan De Lijn

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	1.124.512	1.164.262	1.164.262	1.124.512	1.164.262	1.164.262

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering ligt in lijn met de beschikbare kredieten na herverdeling.

Onderstaande herverdelingen werden doorheen 2023 doorgevoerd en verklaren de afwijking tussen de begrotingsaanpassing en de finale kredieten op jaareinde (+39.750 keuro):

- 1.000 keuro in VAK, inkomend van MBU-3MEH2EC-WT in het kader van de operationalisering van basisbereikbaarheid;
- 1.000 keuro in VEK, inkomen van MB0-1MFH2LY-IS in het kader van de operationalisering van basisbereikbaarheid;
- 232 keuro in VAK, inkomend van MBU-3MEH2EC-WT in het kader van de CAO 2021-2022;
- 232 keuro in VEK, inkomen van MB0-1MFH2LY-IS in het kader van de CAO 2021-2022;
- 3.500 keuro in VAK, inkomend van MBU-3MEH2EC-WT om te voorzien in het basisbedrag voor de organisatie van leerlingenvervoer door De Lijn;
- 3.500 keuro in VEK, inkomen van MB0-1MFH2LY-IS om te voorzien in het basisbedrag voor de organisatie van leerlingenvervoer door De Lijn;

- 5.666 keuro in VAK en VEK, inkomend van de investeringstoelage van De Lijn (MB0-1MEH5EY-IS) om te voorzien in de financieringsmiddelen m.b.t. E-Bus en beschikbaarheidsvergoedingen;
- 7.742 keuro in VAK en VEK, uitgaand naar de investeringstoelage van De Lijn (MB0-1MEH5EY-IS) in het kader van de terugdraai van de extra middelen voor de beschikbaarheidsvergoedingen;
- 8.760 keuro in VAK, inkomend van MB0-1MEH2EC-PA in het kader van de renteloze lening die De Lijn aan Lijncom heeft verleend voor de plaatsing en uitrol van digitale hoppinzuilen;
- 8.760 keuro in VEK, inkomend van MB0-1MEH2EE-WT in het kader van de renteloze lening die De Lijn aan Lijncom heeft verleend voor de plaatsing en uitrol van digitale hoppinzuilen;
- 2.300 keuro in VAK, inkomend van MBU-3MEH2EC-WT om te voorzien in voldoende financieringsmiddelen m.b.t. het interprofessioneel akkoord van De Lijn;
- 2.300 keuro in VEK, inkomend van MB0-1MFH2LY-IS om te voorzien in voldoende financieringsmiddelen m.b.t. het interprofessioneel akkoord van De Lijn;
- 1.178 keuro in VAK, inkomend van MBU-3MEH2EC-WT om te voorzien in de financiering van de organisatie van het leerlingenvervoer;
- 12.937 keuro in VAK en VEK, inkomend van MB0-1MEH2EA-WT om te voorzien in de financiering van de organisatie van het leerlingenvervoer;
- 1.549 keuro in VAK en VEK, inkomend van MB0-1MEH2EX-IS om te voorzien in de financiering van de organisatie van het leerlingenvervoer;
- 1.000 keuro in VAK en VEK, inkomend van MB0-1MEH2EE-WT om te voorzien in de financiering van de organisatie van het leerlingenvervoer;
- 1.178 keuro in VEK, inkomend van MB0-1MFH2LY-IS om te voorzien in de financiering van de organisatie van het leerlingenvervoer;
- 2.993 keuro in VAK en VEK, uitgaand naar MB0-1MEH2EA-WT omwille van de mindere uitgaven in het kader van vervoer op maat, met name de belbus;
- 2.211 keuro in VAK en VEK, inkomend van de investeringstoelage van De Lijn (MB0-1MEH5EY-IS) om te voorzien in de financieringsmiddelen m.b.t. de overdracht van investeringen, uitgevoerd door De Werkvennootschap;
- 1.976 keuro in VAK en VEK, uitgaand naar de investeringstoelage van De Lijn (MB0-1MEH5EY-IS) om te voorzien in de financieringsmiddelen m.b.t. de overdracht plan vastgoed;
- 1.682 keuro in VAK, inkomend van MBU-3MEH2EC-WT om te voorzien in middelen voor financiering van de projectkosten van basisbereikbaarheid bij De Lijn;
- 1.682 keuro in VEK, inkomend van MB0-1MFH2LY-IS om te voorzien in middelen voor financiering van de projectkosten van basisbereikbaarheid bij De Lijn;
- 13.030 keuro in VAK en VEK, uitgaand naar de investeringstoelage van De Lijn (MB0-1MEH5EY-IS) in het kader van de reeds gedane vastleggingen in 2023 voor stationsomgevingen;
- 5.287 keuro in VAK, inkomend van MB0-1MEH2EA-WT om te voorzien in de middelen voor financiering van de uitbating van de Hoppincentrale bij De Lijn;
- 5.287 keuro in VEK, inkomend van MB0-1MIH2UA-WT om te voorzien in de middelen voor financiering van de uitbating van de Hoppincentrale bij De Lijn;
- 2.680 keuro in VAK en VEK, inkomend van MB0-1MEH2EA-WT om te voorzien in middelen voor financiering van een gedeelte van het vervoer op maat bij De Lijn;
- 3.273 keuro in VAK en VEK, inkomend van de indexprovisie (CB0-1CBG2AB-PR) in het licht van het honoreren van de budgettaire impact van de

overschrijding van de spilindex in oktober 2023 op de lonen, sociale uitkeringen en loonsubsidies;

- 12.236 keuro in VAK, inkomend van MBU-3MEH2EC-WT om te voorzien in benodigde middelen in het kader van leerlingenvervoer bij De Lijn;
- 12.236 keuro in VEK, inkomend van MB0-1MFH2LY-IS om te voorzien in benodigde middelen in het kader van leerlingenvervoer bij De Lijn;

Voor de gedetailleerde inhoudelijke bespreking wordt er verwezen naar de toelichting van De Lijn.

MB0-1MEH5EY-IS – VLAAMSE VERVOERMAATSCHAPPIJ DE LIJN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft de investeringstoelage van De Lijn

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	262.215	279.206	279.206	204.209	279.206	279.206

Inhoudelijke toelichting:

Zie inhoudelijke bespreking bij de toelichting van De Lijn.

DAB's

DAB VIF - DEP

Uitgaven

MBU-3MEH2EC-WT – COFINANCIERING SPOOR

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden middelen voorzien voor de cofinanciering van prioritaire Spoorinvesteringen en Stationsomgeving Mechelen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)		
	VAK	VEK

2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	15.867	25.561	24.247	15.867	30.887	24.563

Inhoudelijke toelichting:

De vastleggingskredieten wijken af van de bij begrotingsaanpassing geraamde bedragen. Dit is te wijten aan herverdelingen doorheen 2023. De uitvoering van 24.247 keuro betreft enerzijds de uitgaven in het kader van de financieringsovereenkomst voor de stationsomgeving Mechelen (10.000 keuro) en anderzijds de Vlaamse financiering van de strategische spoorwegprojecten (14.247 keuro), die in functie van de voortgang overgemaakt worden aan Infrabel. Gelet op het feit dat het moeilijk is om de voortgang van de werken, en dus ook de opvraging van de middelen door Infrabel, in te schatten, is het budget geruiterd. Zo werd in 2023 een bedrag van 11.279 keuro aangewend van de ruiter en is er nog 1.314 keuro overgeheveld naar 2024.

Overige entiteiten onder gezag

Entiteit: Pendelfonds

Omschrijving

Het Pendelfonds subsidieert projecten die een duurzaam woon-werkverkeer bevorderen. Projecten die tot doel hebben om het aantal autoverplaatsingen op het vlak van woon-werkverkeer te verminderen kunnen in aanmerking komen voor subsidiëring uit het fonds. Bedrijven of andere private instellingen, maar ook lokale of provinciale overheden of andere publieke instellingen (in samenwerking met een private partner) kunnen in het kader van een projectoproep subsidies aanvragen.

Uitgaven

In 2023 werd er voor 1.496 duizend euro aan projectsubsidies aangerekend en uitbetaald. Wat een stijging is met 131 % t.o.v. 2022. De focus lag vooral op het afwerken van historische dossiers en de uitbetaling van het eerste subsidiedeel van de dossiers van Oproep 13 waarvoor de nodige vastleggingen (op begrotingsartikel MBQ-AMEH2EA-WT) werden uitgevoerd eind 2022.

Overige entiteiten onder toezicht

Entiteit: Vlaamse Vervoermaatschappij De Lijn

Omschrijving

Voor haar mobiliteitsbeleid inzake het organiseren van gemeenschappelijk vervoer zet Vlaanderen volop in op Basisbereikbaarheid. Het fundament hiervan is een sterk vraaggericht openbaar en collectief vervoer. De werking van De Lijn kadert volledig in haar rol als interne operator. De focus ligt op een betere dienstverlening, vooral inzake stiptheid en betrouwbaarheid. Er wordt gestreefd naar optimale reisinformatie en ingezet op het verbeteren van het aanbod. De verder uitrol over de verschillende netwerken (kernnet, aanvullend net en vervoer op maat), zullen de komende jaren ook verder vorm krijgen in de begroting van De Lijn.

In dit verband kan er verwezen worden naar het openbaredienstencontract (ODC) dat door de Vlaamse Regering is goedgekeurd op 1 juli 2022(<https://delijn.prezly.com/nieuw-openbaredienstencontract-de-lijn>) waarin de doelstellingen, taken, rollen en ambities van De Lijn worden verwoord.

Ontvangsten

De Lijn werd enerzijds gefinancierd door eigen ontvangsten ten belope van 231.029 keuro.

De daling ten opzichte van BO 2023 bedraagt 22.145 keuro. Het betreft:

- + 4.980 keuro: Ontvangen boetes leveranciers
- + 3.161 keuro: Boetes exploitanten
- + 667 keuro Concessievergoeding Lijncom
- + 668 keuro Mobib kaarten
- Toename NVO's: terug naar situatie pre-corona (work-life).

Biljetten, SMS, Kaarten

De ontvangsten met biljetten & kaarten was in 2023 76.000 keuro t.o.v. 60.500 keuro in 2022 of +26%

Abonnementen

De ontvangsten van abonnementen stijgen 7.400 keuro (+8%) tov 2022.

De Lijn heeft ongeveer 9% meer Buzzy Pazz en Omnipas abonnementshouders met startdatum in 2023 in vergelijking met 2022. De stijging is het grootst bij de 1maand- en 3maandabonnementen. We zien ook een grote stijging bij de VT abonnementen. Maar ook de verkoop van de 12 maanden en de VG abonnementen stijgt in vergelijking met vorig jaar. In de Omnipas 65+ categorie hebben we 2% meer abonnementen verkocht dit jaar in vergelijking met 2022.

Tussenkost derden en Bijzondere diensten

Totale evolutie van de cumul t.o.v. 2022 komt op +542 keuro of +10%.

De ontvangsten Bijzondere Diensten dalen lichtjes in vergelijking met vorig jaar (-15 keuro of -6%)

Diversen

Diversen stijgen met +77 keuro of +2% in de cumul door een stijging van evenementen in 2023 t.o.v. 2022.

Anderzijds ontvangt De Lijn werkingstoelagen ten belope van 1.164.262 keuro.

De werkingstoelagen hebben betrekking op het kern- en aanvullend net, vervoer op maat leerlingenvervoer, vervoer op maat belbus, minder hinder maatregelen bij werken, capaciteit kernlijnen en beschikbaarheidsvergoedingen.

De stijging tov BO2023 bedraagt 81.008 keuro. Het betreft:

+ 13.800 keuro ten gevolge van de verrekening van de effectieve brandstof- en elektriciteitsprijs 2022 in 2023;

+ 7.988 keuro ten gevolge van de toepassing van de prijsherzieningsformules voor exploitanten en leerlingenvervoer;

- 6.338 keuro ten gevolge van de stijging van de gasolieprijzen;

- + 4.543 keuro ten gevolge van de afrekening Cliquet gasolie 2022 in 2023;
- + 3.219 keuro ten gevolge van de stijging van de elektriciteitsprijzen;
- + 1.826 keuro ten gevolge van het aanpassen voor de indexatie van de beschikbaarheidsvergoedingen;
- + 938 keuro ten gevolge van de stijging van de kosten voor vergrijzing;
- 39 keuro wordt gecompenseerd voor het project iAsset;
- + 11.451 keuro vanuit de indexprovisie voor de indexsprong in 2022, wordt gecompenseerd van de indexprovisie vanuit artikel CB0-1CBG2AB-PR;
- + 3.273 keuro vanuit de indexprovisie voor de indexsprong in 2023, wordt gecompenseerd van de indexprovisie vanuit artikel CB0-1CBG2AB-PR;
- + 232 keuro in het kader van de CAO 2021-2022;
- + 2.300 keuro in het kader van het IPA;
- + 3.870 keuro in het kader van de afrekening Dotatie Leerlingenvervoer basisritten 2022;
- + 32.400 keuro om te voorzien in het basisbedrag voor organisatie van het leerlingenvervoer voor 2023;
- + 1.000 keuro in het kader van bijkomende middelen voor de operationalisering van basisbereikbaarheid;
- + 1.682 keuro om te voorzien in middelen voor financiering van de projectkosten van basisbereikbaarheid bij De Lijn;
- + 5.287 keuro om te voorzien in middelen voor financiering van de uitbating van de Hoppincentrale bij De Lijn;
- + 2.680 keuro om te voorzien in middelen voor financiering van een gedeelte van het vervoer op maat bij De Lijn;
- + 8.760 keuro in het kader van een renteloze lening die De Lijn aan Lijncom zal verlenen voor de plaatsing en uitrol van digitale Hoppinzuilen;
- 2.993 keuro omwille van minderovertgaven in het kader van de belbus (vervoer op maat);
- 13.030 keuro herschikking vanuit artikel MB0-1MEH2EY-IS naar artikel MB0-1MEH5EY-IS in het kader van de projecten stationsomgevingen;
- 1.976 keuro voor het herinvesteren van de meerwaarde van de verkoop van vastgoed, wordt gecompenseerd vanuit artikel MB0-1MEF5EY-IS;
- 3.871 keuro herschikking vanuit artikel MB0-1MEH2EY-IS naar artikel MB0-1MEH5EY-IS ten gevolge van de prijsindexaties die in 2023 werden doorgerekend en gecompenseerd werden vanuit de investeringstoelage van De Lijn bij BO2023;

+ 1.795 keuro herschikking van de beschikbare 65.000 keuro middelen voor vergroening van artikel MB0-1MEH5EY-IS naar artikel MB0-1MEH2EY-IS om te voorzien in de financieringsmiddelen m.b.t. E-Bus Exploitanten;

+ 2.211 keuro herschikking van artikel MB0-1MEH5EY-IS naar artikel MB0-1MEH2EY-IS. Het betreft een herverdeling van VAK en VEK van de investeringstoelage van De Lijn naar de werkingstoelage van De Lijn om te voorzien in de financieringsmiddelen voor de overdracht van investeringen, uitgevoerd door De Werkvennootschap;

De investeringstoelage voor de vereffeningskredieten bedraagt 279.206 keuro op basis van de vereffeningskalender.

De daling tov BO2023 bedraagt 50.389 keuro. Het betreft:

-32.713 keuro ten gevolge van de saldo opbouw investeringen 2022;

-9.174 keuro Aanpassing om te voorzien in de financieringsmiddelen voor de overdracht van investeringen, uitgevoerd door De Werkvennootschap voor 2023;

-83.499 keuro ten gevolge van de aanpassing van de betaalkalenders bij BA2023;

+ 60.126 keuro voor investeringen in het kader van het relanceplan Vlaamse Veerkracht, gecompenseerd vanuit artikel CB0-1CBG2AH-PR;

+ 3.871 keuro herschikking vanuit artikel MB0-1MEH2EY-IS naar artikel MB0-1MEH5EY-IS ten gevolge van de prijsindexaties die in 2023 werden doorgerekend en gecompenseerd werden vanuit de investeringstoelage van De Lijn bij BO2023;

+ 13.030 keuro herschikking vanuit artikel MB0-1MEH2EY-IS naar artikel MB0-1MEH5EY-IS in het kader van de projecten stationsomgevingen;

+ 1.976 keuro voor het herinvesteren van de meerwaarde van de verkoop van vastgoed, wordt gecompenseerd vanuit artikel MB0-1MEF2EY-IS;

- 1.795 keuro herschikking van de beschikbare 65.000 keuro middelen voor vergroening van artikel MB0-1MEH5EY-IS naar artikel MB0-1MEH2EY-IS om te voorzien in de financieringsmiddelen m.b.t. E-Bus Exploitanten;

- 2.211 keuro herschikking van artikel MB0-1MEH5EY-IS naar artikel MB0-1MEH2EY-IS. Het betreft een herverdeling van VAK en VEK van de investeringstoelage van De Lijn naar de werkingstoelage van De Lijn om te voorzien in de financieringsmiddelen voor de overdracht van investeringen, uitgevoerd door De Werkvennootschap;

Uitgaven

De werkingsuitgaven betreffen alle aspecten van de bus- en tramexploitatie, zowel in eigen beheer als deze uitbesteed aan exploitanten.

Deze hebben betrekking op het kern- en aanvullend net, vervoer op maat leerlingenvervoer, vervoer op maat belbus, minder hinder maatregelen bij werken, capaciteit kernlijnen en beschikbaarheidsvergoedingen.

Deze evolueren met de indexeringen en aanpassingen zoals vermeld bij de werkingstoelagen.

11.XX Lonen en sociale lasten

Ten opzichte van 2022 zijn de belangrijkste wijzigingen:

- Overschrijding spilindex nov 2022: + 11.451 keuro
- Recurrente impact overschrijding spilindex 2022: + 20.900 keuro
- Overschrijding spilindex 2023: + 3.273 keuro
- CAO SWT - 1.300 keuro
- Voorziening Niet-opgenomen vakantiedagen + 1.403 keuro
- IBP Herstelplan - 24.000 keuro

De Lijn ontving 14.724 keuro vanuit artikel MB0-1MEH2EY-IS vanuit de indexprovisie.

De VAK/VEK uitgavenrubriek 11.11 werd verhoogd met 14.724 keuro.

In absolute cijfers stijgen de internen van 7.472 VTE einde 2022 naar 7.638 VTE einde 2023, dit is een stijging van 167 VTE. Het jaargemiddelde stijgt 165 VTE van 7.414 VTE naar 7.579 VTE.

In dec 2023 werd IPA uitgevoerd en cadeaucheques toegekend met een impact van 2.300 keuro.

Endogene Groei :

Daarnaast speelt eveneens de endogene groei (ook wel vergrijzing genoemd) een rol. Deze zorgt voor een ingeschatte toename van de kost met 900 keuro.

Pensioenen

Op de pensioenkost hebben we een daling van 54% of 24.700 keuro. Deze wordt vooral veroorzaakt door:

- Kosten gerelateerd aan het IBP Herstelplan ter waarde van 6.000 KEURO in 2023 & 30.000 KEURO in 2022 delta van -24.000 KEURO
- De kosten gerelateerd aan CAO 17(SWT) dalen met 1.300 KEURO.
- Ook hier impact van de vele indexaties in 2022 (volledig jaar impact)

12.11 Algemene werkingskosten

12.11.1	verbruiken	41.299 keuro
12.11.2	brandstoffen	52.125 keuro
12.11.3	elektriciteit	13.398 keuro
12.11.4	exploitanten	353.617 keuro
12.11.5	leerlingenvervoer	136.373 keuro
12.11.6	goederen en diensten	137.630 keuro
12.11.7	verzekeringen	10.641 keuro
12.11.8	beschikbaarheidsvergoeding stelplaatsen	3.951 keuro
12.11.9	beschikbaarheidsvergoeding Masterp	25.296 keuro
12.11.10	beschikbaarheidsvergoeding Livan	2.930 keuro
12.11.11	minder hinder maatregelen bij werken	1.687 keuro

12.11.01 verbruiken

Voor de rubriek '12.11.1 verbruiken' zien we door hogere voorraadaankopen ten opzichte 2022 een totale stijging van 4.201 keuro:

12.11.02 brandstoffen

Omwille van de daling van de brandstofprijzen zien we een daling van 3.909 keuro tov van 2022.

12.11.03 elektriciteit

Voor de rubriek '12.11.3 elektriciteit' (hoogspanning) komen we in uitvoering 2023 uit op 13.398 keuro, wat 9.029 keuro minder is dan 2022.

Na een sterke stijging van de prijzen in 2022 (oorlog Oekraïne) waren de prijzen in 2023 veel lager. De gemiddelde prijs daalde met 40%. Het prijseffect komt neer op +87.000 keuro.

De verbruikte KWH is gedaald met 2,1%.

12.11.04 exploitanten

Voor deze rubriek zien we dat we in de uitvoering 2023 uitkomen op 355.617 keuro, wat neerkomt op een daling met 5.446 keuro ten opzichte van het begrootte bedrag.

Belangrijkste oorzaak hiervoor is een toename in het aantal niet-gereden ritten mede door personeelstekorten bij exploitanten.

12.11.05 leerlingenvervoer

Voor deze rubriek zien we dat we in de uitvoering 2023 uitkomen op 136.373 keuro, wat neerkomt op het begrootte bedrag en een stijging van 34.051 keuro tov het bedrag in 2022.

In 2023 zijn er opnieuw extra ritten ingelegd voor ritduurverkorting naar max 90 minuten. Q ritten +6.536k € (# ritten 2022= 2097 - # ritten 2023= 2203)
Verder veroorzaakt de indexering van de ritprijzen de toename van de kosten. De indexaanpassingen en aanbestedingen hebben een impact van +27.000 keuro.

12.11.06 Goederen & diensten

Voor de rubriek '12.11.6 Goederen en diensten' zien we in uitvoering 2023 een stijging van 18.768 tov 2022.

De belangrijkste oorzaken zijn:

• Project Basis Bereikbaarheid	+3.400 keuro
• VOM (oa Kost VIA: Facturen – mobiliteitscentrale	+5.600 keuro
• Overdracht van de werkvennootschap:	+2.038 keuro
• Huur/onderhoud ICT (uitbreiding ICT infra)	+4.000 keuro
• Marketing: Campagnes	+1.100 keuro
• Terreinen & Sporen	+1.692 keuro
• Water & energie	-3.057 keuro
• Opleiding & bijscholing	+1.681 keuro

12.11.07 verzekeringen

Voor de rubriek '12.11.07 verzekeringen' zien we in uitvoering 2023 een stijging van 1.054 keuro tov 2022.

12.11.08 beschikbaarheidsvergoeding stelplaatsen

Voor de rubriek '12.11.08 beschikbaarheidsvergoeding stelplaatsen' zien we in uitvoering 2023 een stijging van 424 keuro tov 2022 ten gevolge van prijsindexaties.

12.11.09 beschikbaarheidsvergoeding Masterplan

Voor de rubriek '12.11.09 beschikbaarheidsvergoeding Masterplan' zien we in uitvoering 2023 een stijging van 176 keuro tov 2022 ten gevolge van prijsindexaties.

12.11.10 beschikbaarheidsvergoeding Livan

Voor de rubriek '12.11.10 beschikbaarheidsvergoeding Livan' zien we in uitvoering 2023 een stijging van 361 keuro tov 2022 ten gevolge van prijsindexaties.

74.XX INVESTERINGEN

Beleidskredieten (VAK)

De investeringsmachtiging (beleidskredieten) neemt toe met 5.730 keuro voor financiering van bijkomende investeringen in 2023.

+ 3.871 keuro herschikking vanuit artikel MB0-1MEH2EY-IS naar artikel MB0-1MEH5EY-IS ten gevolge van de prijsindexaties die in 2023 werden doorgerekend en gecompenseerd werden vanuit de investeringstoelage van De Lijn bij BO2023;

+ 13.030 keuro herschikking vanuit artikel MB0-1MEH2EY-IS naar artikel MB0-1MEH5EY-IS in het kader van de projecten stationsomgevingen;

- 1.795 keuro herschikking van de beschikbare 65.000 keuro middelen voor vergroening van artikel MB0-1MEH5EY-IS naar artikel MB0-1MEH2EY-IS om te voorzien in de financieringsmiddelen m.b.t. E-Bus Exploitanten;

-9.174 keuro Aanpassing om te voorzien in de financieringsmiddelen voor de overdracht van investeringen, uitgevoerd door De Werkvennootschap voor 2023;

- 2.211 keuro herschikking van artikel MB0-1MEH5EY-IS naar artikel MB0-1MEH2EY-IS. Het betreft een herverdeling van VAK en VEK van de investeringstoelage van De Lijn naar de werkingstoelage van De Lijn om te voorzien in de financieringsmiddelen voor de overdracht van investeringen, uitgevoerd door De Werkvennootschap;

+ 2.009 keuro van het Vlaams Infrastructuurfonds vanuit artikel MDU-3MHH2RC-WT voor investeringen in verkeerslichtenbeïnvloeding.

Daarnaast zijn er investeringen gefinancierd uit de meerwaarde van de verkoop van vastgoed:

+ 1.976 keuro voor het herinvesteren van de meerwaarde van de verkoop van vastgoed, wordt gecompenseerd vanuit artikel MB0-1MEF2EY-IS;

Overzicht belangrijkste investeringen 2023:

Overzicht belangrijkste vastleggingen 2023 (VAK-Beleidskredieten):

De belangrijkste voorziene investeringen in 2023 worden hieronder opgesomd. Voor een totaaloverzicht wordt verwezen naar het GIP 2023.

A. Kapitaalsubsidies (264.089 keuro)

De belangrijkste investeringen gefinancierd via Begrotingsartikel MB0-1MEH5EY-IS, basisallocatie MB0 1ME022 6141, zijn o.a.:

- Aankoop e-bussen (82.848 keuro)

De aankoop van de elektrische bussen volgt op de doelstellingen in het Vlaams Regeerakkoord om over te schakelen naar zero-emissie bussen.

Er werd in 2023 een tweede schijf van 44 elektrische gelede bussen besteld, inclusief het leveren van de nodige strategische wisselstukken.

In 2023 werd tevens een nieuwe raamovereenkomst afgesloten voor de levering van elektrische standaardbussen en werd een eerste schijf van 92 elektrische standaard bussen besteld, inclusief het leveren van de nodige strategische wisselstukken.

- Aankoop trams (7.105 keuro)

Er werden in 2024 2 extra tweerichtingtrams besteld, inclusief het leveren van de nodige strategische wisselstukken

- Tractienet Antwerpen (8.390 keuro)

De middelen werden aangewend voor de bouw/renovatie van tractiestations ter versterking van het Antwerpse tractienet waaronder onder andere:

- o TS149 Steynstraat
- o TS138 - Grote Steenweg
- o TS129 Herentalsebaan
- o TS147 Montignystraat
- o TS121 Blanceflourlaan
- o TS145 Tramplaat

- Spoorvernieuwing Antwerpen (14.811 keuro)

Belangrijkste vastleggingen:

- o Spoorvernieuwing Antwerpen Cogels-Osylei
- o Spoorvernieuwing Antwerpen Herentalsebaan II
- o Spoorvernieuwing Antwerpen - Lakborslei

- Spoorvernieuwing Kust (31.307 keuro)

Belangrijkste vastleggingen:

- o Spoorvernieuwing Kust De Panne Esplanade - Station
- o Spoorvernieuwing Kust - Noordspoor Bredende-Oostende
- o Spoorvernieuwing Kust - Oostende-Northlaan

- Spoorvernieuwing Gent (6.555 keuro)

Belangrijkste vastleggingen:

- o Spoorvernieuwing Gent Rabot Begijnhof Desmet
  - o Spoorvernieuwing Gent - Bochten KMH - Clementinaln
  - o Spoorvernieuwing Gent Vervaeenestraat
- Midlife revisie Hermelijntrams (5.313 keuro)
  - Strategische projecten (DOE, ERP) (4.242 keuro)
  - Verkoopkanalen en informatie reizigers (5.475 keuro)
  - Laadinfra en vergroening stelplaatsen (26.599 keuro)
  - Uitrusting voertuigen met telcamera's (4.130 keuro)
  - Schermen aan de halte (3.950 keuro)
  - IT aan boord van het voertuig (3.227 keuro)
  - Veiligheidsschermen bussen (2.110 keuro)
  - Basisbereikbaarheid (1.809 keuro)
  - Dakwerkstand CAF Oostende (1.646 keuro)
  - Verkeerslichtenbeïnvloeding (2.009 keuro)

B. Stationsomgevingen (13.030 keuro)

De belangrijkste investeringen gefinancierd via Begrotingsartikel MB0-1MEH5EY-IS, basisallocatie MB0 1ME016 6141, zijn o.a.:

- Vernieuwen roltrappen Meir
- Vernieuwen roltrappen CNIM
- Stationsomgeving Kortrijk
- Stationsomgeving Mechelen
- Stationsomgeving Veurne

C. Plan Vastgoed (1.976 keuro)

De belangrijkste investeringen gefinancierd via Plan vastgoed, zijn o.a.:

- Stelplaats luchthaven Deurne (Antwerpen)

Overzicht belangrijkste leveringen/prestaties 2023 (VEK-Betaalkredieten):

A. Stationsomgevingen (26.096 keuro)

De belangrijkste investeringen gefinancierd via Begrotingsartikel MB0-1MEH5EY, basisallocatie MB0 1ME016 6141, zijn o.a.:

K4296 - 100713 - STA luchth. Deurne - uitvoering heraanbesteding	14.358keuro
KV002 - 100712 - OC Rumst - UITV OC heraanbesteding	5.945keuro
K4103 - 100342 - SOM GSP - GSP.080 sporen 7 tem 1 - 2de HER UITV	3.451keuro

B. Masterplan Antwerpen (21 keuro)

De belangrijkste investeringen gefinancierd via Begrotingsartikel MB0-1MEH5EY-IS, basisallocatie MB0 1ME020 6141, zijn o.a.:

K3265 - D10575J3 - Brabo 2-alle projectonderdelen TR - Straatsburgbrug	21keuro
--	---------

De belangrijkste investeringen gefinancierd via Begrotingsartikel MB0-1MEH5EY-IS, basisallocatie MB0 1ME022 6141, zijn o.a.:

K3960 - D10618D - TR 2016-2021 - S4 ANT - 17Trams+PIS+ReTiBo	23.319keuro
K4125 - D10618E - TR 2016-2021 - S5 ANT - 18Trams	21.398keuro
K3869 - D00137 - AB - 2019-2020 - Hybride bussen LEZ	13.310keuro
K4151 - 100138 - TRA ANT - F2 - bovenleiding- & kabelwerken	5.477keuro
K3846 - 100137 - TRA ANT - F2 - bouw & renovatie tractiestations	5.006keuro
K3994 - D90220A - SPV Zeebrugge Visart-Vandammesluis - aanneming	3.758keuro
KC023 - 101466 - Containerinvesteringen 2023	2.871keuro
K3716 - 100096 - EXT ICT Profiel- Digitaal & MaaS & VoM	2.759keuro
K4393 - 100934 - SPV Belgiëlei fase 2 - UITV	2.585keuro
K3877 - D10618J - Seinbeveiligingssysteem 66 CAF trams - S3+S4+S5+S6	2.523keuro
K3750 - D00311A - EXT ICT Profiel- ERP Ondersteuning	2.377keuro
K3768 - D00311L - ERP Implementatie Techniek OH Basis	2.351keuro
K3967 - 100452 - E-bus - EXT BUS Profiel- Algemeen	2.287keuro
K4247 - D10618I - TR 2016-2021 - S3+S4 ANT - Strategisch wisselstuk	2.127keuro
K4201 - D20214 - SPV Gent - Coupure rechts - aanneming	2.048keuro
K3571 - D10618C - TR 2016-2021 - S3 ANT - 23Trams+PIS+ReTiBo	2.017keuro
K4302 - 101036 - E-bus_Deurne Luchthaven_Werken EBS	1.973keuro
K3613 - D00548 - EXT ICT Profiel- SP19b Exploitatie - DOE	1.968keuro
K3861 - 100122 - E-bus - INT BUS Profiel- Algemeen	1.712keuro
K4377 - 101165 - ICT - vernieuwing Storage & Back-up - hardware	1.705keuro
K3998 - D20113 - SPV Gent - Vervaenestr - UITV	1.696keuro
K4373 - 100962 - E-bus - AANK bussen PAB 2 - midi-bus (226)	1.636keuro
K4354 - 100919 - SPV Gent Voskenslaan - UITV	1.555keuro
K4431 - 101243 - EXT ICT Profiel- Changes CRM - integrators	1.463keuro
KV002 - 100712 - OC Rumst - UITV OC heraanbesteding	1.441keuro
K3881 - 100123 - Prefinanciering Antwerpen - Brabo 2	1.440keuro
K3859 - 100207 - Spartacus - lijn 1 - overwegen Diepenbeek - UITV	1.391keuro
K4453 - 100897 - Hardware - AP - Life cycle	1.376keuro
K4150 - 100660 - EXT ICT Profiel- BBH - én ICT-omgevingen	1.352keuro
K3534 - D10683 - SPV ANT - Theunisbrug en Duvelsplein - UITV	1.315keuro
K4203 - 100274 - SPV Grotesteenweg (Uitbreidingstr-Elisab) - UITV	1.272keuro
K4450 - D00531 - Hermelijn - revisie wagenkasten - uitvoering	1.235keuro
K3682 - D00532 - DV - personenwagens en camionettes - 5j ROVK	1.211keuro
K4414 - 100916 - SPV ANT - tramlus Kipdorp - UITV	1.159keuro
K4146 - 100589 - TRA EW - VD uitrusting Lombardsijde - UITV	1.093keuro
K4057 - 100529 - EXT ICT Profiel- ICT profielen 2021	1.080keuro

D. Plan Vastgoed (8.767 keuro)

De belangrijkste investeringen gefinancierd via Plan vastgoed zijn o.a.:

K4407 - D60092A - STA Asse - aankoop grond	4.635keuro
KV002 - 100712 - OC Rumst - UITV OC heraanbesteding	4.132keuro

E. Relance (46.800 keuro)

De belangrijkste investeringen gefinancierd via Begrotingsartikel MB0-1MEH5EY-IS, basisallocatie MB0 1ME030 6141, zijn o.a.:

K4157 - 100715 - Aankoop 44 e-Hybride bussen - Reeks 223C3	22.336keuro
K4198 - 100570 - E-bus - aankoop bussen PAB 1 - 3de proc	12.212keuro
K4156 - 100627 - OMB0uw hybride->eHybride - 223C 234 bussen	6.244keuro

Entiteit: Livan Infrastructure

Livan Infrastructure nv (de vennootschap) is opgericht in het kader van de uitvoering van een DBFM-contract. De vennootschap staat in voor het ontwerp, de bouw, de financiering en het onderhoud van de oostelijke premetrokker onder de Turnhoutsebaan en van de tramuitbreiding tussen de N116a Herentalsebaan en de N12 Turnhoutsebaan via de Florent Pauwelslei en Ruggelveldlaan en de ontsluiting van de P&R Wommelgem/rondpunt.

Ontvangsten

Livan Infrastructure wordt enerzijds gefinancierd door middel van onderhoudsvergoedingen van De Lijn tbv 2.843 keuro.

Dit is een afname met 72 keuro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2023.

Anderzijds worden intrest- en kapitaalaflossingen ontvangen op de lange termijnvordering tussen Livan Infrastructure en De Lijn. Deze bedragen 6.387 keuro. Dit is gelijk aan de begrotingsopmaak 2023.

Uitgaven

12.11 Algemene werkingskosten

Alle verschuldigde onderhoudskosten en SPV kosten, zoals vergoedingen, bedragen voor 2023 3.755 keuro. Dit is een stijging met 573 keuro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2023.

12.50 Belasting betaald aan subsectoren van de overheidssector

De verschillende taksen waaronder vennootschapsbelastingen, provincie -en gemeentebelasting bedragen voor 2023 293 keuro. Dit is een daling met 138 keuro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2023.

21.10 Rente op overheidsschuld in euro

De intresten verschuldigd op leningen bedragen voor 2023 2.321 keuro. Dit is een stijging met 546 keuro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2023.

21.30 Intrestlasten op schuld binnen de overheidssector

De intresten verschuldigd op aandeelhouderslening tussen Livan Infrastructure en De Lijn (Overheid) bedragen voor 2023 209 keuro. Dit is een toename met 6 keuro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2023.

25.00 Uitbetaalde dividenden

Er werden voor 250 keuro aan dividenden uitbetaald. Dit is een toename van 250 keuro tegenover de begrotingsopmaak 2023.

81.70 Andere financiële producten

De verschuldigde Intrest Rate Swaps (financieel instrument om de SPV in te dekken tegen renteschommelingen bij leningen met een variabele rentevoet) bedragen voor 2023 -81 keuro. Dit is een afname met 611 keuro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2023.

91.10 Aflossingen van schuld in euro

De kapitaalaflossingen op leningen bedragen voor 2023 2.647 keuro. Dit is gelijk aan de begrotingsopmaak 2023.

Entiteit: Project Brabo I

Project Brabo 1 (de vennootschap) is opgericht in het kader van de uitvoering van een DBFM-contract.

De vennootschap heeft twee activiteiten, enerzijds staat het in voor het ontwerp, de bouw, de financiering en het onderhoud van de tramlijnen Deurne-Wijnegem en Mortsel-Boechout (Tramgedeelte). Anderzijds staat het in voor het ontwerp, de bouw, de financiering en het onderhoud van de wegenwerken, (her)aanleg van voetpaden, straatmeubilair, openbare verlichting en rioleringen (Niet-tramgedeelte).

Ontvangsten

Project Brabo 1 wordt enerzijds gefinancierd door onderhouds- en leasevergoedingen.

De ontvangen lease- en onderhoudsvergoedingen van De Lijn (tramgedeelte) bedragen voor 2023 15.421 keuro.

Dit is een daling met 614 keuro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2023.

Dit is het gevolg van de beslissing dat Project Brabo 1 nv de logica van haar bedrijfseconomische boekhouding ook naar de ESR vertaald en dat zij dus naar de toekomst (vanaf 2019) de opbrengsten van het tramgedeelte als huuropbrengsten (code 16.20 van de economische classificatie) registreert.

De ontvangen onderhoudsvergoedingen van AWV en Stad Antwerpen (Niet-tramgedeelte) bedragen voor 2023 1.757 keuro.

Dit is een daling met 13 keuro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2023.

Project Brabo 1 wordt anderzijds gefinancierd door intrest aflossingen op de lange termijnvordering tussen Project Brabo1 en Agentschap Wegen en Verkeer (Niet-tramgedeelte).

De ontvangen intresten op de lange termijnvordering tussen Project Brabo1 – Agentschap Wegen en Verkeer (Niet-tramgedeelte) bedragen voor 2023 5.235 keuro.

Dit is gelijk aan de begrotingsopmaak van 2023.

Verder werd er in 2023 voor 469 keuro aan intrest ontvangen op termijnbeleggingen bij de bank.

Dit is een stijging van 469 keuro tegenover de begrotingsopmaak van 2023.

Uitgaven

12.11 Algemene werkingskosten

Alle verschuldigde onderhoudskosten en SPV kosten, zoals vergoedingen, bedragen voor 2023 10.159 keuro. Dit is een stijging met 833 keuro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2023.

12.50 Belasting betaald aan subsectoren van de overheidssector

De verschillende taksen waaronder vennootschapsbelastingen, provincie -en gemeentebelasting bedragen voor 2023 388 keuro. Dit is een daling met 309 keuro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2023.

21.10 Rente op overheidsschuld in euro

De intresten verschuldigd op leningen bedragen voor 2023 6.504 keuro. Dit is een stijging met 4.534 keuro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2023.

21.30 Intrestlasten op schuld binnen de overheidssector

De intresten verschuldigd op aandeelhouderslening tussen Project Brabo 1 en De Lijn en BAM (Overheid) bedragen voor 2023 523 keuro. Dit is gelijk aan de begrotingsopmaak van 2023.

25.00 Uitbetaalde dividenden

De in 2023 uitbetaalde dividenden bedragen 2.750 keuro.

81.70 Andere financiële producten

De verschuldigde Interest Rate Swaps (financieel instrument om de SPV in te dekken tegen renteschommelingen bij leningen met een variabele rentevoet) bedragen voor 2023 1.541 keuro. Dit is een daling met 4.554 keuro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2023.

91.10 Aflossingen van schuld in euro

De kapitaalaflossingen op leningen bedragen voor 2023 5.294 keuro. Dit is gelijk aan de begrotingsopmaak van 2023.

85.13 Kredietverleningen aan de institutionele overheid

De lange termijnevordering op Agentschap Wegen en verkeer bedraagt voor 2023 116 keuro. Dit is gelijk aan de begrotingsopmaak 2023.

VIII. BELEIDSVELD: ALGEMEEN MOBILITEITSBELEID

ZONDER ISE

DAB's

DAB VIF - DEP

Ontvangsten

MBU-2MFHAZZ-OI – ONTVANGSTEN INTERNE STROMEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel komt de werkingstoelage aan de DAB Vlaams Infrastructuurfonds (VIF) toe.

Begrotingsuitvoering:

	(duizend euro)		
2023	AO	TO	LO
1e BA	975.133	0	0
1e BA-JR	1.035.300	0	0
BU	1.035.300	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Gelet op de saldowerking en de eigen ontvangsten binnen het VIF zegt deze werkingstoelage niets over de totale hoogte van investeringsmiddelen. Hiervoor kan verwezen worden naar de toelichting per begrotingsartikel binnen het VIF.

ISE ALGEMENE BELEIDSONDERSTEUNING

Binnen het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken zijn er een aantal ontvangsten en uitgaven die niet specifiek toe te wijzen zijn aan de ondersteuning van een bepaald aspect van het mobiliteitsbeleid of een bepaald type van infrastructuur, maar die op meerdere van de andere inhoudelijke structurelementen betrekking hebben. Onder andere uitgaven op het vlak van communicatie, informatica en internationale samenwerking vallen hieronder, maar ook de dienstverlening vanwege Xperta (de naam van de technische ondersteunende diensten van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken). Het betreft onder andere:

- De verdere uitbouw van specifieke geotechnische IT-applicaties (Geosys, Databank Ondergrond Vlaanderen, Gismo,...) met als doel de uitvoering, verwerking en rapportering van geotechnische proeven en ontsluiting (via open data) van geotechnische gegevens in Vlaanderen mogelijk te maken.
- Geotechnische ondersteuning van Maritieme Toegang bij de uitvoering van de nieuwe sluis Terneuzen en het ontwerp van het complex project Kust, alsook geotechnische ondersteuning van Lantis bij de verschillende studies en projecten in het kader van de Oosterweelverbinding.
- De verdere uitbouw van verschillende kenniscentra: Geotechniek, Dijken, Varen, waarbij in dat laatste kenniscentrum een samenwerking op punt wordt gezet voor het onderzoek op de nieuwe sleeptank in Oostende.
- Inzetten op innovatie via het MOW Data Science LAB, waarbij de cultuur van datagedreven onderzoek blijvend gestimuleerd wordt binnen (en buiten) de entiteit. Xperta zal volop inzetten op nieuwe ontwikkelingen en nog meer O&O, dit al dan niet in samenwerking met de diensten van EWI en VLAIO.
- Het uittesten van innovatieve technieken zoals AR en VR om de impact van grote bouwwerken duidelijk te kunnen communiceren naar de burger. AR en VR kunnen helpen om een project zo realistisch mogelijk te visualiseren en een vatbaar en duidelijke beeld te creëren voor de burger.
- Het verder moderniseren van meetmiddelen. Meettoestellen ondergaan de laatste jaren veel technologische ontwikkelingen. Daarom is het noodzakelijk om tijdig meettoestellen te vervangen.
- Het MEDIAAN-platform over prijstechniek en cost engineering wordt verder geoptimaliseerd en uitgebreid met informatie en instrumenten die aanbestedende overheden, en de advies- en ingenieursbureaus die hen bijstaan, ondersteunen in het voorbereiden, plaatsen en uitvoeren van projecten voor de bouw, het onderhoud en de renovatie van openbare infrastructuur.
- De verdere uitvoering van het eProcurement-programma, dat bestaat uit het verder ontwikkelen en onderhouden van verschillende applicaties voor het opvolgen van overheidsopdrachten van begin tot einde, teneinde de verwijlintresten verder te verlagen.

Operationele doelstellingen

- *OD 3.4. De zee- en luchthavens als toegangspoorten tot Vlaanderen*
- *OD 6.2. Inzetten op een slim, innovatief en duurzaam wegennetwerk*
- *OD 6.3. Inzetten op een slim, innovatief en duurzaam waterwegennetwerk*
- *OD 6.4. Naar een innovatief fietsnetwerk*
- *OD 7.2. Naar een integrale klimaatpak en een vermindering van de milieudruk en het energieverbruik*

- OD 7.3. Vlaanderen beveiligen tegen overstromingen en droogterisico
- OD 8.2. De Vlaamse betrokkenheid op Europees en internationaal niveau vergroten
- OD 8.3. Bestuurlijk samenwerken met de federale overheid en de andere gewesten
- OD 8.4: Samenwerken in quadruple-helix verband
- OD 8.5. De vinger aan de pols houden
- OD 8.6. Linken leggen met andere Vlaamse beleidsdomeinen
- OD 8.7. Daadkrachtige samenwerking binnen het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Budgettair kader voor het begrotingsjaar

ALGEMENE BELEIDSONDERSTEUNING, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	18.869	19.572	19.567	19.920	18.714	18.673
Toe-lagen IS	0	0	0	0	0	0
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	18.869	19.572	19.567	19.920	18.714	18.673

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering ligt in lijn met de beschikbare kredieten na herverdeling op jaareinde.

De kredietevolucie m.b.t. de ESR-VAK-uitgaven is te wijten aan onderstaande herverdelingen:

- 261 keuro, inkomend van MB0-1MFH2LA-WT om te voldoen in de financieringsnoden van IT-projecten;
- 298 keuro, inkomend van SA0-1SBA2AA-PR in het kader van het EU-voorzitterschap;
- 144 keuro, inkomend van SC0-1SJA2ND-PR in het kader van Vlaanderen Radicaal Digitaal: beheer, exploitatie en investeringen 2023.

De kredietevolucie m.b.t. de ESR-VEK-uitgaven is het gevolg van onderstaande kredietherschikkingen:

- 144 keuro, inkomend van SC0-1SJA2ND-PR in het kader van Vlaanderen Radicaal Digitaal: beheer, exploitatie en investeringen 2023;
- 51 keuro, inkomend van SA0-1SBA2AA-PR in het kader van het EU-voorzitterschap;
- 1.500 keuro, uitgaand naar diverse begrotingsartikelen van het Departement MOW (MB0-1MHH2RD-WT, MB0-1MEH2EA-WT, MB0-1MEH2EE-WT, MB0-1MHH2OA-WT, MB0-1MHH2NA-WT) om te voorzien in voldoende vereffeningskredieten op de betreffende artikels;
- 99 keuro, inkomend van CB0-1CBG2AH-PR in het kader van het relanceplan 'Vlaamse Veerkracht'.

Zowel de VAK-uitvoering als de VEK-uitvoering liggen op jaareinde in lijn met de beschikbare kredieten.

Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

MB0-9MFHAKB-OW – XPERTA

Korte inhoud begrotingsartikel:

Xperta is de naam van de technische ondersteunende diensten van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken. Xperta staat voor een brede waaier aan diensten en een alsmaar verder ontwikkelde technische expertise. Op voorliggend begrotingsartikel worden de ontvangsten in het kader van de technische adviezen, het Maritiem Onderzoekcentrum, het gebruik van de simulatoren en de EU-subsidies van Xperta opgenomen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	1.221	0	0
BU	878	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Er werd in 2023 343 keuro minder gerealiseerd dan begroot bij de begrotingsaanpassing. Voornaamste redenen zijn:

- 61 keuro aan creditnota's doorheen 2023 omwille van diverse redenen;
- Lagere ontvangst dan begroot m.b.t. Europese subsidies: 93 keuro. Dit betreft een intertemporeel verschil;
- Overschatting van de inkomsten uit adviezen ten bedrage van 84 keuro.
- De terbeschikkingstellingsovereenkomst tussen het Waterbouwkundig Laboratorium en consortium MOC geeft jaarlijks aanleiding tot een vordering van 125 keuro. Deze vorderingen werden in 2024 aangemaakt;
- De vorderingen t.o.v. de DAB Loodswezen lagen in realiteit 28 keuro hoger dan geraamd (raming: 184 keuro, uitvoering: 242 keuro);

De geraamde vordering m.b.t. de recuperatie van het saldo van het EV Flanders Hydraulics, conform het nieuwe decreet van het EV FH werd niet gerealiseerd, resulterend in een minderontvangst ten bedrage van 9 keuro.

MB0-9MFHAKB-WT – XPERTA**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Xperta is de naam van de technische ondersteunende diensten van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken. Xperta staat voor een brede waaier aan diensten en een alsmaar verder ontwikkelde technische expertise. Op voorliggend begrotingsartikel worden de afboekingen van de vorderingen opgenomen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	0	0	0
BU	-121	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De negatieve ontvangst is te verklaren aan het schrappen van dubieuze debiteuren (ten gevolge van faillissementen) ten bedrage van 121 keuro uit de ingeschreven vorderingen van afgelopen jaren.

MB0-9MFHAKC-OW – KORTING BEDRIJFSVOORHEFFING WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEKERS**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Gelet op het advies van de Algemene Gegevensbank (AGB) aangaande de boekhoudkundige verwerking van de niet doorgestorte bedrijfsvoorheffing voor kenniswerkers wordt dit artikel voorzien.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	516	0	0
BU	677	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Op basis van de in 2021 ontvangen kortingen op de te betalen bedrijfsvoorheffing werd een bedrag van 516 keuro ingeschreven bij de begrotingsopmaak 2023. De reële realisatiegraad in 2023 blijkt hoger te zijn. Gelet op het feit dat dit zowel aan ontvangsten- als uitgavenzijde zo is, betreft dit een ESR-neutraal gegeven.

Uitgaven

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft uitgaven die dienen ter algemene ondersteuning van het beleid:

- De aanpassingen van eDELTA, Mercator, eRIO, EPM, ... en het opzetten en beschikbaar houden van de onderliggende serverinfrastructuur;
- Allerhande kosten, logistieke middelen, informatica en juridische zaken in verband met het beheer van Openbare Werken en overheidsopdrachtendossiers;
- Uitgaven in het kader van de Databank Ondergrond Vlaanderen dat binnen het Beleidsdomein MOW wordt gehanteerd als werkinstrument in voorontwerp en ontwerpfase van infrastructuurwerken in de weg- en waterbouw;
- Uitgaven in het kader van E-procurement;
- Lidmaatschappen van een aantal binnenlandse en internationale organisaties;
- Communicatie-initiatieven teneinde draagvlak te creëren voor de beleidsvoorbereiding en -uitvoering;
- Deelname aan tentoonstellingen in binnen- en buitenland, vertegenwoordigings- en ontvangstkosten; - Uitgaven in het kader van internationale samenwerking.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	5.894	6.597	6.596	5.609	5.804	5.839

Inhoudelijke toelichting:

De vastleggingskredieten op jaareinde liggen 703 keuro hoger dan bij de begrotingsaanpassing. Dit is het gevolg van onderstaande herverdelingen:

- 261 keuro, inkomend van MB0-1MFH2LA-WT om te voldoen in de financieringsnoden van IT-projecten;
- 298 keuro, inkomend van SA0-1SBA2AA-PR in het kader van het EU-voorzitterschap;
- 144 keuro, inkomend van SC0-1SJA2ND-PR in het kader van Vlaanderen Radicaal Digitaal (VRD): beheer, exploitatie en investeringen 2023. Het VRD 2-programma rendeert het beste als het inzet op essentiële basisfunctionaliteiten, goede infrastructuur en een vlotte interbestuurlijke samenwerking. VRD 2 pakt daarom die componenten aan die gemeenschappelijk zijn en aanvullend op de businessprocessen van de entiteiten, waardoor het programma de digitalisering van de overheid als geheel versnelt, en digitale diensten meer rijp maakt

De uiteindelijke uitvoering lag in 2023 in lijn met de beschikbare kredieten op jaareinde.

De vereffeningskredieten lagen eind 2023 195 keuro hoger dan bij de begrotingsaanpassing. Onderstaande herverdelingen verklaren deze beweging:

- 144 keuro, inkomend van SC0-1SJA2ND-PR in het kader van VRD beheer en exploitatie en VRD investeringen 2023;
- 51 keuro, inkomend van SA0-1SBA2AA-PR in het kader van het EU-voorzitterschap.

De uiteindelijke uitvoering lag in 2023 in lijn met de beschikbare kredieten op jaareinde.

MB0-1MFH2KB-WT – XPERTA

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de uitgaven van Xperta aangerekend. De werkingskosten en investeringsmiddelen teneinde de technische ondersteuning van het Departement te continueren, verbeteren en moderniseren vallen onder dit begrotingsartikel. Deze technische ondersteuning wordt verleend door het waterbouwkundig laboratorium, de afdeling algemene technische ondersteuning, de afdeling geotechniek en de afdeling expertise beton en staal.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	10.975	10.975	10.971	12.311	10.910	10.832

Inhoudelijke toelichting:

De vastleggingskredieten op jaareinde zijn ongewijzigd t.o.v. de begrotingsaanpassing. De uitvoering ligt ook in lijn.

De vereffeningskredieten waren op jaareinde 1.401 keuro lager dan bij de begrotingsaanpassing. Dit is het resultaat van onderstaande herverdeling:

- 1.500 keuro, uitgaand naar diverse begrotingsartikelen van het Departement MOW (MB0-1MHH2RD-WT, MB0-1MEH2EA-WT, MB0-1MEH2EE-WT, MB0-1MHH2OA-WT, MB0-1MHH2NA-WT) om te voorzien in voldoende vereffeningskredieten;
- 99 keuro, inkomend van CB0-1CBG2AH-PR in het kader van het relanceplan 'Vlaamse Veerkracht'.

De uitvoering qua vereffeningskredieten ligt in lijn met de beschikbare kredieten op jaareinde.

MB0-1MFH2KD-WT – BELEIDSCAPACITEIT

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de bijdragen van verschillende entiteiten van het beleidsdomein MOW centraal geclusterd conform een overeengekomen verdeelsleutel voor het financieren van de MCB (Management Comité Beleidsdomein) projecten en de kenniscellen. Dit betreft de volgende types projecten/opdrachten ten behoeve van het hele beleidsdomein:

- Consultancy procesbegeleiding, productbegeleiding, ...
- Tools om de samenwerking te optimaliseren
- Change gerelateerde onkosten
- Vormingen (bv. rond functioneel leidinggeven, projectwerking, ...)
- Events voor samen (net)werken community - Communicatie-opdrachten

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.002

Inhoudelijke toelichting:

De realisatiegraad in VAK en VEK ligt in lijn met de bij BA2023 voorziene budgetten.

In 2023 werden de door de verschillende entiteiten gefinancierde middelen voor Beleidscapaciteit als volgt vastgelegd:

- Uitgaven in het kader van het EU-voorzitterschap: 199 keuro;
- GIP – betere planning, afstemming en opvolging: 77 keuro;
- Innovatie binnen het beleidsdomein MOW: 138 keuro;
- IT-project omtrent inventarisatie PFAS: 23 keuro;
- Licentiebeheer: 120 keuro;
- Meewerken aan projecten en kenniscellen van het beleidsdomein MOW: 484 keuro;
- Ontwikkelen van een waterstofvisie voor het beleidsdomein MOW: 121 keuro;
- Opstellen toekomstverkenning mobiliteit: 457 keuro;
- Ramingsmethodiek beleidsdomein MOW: 15 keuro;
- Dataondersteuning van het beleidsdomein MOW: 321 keuro.

De resterende 45 keuro bevatten kleinere groeiprojecten en afrondingswaarden.

DAB's

DAB VIF - DEP

Uitgaven

MBU-3MFH2KB-WT – XPERTA

Korte inhoud begrotingsartikel:

Alle nieuwe vastleggingen in het kader van algemene beleidsondersteuning worden vanaf 2019 genomen op begrotingsartikel MB0-1MFH2KB-WT. Op dit begrotingsartikel worden de vereffeningen voorzien van het openstaande encours eind 2019. Daarnaast worden sinds 2022 wel terug extra kredieten voorzien voor studies in het kader van PPS-projecten binnen het beleidsdomein. Deze worden ook onder de investeringskredieten van Xperta opgenomen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	2.600	3.214	3.214	2.600	7.800	5.000

Inhoudelijke toelichting:

De vastleggingskredieten lagen op jaareinde 614 keuro hoger dan bij de begrotingsaanpassing. Dit is het resultaat van onderstaande herverdeling:

- 614 keuro, inkomend van MB0-3MIH2VA-WT om te voorzien in de meerkosten in het kader van PPS Kunstwerken.

De uitvoering lag in lijn met de beschikbare kredieten.

De vereffeningkredieten lagen op jaareinde 5.200 keuro hoger dan bij de BA2023. Dit is het resultaat van een kredietherschikking doorheen 2023 voor dit bedrag, komende van MBU-3MIH2VA-WT om te voorzien in voldoende kredieten om de noden op te vangen. In realiteit bleek slechts 2.400 keuro nodig te zijn. Bijgevolg viel 2.800 keuro vereffeningkredieten in onderbenutting.

MBU-3MFH2KA-WT – ALGEMENE BELEIDSONDERSTEUNING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Alle nieuwe vastleggingen in het kader van algemene beleidsondersteuning worden vanaf 2019 genomen op begrotingsartikel MB0-1MFH2KA-WT. Op dit begrotingsartikel worden de vereffeningen voorzien van het openstaande encours eind 2019.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	0	0	0	87	87	2

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering in VEK vertoont een afwijking van 85 keuro van de vooropgestelde budgetten, die te wijten is aan een beperkte vertraging van de aflossing en een gedeeltelijke schrapping van het encours.

ISE MODI-OVERSCHRIJDEND MOBILITEITSBELEID

Teneinde ontvangsten en uitgaven te kunnen ondervangen die betrekking hebben op meerdere aspecten van het mobiliteitsbeleid, bijvoorbeeld door hun modi-overschrijdende karakter, werd dit inhoudelijk structurelement voorzien. Het is uiteraard de bedoeling om ontvangsten en uitgaven maximaal toe te wijzen aan een specifiek aspect van het mobiliteitsbeleid zodanig dat deze categorie tot een minimum beperkt kan worden. Het betreft onder andere het onderzoek verplaatsingsgedrag, subsidiëring van mobiliteitsverenigingen en koepels van verenigingen en van mobiliteitsprojecten, alsook het uitwerken van het strategisch multimodaal ITS-actieplan. Ook Multimodaal.Vlaanderen, een initiatief dat werd uitgewerkt door VIL, valt hieronder.

Ook in 2023 werden de subsidies aan de mobiliteitsverenigingen verdergezet. Het gaat om:

- Behoud basissubsidies van erkende mobiliteitsverenigingen (Taxistop vzw) en vernieuwen erkenning (TTB vzw, Fietzersbond vzw, Voetgangersbeweging vzw en Netwerk Duurzame Mobiliteit vzw).
- Actieprogramma's: jaarlijks kunnen verenigingen van 1 januari tot en met 30 juni een voorstel van actieprogramma indienen. Een goedgekeurd actieprogramma loopt in principe over 3 jaar met maximaal 40 keuro subsidie per werkingsjaar. Een lopend actieprogramma wordt elk jaar geëvalueerd.
- Mobiliteitsprojecten: jaarlijks kan de minister beslissen om een projectoproep te lanceren.

Vlaanderen wil de emissievrije distributie stimuleren, zodat vanaf 2025 in de stadskernen emissieloos gereden wordt voor belevering. We werkten, en zullen blijven werken, via een Vlaams kader voor het vastleggen van afspraken tussen de Vlaamse overheid, de steden en de bedrijven. Hiermee streven we in de eerste plaats uniformiteit na in het formuleren van heldere doelstellingen (met ingang vanaf 2025), een coherente visie op hoe die doelstellingen te bereiken en het flankerend beleid dat hiervoor nodig is. Het Vlaams kader moet uitmonden in een decretaal kader met overkoepelende regelgeving dat op 1 januari 2025 in werking zal treden.

Operationele doelstellingen

- *OD 5.1. De omslag maken naar een nieuwe mobiliteits- en logistieke cultuur*
- *OD 5.2. Het gebruik van vervoersnetwerken op een efficiënte manier beprijzen*
- *OD 6.1. Naar een ITS-plan voor Vlaanderen*
- *OD 6.2. Inzetten op een slim, innovatief en duurzaam wegennetwerk*
- *OD 6.4. Naar een innovatief fietsnetwerk*

- OD 7.1. De recreatieve en toeristische troeven van Vlaanderen mee versterken
- OD 7.2. Naar een integrale klimaataanpak en een vermindering van de milieudruk en het energieverbruik
- OD 8.1. Inzetten op een gebiedsgerichte samenwerking binnen de vervoerregio's - OD 8.3. Bestuurlijk samenwerken met de federale overheid en de andere gewesten

Budgettair kader voor het begrotingsjaar

MODI-OVERSCHRIJDEND MOBILITEITSBELEID, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	4.631	5.906	5.903	9.389	7.922	6.769
Toe-lagen IS	975.133	1.023.034	1.035.300	975.133	1.035.300	1.035.300
Overige LE, PA, andere	0	0	9	0	0	9
Totaal	979.764	1.028.940	1.041.212	984.522	1.043.222	1.042.078

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering van de ESR-uitgaven ligt in VAK 1.272 keuro hoger dan voorzien bij de begrotingsaanpassing. Dit is het resultaat van budgetverschuivingen om te voldoen aan de IT-noden enerzijds, en het voorzien van de middelen ter financiering van de transitie-manager Limburg anderzijds.

De vereffeningen liggen in lijn van hetgeen werd ingeschat in de begroting.

De uitvoering op het toelageartikel van het VIF wordt toegelicht via de onderliggende begrotingsartikelen van deze DAB.

Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

MB0-9MFHALA-OP – ALGEMEEN MOBILITEITSBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de ontvangsten uit participaties in het kader van het algemeen mobiliteitsbeleid aangerekend. Momenteel wordt dit enkel gebruikt voor het Corona overbruggingskrediet. Dit overbruggingskrediet werd toegekend aan de taxi- en autocarsector.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	0	0	0
BU	482	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De realisatie lag in 2023 hoger dan geraamd bij de begrotingsaanpassing. Dit is te wijten aan terugbetaling van kapitaal in het kader van het Corona overbruggingskrediet. Hiervoor werd niets voorzien bij de begrotingsopmaak, maar dit heeft geen ESR-impact.

MB0-9MFHALA-OW – ALGEMEEN MOBILITEITSBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden allerlei diverse ontvangsten aangerekend, alsook de ontvangsten die niet specifiek toe te wijzen zijn aan verkeersveiligheid. Het betreft voornamelijk boetes van aannemers. Daarnaast werd er op dit begrotingsartikel een jaarlijkse ontvangst van 500 keuro ingeschreven uit de samenwerkingsovereenkomsten met de andere gewesten inzake ICT 6de staatshervorming. Gelet op het feit dat de meeste IT-toepassingen uit de samenwerkingsovereenkomst ondertussen vervangen werden door modernere tools, zullen de andere gewesten hier geen gebruik meer van maken en valt de ontvangst in 2023 weg.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	1.000	0	0
BU	351	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De algemene ontvangst ligt lager dan geraamd bij de begrotingsaanpassing (649 keuro). Dit is grotendeels te wijten aan het feit dat de ontvangst in het kader van van ICT 6e staatshervorming niet gerealiseerd werd (500 keuro).

MB0-9MFHALA-WT – ALGEMEEN MOBILITEITSBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden allerlei diverse ontvangsten aangerekend, alsook de ontvangsten die niet specifiek toe te wijzen zijn aan verkeersveiligheid. Op voorliggend begrotingsartikel worden de afboekingen van de vorderingen opgenomen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	0	0	0
BU	-298	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De negatieve ontvangst is te verklaren aan het schrappen van dubieuze debiteuren (ten gevolge van faillissementen) ten bedrage van 298 keuro uit de ingeschreven vorderingen van afgelopen jaren.

Uitgaven

MB0-1MFH2LA-PA – ALGEMEEN MOBILITEITSBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel werd initieel ingeschreven met het oog op de registratie van Europese subsidies. In 2020 werden hier ook de overbruggingskredieten voorzien als steunmaatregel aan de taxisector en de autobus- en autocarsector.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	0	0	9	0	0	9

Inhoudelijke toelichting:

In 2023 werd er op dit artikel geen budget voorzien. De VAK/VEK realisatie van 9 keuro betreft een achterliggende boekhoudkundige correctie in het kader van de corona leningen aan de taxisector in 2021.

MB0-1MFH2LA-WT – ALGEMEEN MOBILITEITSBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel omvat de kredieten die worden aangewend voor de volgende initiatieven:

- Basissubsidies voor erkende mobiliteitsverenigingen en koepels van verenigingen in het kader van het decreet van 13/02/2004, subsidie mobiliteitsprojecten, actieprogramma's mobiliteitscampagne;
- Subsidies mobiliteits- en bereikbaarheidsmanagers;
- Subsidie Vlaams instituut voor de logistiek voor Multimodaal.Vlaanderen;
- Diverse uitgaven in het kader van het algemeen mobiliteitsbeleid, bv. onderzoek verplaatsingsgedrag, toekomstverkenning mobiliteit in de toekomst, studies inzake fietstracés, ...
- Uitgaven in het kader van logistiek;
- Toekenning van subsidies voor opmaak gemeentelijke mobiliteitsplannen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	4.530	5.019	5.016	5.050	4.150	4.087

Inhoudelijke toelichting:

De vastleggingskredieten op jaareinde liggen 489 keuro hoger dan de begrotingsaanpassing. Dit is het gevolg van onderstaande kredietherschikkingen:

- 261 keuro, uitgaand naar MB0-1MFH2KA-WT in het kader van de noden in het kader van IT-projecten;
- 750 keuro, inkomend van MBU-3MFH2LB-WT in het kader van de financiering van de samenwerkingsovereenkomst met de PXL en UHasselt m.b.t. de transitie manager voor Limburg.

Voor de mobiliteitsprojecten en de subsidies voor erkende mobiliteitsverenigingen was in 2023 ongeveer 1.029 keuro nodig. Daarnaast werd 503 keuro aangerekend voor de gemeentelijke mobiliteitsplannen en werd er 390 keuro vastgelegd voor subsidies van de mobiliteits- en bereikbaarheidsmanagers.

Daarnaast werden op het artikel voor 2.271 keuro aan andere uitgaven aangerekend binnen het kader van het algemeen mobiliteitsbeleid, waarvan de voornaamste posten hieronder benoemd worden:

- Coördinatie VIAVIA: 100 keuro;
- Onderzoek verplaatsingsgedrag (OVG 7-8-9): 877 keuro;
- Opstellen toekomstverkenning mobiliteit: 310 keuro;
- Transitie manager PXL en UHasselt Limburg: 750 keuro;
- Studie inzake potentiële fietssnelwegen in Vlaanderen: 32 keuro;
- Verkiezing fietsgemeente/-stad 2023: 37 keuro;

De VAK-uitvoering ligt in lijn met de beschikbare kredieten op jaareinde.

De vereffeningskredieten liggen 900 keuro lager dan bij de BA2023. De reden hiervoor betreft onderstaande kredietherschikkingen:

- 1.000 keuro, uitgaand naar MB0-1MFH2LC-WT om te voorzien in voldoende kredieten voor de aanrekening van de dossiers in het kader van vergroening (grotendeels Relance);
- 100 keuro, inkomend van MB0-1MFH2LC-WT om te voorzien in voldoende vereffeningskredieten in lijn met de betaalnoden (inclusief TOF's).

De uitvoering qua vereffeningskredieten ligt in lijn met de beschikbare kredieten op jaareinde, weliswaar lager dan de vastleggingskredieten.

MB0-1MFH2LC-WT – VERGROENING MOBILITEIT

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op voorliggend artikel worden de uitgaven in het kader van Clean Power for Transport aangerekend. Deze bevoegdheid is sinds 2021 overgekomen van het departement Omgeving.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	101	887	887	4.339	3.772	2.682

Inhoudelijke toelichting:

Sinds 2021 wordt de bevoegdheid Clean Power for Transport opgenomen binnen het departement MOW. Het vastleggingskrediet bij de begrotingsaanpassing betreft een compensatie in het kader van het BENEFIC-project ten bedrage van 100 keuro en 1 keuro aan cofinanciering via EU-subsidies. In tegenstelling tot voorgaande jaren bevat bovenstaande artikel in 2023 niet de decretale basis voor het toekennen van subsidies in het kader van vergroening. Deze basis stond in 2023 op het DAB VIF-artikel MBU-3MFH2LC-WT, cf. het uitgavendecreet.

De beschikbare kredieten op jaareinde liggen 786 keuro hoger omwille van onderstaande kredietherschikkingen doorheen 2023:

- 888 keuro, inkomend van MBU-3MFH2LC-WT in het kader van de klimaatmaatregelen;
- 102 keuro, uitgaand naar MBU-3MFH2LB-WT i.h.k.v. vergroening mobiliteit. In 2023 werd er binnen het beleidsdomein MOW 7.400 keuro vrijgemaakt ter cofinanciering van de initiatieven m.b.t. de vergroening van de mobiliteit. Het initiële uitgangspunt betrof een cofinancieringspercentage van 50%, komende uit het Vlaams Klimaatfonds. In realisatie is het cofinancieringspercentage hoger, waardoor de door het beleidsdomein MOW voorziene middelen kunnen terugvloeien naar MBU-3MFH2LB-WT.

De uitvoering ligt in lijn met de vastleggingskredieten op jaareinde.

De vereffeningskredieten liggen op jaareinde 567 keuro lager dan bij de begrotingsaanpassing. Dit is het resultaat van onderstaande herverdeling:

- 888 keuro, inkomend van MBU-3MFH2LC-WT in het kader van de klimaatmaatregelen;
- 100 keuro, uitgaand naar MB0-1MFH2LA-WT om te voorzien in voldoende vereffeningskredieten in lijn met de betaalnoden en ter anticipatie op de TOF's;
- 4.000 keuro, uitgaand naar MB0-1MIH2UA-WT om te voorzien in voldoende vereffeningskredieten in lijn met de betaalnoden en ter anticipatie op de TOF's;
- 1.000 keuro, inkomend van MB0-1MFH2LA-WT om te voorzien in voldoende kredieten voor de aanrekening van de dossiers in het kader van vergroening (grotendeels Relance);
- 1.645 keuro in totaliteit, inkomend van CB0-1CBG2AH-PR in het kader van het relanceplan Vlaamse Veerkracht via 3 herverdelingen.

De vereffeningen lagen lager dan ingeschat. Bijgevolg is 1.090 keuro in onderbenutting gevallen.

MB0-1MFH2LY-IS – VLAAMS INFRASTRUCTUURFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het voorliggende artikel betreft het toelageartikel van het VIF.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	975.133	1.023.034	1.035.300	975.133	1.035.300	1.035.300

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering wordt toegelicht via de verschillende begrotingsartikels van het Vlaams Infrastructuurfonds in de loop van dit document

DAB's

DAB VIF - DEP

Ontvangsten

MBU-2MFHALA-OW – ALGEMEEN MOBILITEITSBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft de ontvangsten van de algemene retributies met betrekking tot het gebruik van het openbaar domein.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	30	0	0
1e BA-JR	30	0	0
BU	18	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Sinds 2021 worden de ontvangsten van de algemene retributies met betrekking tot het gebruik van het openbaar domein aangerekend op begrotingsartikel MDU-2MHHARA-OW (ander ontvangstenartikel binnen het VIF), aangezien deze vanaf 2021 geïnd worden door AWV in plaats van het departement. Dit in het kader van efficiëntiewinsten in de werking.

De gerealiseerde ontvangsten hebben betrekking op de eindafrekeningen van retributies uit de periode 2022.

MBU-2MFHALA-WT – ALGEMEEN MOBILITEITSBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op voorliggend artikel worden de afboekingen van openstaande vorderingen in het kader van retributies ingevolge vergunningen met betrekking tot het gebruik van het openbaar domein aangerekend.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	0	0	0
1e BA-JR	0	0	0
BU	-33	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De negatieve realisatie van 33 keuro betreft correctieboekingen en afboekingen van oninbare vorderingen uit voorgaande jaren.

Uitgaven

MBU-3MFH2LB-WT – INSPELEN OP (INVESTERINGS)OPPORTUNITEITEN BINNEN HET BELEIDSDOMEIN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de kredieten ingeschreven voor nieuwe beleidsinitiatieven en investeringsopportunities binnen het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	18.321	31.321	0	87.370	43.746	0

Inhoudelijke toelichting:

Op voorliggend begrotingsartikel is een ruiter van toepassing, waardoor er een overgedragen saldo was van 2022 naar 2023 van 23.380 keuro. Het beschikbaar VAK budget op jaareinde (31.321 keuro) wijkt af van de raming bij de begrotingsaanpassing omwille van volgende herverdelingen:

- 12.456 keuro, uitgaand naar MB0-1MHH2RD-WT (rollend fonds). Dit in het kader van de ambities van de Vlaamse Regering inzake de leefbaarheidsprojecten rond de R1.
- 18.000 keuro, inkomend ten gevolge van de aanpassing van de begroting van DAB VIF. Er werd immers een saldo-intering in VAK voorzien ten belope van 18.000 euro, in functie van de afschaffing van het VIF vanaf 2024.
- 2.300 keuro, uitgaand naar MBU-3MEH2EC-WT om te voorzien in de financieringsmiddelen van het interprofessioneel akkoord van De Lijn;
- 102 keuro, inkomend van MB0-1MFH2LC-WT i.h.k.v. vergroening mobiliteit. In 2023 werd er binnen het beleidsdomein MOW 7.400 keuro vrijgemaakt ter cofinanciering van de initiatieven m.b.t. de vergroening van de mobiliteit. Het initiële uitgangspunt betrof een cofinancieringspercentage van 50%, komende uit het Vlaams Klimaatfonds. In realisatie is het cofinancieringspercentage hoger, waardoor de door het beleidsdomein MOW voorziene middelen via voorliggend ministerieel besluit kunnen terugvloeien naar MBU-3MFH2LB-WT.
- 2.260 keuro, inkomend van MBU-3MFH2LC-WT i.h.k.v. vergroening mobiliteit. In 2023 werd er binnen het beleidsdomein MOW 7.400 keuro vrijgemaakt ter cofinanciering van de initiatieven m.b.t. de vergroening van de mobiliteit. Het initiële uitgangspunt betrof een cofinancieringspercentage van 50%, komende uit het Vlaams Klimaatfonds. In realisatie is het cofinancieringspercentage hoger, waardoor de door het beleidsdomein MOW voorziene middelen via voorliggend ministerieel besluit kunnen terugvloeien naar MBU-3MFH2LB-WT.
- 750 keuro, uitgaand naar MB0-1MFH2LA-WT in het kader van de financiering van de samenwerkingsovereenkomst met de PXL en UHasselt m.b.t. de transitie-manager voor Limburg;
- 3.000 keuro, uitgaand naar MBU-3MEH2EC-WT in het kader van de aanzuivering van de prefinanciering van het Spartacus-project;
- 12.236 keuro, uitgaand naar MBU-3MEH2EC-WT om te voorzien in benodigde middelen in het kader van leerlingenvervoer bij De Lijn.

Gelet op het feit dat dit een geruiterd krediet betreft, werd het saldo ten belope van 31.321 keuro overgeheveld naar 2024. Deze ruiter bevindt zich op het nieuwe artikel MB0-1MFH2LB-WT vanaf 2024.

Wat het VEK betreft, werd er tijdens het jaar een krediet van 43.624 keuro in functie van de VEK-noden herverdeeld:

- 17.500 keuro, uitgaand naar MBU-3MEH2EC-WT om te voorzien in voldoende vereffeningskrediet voor de aanrekening en uitbetaling van de dossiers rond cofinanciering spoor en stationsomgeving Mechelen;
- 12.236 keuro, uitgaand naar MBU-3MEH2EC-WT om te voorzien in benodigde middelen in het kader van leerlingenvervoer bij De Lijn;
- 888 keuro, uitgaand naar MBU-3MFH2LC-WT in het kader van de klimaatmaatregelen;
- 3.000 keuro, uitgaand naar MBU-3MEH2EC-WT in het kader van de aanzuivering van de prefinanciering van het Spartacus-project;
- 10.000 keuro, uitgaand naar MBU-3MIH2VA-WT om te voorzien in voldoende vereffeningskredieten in lijn met de betaalnoden en ter anticipatie op de TOF's.

Dit betekent dat het beschikbaar VEK in 2023 herleid werd naar 43.746 keuro en in onderbenutting is gevallen.

MBU-3MFH2LC-WT – VERGROENING MOBILITEIT

Korte inhoud begrotingsartikel:

Bij de begrotingsaanpassing 2020 werd dit nieuwe begrotingsartikel gecreëerd teneinde extra kredieten in het kader van vergroening van de mobiliteit over verschillende vervoersmodi te clusteren. Het betreft bijvoorbeeld kredieten in het kader van investeringen in laadinfrastructuur.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	7.400	14.859	14.859	4.440	6.004	31

Inhoudelijke toelichting:

Conform het uitgavendecreet heeft voorliggend begrotingsartikel de decretale basis tot het toekennen van subsidies in het kader van vergroening.

De vastleggingskredieten lagen op jaareinde 7.459 keuro hoger dan bij de begrotingsaanpassing. Dit is het gevolg van onderstaande herverdelingen doorheen 2023:

- 2.318 keuro, inkomend van MBU-3MEH2EC-WT in het kader van de klimaatmaatregelen uit 2019;
- 4.503 keuro, inkomend van QE0-1QHE2IB-PR (het Vlaams Klimaatfonds (VKF)) voor de cofinanciering van klimaatmaatregelen onder de zesde VKF-bestedingsronde;
- 888 keuro, inkomend van MBU-3MEH2EC-WT in het kader van de klimaatmaatregelen;

- 888 keuro, uitgaand naar MB0-1MFH2LC-WT in het kader van de correcte aanrekening van de klimaatmaatregelen die geen investeringen betreffen;
- 2.898 keuro, inkomend van QE0-1QHE2IB-PR (het Vlaams Klimaatfonds (VKF)) voor de cofinanciering van klimaatmaatregelen onder de zesde en zevende VKF-bestedingsronde;
- 2.260 keuro, uitgaand naar MBU-3MFH2LB-WT i.h.k.v. vergroening mobiliteit. In 2023 werd er binnen het beleidsdomein MOW 7.400 keuro vrijgemaakt ter cofinanciering van de initiatieven m.b.t. de vergroening van de mobiliteit. Het initiële uitgangspunt betrof een cofinancieringspercentage van 50%, komende uit het Vlaams Klimaatfonds. In realisatie is het cofinancieringspercentage hoger, waardoor de door het beleidsdomein MOW voorziene middelen via voorliggend ministerieel besluit kunnen terugvloeien naar MBU-3MFH2LB-WT.

Concreet werden de middelen aangewend voor de subsidiecall 'Clean power for Transport – vracht' ten bedrage van 6.581 keuro (109 gegunde projectsubsidies), subsidiecall 'Clean Power for Transport – 2023' ten bedrage van 5.206 keuro (156 gegunde projectsubsidies), een restant van de subsidiecall 'Clean Power for Transport – 2022' ten bedrage van 708 keuro, subsidies i.h.k.v. de vergroening van stedelijke distributie ten bedrage van 399 keuro en de subsidiecall 'innovatie' voor 1.965 keuro.

De vereffeningskredieten lagen op jaareinde 1.564 keuro hoger dan bij de begrotingsopmaak. Dit is te wijten aan onderstaande kredietherschikkingen:

- 676 keuro, inkomend van QE0-1QHE2IB-PR (het Vlaams Klimaatfonds (VKF)) voor de cofinanciering van klimaatmaatregelen onder de zesde VKF-bestedingsronde;
- 888 keuro, inkomend van MBU-3MEH2EC-WT in het kader van de klimaatmaatregelen.

Wat de uitvoering betreft werden de vereffeningskredieten slechts voor 31 keuro aangewend. Dit betekent een onderbenutting ten bedrage van 5.973 keuro. De vereffeningsimpact van de subsidiecalls zal komende jaren liggen.

DAB VIF - WV

Ontvangsten

Uitgaven

MDU-3MFH2LC-WT – VERGROENING MOBILITEIT

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de projecten aangerekend in het kader van de relancemaatregel Duurzaamheid VV49 Laadpalen versnelde uitrol laadinfrastructuur.

De kredietherverdelingen en aanrekeningen gebeuren volgens de afspraken die gemaakt werken in het kader van het Plan Vlaamse Veerkracht en worden hier niet opgenomen.

Begrotingsuitvoering:

	(duizend euro)
--	----------------

	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	0	0	0	0	14.419	9.870

Inhoudelijke toelichting:

Voor de betaling van de laadpalen werd midden 2023 een herverdeling van VEK uitgevoerd. De effectieve uitvoering lag iets lager dan geraamd.

IX. BELEIDSVELD: WEGINFRASTRUCTUUR EN –BELEID

ISE VERKEERSVEILIGHEID

Het verkeersveiligheidsbeleid focust op het veiliger maken van de weg (en haar aanhorigheden) voor de weggebruiker met het oog op het verminderen het aantal doden/gewonden in het verkeer. De Vlaamse overheid richtte het Vlaams Huis voor de Verkeersveiligheid op om alle acties rond verkeersveiligheid beter op elkaar af te stemmen en te coördineren. Onder andere de Vlaamse Stichting Verkeerskunde is hierbij een belangrijke partner.

Met de middelen van het Verkeersveiligheidsfonds wordt o.a. ingezet op het wegwerken van gevaarlijke punten en wegsegmenten, het ondersteunen van steden en gemeenten die via kleine ingrepen de schoolomgeving en schoolroutes veiliger maken en investeringen in trajectcontroles. Via de werking van de Vlaamse Stichting Verkeerskunde wordt ingezet op levenslang leren door het bestaande aanbod te behouden en te investeren in extra opleidingen voor de meest kwetsbare doelgroepen. Daarnaast worden er publiekscampagnes georganiseerd met aandacht voor verschillende thema's zoals vermoeidheid, alcohol en aangepast snelheid. Tot slot wordt via projecten een nieuwe basis gelegd voor de realisatie van een verkeersveiligheidscultuur waarbij veilig verkeer een gedeelde verantwoordelijk is van iedere verkeersdeelnemer.

Teneinde de verkeersveiligheid voor fietsers te verbeteren, worden de fietsvoorzieningen en snelheidslimieten onderling afgestemd. Elk wegvak dient onderzocht te worden naar type aanpassingen: recente realisaties afstemmen op de snelheidslimiet, ondermaatse fietsinfrastructuur verkeersveiliger maken conform de aanbevelingen van het Vademecum Fietsvoorzieningen. Daarnaast worden kruispunten op gewestwegen veiliger gemaakt door ze maximaal conflictvrij, en daar waar kan volledig conflictvrij in te richten. Er wordt hiertoe een afwegingskader uitgewerkt waarin verkeersveiligheid steeds prioriteit krijgt zonder evenwel doorstroming, en de neveneffecten ervan vanuit het oogpunt verkeersveiligheid, uit het oog te verliezen.

We zetten verder in op een verhoogde digitalisering van de processen inzake:

- Homologatie: aanpassing aan de door toepassing van verordening 2018/858 op punt gestelde homologatieprocedures;
- Technische keuring: processen van inspectie van de centra voor technische keuring;

- ADR: het uitreiken en beheer van de certificaten bestuurders ADR en veiligheidsadviseur wordt ge(her)digitaliseerd met maximaal gebruik van bestaande DMOW en VO-bouwstenen;
- Mobiliteitssubsidies.

Ook het inkantelen van de processen toegang tot het beroep/toegang tot de markt van het vervoer over de weg van goederen en personen vanuit de federale overheid gaat gepaard met een maximale digitalisering van de aanvraag en aflevering van vergunningen en erkenningen. Binnen het Verkeersveiligheidsfonds zetten we verder in op veilige schoolomgevingen en schoolroutes en controle langs de weg van zware voertuigen.

Operationele doelstellingen

- OD 4.1. Inzetten op verkeersveilig gedrag bij alle weggebruikers
- OD 4.2. Verminderen van de conflictzones, in het bijzonder voor de kwetsbare weggebruiker
- OD 4.3. Verbeterde controle en handhaving
- OD 4.4. Geactualiseerd verkeersveiligheidsplan
- OD 8.5. De vinger aan de pols houden - OD 8.6. Linken leggen met andere Vlaamse beleidsdomeinen

Budgettair kader voor het begrotingsjaar

VERKEERSVEILIGHEID, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	46.144	139.416	48.124	41.509	199.761	27.668
Toe-lagen IS	19.155	19.352	19.350	19.155	19.352	19.350
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	65.299	158.768	67.474	60.664	219.113	47.018

Inhoudelijke toelichting:

De uitgaven in het kader van verkeersveiligheid lagen in VAK hoger dan bij de begrotingsopmaak en begrotingsaanpassing werd geraamd. De afwijking bedraagt 1.980 keuro in VAK.

Dit heeft enerzijds te maken met de meeruitgaven, ten bedrage van 5.000 keuro, door het Agentschap Wegen en Verkeer in verkeersveiligheid in 2023.

Anderzijds, lagen de VAK uitgaven m.b.t. verkeersveiligheid, met name op het verkeersveiligheidsfonds (MB0-1MHH4NA-WT) bij het Departement MOW (DMOW) lager dan voorzien. De effectieve VAK uitgaven betroffen 10.405 keuro, wat 3.095 keuro lager was dan voorzien bij de begrotingsopmaak.

Bovenstaande verklaart een afwijking van 1.905 keuro.

In bovenstaande tabel wordt bij 1^e BA-JR ook het saldo binnen het Verkeersveiligheidsfonds meegerekend. Dit saldo ten belope van 106 miljoen euro is verkregen uit de vereffening van FIA en kan enkel ESR-neutraal uitgegeven worden voor participaties. Vandaar dat deze middelen tot op heden niet werden aangewend.

Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

MB0-9MHHANA-OW – VERKEERSVEILIGHEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de algemene ontvangsten aangerekend in het kader van verkeersveiligheid.

Begrotingsuitvoering:

	(duizend euro)		
2023	AO	TO	LO
1e BA	152.503	0	0
BU	144.573	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De ontvangsten op dit artikel betreffen de volgende categorieën:

- De ontvangsten uit de verkeersboetes. De eerste schijf van 17.929 keuro aan ontvangsten uit de verkeersboetes worden toegevoegd aan het Verkeersveiligheidsfonds. De overige ontvangsten uit verkeersboetes tot het grensbedrag van 161.243 keuro landen op dit begrotingsartikel, waarna het surplus wordt toegevoegd aan het Verkeersveiligheidsfonds. Concreet betekent dit 134.114 keuro ontvangst op voorliggend begrotingsartikel in 2023, wat 9.200 keuro minder is dan werd ingeschreven in de begroting.
- Ook de ontvangsten uit afdrachten (6% van de netto-ontvangsten van de ondernemingen die instaan voor de technische controle) tot aan het drempelbedrag van 5.539 keuro worden op dit begrotingsartikel aangerekend. Het restant wordt aangerekend op het Verkeersveiligheidsfonds.
- Daarnaast worden op dit begrotingsartikel de in het kader van de 6de staatshervorming overgekomen retributies en bijdragen (homologatie,

vergunningen technische keuring, vergunningen rij scholen, technische diensten, opleidingsinstellingen, examencommissie, beroepscommissie) ingeschreven. In de begroting werd hiervoor een bedrag van 3.650 keuro ingeschreven. De uitvoering bedroeg 4.920 keuro in 2023 en verklaart waarom de ontvangsten in uitvoering 1.270 keuro hoger liggen dan geraamd bij begrotingsopmaak 2023.

MB0-9MHHANA-WT – VERKEERSVEILIGHEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de afboekingen van vorderingen opgenomen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	0	0	0
BU	-3	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Er werd 3 keuro aan vorderingen afgeboekt, meestal ten gevolge van het dubieuze debiteuren (bijvoorbeeld het stopzetten van een rij school).

MB0-9MHHTNA-OW – VERKEERSVEILIGHEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de ontvangsten van het Verkeersveiligheidsfonds opgenomen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	0	57.451	0
BU	0	40.533	0

Inhoudelijke toelichting:

De ontvangsten op dit artikel betreffen de volgende categorieën:

- De ontvangsten uit **verkeersboetes** bedroegen in 2023 152.043 keuro. Een bedrag van 134.114 keuro werd aangerekend op begrotingsartikel MB0-9MHHANA-OW, waardoor er een bedrag van 17.929 keuro op voorliggend begrotingsartikel werd aangerekend (verkeersveiligheidsfonds).
- De ontvangsten uit **afdrachten 6%** (6% van de netto-ontvangsten van de ondernemingen die instaan voor de technische controle) boven het bedrag

van 5.539 keuro, worden ingeschreven als toegewezen ontvangsten binnen het Verkeersveiligheidsfonds. Gelet op het feit dat de totale ontvangsten uit afdrachten 12.794 keuro bedroegen, werd op voorliggend artikel een bedrag van 7.255 keuro aangerekend.

- De **afdrachten 0,25 euro** (0,25 euro per prestatie) die de instellingen belast met de controle van de in het verkeer gebrachte voertuigen afstaan aan het Verkeersveiligheidsfonds. Voor 2023 bedroeg de realisatie 2.550 keuro.
- De **exploitatieoverschotten** van de instellingen belast met de controle van de in het verkeer gebrachte voertuigen worden toegevoegd aan het Verkeersveiligheidsfonds. De ontvangsten uit deze exploitatieoverschotten bedroegen voor 2023 12.799 keuro. Dat is 3.474 keuro hoger dan geraamd in de begrotingsopmaak.

Uitgaven

MB0-1MHH2NA-WT – VERKEERSVEILIGHEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft uitgaven in het kader van het verkeersveiligheidsplan en de implementatie van informaticatoepassingen (voornamelijk naar aanleiding van de 6de staatshervorming: homologatie voertuigen, technische keuring, rijopleiding,...).

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	3.564	3.640	3.639	3.564	4.940	4.858

Inhoudelijke toelichting:

De vastleggingskredieten op jaareinde lagen 76 keuro hoger dan bij de begrotingsaanpassing. Dit is het gevolg van onderstaande kredietherschikking:

- 76 keuro, inkomend van SC0-1SJA2ND-PR in het kader van Vlaanderen Radicaal Digitaal (VRD-beheer en exploitatie en VRD-investeringen 2023). Het VRD 2-programma rendeert het beste als het inzet op essentiële basisfunctionaliteiten, goede infrastructuur en een vlotte interbestuurlijke samenwerking. VRD 2 pakt daarom die componenten aan die gemeenschappelijk zijn en aanvullend op de businessprocessen van de entiteiten, waardoor het programma de digitalisering van de overheid als geheel versnelt, en digitale diensten meer matuur maakt.

De uitvoering qua vastleggingskredieten ligt in lijn met de beschikbare kredieten op jaareinde. De voornaamste uitgavenposten waren:

- Digitalisering van homologatieprocessen: 1.327 keuro;
- Digitalisering van subsidies: 121 keuro;

- Asset management as a service (AMaaS): 410 keuro;
- ISC-homologatie: 270 keuro;
- Programma verkeerstekens: 128 keuro;
- Uitvoering architecturale roadmap geoloket ongevallen: 170 keuro;
- Het geoloket ongevallen: 140 keuro.

De vereffeningskredieten lagen op jaareinde 1.376 keuro hoger dan bij de BA2023. Onderstaande herverdelingen verklaren het verschil:

- 76 keuro, inkomend van SC0-1SJA2ND-PR in het kader van Vlaanderen Radicaal Digitaal (VRD-beheer en exploitatie en VRD-investeringen 2023). Het VRD 2-programma rendeert het beste als het inzet op essentiële basisfunctionaliteiten, goede infrastructuur en een vlotte interbestuurlijke samenwerking. VRD 2 pakt daarom die componenten aan die gemeenschappelijk zijn en aanvullend op de businessprocessen van de entiteiten, waardoor het programma de digitalisering van de overheid als geheel versnelt, en digitale diensten meer matuur maakt.
- 800 keuro, inkomend van MB0-1MEH2EE-WT om te voorzien in voldoende vereffeningskredieten in lijn met de betaalnoden;
- 500 keuro, inkomend van MB0-1MFH2KB-WT om te voorzien in voldoende vereffeningskredieten in lijn met de betaalnoden.

De uitvoering van de vereffeningskredieten liggen in lijn met de kredieten op jaareinde.

MB0-1MHH4NA-WT – VERKEERSVEILIGHEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Binnen dit artikel van het Verkeersveiligheidsfonds worden subsidies en werkingsuitgaven aangerekend in het kader van de verkeersveiligheid:

- Subsidies aan de gemeenten in het kader van verkeersveilige schoolomgevingen en schoolroutes. Het betreft snel uitvoerbare maatregelen zoals verkeerssignalisatie en kleine infrastructurele maatregelen.
- Subsidies en andere uitgaven in het kader van de verkeersveiligheid (controle langs de weg, subsidie CARA, subsidies terugkommoment, projectsubsidies verkeersveiligheid, rijtscholen, onderzoeksagenda verkeersveiligheid...).
- IT-toepassingen in het kader van verkeersveiligheid.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	13.500	99.124	10.405	13.500	129.898	11.464

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering van de vastleggingskredieten bedroeg in 2023 10.405 keuro. De voornaamste uitgavenposten waren:

- Subsidies terugkoment: 2.079 keuro;
- Subsidies in het kader van veiligere schoolomgevingen: 1.619 keuro;
- CARA: 1.248 keuro;
- Controles langs de weg (GOCA): 1.029 keuro;
- Digitalisering rijopleiding-rijexamen-nascholing: 1.622 keuro
- MIA Quick Scans: 147 keuro.

MB0-1MHH4NB-WT – INVESTERINGEN WEGINFRASTRUCTUUR

Korte inhoud begrotingsartikel:

Binnen dit artikel van het Verkeersveiligheidsfonds worden de investeringsuitgaven van het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV) aangerekend in het kader van de verkeersveiligheid. Concreet gaat het om de volgende uitgaven:

- 3,25 miljoen handhaving, herkeuring en connectiviteit;
- 2 miljoen euro studies, proefprojecten, opleiding;
- 23,75 miljoen euro verkeersveiligheid weginfrastructuur. Dit is voor 5,1 miljoen middelen voor kleine ingrepen verkeersveiligheid (PCV), 5 miljoen voor aanpak gevaarlijke punten (dynamische lijst), de resterende middelen zijn ingevuld door projecten verkeersveiligheid.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	29.080	36.652	34.080	24.445	64.923	11.346

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering lag in VAK 5.000 keuro hoger dan voorzien bij de begrotingsaanpassing. Dit heeft te maken met een verschuiving binnen het Agentschap Wegen en Verkeer waarbij 5.000 keuro meer wordt voorzien in het kader van verkeersveiligheid.

De kredieten werden aangewend in 2023 ter financiering van verkeerslichtenregelaars bij gevaarlijke punten, heraanleg parking Honsem (incl. Weeginstallatie en riolering), aanleg van het fietspad op N757 tussen Kinrooi en Maaseik, initiatieven om de verkeersveiligheid te verhogen rond het complex De Panne, allerhande ingrepen voor het verbeteren van de verkeersveiligheid in de provincie West-Vlaanderen, digitalisatie van flitspalen, aanpassen van VRI's in Vlaams-Brabant, conform het actieplan 'Slimmere verkeerslichten',...

MB0-1MHH4NW-IS – BEHEERSMAATSCHAPPIJ ANTWERPEN MOBIEL

Korte inhoud begrotingsartikel:

Binnen het Verkeersveiligheidsfonds wordt een toelage aan Lantis voorzien teneinde de investeringen in verkeersveiligheid (o.a. tijdelijke infrastructuur voor veilige omleiding) voor de zwakke weggebruiker gedurende en na de werken door Lantis op te vangen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering ligt in lijn met de begroting.

MB0-1MHH4NX-IS – DE WERKVENNOOTSCHAP

Korte inhoud begrotingsartikel:

Binnen het Verkeersveiligheidsfonds wordt een toelage aan De Werkvennootschap voorzien teneinde de investeringen in verkeersveiligheid (o.a. tijdelijke infrastructuur voor veilige omleiding) voor de zwakke weggebruiker gedurende en na de werken door De Werkvennootschap op te vangen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	5.500	5.500	5.500	5.500	5.500	5.500

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering ligt in lijn met de begroting. Er werd in 2023 een bedrag van 500 keuro extra voorzien voor de uitrol van een ANPR systeem op de N260/Westvaardijk (Vilvoorde-Grimbergen). De ANPR maakt deel uit van de integrale heraanleg en mobiliteitsaanpak in de kanaalzone.

MB0-1MHH4NY-IS – VLAAMSE STICHTING VERKEERSKUNDE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanaf BO2019 wordt de toelage aan de Vlaamse Stichting Verkeerskunde helemaal aangerekend op het Verkeersveiligheidsfonds.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	8.655	8.852	8.850	8.655	8.852	8.850

Inhoudelijke toelichting:

Gelet op de indexeringen in 2023 werd de toelage aan de Vlaamse Stichting Verkeerskunde verhoogd. De uitvoering ligt dus hoger dan het bedrag van 8.655 keuro die in de begrotingsopmaak was voorzien.

DAB's

DAB VIF - DEP

Uitgaven

MBU-3MHH2NA-WT – VERKEERSVEILIGHEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Alle nieuwe vastleggingen in het kader van verkeersveiligheid (buiten het verkeersveiligheidsfonds) worden vanaf 2019 genomen op begrotingsartikel MB0-1MHH2NA-WT. Op voorliggend begrotingsartikel worden de vereffeningen voorzien van het openstaande encours eind 2021.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	0	0	0	158	158	18

Inhoudelijke toelichting:

Er werd 18 keuro vereffend, wat iets lager was dan geraamd bij begrotingsopmaak.

Overige entiteiten onder toezicht

Entiteit: Vlaamse Stichting Verkeerskunde

Voor de realisatie van de verkeersveiligheidsdoelstellingen en de uitvoering van het verkeersveiligheidsplan Vlaanderen wijst het departement MOW de Vlaamse Stichting Verkeerskunde door middel van een jaarlijkse toelage een belangrijke operationele taak toe. In 2023 ging het in totaal om 8.850 keuro. De Stichting zet deze middelen onder andere in voor de organisatie van de verkeersveiligheidscampagnes (1.370 keuro) en het uitwerken van een zo volledig mogelijk educatief aanbod (3.950 keuro).

ISE VERKEERSBELEID

Het beleid inzake het wegverkeer kent verschillende aspecten (doorstroming, leefbaarheid, ...) en al deze aspecten vallen onder dit inhoudelijk structurelement. Ook het fietsbeleid hoort hieronder thuis, enkel het aspect verkeersveiligheid wordt afgezonderd als een specifiek inhoudelijk structurelement.

Om in staat te zijn om het fietsbeleid in Vlaanderen te evalueren, wordt verder ingezet op het opvolgen van indicatoren via fietsdata. De opvolging van data past binnen de datastrategie van het beleidsdomein. Daarnaast zet Fietsberaad, het kenniscentrum van fietsbeleid in Vlaanderen, verder in op de prioriteiten van hun actieplan. Fietsberaad zet ook verder in op de ontwikkeling van Velopark, een overkoepelend platform dat de gegevens van alle bewaakte fietsenstallingen in België verzamelt.

Met het Mobilidata-programma, dat loopt van 2019 tot eind 2023, willen we drie doelstellingen realiseren: het doen dalen van de uitstoot gerelateerd aan verkeer, het verbeteren van de doorstroming en van de verkeersveiligheid. Om dit te realiseren co-investeren we in innovatieve mobiliteitsoplossingen. We verzamelen, analyseren en verrijken de verschillende verkeersdata met oog op de grootschalige uitrol van C-ITS applicaties. Die verzamelde data delen we via het dataplatform 'Mobilidata' met de ontwikkelaars van apps die het verkeer in betere banen leiden.

Het project vormt een samenwerking tussen het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie, het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken en Imec vzw. Naast het Mobilidata-programma dat overgaat tot de effectieve uitrol van coöperatieve intelligente transportsystemen (C-ITS), werken we binnen ons beleidsdomein nog aan projecten die C-ITS diensten ontwikkelen en testen. Ook deze projecten dragen bij tot de introductie van zelfsturende voertuigen. Het zijn allemaal projecten met Vlaamse pilots waarvoor Europese subsidies werden verkregen.

We zorgen voor een cijfermatige onderbouwing van het mobiliteitsbeleid en infrastructuurprojecten door middel van het ontwikkelen van actuele verkeersmodellen. Daarnaast doen we in 2023 ook onderzoek naar de noden voor een volgende versie van de strategische verkeersmodellen (zowel voor personenverkeer als vrachtverkeer). We zorgen ook voor het toepassen van deze verkeersmodellen voor concrete projecten om de mobiliteitseffecten te kwantificeren.

Operationele doelstellingen

- OD 2.1. Investeren in een verkeersveilig, kwalitatief, aantrekkelijk fietsnetwerk
- OD 2.3. Een vlotte doorstroming op de weg realiseren
- OD 2.4. Herkenbare en gebruiksvriendelijke mobipunten met oog op combimobiliteit
- OD 2.5. Een sterke impuls aan het mobiliteitsdelen geven

Budgettair kader voor het begrotingsjaar

VERKEERSBELEID, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	21.547	14.899	14.898	21.902	16.227	16.028
Toe-lagen IS	0	0	0	0	0	0
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	21.547	14.899	14.898	21.902	16.227	16.028

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering in VAK ligt in lijn met de beschikbare kredieten op jaareinde. Deze liggen 6.648 keuro lager dan bij de begrotingsaanpassing omwille van kredietherschikkingen doorheen 2023. Voornaamste reden hiervoor is de herverdeling van de middelen (5.307 keuro) omtrent de 'Provisie Kilometerheffing' (MB0-1MHX2OB-PR) voor het flankerend beleid. Er vond dus geen uitvoering op voorliggend artikel plaats.

De uitvoering in VEK ligt in lijn met de beschikbare kredieten op jaareinde. Deze liggen 5.675 keuro lager dan bij de begrotingsaanpassing omwille van kredietherschikkingen doorheen 2023. Ook hier is de voornaamste reden de herverdeling van de middelen (5.307 keuro) omtrent de 'Provisie Kilometerheffing' (MB0-1MHX2OB-PR) voor het flankerend beleid. Er vond dus geen uitvoering op voorliggend artikel plaats.

Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

MB0-9MHHAOA-OW – VERKEERSBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden ontvangsten in het kader van verkeersbeleid (vnl. Europese subsidies) aangerekend. Daarnaast voorziet dit artikel vanaf 2019 ook de terugvorderingen van de subsidies in het kader van het ecologisch en veilig transport.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	814	0	0
BU	3.631	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering ligt 2.817 keuro hoger dan voorzien in de begroting. Dit is te wijten aan de hogere ontvangsten in het kader van EU-subsidies. Deze bedroegen in 2023 3.150 keuro. Dit is 2.336 keuro meer dan voorzien werd bij de begrotingsopmaak. Ten slotte lagen ook de ontvangsten uit terugvorderingen van de subsidies ecologisch en veilig transport hoger dan geraamd (318 keuro), ontvangsten uit de beboeting voor het niet volgen van het terugkommoment (155 keuro) en ontvangsten m.b.t. de dossiervergoeding uit de beroepsprocedures omtrent het decreet gemeentewegen (8 keuro).

MB0-9MHHAOA-WT – VERKEERSBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de afboekingen van vorderingen opgenomen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	0	0	0
BU	-4	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Er werd een vordering van 4 keuro afgeboekt.

MB0-9MHHAOY-OI – FONDS VOOR INNOVEREN EN ONDERNEMEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de ontvangsten vanuit het Hermesfonds opgenomen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	203	0	0
BU	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De begrote ontvangsten werden in 2023 niet gerealiseerd. Deze ontvangsten, zoals ingeschreven bij de begrotingsopmaak 2023, waren:

- Laatste schijf voor het project DEMCA: 173 keuro;
- PIO Project – voetgangers- en fietsersbruggen: 10 keuro;
- PIO Project – predictief onderhoud sluisdeuren: 20 keuro;

Deze zullen in de komende jaren gerecupereerd worden vanuit het Fonds voor Innoveren en Ondernemen.

Uitgaven

MB0-1MHH20A-WT – VERKEERSBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

De kredieten op dit artikel worden aangewend voor de ontwikkeling van de verkeersmodellen en de doorrekeningen aan de hand van de verkeersmodellen, de subsidies bovenlokaal fietsbeleid en Fietsberaad Vlaanderen (op basis van afgesloten overeenkomsten), de uitgaven inzake ITS- en informaticagerelateerde toepassingen (ANPR, Centarus, Amaas, Mobilidata, Europese projecten,...).

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	5.267	5.349	5.349	5.622	6.654	6.479

Inhoudelijke toelichting:

De vastleggingskredieten lagen op jaareinde 82 keuro hoger dan bij de begrotingsopmaak. Dit is het resultaat van onderstaande kredietherschikking doorheen 2023:

- 82 keuro, inkomend van MB0-1MHX20B-PR om te voorzien in het flankerend beleid naar aanleiding van de invoering van de kilometerheffing

voor vrachtwagens. Dit in het kader van de onderhoudskosten van de toepassing voor de uitbetaling van de subsidies Ecologisch en Veilig Transport.

De uitvoering ligt in lijn met de beschikbare kredieten.

De voornaamste uitgavenposten in 2023 bedroegen:

- Subsidie aan VVSG – Fietsberaad Vlaanderen ten bedrage van 510 keuro;
- Ontwikkeling van verkeersmodellen en de doorrekeningen ten bedrage van 1.422 keuro;
- Ondersteuning van het bovenlokaal fietsbeleid tussen de vijf Vlaamse provincies en de Vlaamse overheid ten bedrage van 517 keuro;
- IT ter algemene ondersteuning van het verkeersbeleid: 1.187 keuro;

De vereffeningskredieten lagen op jaareinde 1.032 keuro hoger dan bij de begrotingsaanpassing 2024. Onderstaande kredietherschikkingen consolideren tot het beschikbare krediet:

- 82 keuro, inkomend van MB0-1MHX2OB-PR om te voorzien in het flankerend beleid naar aanleiding van de invoering van de kilometerheffing voor vrachtwagens;
- 950 keuro, inkomend van MB0-1MIH2UA-WT om te voorzien in voldoende vereffeningskredieten in lijn met de betaalnoden doorheen 2023 en ter anticipatie op de TOF's.

De uitvoering van de vereffeningskredieten ligt 175 keuro lager dan begroot en valt in onderbenutting.

MB0-1MHH2OC-WT – SUBSIDIES ECOLOGISCH EN VEILIG TRANSPORT

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de subsidies aan de transportsector naar aanleiding van de invoering van de kilometerheffing voorzien. Vanaf 2024 wordt deze subsidie niet meer voorzien.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	10.973	9.550	9.549	10.973	9.573	9.549

Inhoudelijke toelichting:

De beschikbare vastleggingskredieten op jaareinde liggen 1.423 keuro lager dan bij de begrotingsaanpassing. Dit is het gevolg van onderstaande kredietherschikking doorheen 2023:

- 1.423 keuro, uitgaand naar het rollend fonds MB0-1MHH2RD-WT (rollend fonds) in het kader van de ambities van de Vlaamse Regering inzake de leefbaarheidsprojecten rond de R1.

De uitvoering ligt lager dan begroot. Dit is het gevolg van minder aanvragen voor subsidies uit de transportsector dan initieel voorzien. Zoals hierboven aangegeven werd het verschil herverdeeld naar het rollend fonds.

De vereffeningskredieten lagen op jaareinde 1.400 keuro lager dan bij de begrotingsaanpassing. Dit is te verklaren door onderstaande herverdeling:

- 1.400 keuro, naar diverse artikelen (MB0-1MHH2RD-WT en MB0-1MEH2EE-WT) om te voorzien in voldoende vereffeningskredieten in lijn met de betaalnoden en ter anticipatie op de TOF's.

MB0-1MHX2OB-PR – PROVISIE KILOMETERHEFFING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft de provisie kilometerheffing, waarvan de middelen jaarlijks worden herverdeeld in functie van het flankerend beleid in het kader van de invoering van de kilometerheffing.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	5.307	0	0	5.307	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Bij BO2023 werd er op dit artikel 5.307 keuro VAK budget ingeschreven. In de loop van 2023 werd dit bedrag herverdeeld voor het flankerend beleid. Er vond dus geen uitvoering op voorliggend artikel plaats, maar de middelen werden tijdens het jaar herverdeeld.

Concreet werden de middelen herverdeeld, in VAK en VEK, voor:

- 500 keuro, uitgaand naar FB0-1FGD2GI-WT voor onderwijsmaatregelen;
- 685 keuro, uitgaand naar EC0-1ECB5DY-IS voor de ecologiepremie plus;
- 2.023 keuro, uitgaand naar JB0-1JFB2FY-IS voor tewerkstellingsmaatregelen en opleidingen bij VDAB;
- 82 keuro, uitgaand naar MB0-1MHH2OA-WT voor de ICT-toepassing;
- 2.017 keuro, uitgaand naar MB0-1MHH5RY-PA voor investeringen in weginfrastructuur.

DAB's

Uitgaven**MBU-3MHH20A-WT – VERKEERSBELEID****Korte inhoud begrotingsartikel:**

Alle nieuwe vastleggingen in het kader van verkeersbeleid worden vanaf 2019 genomen op begrotingsartikel MB0-1MHH20A-WT. Op dit begrotingsartikel worden de vereffeningen voorzien van het openstaande encours eind 2021.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	0	0	0	241	241	13

Inhoudelijke toelichting:

Er werd 13 keuro van het encours vereffend.

ISE WEGINFRASTRUCTUUR ALGEMEEN

Wat weginfrastructuur (incl. fietsinfrastructuur) betreft wordt in de eerste plaats gefocust op het onderscheid tussen enerzijds het onderhouden van de weginfrastructuur en anderzijds het verbeteren/vernieuwen van de weginfrastructuur. Aangezien niet alle ontvangsten en uitgaven specifiek toe te wijzen zijn aan één van deze twee categorieën, werd een inhoudelijk structurelement gecreëerd waarin dergelijke ontvangsten en uitgaven ondergebracht kunnen worden. Het gaat hier dan onder andere over uitgaven op het vlak van communicatie, compensatie in het kader van minder hinder of de aankoop van materieel, maar ook over het uitwerken van beleid voor weginfrastructuur. Zo wordt in het kader van het fietsbeleid het bovenlokaal fietsroutenetwerk (BFF) door de vervoerregio's vastgesteld en worden richtlijnen voor toegang van speed pedelecs tot fietssnelwegen uitgewerkt. Daarnaast wordt het Geoloket Fiets verder ontwikkeld met concrete datamonitoring over de realisaties over de fietssnelwegen.

Operationele doelstellingen

- OD 1.1. Investeren in robuuste en toekomstbestendige vervoersnetwerken
- OD 1.3. Naar een geïntegreerd Investeringsprogramma en professioneel asset management

Budgettair kader voor het begrotingsjaar

WEGINFRASTRUCTUUR ALGEMEEN, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	10.131	12.211	12.211	10.131	11.011	9.539
Toe-lagen IS	0	0	0	0	0	0
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	10.131	12.211	12.211	10.131	11.011	9.539

Inhoudelijke toelichting:

De ESR-VAK uitgaven op jaareinde lagen in lijn met de beschikbare kredieten, weliswaar hoger dan bij de begrotingsaanpassing 2023. De reden hiervoor is gerelateerd van de schaduwtoel voor de Liefkenshoektunnel die het Agentschap Wegen en Verkeer betaalt bij verkeershinder op de Ring rond Antwerpen. De kosten voor het tolvrij maken van de tunnel lagen in 2023 beduidend hoger dan in 2022 en 2021. De oorzaak hiervoor waren de onderhoudswerken aan het Viaduct van Merksem en de daarmee gepaarde files. Hierdoor moest de Liefkenshoektunnel vaker tolvrij gemaakt worden in 2023. Ook de belastingen die betaald moeten worden op het patrimonium in eigendom van het Vlaams Gewest dat door het Agentschap Wegen en Verkeer worden beheerd, waren hoger dan in 2022.

De beschikbare vastleggings- en vereffeningskredieten werden doorheen 2023 verder aangevuld via kredietherschikking vanuit MDU-3MHH2RA-WT.

De uitvoering van de vereffeningskredieten lag op jaareinde 1.472 keuro lager dan de beschikbare kredieten. Deze middelen vielen in onderbenutting.

Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

MD0-9MHHAPA-OW – WEGINFRASTRUCTUUR ALGEMEEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit ontvangstenartikel betreft allerhande ontvangsten die niet op andere begrotingsartikels kunnen worden aangerekend. Deze toevallige of uitzonderlijke ontvangsten zijn niet wettelijk of decretaal geregeld. Dit begrotingsartikel is een combinatie van vier types van aanrekeningen:

- diverse ontvangsten;
- terugstorting van onroerende voorheffing door het ministerie van Financiën van ten onrechte ontvangen gelden en achterstallige ontvangsten door de overheid op de centrale ontvangstenrekening van de Vlaamse Gemeenschap;
- ontvangsten uit verkoop van buiten gebruik gestelde roerende goederen;
- ESR neutraliteit voor Europees gesubsidieerde niet-investeringsprojecten.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	5.562	0	0
BU	752	0	0

Inhoudelijke toelichting:

AWV heeft in 2023 minder ontvangsten gerealiseerd op dit begrotingsartikel dan begroot. De daling situeert zich op de verschillende rubrieken van ontvangsten binnen dit begrotingsartikel.

MD0-9MHHAPA-WT – WEGINFRASTRUCTUUR ALGEMEEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft afboekingen van vorderingen van voorgaande jaren.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	0	0	0
BU	-31	0	0

Inhoudelijke toelichting:

In 2023 werden voor 31 keuro vorderingen afgeboekt.

Uitgaven

MD0-1MHH2PA-WT – WEGINFRASTRUCTUUR ALGEMEEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden volgende uitgaven aangerekend:

- aankoop van specifiek materieel voor het uitvoeren van haar activiteiten. Hierbij worden enerzijds de onderstaande goederen aangekocht:
  - vervoersmiddelen: specifieke voertuigen voor de wegendistricten zoals vrachtwagens en polyvalente voertuigen;
  - rollend materieel en machines: materieel voor de winterdienst zoals zoutstrooiers, sneeuwplougen en wielladers, ander materieel en machines voor de wegendistricten zoals aanhangwagens, signalisatiewagens, botsabsorbeerders en hoogtewerkers;
  - niet-rollend materieel en machines: signalisatie- en topografisch materieel en onderzoeks- en meetapparatuur voor de afdelingen Wegenbouwkunde en EVT;

Anderzijds worden hierbij de volgende kosten aangerekend:

- aankopen van klein materieel;
- onderhoud en herstelling van specifiek materieel;
- andere specifieke werkingsuitgaven eigen aan de entiteit.

Deze budgetten worden ook gebruikt voor het communicatieprogramma. Het Agentschap Wegen en Verkeer wil via dit programma de burger informeren en sensibiliseren. Het informeren gebeurt door het inzetten van communicatiemiddelen rond infrastructuurwerken zoals folders en bewonersbrieven, advertenties. Door middel van communicatieactiviteiten rond mobiliteit en verkeersveiligheid wil AWV ook sensibiliseren. Concreet gebeurt dit door mediacampagnes, het plakken van affiches, het optimaliseren van de AWV-website, ...

Daarnaast worden op dit begrotingsartikel de belastingen betaald op het gedeelte van het patrimonium in eigendom van het Vlaams Gewest dat door het Agentschap Wegen en Verkeer wordt beheerd. Dit omvat onder andere de onroerende voorheffing, heffingen voor leegstand en de polderbelasting.

Een ander luik is de schaduwtoel van de Liefkenshoektunnel. Bij verkeersincidenten die belangrijke hinder veroorzaken op de Antwerpse Ring, de toegangswegen naar de Ring of in de Kennedytunnel, kiest het Verkeerscentrum ervoor om het verkeer verplicht om te leiden via de Liefkenshoektunnel. In dat geval betaalt het Vlaams Gewest de toel van de wagens die van de Liefkenshoektunnel gebruik maken voor de duur van de verplichte omleiding, de zogenaamde schaduwtoel. Dit zorgt voor kortere files, wat minder overlast betekent voor de weggebruikers en omwonenden. Er werd een overeenkomst afgesloten tussen AWV en de uitbater van de tunnel, de N.V. Tunnel Liefkenshoek.

De uitgaven t.g.v. dadingen of gerechtelijke procedures, waarbij AWV wordt veroordeeld tot het betalen van schadevergoedingen, worden ook hieronder opgenomen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	10.131	12.211	12.211	10.131	11.011	9.539

Inhoudelijke toelichting:

De uitgaven voor de schaduwtol die het Agentschap Wegen en Verkeer betaalt wanneer bij verkeershinder op de Ring rond Antwerpen de Liefkenshoektunnel tolvrij wordt gemaakt, lagen in 2023 hoger dan in 2022 en 2021. Door de onderhoudswerken aan het Viaduct van Merksem en de daarmee gepaarde files moest de Liefkenshoektunnel vorig jaar vaker tolvrij gemaakt worden. Ook de belastingen die betaald moeten worden op het patrimonium in eigendom van het Vlaams Gewest dat door het Agentschap Wegen en Verkeer worden beheerd, waren hoger dan in 2022. Er werd hiervoor een kredietherschikking uitgevoerd vanuit het artikel MDU-3MHH2RA-WT.

De kosten voor dadingen of gerechtelijke procedures, waarbij het Agentschap Wegen en Verkeer wordt veroordeeld tot het betalen van schadevergoedingen, waren lager.

DAB's

DAB VIF - WV

Ontvangsten

MDU-2MHHAPA-OW – WEGINFRASTRUCTUUR ALGEMEEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het begrotingsartikel bevat alle vorderingen en ontvangsten in het kader van boetes en beteugelingen opgesteld door de Wegeninspectie van Vlabel en de politie en retributies voor uitzonderlijk vervoer. Ook mogelijke andere boetes opgesteld door de Wegeninspectie worden hieraan toegewezen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	21.304	0	0
1e BA-JR	21.304	0	0
BU	18.011	0	0

Inhoudelijke toelichting:

In uitvoering van het regeerakkoord 2019-2024 heeft op 1 januari 2021 de uitkanteling plaatsgevonden van de controleurs van de wegeninspectie van het Agentschap Wegen en Verkeer naar Vlabel. Door de samenvloeiing van de controleurs van de wegeninspectie met de mobiele patrouilles van Vlabel is het aantal controles op overtollige asdruk, overlading en uitzonderlijk vervoer en dus ook het bedrag aan inkomsten, net zoals in 2021 en 2022 sterk toegenomen. Ook zien we al enkele jaren een lichte stijging van de inkomsten ingevolge de inningen door de Federale politie.

De ontvangsten van de beteugeling aslasten lagen in 2023 ook 38% hoger dan begroot.

De retributies uitzonderlijk vervoer kenden eveneens een stijging, maar de ontvangsten in het kader van Europese subsidies lag lager dan begroot, waardoor de uitvoering van het totale begrotingsartikel gezakt is met 15%.

MDU-2MHHAPA-WT – WEGINFRASTRUCTUUR ALGEMEEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Voorliggend technisch begrotingsartikel bevat afboekingen van vorderingen uit het verleden.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	0	0	0
1e BA-JR	0	0	0
BU	-254	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Dit betreffen afboekingen van vorderingen van voorgaande jaren.

Uitgaven

MDU-3MHH2PA-WT – WEGINFRASTRUCTUUR ALGEMEEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Sinds 2019 worden deze kredieten aangerekend op de algemene uitgavenbegroting en niet meer op het VIF.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	0	0	0	0	0	-24

Inhoudelijke toelichting:

De realisatie ligt in lijn met de raming. De negatieve VEK realisatie betreft een boekhoudkundige correctieboeking op de TOF's.

Overige entiteiten onder toezicht

Entiteit: Tunnel Liefkenshoek

Ontvangsten

De opbrengsten uit tol liepen in 2023 op tot 83.300 keuro, een stijging met 8.700 keuro euro ten opzichte van 2022 na de toegepaste indexatie. De inkomsten uit de P&R'-gebouwen bedroeg in 2023 bij Tunnel Liefkenshoek nv 500 keuro.

Uitgaven

De toename van de uitbatingskosten is lager uitgevallen dan de inflatie, die in 2022 nog een sterk effect had.

- De personeelskosten bedroegen in 2023 3.000 keuro;
- In kader van de exploitatie van de Liefkenshoektunnel en de P&R-gebouwen dienen een aantal uitgaven te gebeuren: vernieuwingen, onderhoud, service contract met de uitbater P&R, huur van P&R gebouwen (inkomst bij BAM nv), nutsvoorzieningen en dergelijke. Deze bedrijfskosten blijven stabiel;
- De rente op de schuldvordering van BAM daalt jaarlijks (effect -1.100 keuro). De laatste betaling kapitaal en interesten ligt op 1/1/2025;

Conform de afspraken werd 52.300 keuro van de omzet in retributie doorgestort naar moedervenootschap BAM nv, naast dividend en kapitaal/interest effectisering.

ISE ONDERHOUD WEGINFRASTRUCTUUR

Het structureel onderhoud en de investeringen in nieuwe weginfrastructuur vallen onder dit inhoudelijk structurelement. Naast AWV nemen ook Lantis en De Werkvenootschap het voortouw in het investeren in de weginfrastructuur in Vlaanderen.

Operationele doelstellingen

- OD 1.2. Investeren in het onderhoud en de capaciteit van ons wegennetwerk

Budgettair kader voor het begrotingsjaar

ONDERHOUD WEGINFRASTRUCTUUR, MVG excl. DAB

		(duizend euro)
	VAK	VEK

2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	204.378	212.578	212.225	204.051	211.051	211.022
Toe-lagen IS	0	0	0	0	0	0
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	204.378	212.578	212.225	204.051	211.051	211.022

Inhoudelijke toelichting:

De vastleggings- en vereffeningskredieten op jaareinde wijken af van de begrotingsaanpassing omwille van volgende kredietherschikkingen doorheen 2023:

- 8.200 keuro VAK en 7.200 keuro VEK, inkomend van MDU-3MHH2RA-WT om te voorzien in voldoende middelen ter financiering van de energiekost na bijstelling van de raming en evaluatie van de uitvoering doorheen 2023;
- 200 keuro VEK, uitgaand naar MD0-1MAH2ZZ-WT om te voorzien in voldoende vereffeningskredieten in lijn met de betaalnoden en ter anticipatie op de TOF's.

Bovengenoemde kredietherschikkingen hadden impact op MD0-1MHH2QA-WT.

Door de enorme stijging van de energieprijzen in 2022 (stijging van meer dan 100%) heeft AWV meer noodzakelijke uitgaven gehad op dit begrotingsartikel dan voorgaande jaren. De gestegen energieprijzen bleven in 2023 hoog omdat de prijs werd vastgelegd in het contract. In werkelijkheid zakte de prijs. De bijkomende kosten werden, zoals hierboven aangegeven, gecompenseerd met investeringsmiddelen.

Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

MD0-9MHHAQA-OW – ONDERHOUD WEGINFRASTRUCTUUR

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel betreft schaderegelingen die voortvloeien uit het beheer van het openbare domein, geldboetes en invorderingen nav gerechtelijke uitspraken, terugstortingen door aannemers van boetes in verband met bestekken.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	7.000	0	0
BU	7.828	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De ontvangsten in 2023 lagen ongeveer 11,8% hoger dan begroot.

MD0-9MHHAQA-WT – ONDERHOUD WEGINFRASTRUCTUUR

Korte inhoud begrotingsartikel:

Voorliggend technisch begrotingsartikel bevat afboekingen van vorderingen uit het verleden.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	0	0	0
BU	-1.169	0	0

Inhoudelijke toelichting:

In 2023 werden voor 1.169 keuro vorderingen afgeboekt.

Uitgaven

MD0-1MHH2QA-WT – ONDERHOUD WEGINFRASTRUCTUUR

Korte inhoud begrotingsartikel:

De kredieten op dit begrotingsartikel worden aangewend voor de exploitatie en het onderhoud van de wegeninfrastructuur en aanhorigheden.

Dit gaat dan over groenonderhoud, wegonderhoud, veegwerken, vervangen van de signalisatie, vervangen van de beveiligingsconstructies, verkeer- en tunnelmanagement, afhandelen incidenten, sneeuw- en ijsvrij houden van de weg alsook het onderhoud en investeringen aan de gebouwen in het patrimonium van AWV.

Verder worden op dit begrotingsartikel ook de energiekosten aangerekend voor de elektromechanische installaties van AWV, verlichting, verkeerslichten, tunnelverlichting etc...

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	204.378	212.578	212.225	204.051	211.051	211.022

Inhoudelijke toelichting:

De vastleggings- en vereffeningskredieten op jaareinde wijken af van de begrotingsaanpassing omwille van volgende kredietherschikkingen doorheen 2023:

- 8.200 keuro VAK en 7.200 keuro VEK, inkomend van MDU-3MHH2RA-WT om te voorzien in voldoende middelen ter financiering van de energiekost na bijstelling van de raming en evaluatie van de uitvoering doorheen 2023;
- 200 keuro VEK, uitgaand naar MD0-1MAH2ZZ-WT om te voorzien in voldoende vereffeningskredieten in lijn met de betaalnoden en ter anticipatie op de TOF's.

Door de enorme stijging van de energieprijzen in 2022 (stijging van meer dan 100%) heeft AWV meer noodzakelijke uitgaven gehad op dit begrotingsartikel dan voorgaande jaren. De gestegen energieprijzen bleven in 2023 hoog omdat de prijs werd vastgelegd in het contract. In werkelijkheid zakte de prijs.

De bijkomende kosten werden, zoals hierboven aangegeven, gecompenseerd met investeringsmiddelen.

ISE INVESTERINGEN WEGINFRASTRUCTUUR

Het structureel onderhoud en de investeringen in nieuwe weginfrastructuur vallen onder dit inhoudelijk structurelement. Naast AWV nemen ook Lantis en De Werkvennootschap het voortouw in het investeren in de weginfrastructuur in Vlaanderen.

Operationele doelstellingen

- OD 1.1. Investeren in robuuste en toekomstbestendige vervoersnetwerken
- OD 1.2. Investeren in het onderhoud en de capaciteit van ons wegennetwerk
- OD 1.3. Naar een geïntegreerd Investeringsprogramma en professioneel asset management
- OD 2.1. Investeren in een verkeersveilig, kwalitatief, aantrekkelijk fietsnetwerk
- OD 2.3. Een vlotte doorstroming op de weg realiseren
- OD 6.2. Inzetten op een slim, innovatief en duurzaam wegennetwerk

Budgettair kader voor het begrotingsjaar

INVESTERINGEN WEGINFRASTRUCTUUR, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
2023	VAK			VEK		
	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	0	341.857	3.040	2.428	2.978	2.841
Toe-lagen IS	30.210	42.171	42.171	32.120	42.171	42.171
Overige LE, PA, andere	212.833	214.672	215.398	206.565	214.672	215.398
Totaal	243.043	598.700	260.609	241.113	259.821	260.410

Inhoudelijke toelichting:

Allereerst dient opgemerkt te worden dat de meeste investeringskredieten zich bevinden in de begrotingen van de rechtspersonen (DAB VIF, Lantis, De Werkvennootschap,...) en hier dus niet volledig worden weergegeven.

Het budget van 341.857 keuro betreft het artikel met de geruiterde middelen voor de leefbaarheidsprojecten in de stedelijke zones rond de R1 – ring om Antwerpen. De aanwending in VAK (3.040 keuro) en in VEK (2.841 keuro) betreft de algemene werkingskosten en de kosten van het team van de intendant.

Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

MB0-9MHARY-OP – DE WERKVENNOOTSCHAP

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft de terugbetaling van de lening door de Werkvennootschap (hierna DWV).

Voor de financiering van de investeringen die De Werkvennootschap als projectvennootschap uitvoert in opdracht van de Vlaamse Regering voor voornamelijk het Agentschap Wegen en Verkeer, De Lijn en De Vlaamse Waterweg, doet zij beroep op een rekening courant met het Vlaams Gewest.

Deze financiering werd in 2019 verder verduidelijkt via een addendum aan de Samenwerkingsovereenkomst met het Vlaams Gewest, goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 17 mei 2019. Bij voorlopige oplevering – na de eindproeven – zal DWV haar projecten overdragen aan de begunstigde partij.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	123.281	0	0
BU	85.813	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Voorliggende ontvangsten kaderen binnen de kosteloze verkopen van gronden en infrastructuur door De Werkvennootschap aan het Vlaams Gewest. In 2023 is er een overdracht van gronden en infrastructuur gebeurd voor een bedrag van 85.813 keuro. Dit bedrag is lager dan voorzien bij de begrotingsaanpassing 2023. Dit ten gevolge van een latere overdracht van enkele gronden en infrastructuur.

Uitgaven

MB0-1MHH2RD-WT – LEEFBAARHEIDSPROJECTEN IN DE STEDELIJKE ZONES ROND DE RING OM ANTWERPEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

In het kader van het akkoord rond Oosterweel werd afgesproken dat er een fonds gecreëerd zal worden waarop de onbenutte kredieten van het beleidsdomein MOW verzameld zullen worden teneinde dit fonds aan te kunnen wenden in het kader van de leefbaarheidsprojecten in de stedelijke zones rond de R1 – ring om Antwerpen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	0	341.857	3.040	2.428	2.978	2.841

Inhoudelijke toelichting:

Het betreft het artikel met de geruiteerde middelen voor de leefbaarheidsprojecten in de stedelijke zones rond de R1 – ring om Antwerpen. Dit fonds wordt jaarlijks gespijzigd in functie van de VAK-onderbenutting en het doorschuiven van projecten

binnen het beleidsdomein MOW. In 2023 werd het fonds gespijzigd met 55.000 keuro via een herverdeling op het einde van het jaar.

De aanwending in VAK (3.040 keuro) en in VEK (2.841 keuro) op voorliggend artikel betreft de algemene werkingskosten en de kosten van het team van de intendant. Dit team staat in voor de afstemming tussen de maatschappelijke actoren, ondersteuning bij het scopingsonderzoek, begeleiding van ontwerp- en studieteams, financieel beheer en communicatie (Ringdagen).

Daarnaast worden de middelen vanuit dit overkappingsfonds in functie van de uitvoering van de projecten voorzien bij de desbetreffende entiteiten en gecompenseerd op het rollend fonds.

MB0-1MHH2RX-IS – BEHEERSMAATSCHAPPIJ ANTWERPEN MOBIEL

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft de werkingstoelage van Lantis.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	11.681	11.681	11.681	11.681	11.681	11.681

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering ligt in lijn met de begroting. Zie verantwoording bij de begroting van Lantis.

MB0-1MHH2RY-IS – DE WERKVENNOOTSCHAP

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft de werkingstoelage van De Werkvennootschap.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	11.731	11.731	11.731	11.731	11.731	11.731

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering ligt in lijn met de begroting. Zie verantwoording bij de begroting van Lantis.

MB0-1MHH5RX-IS – BEHEERSMAATSCHAPPIJ ANTWERPEN MOBIEL**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Het betreft de investeringstoelage aan Lantis voor flankerende maatregelen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	6.798	16.849	16.849	6.798	16.849	16.849

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering ligt hoger dan het voorziene bedrag bij begrotingsaanpassing. Dit is te wijten aan herverdelingen tijdens het jaar vanuit de Relanceprovisie voor extra fietsinvesteringen in het kader van Vlaamse Veerkracht.

MB0-1MHH5RY-IS – DE WERKVENNOOTSCHAP**Korte inhoud begrotingsartikel:**

De middelen voor de financiering van het project Spoorinvest worden via een investeringstoelage ontvangen. DWV fungeert hierbij als doorgeefluik voor de financiering van investeringen van de NMBS. Een deel van de investeringen van Spoorinvest wordt gefinancierd met Europese middelen waardoor enkel het verschil dient voorzien te worden via toelage.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	0	1.910	1.910	1.910	1.910	1.910

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering lag in lijn met de begrotingsaanpassing 2023.

MB0-1MHH5RY-PA – DE WERKVENNOOTSCHAP**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Het betreft de investeringstoelage aan De Werkvennootschap.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	212.833	214.672	215.398	206.565	214.672	215.398

Inhoudelijke toelichting:

Zie bespreking van de begroting van De Werkvennootschap.

DAB's

DAB VIF - WV

Ontvangsten**MDU-2MHHARA-OP – INVESTERINGEN WEGINFRASTRUCTUUR****Korte inhoud begrotingsartikel:**

Teneinde de projecten die de VLM uitvoert voor AWV in het kader van de grondenbanken correct te verwerken in de boekhouding, worden een aantal extra begrotingsartikels voorzien, conform het door het departement Financiën en Begroting voorziene boekingschema. Op voorliggend begrotingsartikel wordt het saldo van de doorrekening van kosten en opbrengsten in functie van de betreffende gronden opgenomen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	38	0	0
1e BA-JR	38	0	0
BU	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Er waren geen ontvangsten uit grondenbank VLM.

MDU-2MHHARA-OW – INVESTERINGEN WEGINFRASTRUCTUUR**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Op dit begrotingsartikel worden volgende ontvangsten geboekt:

- vorderingen en ontvangsten uit concessies, verhuring van gronden en gebouwen en het verplaatsen van leidingen;
- opbrengsten uit nevenbedrijven langsheen de snelweg;
- verkoop van gronden aan andere sectoren dan de overheid;
- retributies van de nutsmaatschappijen voor de innames van het openbaar domein.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	40.792	0	0
1e BA-JR	40.792	0	0
BU	45.794	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Er werden 43% meer verkopen van gronden gerealiseerd in 2023.

Ook de nevenbedrijven langs autosnelwegen brachten meer op in 2023 dan geraamd. Daarnaast werd er ook meer ontvangen uit de vergunningen.

MDU-2MHHARA-WT – INVESTERINGEN WEGINFRASTRUCTUUR**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Voorliggend technisch begrotingsartikel bevat afboekingen van vorderingen uit het verleden.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	0	0	0
1e BA-JR	0	0	0
BU	-381	0	0

Inhoudelijke toelichting:

In 2023 waren er voor 381 keuro afboekingen.

MDU-2MHHARB-OL – BESCHIKBAARHEIDSVERGODINGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

De ontvangst op dit begrotingsartikel is gerelateerd aan een boekhoudkundige- en technische verwerking rond het PPS project Brabo I.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	116	0	0
1e BA-JR	116	0	0
BU	116	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering ligt in lijn met de begroting.

MDU-2MHHARW-OI – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden de interne stromen tussen VLM en AWV geboekt.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	0	0	0
1e BA-JR	0	0	0
BU	100	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Er werd 100 keuro ontvangen van VLM voor de verkoop van een grond in 2023.

Uitgaven

MDU-3MHH2RA-PA – INVESTERINGEN WEGINFRASTRUCTUUR

Korte inhoud begrotingsartikel:

De Vlaamse Landmaatschappij is een extern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid dat verscheidene taken heeft binnen het beleidsdomein Omgeving van de Vlaamse overheid. Dit begrotingsartikel bevat alle voorschotten aan de VLM vanuit AWV in het kader van de grondenbankwerking. De bijdrage aan de VLM immers conform de instructies van het departement FB aangerekend via voorschotten (MDU-3MHH2RW-PA) en afrekeningen/overdrachten (MDU-3MHH2RW-WT).

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500

Inhoudelijke toelichting:

Er werd 1.500 keuro vastgelegd voor de projecten grondenbanken van VLM. De projecten worden uitgevoerd door De Werkvennootschap.

MDU-3MHH2RA-WT – INVESTERINGEN WEGINFRASTRUCTUUR

Korte inhoud begrotingsartikel:

De kredieten op dit begrotingsartikel worden aangewend voor het structureel onderhoud en investeringen in weginfrastructuur. Dit gaat over het ontwerpen, aanleggen, herinrichten, uitrusten van gewest- en autosnelwegen voor autoverkeer, vrachtvervoer, fiets- en voetgangersvoorzieningen, voorzieningen voor mindervaliden en van elektromechanische en telematica-uitrustingen.

Ook (investerings)subsidies aan provincies, steden en gemeenten in het kader van het decreet basisbereikbaarheid en voor overdrachten van gewestwegen worden op dit begrotingsartikel gefinancierd, alsook de aflopende subsidies voor de bevolen verplaatsingen van rioleringen, gas- en elektriciteitsinstallatie.

Alle kosten gerelateerd aan het kabelnetwerk van AWV worden eveneens op dit begrotingsartikel gefinancierd.

Het Agentschap Wegen en Verkeer helpt mee aan de doorstroming van het openbaar vervoer in samenwerking met de VVM de Lijn. Het betreft onder andere de aanleg van vrije busstroken, verkeerslichtenbeïnvloeding en verplaatsing van haltes (na een kruispunt).

Het zogenaamde handhavingsbeleid wordt eveneens met deze kredieten gefinancierd (flitspalen, installaties voor trajectcontrole, aswegers en systemen voor automatische nummerplaatherkenning).

Het herstellen van schade aan elektrische en elektromechanische installaties wordt eveneens met deze kredieten gefinancierd. Mogelijke oorzaken van beschadigingen aan deze installaties zijn verkeersongevallen, vandalisme en overmacht (water- en

stormschade). Het is essentieel voor de weggebruikers dat deze uitrustingen zo snel mogelijk terug beschikbaar zijn, dit om een vlotte en veilige mobiliteit te kunnen verzekeren en ervoor te zorgen dat kunstwerken bediend kunnen blijven worden.

Ook de investeringen in de verlichting van de autosnelwegen, gewestwegen en tunnels worden op dit begrotingsartikel aangerekend.

De kosten van het onderhoud en de investeringen in het kabelnetwerk van afdeling Verkeer, Wegsystemen en Telematica worden eveneens hierop aangerekend.

De investeringen ten behoeve van het controledispositief van de wegensinspectie worden volgens de afspraken die gemaakt werden met Vlabel aangerekend op dit begrotingsartikel.

Ten slotte worden op dit begrotingsartikel alle overige projecten van AWV die opgenomen zijn in het plan Vlaamse Veerkracht (w.o. VV13 fietsinvesteringen, VV 37 asset management, VV38 het versneld aanpakken gevaarlijke punten, VV48 duurzaamheid- investeringen verledning van de gewestwegen, VV 39 veilige schoolroutes, VV40 versnelling verkeerslichtenbeïnvloeding) uitgevoerd en vereffend. De kredietherverdelingen en aanrekeningen van deze maatregelen gebeuren volgens de afspraken die gemaakt werken in het kader van het Plan Vlaamse Veerkracht en worden niet opgenomen in onderstaande budgetten.

Er werd tot slot voor enkele DBFM-projecten door de Vlaamse Regering beslist om deze verder uit te werken als potentieel Vlaams PPS-programma, concreet voor AWV Londerzeel Zuid ikv ombouw A12 en Knoop Mechelen Noord.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	568.981	624.354	621.962	463.458	603.437	625.721

Inhoudelijke toelichting:

De investeringsambities van het Agentschap Wegen en Verkeer inzake mobiliteit vertalen zich door de concrete aanduiding van belangrijke investeringsprojecten. Zo bouwt het Agentschap Wegen en Verkeer aan een wegennetwerken met de nodige reservecapaciteit en veerkracht om na een incident snel te herstellen. Voor een overzicht van de vastleggingen in 2023 wordt verwezen naar de GIP rapportering.

AWV investeert in structureel onderhoud met het oog op het opwaarderen van de kwaliteit van de weginfrastructuur: autosnelwegen en gewestwegen en kunstwerken (categorie IV).Elk jaar publiceert AWV een rapport over de toestand van de wegen. Dit rapport is beschikbaar op de website van AWV.

In 2023 werd gestart aan fase 1 van de Doortrekking van de zuidelijke ring rond Eeklo. Er werd meer dan 6 mio euro vastgelegd voor het structureel onderhoud

van de R2 in Antwerpen, meer specifiek de zone tussen de E34 en Beverentunnel alsook de oprit van Waaslandhaven-Noord (Oudedijk) naar het Tolplein Liefkenshoek-tunnel, die volledig worden heraangelegd. Voor het structureel onderhoud op N700 te Bilzen werd 1,4 mio euro vastgelegd.

AWV werkt aan nette, veilige en voldoende dienstzones volgens de principes van het Strategisch Netplan Dienstzones.

AWV maakt haar verkeerslichtenregelingen slimmer. Het Agentschap streeft ernaar haar verkeerslichten op elk moment zo optimaal mogelijk te laten functioneren om de veiligheid en doorstroming van alle modi en alle verkeersstromen te bevorderen. Eind 2023 zijn er 90 operationele IVRI's.

Het Agentschap Wegen en Verkeer gaat mee op het groeipad voor fietsinvesteringen, zodat de doelstelling in het regeerakkoord voor de fiets – 300 miljoen euro tegen het einde van de legislatuur – drie jaar vroeger wordt bereikt. De focus ligt hierbij niet alleen op het verbeteren van de bestaande infrastructuur, maar ook op het wegwerken van de onveilige, ontbrekende en oncomfortabele schakels in het fietsnetwerk en het verbeteren van de doorstroming van fietser.

AWV nam het afgelopen jaar voor meer dan 176.285 keuro vastlegging voor fietspad projecten. Uit de rapportage over de toestand van de fietspaden (meetjaar 2023) blijkt vooruitgang:

- Toestand fietspaden in behoorlijke staat en beter: 63,8% (stijging);
- Conform ingerichte fietspaden: 59,2% (stijging).

In Landen werd op de N80 gewerkt aan de verbetering van de fietspaden en de uitbreiding van de carpoolparking. Op de N75 te Dilsen-Stokkem wordt er een fietsersbrug geplaatst. Er werd budget vastgelegd voor de aanleg van fietspaden tussen Lier en Koningshooikt.

AWV verhoogt de verkeers- en tunnelveiligheid in haar tunnels. Het Agentschap zet de nodige stappen om ervoor te zorgen dat de Craeybeckx-, Kennedy-, Vierarmen-, Tijsmans en Beverentunnel zowel (verkeers)technisch als organisatorisch voldoen aan de Europese minimumveiligheidseisen. Ook in de niet-TERN tunnels neemt AWV maatregelen zodat de tunnels voldoen aan het basis veiligheidsniveau.

AWV heeft in 2023 ongeveer 93.000 keuro vastgelegd voor het structureel onderhoud van de tunnels waaronder 65.000 keuro budget voorzien is voor de eerste fase in de renovatie van de Beverentunnel. In de Tijsmantunnel werd structureel onderhoud uitgevoerd en de brandleiding gedeeltelijk vernieuwd.

Binnen het project MIA (Mobiliteit Innovatief Aanpakken) werd 1.169 keuro vastgelegd om gevaarlijke situaties aan te pakken.

Het VEK 2023 werd maximaal benut door middel van TOF's. De VEK-uitvoering (inclusief TOF's) bedroeg 625.721 keuro. Er zal de komende jaren blijvend werk gemaakt worden van een correcte aanrekening in functie van wanneer de activiteiten of werken plaatsvinden.

MDU-3MHH2RB-LE – BESCHIKBAARHEIDSVERGODINGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

De kapitaalscomponent van de beschikbaarheidsvergoedingen voor de geherkwalificeerde PPS-projecten worden in het kader van de boekhoudkundige consolidatie van de PPS-projecten afgezonderd op dit begrotingsartikel.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	6.754	6.754	6.754	6.754	6.754	6.754

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoerig ligt in lijn met de begroting.

MDU-3MHH2RB-WT – BESCHIKBAARHEIDSVergoEDINGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

In het kader van de boekhoudkundige consolidatie van de PPS-projecten worden op dit begrotingsartikel het gedeelte rente en onderhoud van de beschikbaarheidsvergoedingen van AWV aangerekend alsook het gedeelte kapitaal van de beschikbaarheidsvergoedingen van de niet-geherkwalificeerde PPS-projecten van AWV.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	99.945	99.945	99.945	99.945	99.945	100.252

Inhoudelijke toelichting:

Op dit begrotingsartikel worden de beschikbaarheidsvergoedingen van de PPS projecten van het Agentschap Wegen en Verkeer aangerekend.

Voor de niet geherkwalificeerde PPS projecten (Brabo I en Brabo II, Via A11) omvatten de beschikbaarheidsvergoedingen de kapitaals- onderhouds- en intrestencomponent.

Voor de geherkwalificeerde PPS projecten (Via Noord Zuid Kempen, Via R4, Via Zaventem) worden op dit begrotingsartikel enkel de intresten en de onderhoudscomponent aangerekend. De kapitaalaflossingen worden aangerekend op begrotingsartikel MDU-3MHH2RB-LE.

De uitvoering ligt in lijn met de middelen.

MDU-3MHH2RC-WT – FFEU

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden budgetten voorzien voor de volgende projecten:

- FFEU – Fietspaden; de kredieten op deze basisallocatie werden voorzien voor het uitvoeren van fietspaden. Deze fietspaden werden aangelegd door de betrokken gemeente, welke na uitvoering gesubsidieerd wordt met deze kredieten. Het aanleggen van fietspaden vraagt de nodige tijd: opmaken plannen, vergunningsaanvragen, uitvoeren onteigeningen, uitvoering werken,... Daarbij was het ook moeilijk in te schatten wat de exacte kostprijs zal zijn van deze projecten. Zo is het bijvoorbeeld heel moeilijk om op voorhand de kostprijs van de nodige onteigeningen in te schatten. De lange looptijd van deze projecten, het feit dat AWV geen bouwheer is en het feit dat het moeilijk is aan de start van een project de kostprijs exact in te schatten, maken het zeker te verantwoorden dat voor deze basisallocatie een ruiter voorzien wordt.
- FFEU - Gevaarlijke punten; de kredieten op deze basisallocatie worden aangewend voor het versneld wegwerken van gevaarlijke punten en wegvakken. Dit project omvatte 809 wegenisprojecten. Alhoewel het project zijn einde nadert, zijn er nog steeds enkele wegenisprojecten die in uitvoering zijn. Doordat het project zo groot was, kende het ook reeds een lange looptijd. Deze lange looptijd zorgt er ook voor dat vroegere ramingen en op basis hiervan genomen vastleggingen niet altijd meer actueel zijn, door onder meer de fluctuaties van eenheidsprijzen.
- FFEU - Missing links en Masterplan Antwerpen 2020; de kredieten op deze basisallocatie worden vooral voorzien voor het uitvoeren van onteigeningen van Missing Links. Aangezien deze onteigeningen veelal zeer traag verlopen en het ook moeilijk is deze onteigeningen van aan de start van een project precies te ramen (men is immers afhankelijk van onderhandelingen, gerechtelijke procedures,...) is ook hier het gebruik van een ruiter zeker aan te raden.
- FFEU verkeerslichtenbeïnvloeding: deze middelen hebben als doel een globaal pakket aan verkeerskundige en technologische initiatieven tot stand te brengen om de doorstroming voor het openbaar vervoer bij alle lichtengeregelde kruispunten in Vlaanderen te verbeteren, met voorrang voor verkeersassen en trajecten waarbij de impact op de doorstroming het hoogst is.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	0	10.780	8.778	16.122	16.122	6.689

Inhoudelijke toelichting:

In 2023 werden verschillende onteigeningen vastgelegd en enkele grotere projecten in West-Vlaanderen en Antwerpen.

In West-Vlaanderen gaat het om werken op de N32 Kezelberg - Ieperstraat en in Antwerpen gaat het om een gevaarlijk punt in Lier op de Ringlaan.

In Limburg werd er een studie vastgelegd door de herinrichting van de N72 Herinrichting Kasteletsingel te Beringen.

De uitvoering van de vereffeningskredieten was lager dan begroot. Een deel hiervan zal dus komende jaren voorzien moeten worden.

MDU-3MHH2RE-WT – LEEFBAARHEIDSPROJECTEN OOSTERWEEL**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Op dit begrotingsartikel worden de projecten aangerekend van de studies en werken die AWV uitvoert in het kader van de leefbaarheidsprojecten in de stedelijke zones rond de Antwerpse Ring.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	6.500	6.500	7.198	1.055	1.055	675

Inhoudelijke toelichting:

Er werd een bijkomende vastlegging voor een studie voorzien en een eerste vastlegging voor het project R1 Antwerpen waarbij een NGCS (Next Generation Concrete Surface) profiel wordt aangelegd op het wegdek om de geluidsoverlast te beperken.

MDU-3MHH2RW-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ**Korte inhoud begrotingsartikel:**

De Vlaamse Landmaatschappij is een extern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid dat verscheidene taken heeft binnen het beleidsdomein Omgeving van de Vlaamse overheid. Dit begrotingsartikel bevat de middelen richting de VLM voor de land- en natuurinrichtingsprojecten. De projecten in het kader van de grondenbanken worden, conform het boekingschema van het departement Financiën en Begroting, op andere begrotingsartikels aangerekend.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	0	361	360	706	706	395

Inhoudelijke toelichting:

Er werd tijdens het jaar 2023 een herschikking uitgevoerd om een vastlegging te kunnen realiseren voor een project te Gent op de N458 - heraanleg Kluzensesteenweg.

MDU-3MHH2RY-WT – DE WERKVENNOOTSCHAP**Korte inhoud begrotingsartikel:**

De Werkvennootschap werd als projectvennootschap opgericht door de Vlaamse Regering om de inspanningen van de verschillende Vlaamse mobiliteitsspelers te coördineren. Hierbij worden infrastructuurprojecten integraal en gecoördineerd aangepakt ten einde een mobiliteitsinfrastructuur te realiseren en te faciliteren (ontwerpen, financieren, bouwen) voor het Vlaamse Gewest en publiekrechtelijke rechtspersonen. De drie activiteiten die door de Werkvennootschap ten behoeve van AWV gedaan worden zijn:

- Infrastructuurwerken
- Onteigening van gronden
- Aanschaf gronden ten behoeve van boscompensaties via de VLM

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	130.101	124.590	102.216	130.101	124.002	102.365

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering ligt iets lager dan voorzien omdat er één project niet kon overgedragen worden. Dit schuift door naar 2024.

DAB VIF - DEP

Uitgaven

MBU-3MHH2RA-LO – INVESTERINGEN WEGINFRASTRUCTUUR

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de lonen en forfaitaire vergoedingen van de regeringscommissarissen bij de Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel aangerekend.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	108	108	115	108	108	115

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering lag hoger dan geraamd bij de begrotingsopmaak. Dit ten belope van 7 keuro in VAK en VEK.

Overige entiteiten onder toezicht

Entiteit: De Werkvennootschap

Omschrijving

De Werkvennootschap is een projectvennootschap opgericht door de Vlaamse overheid om grote infrastructuurprojecten integraal en gecoördineerd aan te pakken. Binnen haar verschillende programma's zijn verkeersveiligheid, bereikbaarheid en de inpasbaarheid in de ruime omgeving belangrijke drivers voor de investeringen in fiets-, weg- en openbaar vervoersinfrastructuur.

Ontvangsten

In onderstaande paragraaf worden de voornaamste inkomstenstromen van 2023 toegelicht. De Werkvennootschap is afhankelijk van inkomsten van het Vlaams Gewest.

ESR-code 26.20 (Rente-ontvangsten binnen de overheidssector)

In voorgaande jaren had De Werkvennootschap termijnbeleggingen bij het Vlaams Gewest van haar eigen middelen, dit echter aan 0%. Echter de marktomstandigheden zijn inmiddels gewijzigd waardoor er opnieuw positieve rentes zijn. Hiervoor heeft De Werkvennootschap rente-inkomsten in 2023 rente ontvangen die nog niet te voorzien waren bij BA 2023 door de gewijzigde rentevoluitie. De beleggingen gebeuren steeds binnen de richtlijnen van VCO.

ESR-code 46.10 (Verkoop van niet-duurzame goederen en diensten buiten de overheidssector)

Voor de operationele kosten wordt een werkingsdotatie van 11,7 mln. euro ingeschreven. Deze werkingsdotatie dekt zoals hierboven besproken niet de volledige uitgaven. Doch was er per 31/12/2023 een positief begrotingsaldo voor de werkingsmiddelen; dit dankzij de rente-ontvangsten die sinds 2023 weer positief zijn.

ESR-code 59.11 (Kapitaalsubsidie Europese subsidie)

De Werkvennootschap ontvangt Europese subsidies enerzijds van EFRO voor enkele hoppinpunten en anderzijds van CEF voor de studie van de herinrichting van R0-Noord en R0-Oost. Resterende delen worden ontvangen in 2024. De inkomsten zijn lager dan verwacht bij BA2023 door vertraging in de behaalde mijlpalen.

ESR-code 66.11 (Investeringsstoelage)

De middelen voor de financiering van het project Spoorinvest (investeringen van NMBS zoals hierboven beschreven) worden via investeringstoelagen ontvangen. DWV fungeert hierbij als doorgeefluik voor de financiering van investeringen van de NMBS.

Bij het afstemmen van de interrelaties met het departement FB in kader van de ESR-jaarrekening van 2022, werd vastgesteld dat het investeringsbedrag van 1,8 mln. euro niet meer opgenomen werd in de begrotingsfiches van 2022 maar wel in het toelagebesluit van 2022. Daarom werd voorgesteld om dit nu op te nemen in de begrotingsfiches van 2023 zodat DMOV het toelagebesluit van 2022 hiertegen kan verwerken. In uitvoering werd dit bedrag dus niet meer ontvangen gezien dit gebeurd is in 2022.

Daarnaast ontvangt DWV ook recurrente middelen van het Verkeersveiligheidsfonds ten belope van 5 mln. euro; dat éénmalig werd verhoogd met 0,5 mln euro.

ESR-code 99.00 (Opbrengsten van leningen binnen overheidssector)

Zoals hierboven beschreven, wordt de financiering van de investeringen via een rekening courant verwerkt. Voor onteigeningen, studiekosten en infrastructuurwerken wordt voor 2023 bij begrotingsaanpassing 206,6 mln. euro gevraagd; in boekjaar 2023 werd er uiteindelijk 214,7 mln. euro in uitvoering voorzien: naast de gevraagde middelen vond in 2022 ook herverdeling plaats van relancemiddelen.

Uitgaven

Vastleggingsmachtiging:

Bij aanvang van 2023 had De Werkvennootschap, naast de geruiterde middelen van 2022 en Europese subsidies t.w.v. van 1 mln. euro, een recurrente machtiging van 110 mln. euro, middelen van het Verkeersveiligheidsfonds van 5,5 mln. euro en bijkomende atomamiddelen ontvangen. Tijdens het jaar werd daarnaast nog een bijkomende herverdeling toegepast zowel naar De Werkvennootschap in kader van investeringen voor Noord-Zuid Limburg en Spartacus, alsook vanuit De Werkvennootschap voor de overkappingsruiter.

Binnen deze machtiging is De Werkvennootschap in 2023 voor 244,1 mln. euro verbintenissen aangegaan.

De totaal over te dragen machtiging per 31/12/2023 bedraagt 8,9 mln. euro.

ESR-code 11.00 (lonen en sociale lasten)

In 2022 werd het businessplan bijgesteld van 23 naar 27 werknemers. Per 31/12/2023 bedroeg het gemiddeld aantal FTE's 24,4 waarbij de loonkost 3,7 mln. euro bedroeg. Gedurende het boekjaar 2023 is De Werkvennootschap gegroeid met 2 FTE's. Eén collega heeft het bedrijf verlaten. Per 31/12/2023 waren er 25 werknemers actief.

ESR-code 12.00 (Algemene werkingskosten)

De algemene werkingskosten (8,2 mln. euro) zijn aanzienlijk meer dan wat voorzien was bij BA2023 (6,8 mln. euro):

Bij de begrotingsaanpassing 2023 werd slechts beperkt ingegaan op de meervraag van De Werkvennootschap voor de algemene werkingskosten. Dit ten gevolge van een verdere toename die verwacht werd ten aanzien van 2022 voor communicatie- en juridische kosten als gevolg van het volume en de fase van de bestaande projecten zoals bijvoorbeeld de start van renovatiewerken aan het Viaduct Vilvoorde, de opzet Gent Dampoort,.. alsook nieuwe projecten toegewezen aan De Werkvennootschap (Middelkerke, Spartacus Lijn 1). Deze kosten zullen komende jaren verder stijgen gezien de grootorde van de projecten.

De resterende kosten hebben betrekking op onder meer huur en onderhoud van het gebouw, de boekhouding, IT, vennootschapskosten en de vergoedingen toegekend in het kader van de raad van bestuur.

In het najaar van 2023 heeft De Werkvennootschap, gezien de groei van haar projecten en hieraan gekoppeld de inschakeling van meer studieteams, bijkomende werkruimte gecontracteerd. Er werd bijkomend een groot deel van een verdieping binnen het huidige kantoorgebouw gehuurd. Voor dit gedeelte werd een kosteloze huurperiode onderhandeld zodat de huurkosten pas in 2024 dienen voorzien te worden. De inrichtingskosten (meubilair, IT,..) werden grotendeels uitgevoerd in 2023 en zijn ESR-matig opgenomen onder rubriek ESR-code 74.22.

ESR-code 51.11 (Investeringsbijdragen in overheidsbedrijven NMBS)

Voor het project Spoorinvest is De Werkvennootschap aangesteld als lasthebber van de NMBS (in kader van Vlaamse cofinanciering van combimobiliteit). Investerings behoren toe aan de NMBS; facturatie gebeurt ook in die zin rechtstreeks aan de NMBS waarbij DWV enkel fungeert als tussenpersoon voor de betalingen van deze facturen.

In 2023 werden enkele projecten in gebruik genomen (i.e. Herne, Weerde, Bouwel, Kortenberg, Sint-Martens-Bodegem en Merelbeke). In 2024 zal ook Haacht volledig afgerond worden.

Deze investeringen worden gefinancierd met een afzonderlijke investeringstoelage vermeld op ESR 66.11 alsook met Europese middelen (EFRO).

ESR-code 71.12 & 71.32 (Aankoop van gronden en gebouwen in het binnenland in andere sectoren dan de overheidssector)

Bij begrotingsaanpassing 2023 werd voorzien dat De Werkvennootschap voor 92 mln. euro aan gronden en gebouwen zou verwerven; voornamelijk innames voor R4WO en Noord-Zuid Limburg. In uitvoering tijdens 2023 werd 78,7 mln. euro aan innames gerealiseerd. Dit verschil is voornamelijk te wijten aan het trager tot een akkoord komen dan voorzien.

ESR-code 73.10 (Wegenbouwkundige werken)

Het totaal aan **vastleggingen** voor wegenbouwkundige werken bedraagt per 31/12/2023 165,4 mln. euro. Bij BA was 159,5 mln. euro voorzien.

- Fiets: 81,9 mln. euro
- Wegenis/openbaar vervoer: 40,9 mln. euro
- Studie: 42,6 mln. euro

Wat betreft de **vereffeningen** in 2023, werd er voor 141 mln. euro aan middelen besteed aan studies en werken. Een derde van de vereffeningen gaan dit jaar naar de studiefase, maar 2023 was ook vooral een belangrijk uitvoeringsjaar:

- **Openbaar vervoer:** In het kader van de Ringtrambus werden de werken aan de Opperveldlaan, Vinken en Warandelaan afgerond. De werken in Vilvoorde Centrum, aan de Woluwelaan Zuid en de schuilhuisjes zullen verder gezet worden in 2024. Voor het project Spartacus Lijn 2 werden de eerste quick wins opgestart in 2023.

- **Fiets:** Voor de fietssnelwegen werd in het noordelijke deel van de R0 in 2023 de realisatie op het terrein van drie projecten opgestart: het betreft de F2 (fietssnelweg langs spoorlijn 50 tussen Brussel en Denderleeuw, de A201K (fietsbrug over de A201 op de gewestgrens) en de F203 fase 2 Bertem - Brussel. De A201K wordt de langste fietsbrug van België. De F23 langs de N260 in Vilvoorde en Grimbergen is verder in uitvoering.

In het oostelijke deel van de R0 werden de fietshellingen aan de fietstunnel onder de R0 aan de Welriekende Dreef afgewerkt. Het ecorecreaduct De Priorij in Hoeilaart en de F205 (fietssnelweg langs de N257) zijn verder in uitvoering. Tevens werden drie bijkomende projecten opgestart: het betreft de F29K (fietsbrug over het Vierarmenkruispunt), de F204 – fase 1 (fietssnelweg langs de E411 van Brussel tot het Waalse Gewest), en de F205K (fietstunnel onder de treinsporen in Groenendaal).

Verder werden de voorbereidingen getroffen voor de aanleg van de fietssnelweg F29 Leuven- Brussel (via Tervuren) en het Ringfietspad van Vierarmen tot Kraainem (RF4A).

De derde fietsbrug van het project R4WO ter hoogte van Mariakerke werd op 8 november 2021 gestart. De ingebruikname van de brug ging door op 10 augustus 2023.

Eind 2023 werden de werken opgestart van de F428 te Ronse. De voorlopige oplevering hiervan wordt voorzien in de loop van 2024.

De fietsbrug en de fietsontsluiting van het bedrijventerrein Centrum-Zuid naar de fietssnelweg F74 van het project Noord-Zuid Limburg zijn opgeleverd in 2023

- **Wegenis:** Bij R0-Noord werden de werken verdergezet aan de Henneaubrug. De werken aan het Viaduct van Vilvoorde werden in de zomer van 2023 aangevangen.

ESR-code 74.22 (Verwerving van overig materieel)

In deze rubriek werden de inrichtingskosten opgenomen voor de huur van de bijkomende kantoorruimte zoals beschreven onder ESR-code 12.00.

ESR-code 91.31 (Aflossing van leningen binnen de overheidssector)

Voor de financiering van de investeringen die De Werkvennootschap als projectvennootschap uitvoert in opdracht van de Vlaamse Regering, voornamelijk ten behoeve van het Agentschap Wegen en Verkeer en De Lijn, doet zij beroep op een rekening courant met het Vlaams Gewest. Deze financiering werd in 2019 verder verduidelijkt via een addendum aan de Samenwerkingsovereenkomst met het Vlaams Gewest, goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 17 mei 2019. Bij voorlopige oplevering zal DWV haar projecten overdragen aan de begunstigde partij. Dankzij de bekomen rulling kan deze overdracht gebeuren aan aanschafwaarde en dient er dus geen marktconforme vergoeding aangerekend te worden. Bij deze overdracht zal een factuur inclusief BTW worden opgesteld aan de begunstigde partij van de investeringen en wordt eveneens de financiering die het Vlaams Gewest reeds heeft verstrekt, in rekening gebracht waardoor enkel het BTW-bedrag verschuldigd blijft voor de begunstigde partij.

In 2023 vond de overdracht plaats van 12 gerealiseerde infrastructuurwerken aan AWV, en ook voor de eerste maal aan De Lijn. Daarnaast is de overdracht van innames een continu proces tussen AWV en DWV. De overdracht in 2023 bedroeg in totaal 85,1 mln. euro.

De totale overdracht en dus aflossing was bij BA2023 begroot op 123,3 mln. euro. Dit lager bedrag aan overdrachten is het gevolg van vertraging in de uitvoering waardoor de overdracht van enkele projecten zijn doorgeschoven naar 2024.

ESR-code 03.22 (Over te dragen overschot van het boekjaar)

Zoals bepaald door de rulingsbeslissing m.b.t. Vennootschapsbelastingen die werd goedgekeurd in 2019, dient De Werkvennootschap gemiddeld over de jaren heen 4% winstmarge (winsttoeslag) op de werkingstoelage te voorzien. In 2023 werd hieraan voldaan i.e. er was een positief saldo op de werkingsmiddelen van 0,49 mln. euro (4% winst); dit dankzij de bijkomende ontvangsten uit beleggingen binnen het Vlaams Gewest die de meeruitgaven op de werkingsmiddelen compenseerden. Bij BA 2023 was deze positieve saldo opbouw op de werkingsmiddelen eveneens voorzien.

Entiteit: Lantis

Ontvangsten

Het bedrag aan retributiebetalingen afkomstig van de Liefkenshoektunnel is terug gestegen tot boven het niveau van voor corona. De retributie die bij BAM

terechtkomt vanuit dochter Tunnel Liefkenshoek nv bedroeg in 2023 52.327 keuro. BAM ontvangt ook huur vanuit TLH voor de P&R's, dewelke in 2023 iets hoger uitkomt dan ingeschat.

Daarnaast ontvangt Lantis jaarlijks een beheersvergoeding (11.681 keuro), een toelage verkeersveiligheid (5.000 keuro) en een dotatie Toekomstverbond (6.798 keuro). In 2023 werd nog een investeringstoelage uit het Relancefonds verkregen voor fietsgerelateerde investeringen (10.051 keuro).

De opname van de financiering van de Vlaamse Overheid conform de financieringsovereenkomst tussen Vlaams Gewest en BAM bedroeg 300 miljoen euro in 2023, opgevraagd in 6 schijven. De trekkingen hebben doorheen het jaar de vorm van kortlopend Commercial Paper, welke op jaareinde naar lange termijn Project Bonds (looptijd 40 jaar) worden omgezet

Uitgaven

Zowel de algemene werkingskosten als de lonen en sociale lasten blijven onder de begroting.

Projectuitvoering:

Hoofdwerken Oosterweel

In 2023 zijn de werken op Linkeroever over hun hoogtepunt. Op Scheldetunnel en Rechteroever 3B zijn de werken dan weer net op snelheid gekomen. Op VTTI wordt de voorbereidende engineering verder gezet.

- Linkeroever: (62.191 keuro realisatie) De werken op Linkeroever stonden tijdens het afgelopen jaar in het teken van het verder afwerken van het snelwegennetwerk: (i) afwerking van het knooppunt Sint-Anna met inbegrip van de snelweg tussen E34 (Zelzate) en de Antwerpse Ring (R1) en (ii) de nieuwe verbinding van de E34 richting E17 (Gent) in het knooppunt Antwerpen-West, welke beide in oktober werden opengesteld.

De gerealiseerde omzet in 2023 komt hierdoor ruim 8 miljoen euro boven de begroting uit. De financiële afwerkingsgraad van het project komt ultimo 2023 op ruim 90%. Voor de leefbaarheidsprojecten op LO en de aanpak van de PFOS-vervuiling: zie verder;

- Scheldetunnel: (121.092 keuro realisatie) De goede voortgang op Scheldetunnel maakt dat de realisatie op jaareinde hoger uitkomt dan voorspeld. In het bouwdok in Zeebrugge zijn ondertussen reeds 6 van de 8 tunnelelementen in constructie. In Antwerpen zorgt de PFAS-problematiek zowel op linkeroever als rechteroever voor gedeeltelijke vertraging.

- Rechteroever Oosterweelknoop (60.093 keuro): In 2023 werden voorbereidende werken getroffen in functie van het bouwrijp maken, verleggen wegenis, dempen Noordkasteelvijver...

- Rechteroever Kanaalzone en R1 (184.945 keuro): de jaaromzet op rechteroever begint substantieel te verhogen, evenwel zijn er enkele vertragingen opgetreden ten gevolge van vergunningen, ontwerpwerk, onder meer door bijkomende scope leefbaarheidsprojecten.

- VTTI: (17.803 keuro) Verderzetting engineering in regie door aannemer, in lijn met de prestaties over 2022;

- Programmaniveau: (931 keuro) archeologische onderzoeken en value engineering.

Vorbereidende werken, Projectmanagement en studies

Vorbereidende werken omvatten voornamelijk nog het verleggen van nutsleidingen op Rechteroever. De projectmanagementkosten betreffen de kosten voor de technische contractuele opvolging en beheersing van elk deelproject in de uitvoeringsfase, naast het uitvoeren van ad hoc studies. De realisatie van kosten voor projectverzekering OW sluit nauw aan bij het vooropstelde begrotingskader. Het gedeelte onder Gewestwaarborg daalde gevoelig, terwijl het leeuwendeel ingenomen werd door de BA-polis, geplaatst bij diverse maatschappijen.

De financiering van de kosten voor projectmanagement en engineering worden via het Financieel Model opgevangen.

PFAS/PFOS en andere overmachtsrisico's:

Aanpak van de vervuilde gronden en grondwaterpollutie binnen het projectgebied, welke in de periode 2017-2018 werd vastgesteld. Op de werven Linkeroever en Scheldetunnel namen de uitgaven in het vierde kwartaal toe onder invloed van de herziene werkwijze m.b.t. het omgaan met de vervuilde gronden. Een substantieel deel van de gronden wordt beschouwd als afval en bijgevolg afgevoerd naar verwerkers of TOPs (tijdelijke opslagplaatsen). Op Rechteroever omvat het realisatiecijfer de afvoer van vervuild slib ter hoogte van de tijdelijke aanvaarbescherming, het Samga-dok en de impact van vervuilde grond als deelelement bij verschillende voorafgaande werken, zuivering van bemalingswater.

Financieringsbronnen: aanvankelijk via het VFLD-fonds, daarna via een toezegging vanuit het Economisch Relanceplan 2021 van de Vlaamse Overheid. Ook op het financieel model voor de Oosterweelverbinding wordt een provisie voorzien voor 300 miljoen, voor kosten die niet kunnen verhaald worden bij de saneringsplichtige.

Ook deden zich kosten ten gevolge van andere overmachtsrisico's voor, onder andere verwijdering van asbesthoudende grond, regeling van maatregelen in de Covid-periode en zuivering van grondwater op PAK's.

Leefbaarheid:

Dit betreft nog in grote mate het Ringpark West, waarbij voornamelijk geluidstemperende ingrepen ter hoogte van de E17 Noord, E34 Zuid en de van de knoop Antwerpen West en fietspaden worden gerealiseerd. De PFAS-problematiek zorgde voor relatieve vertraging in de uitvoering. De contractuele mijlpalen blijven momenteel overeind.

De onderbouw van de leefbaarheidsprojecten op Rechteroever is onlosmakelijk verbonden met de hoofdwerken van de Oosterweelverbinding. De opname uit het overkappingsfonds wordt hiervoor dan ook pro rata met de hoofdwerken gevraagd. In 2023 ging het in dit stadium over studies, onder meer op de bijkomende overkappingen.

De financiering gebeurt door de overkappingsruiter binnen MOW.

Modal shift, minder Hinder & Verkeersveiligheid

Betreft enerzijds minder hinder maatregelen die de doorwaadbaarheid van het projectgebied OWV voor de zwakke weggebruikers verbeteren en anderzijds flankerende maatregelen buiten het projectgebied van OWV om duurzame vervoersmodi te stimuleren (modal shift). De reeks van projecten binnen deze groep kunnen als volgt opgedeeld worden:

- Fietspaden

Financieringsbron: dotatie Beheersvergoeding

Betreft dotaties of uitvoeringsbedragen inzake fietsprojecten in en om Antwerpen en het wegwerken van zgn. missing links in het fietsnetwerk. In 2023 werd verder gewerkt aan de fietssnelweg Hoboken – Hemiksem, die opengesteld kon worden voor fietsers, en Sint-Bernardusroute in Hoboken.

- Minder Hinder Waasland

Financieringsbron: éénmalige dotatie Minder Hinder Waasland

Het fietspad N70 Beveren werd afgerond en de uitvoering van de fietsstalling op de P&R Melsele werd aangevangen. Daarnaast werden een aantal flankerende maatregelen binnen Linkeroever-infra afgerond.

- Verkeersveiligheid

Betreft een reeks van ingrepen ter verbetering van de verkeersveiligheid, voornamelijk onmiddellijk in de omgeving van het projectgebied van de OWV-deelprojecten. Onder toelage Verkeersveiligheid zijn de voornaamste uitgavenposten in 2023 de tekstkarren op Linkeroever en de ondersteuning door TTS voor de coördinatie van de minder hinder en bereikbaarheid in en rond de projectzone.

- Dotatie Toekomstverbond

Betreft maatregelen uitgevoerd tijdens de werken OWV en studies ten behoeve van het TKV uitgevoerd door Lantis/VRA. Dit betreft onder meer de uitgaven voor het regionaal deelfietsensysteem (circa 2 mln euro), maatregelen rond gedragsverandering zoals de Pendelproeverij (proefaanbod bedrijven), uitvoering van knooppunten in de regio, zoals P&R Zoersel.

- Relance 2021 – 2022

Omvat een reeks van een 20-tal fiets-gerelateerde projecten (snelwegen, missing links, connecties, verbetertrajecten, fietsstallingen, enz.) die bijdragen aan de modal shift in de ruime omgeving van Antwerpen (uitvoeringsperiode 2021-2024).

De fietstunnel onder de Turnhoutsebaan ter hoogte de R1 en het Cogelsplein in Deurne werd in juni 2023 in dienst gesteld. Onder de bulk van fietspaden werden dit jaar o.m. de fietsverbinding Hoogboom-Kapellen, de fietspaden Groenendaallaan en de fietsverbinding Kleine Bareel gefinaliseerd. Tevens werd er een reeks fietsstallingen geplaatst in Zoersel, Massenhoven en Wommelgem. De uitvoering loopt door tot 2024.

X. BELEIDSVELD: WATERINFRASTRUCTUUR EN -BELEID

ISE HAVEN- EN WATERBELEID

Het haven- en waterbeleid omvat de volgende beleidsaspecten: havens, waterwegen, maritiem, integraal waterbeleid en scheepvaartverkeer.

Vlaanderen is door zijn laaggelegen ligging altijd al overstromingsgevoelig geweest. De wateroverlast van de zomer van 2022 was wederom een wake-up call. Verwacht wordt dat door de klimaatverandering, naast het frequenter voorkomen van hevige neerslag, ook de periodes met een extreem neerslagtekort frequenter zullen voorkomen dan nu het geval is. De nog lopende acties uit het 'Actieplan Droogte en Wateroverlast – 2019-2021' werden geïntegreerd in het Stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 en de Blue Deal en werden in 2023 verder uitgevoerd. Daarnaast voerden we ook het Masterplan Kustveiligheid en het Sigma plan uit. Voor dat laatste werden in 2023 bijkomende middelen voorzien bij De Vlaamse Waterweg ten belope van 60 miljoen euro.

In het kader van de nieuwe havenstrategie werkten we nog meer gestructureerd en nauwer samen met de havenbesturen voor de aanpak van tal van nieuwe uitdagingen. Het uitgangspunt is nog steeds dat beide partijen hun verantwoordelijkheid nemen voor projecten die een gezamenlijk belang uitdrukken, bij voorkeur zonder transfer van financiële middelen.

In het kader van de hinterlandstrategie werd werk gemaakt van een regelgevend kader waar ondernemingen onder bepaalde voorwaarden subsidies kunnen ontvangen voor duurzaam vervoer. Er werd tevens nog verder ingezet op projecten om de modal shift te realiseren.

Operationele doelstellingen

- OD 3.1. Een verknoopt netwerk voor goederenvervoer
- OD 3.2. Inzetten op een verdere uitbouw van het waterwegennetwerk
- OD 3.3. Pijpleidingen als een volwaardige transportmodus
- OD 3.4. De zee- en luchthavens als toegangspoorten tot Vlaanderen

Budgettair kader voor het begrotingsjaar

HAVEN- EN WATERBELEID, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU

ESR-uitgaven WT, LO, PR	7.826	3.912	3.831	8.264	6.768	6.401
Toe-lagen IS	0	0	0	0	0	0
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	7.826	3.912	3.831	8.264	6.768	6.401

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering van de ESR-VAK uitgaven lag in 2023 in lijn met de effectief beschikbare kredieten op jaareinde. Deze kredieten lagen 3.914 keuro lager dan bij de begrotingsaanpassing. Dit is het resultaat van 2 kredietherschikkingen doorheen 2023 om enerzijds te voorzien in de acute financieringsnoden m.b.t. prijsherzieningen voor de Nieuwe Sluis Terneuzen (NST) en anderzijds om te voorzien in voldoende middelen om de financiële uitdagingen inzake PPS Kunstwerken op te vangen.

De uitvoering van de ESR-VEK uitgaven lag op jaareinde 367 keuro lager dan de beschikbare kredieten. Deze middelen vielen bijgevolg in onderbenutting. De afwijking van de beschikbare kredieten op jaareinde en BA2023 is te wijten aan een kredietherverdeling ten bedrage van 1.496 keuro naar het toelage-artikel van het Pendelfonds om te voorzien in voldoende vereffeningskredieten ter financiering van engagementen uit de vorige oproepen van het Pendelfonds.

Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

MB0-9MIHASA-OW – HAVEN- EN WATERBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op voorliggend begrotingsartikel worden de ontvangsten in het kader van het haven- en waterbeleid geregistreerd.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	758	0	0
BU	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Bij de begrotingsopmaak werd een ontvangst van 758 keuro ingeschreven in het kader het Impulsprogramma. De 758 keuro stemt overeen met het cofinancieringsgedeelte van deze maatregel. In uitvoering werden aan uitgavenzijde voor deze maatregel minder subsidies toegekend dan voorzien bij de BO2023. Bijgevolg werd er voor 2023 geen afrekening opgemaakt ten opzichte van de cofinancierende partijen (Lantis, havenbedrijf Antwerpen en havenbedrijf Brugge-Gent) en zodoende ook geen ontvangst gerealiseerd.

Uitgaven

MB0-1MIH2SA-WT – HAVEN- EN WATERBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft uitgaven in het kader van het haven- en waterbeleid:

- subsidies inzake hinterlandconnectiviteit, subsidies in het kader van hinterlandstrategie en modal shift;
- subsidies en studies in het kader van het haven- en waterbeleid;
- uitgaven in het kader van de uitwerking van de nieuwe havenstrategie;
- eventuele communicatie-initiatieven (zoals bv. de havendag);
- procesmanager in het kader van de ontwikkeling van het havengebied Antwerpen;
- uitgaven voor juridische ondersteuning;
- allerhande werkingskosten.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	4.526	3.912	3.831	4.964	4.964	5.105

Inhoudelijke toelichting:

De vastleggingskredieten op jaareinde lagen 614 keuro lager dan bij de begrotingsaanpassing. Dit is het resultaat van onderstaande herverdeling:

- 614 keuro, uitgaand naar MBU-3MFH2KB-WT via de DAB VIF (tussenstap op MBU-3MIH2VA-WT) om te voorzien in de financiering van de meerkosten in het kader van PPS Kunstwerken.

De uitvoering lag op jaareinde 81 keuro lager dan de beschikbare kredieten en viel in onderbenutting.

De voornaamste uitgavenposten op voorliggend begrotingsartikel waren wat vastleggingen betreft:

- 758 keuro voor de Vlaamse Havenstrategie;
- 594 keuro voor het Hinterlandbeleid – impulsprogramma binnenvaart;
- 1.202 keuro voor het ontwikkelen van een kustvisie;

- 666 keuro voor het organiseren van de Havendag 2023;
- 328 keuro aan hinterlandsubsidies.

De vereffeningskredieten lagen 141 keuro hoger dan voorzien bij de begrotingsaanpassing. Dit is het resultaat van meer vereffeningen op vastleggingen uit het verleden dan werd voorzien.

MB0-1MIH2SB-WT – VLAAMS NEDERLANDSE SCHELDECOMMISSIE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de uitgaven voor de werking van de Vlaams Nederlandse Scheldecommissie (VNSC) aangerekend.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	3.300	0	0	3.300	1.804	1.296

Inhoudelijke toelichting:

De vastleggingskredieten werden doorheen 2023 herverdeeld naar MB0-1MIH2VB-WT om te voorzien in de benodigde middelen voor de prijsherzelingen in het kader van de nieuwe sluis Terneuzen (NST).

De vereffeningskredieten lagen op jaareinde 1.496 keuro lager dan bij de begrotingsopmaak. Dit is het resultaat van een kredietherschikking naar MB0-1MEH2EX-IS om te voorzien in voldoende vereffeningskredieten bij het Pendelfonds. De effectieve uitvoering lag 508 keuro lager dan de beschikbare kredieten op jaareinde. Deze middelen vielen bijgevolg in onderbenutting.

ISE WATERINFRASTRUCTUUR ALGEMEEN

Wat waterinfrastructuur betreft werd in de eerste plaats gefocust op het onderscheid tussen enerzijds het onderhouden van de waterinfrastructuur en anderzijds het verbeteren/vernieuwen van de waterinfrastructuur.

Aangezien niet alle ontvangsten en uitgaven specifiek toe te wijzen zijn aan één van deze twee categorieën, werd een inhoudelijk structurelement gecreëerd waarin dergelijke ontvangsten en uitgaven ondergebracht kunnen worden.

Zowel het departement MOW (afdeling Maritieme Toegang) als De Vlaamse Waterweg en het agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust dragen bij tot het beheer, het onderhoud en de investeringen in de waterinfrastructuur. Onder waterinfrastructuur wordt de volgende infrastructuur verstaan:

- de vaarwegen naar de Vlaamse havens Oostende, Zeebrugge, Gent en Antwerpen;
- basisinfrastructuur in de zeehavens (zeesluizen, havendammen, staketsels, spoorwegbermen, groenschermen met inbegrip van de ontsluitingswegen van en naar het havengebied);
- Vlaamse kustzone (dijken, stranden, zeeweringen);
- Vlaamse waterwegen (dijken, bruggen, sluizen, stuwen, kaaimuren);
- (kust)jachthavens.

Operationele doelstellingen

- *OD 3.2. Inzetten op een verdere uitbouw van het waterwegennetwerk*
- *OD 3.4. De zee- en luchthavens als toegangspoorten tot Vlaanderen*
- *OD 7.1. De recreatieve en toeristische troeven van Vlaanderen mee versterken*
- *OD 7.2. Naar een integrale klimaataanpak en een vermindering van de milieudruk en het energieverbruik*

Budgettair kader voor het begrotingsjaar

WATERINFRASTRUCTUUR ALGEMEEN, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	2.180	2.180	2.160	2.180	2.291	2.390
Toe-lagen IS	167.302	169.123	169.123	167.302	169.123	169.123
Overige LE, PA, andere	862	862	862	862	862	862
Totaal	170.344	172.165	172.145	170.344	172.276	172.375

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering ligt in lijn met de begrote bedragen. Enkel de toelage van De Vlaamse Waterweg ligt 1.821 keuro hoger dan voorzien bij de BA2023. Dit is het gevolg van:

- Een herverdeling ten bedrage van 169 keuro van begrotingsartikel CB0-1CBX2AC-PR voor de implementatie van energie-efficiëntiemaatregelen voor de eigen gebouwen en technische installaties voor verleden brug Vroenhoven.
- Een herverdeling van middelen van begrotingsartikel CB0-1CBG2AB-PR naar aanleiding van de overschrijdingen van de spilindex in oktober 2023 ten bedrage van 372 keuro.
- Een herverdeling voor een bedrag van 1.280 keuro van begrotingsartikel SG0-1SKC2TG-PR, voor maatregelen die onder het toepassingsgebied van het sectoraal akkoord 2020-2022 vallen.

Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

MC0-9MIHATA-OW – WATERINFRASTRUCTUUR ALGEMEEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden allerhande diverse ontvangsten (o.a. terug stortingen, ter beschikking stellen video-opnamen,...) aangerekend. Deze toevallige ontvangsten zijn niet wettelijk of decretaal geregeld.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	448	0	0
BU	1.402	0	0

Inhoudelijke toelichting:

In 2023 was er een eenmalige ontvangst vanuit het saldo van het EVFH voor een bedrag van 900 keuro. De andere ontvangsten zijn terug te brengen op de verkoop van hydrografische producten (502 keuro).

Uitgaven

MB0-1MIH2TY-IS – DE VLAAMSE WATERWEG

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft de werkingstoelage van De Vlaamse Waterweg om te voorzien in de uitgaven voor lonen en sociale lasten, energie uitgaven en onderhoud van de waterweginfrastructuur.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	167.302	169.123	169.123	167.302	169.123	169.123

Inhoudelijke toelichting:

Ten opzichte van BA 2023 neemt de toelage Van De Vlaamse Waterweg toe met 1.821 keuro VAK en VEK. Deze toename is te verklaren door:

- Een herverdeling ten bedrage van 169 keuro van begrotingsartikel CB0-1CBX2AC-PR voor de implementatie van energie-efficiëntiemaatregelen voor de eigen gebouwen en technische installaties voor verleden brug Vroenhoven.
- Een herverdeling van middelen van begrotingsartikel CB0-1CBG2AB-PR naar aanleiding van de overschrijdingen van de spilindex in oktober 2023 ten bedrage van 372 keuro.
- Een herverdeling voor een bedrag van 1.280 keuro van begrotingsartikel SG0-1SKC2TG-PR, voor maatregelen die onder het toepassingsgebied van het sectoraal akkoord 2020-2022 vallen.

MB0-1MIH2TY-PA – DE VLAAMSE WATERWEG

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft een toelage aan de Vlaamse Waterweg met betrekking tot het terugvorderbaar voorschot ter compensatie van de gedeerde ontvangsten uit watervangen afkomstig van de Haven van Brussel.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	862	862	862	862	862	862

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering ligt in lijn met de begroting.

MC0-1MIH2TA-WT – WATERINFRASTRUCTUUR ALGEMEEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de kosten aangerekend die specifiek verband houden met de activiteiten van de afdelingen van het agentschap MDK, zoals

studies, lidmaatschappen internationale organisaties, het onderhoud van de elektrische en elektromechanische installaties, schadevergoedingen aan derden, milieuheffingen, onroerende voorheffing, enz...

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	2.180	2.180	2.160	2.180	2.291	2.390

Inhoudelijke toelichting:

De vereffeningskredieten lagen op jaareinde 111 keuro hoger dan bij de begrotingsaanpassing. Dit omwille van onderstaande kredietherschikking doorheen 2023:

- 111 keuro, inkomend van MC0-1MIH2WB-WT in het kader van de acute vereffeningsnoden op voorliggend artikel.

De uitvoering was in lijn met de vooropgestelde begroting.

ISE ONDERHOUD WATERINFRASTRUCTUUR

Dit inhoudelijk structurelement wordt gebruikt voor het onderhoud van de waterinfrastructuur. Een omvangrijk deel van dit onderhoud gebeurt via baggeren en wordt uitgevoerd door zowel het agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust als de afdeling Maritieme Toegang van het departement en De Vlaamse Waterweg.

De functionaliteit van de infrastructuur van het agentschap voor Maritieme Dienstverlening en Kust en de waarde van ons patrimonium wordt bewaakt vanuit de principes voor een efficiënt beheer en onderhoud. Voor alle infrastructuren wordt een inspectieprogramma uitgevoerd om de kwaliteit in beeld te brengen en de prioriteiten inzake onderhoud, vervanging of investering te bepalen. Bijzondere aandacht in kader van het onderhoud aan waterinfrastructuur gaat naar de bedrijfszekerheid en beschikbaarheid van de primaire waterkeringen. We voeren onderhoudsbaggerwerken uit om diepgangbeperkingen te vermijden en de toegang tot de Vlaamse Kustjachthavens te garanderen.

Daarnaast worden ook onderhoudsbaggerwerken uitgevoerd door de afdeling Maritieme Toegang van het departement teneinde voldoende diepgang te voorzien voor de vlotte bevaarbaarheid van de maritieme toegang. Er wordt verder ook ingezet op het verwijderen van alle obstakels die de maritieme toegang belemmeren. In het kader van slibverwerking wordt de baggerspecie, waar mogelijk, gestort in zee (vaargeul kust) of in de Schelde. Het slib afkomstig van baggerwerken in de haven van Antwerpen wordt verwerkt door AMORAS.

Vervolgens worden middelen voorzien voor de havenbedrijven voor het onderhoud van de zeesluizen en dit in uitvoering van het havendecreet.

Tot slot staat De Vlaamse Waterweg in voor het onderhoud van de waterwegen. Dit omvat de recurrente opdrachten voor het reguliere onderhoud van het patrimonium alsook de dringende interventies. Naast het onderhoud van de kunstwerken op bouwkundig of elektromechanisch vlak omvat dit ook het groenen netheidsonderhoud en de winterdienst. Verder omvat dit ook het recurrente onderhoud voor het op diepte houden van de vaarweg in preferentiële aanslibbingszone via slibslepen en de onderhoudsbaggerwerken en speciebehandeling op locaties volgens de prioriteiten op het terrein. Dit omvat ook het onderhoud van de dienstvaartuigen, veren en dienstgebouwen.

Operationele doelstellingen

- *OD 1.3. Naar een geïntegreerd Investeringsprogramma en professioneel asset management*
- *OD 3.1. Een verknoopt netwerk voor goederenvervoer*
- *OD 7.2. Naar een integrale klimaataanpak en een vermindering van de milieudruk en het energieverbruik*

Budgettair kader voor het begrotingsjaar

ONDERHOUD WATERINFRASTRUCTUUR, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	260.710	238.210	238.210	259.032	245.645	246.315
Toe-lagen IS	0	0	0	0	0	0
Overige LE, PA, andere	7.097	7.097	7.096	7.097	7.097	7.096
Totaal	267.807	245.307	245.306	266.129	252.742	253.411

Inhoudelijke toelichting:

De VAK kredieten op jaareinde lagen 22.500 keuro lager dan bij de begrotingsaanpassing. Dit is het gevolg van kredietherschikkingen doorheen 2023:

- 10.000 keuro van MB0-1MIH2UA-WT naar MB0-1MIH2VB-WT in het kader van de prijsherzieningen voor het project 'Nieuwe Sluis Terneuzen';
- 7.000 keuro van MB0-1MIH2UA-WT naar MB0-1MHH5RY-PA, via de DAB VIF (MBU-3MIH2VA-WT) om, binnen het GIP van het beleidsdomein MOW, extra middelen voorzien voor minnelijke verwervingen Noord-Zuid Limburg en voor de financiering van Spartacus lijn 2;

- 5.500 keuro van MC0-1MIH2UA-WT ter spijziging van het rollend fonds voor leefbaarheidsprojecten Antwerpse Ring (MB0-1MHH2RD-WT).

De VAK uitvoering lag op jaareinde in lijn met de beschikbare kredieten.

De uitvoering in VEK lag op jaareinde 670 keuro hoger dan de kredieten na herschikking. Dit is enerzijds het gevolg van de VEK-onderbenutting op MC0-1MIH2UA-WT ten bedrage van 2.591 keuro. Anderzijds werden de onderbenuttingen deels opgeheven via een anomalieboeking voor 3.261 keuro m.b.t. de manuele boeking van TOF's, conform het prestatieregister.

Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

MB0-9MIHAUA-OW – ONDERHOUD WATERINFRASTRUCTUUR

Korte inhoud begrotingsartikel:

De ontvangsten op dit artikel omvatten uitzonderlijke ontvangsten in het kader van het onderhoud en ontvangsten in het kader van terugbetalingen aan het Vlaams Gewest van schade veroorzaakt aan het patrimonium door derden.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	115	0	0
BU	1.916	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering lag op jaareinde 1.801 keuro hoger dan begroot. Dit is enerzijds te verklaren door de éénmalige ontvangst vanuit het Havenbedrijf Antwerpen-Brugge ten bedrage van 1.367 keuro m.b.t. de terugvordering van de decreetkosten voor zeesluizen uit 2022. Anderzijds lagen de ontvangsten uit schadegevallen hoger dan geraamd (120 keuro). Tot slot werden op voorliggend artikel ook de EU-subsidies voor het project 'Immerse' ontvangen ten bedrage van 312 keuro.

MB0-9MIHAUA-WT – ONDERHOUD WATERINFRASTRUCTUUR

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de afboekingen van vorderingen opgenomen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	0	0	0

BU	-4	0	0
-----------	----	---	---

Inhoudelijke toelichting:

De realisatie is het gevolg van de afboeking van de vorderingen van het verleden doorheen 2023.

Uitgaven

MB0-1MIH2UA-WT – ONDERHOUD WATERINFRASTRUCTUUR

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden alle uitgaven inzake onderhoud en onderhoudsbaggerwerken in de havens en de maritieme toegang aangerekend. Deze uitgaven zijn noodzakelijk om de bestaande infrastructuur in de Vlaamse zeehavens in goede staat van werking te kunnen exploiteren en vooral om de diepgang van de maritieme toegangswegen naar deze havens te waarborgen, zodat de bereikbaarheid van de havens gevrijwaard blijft. Onder andere de volgende contracten worden hierop vastgelegd:

- Baggercontract Kust;
- Baggercontract Schelde;
- Baggercontract Gent-Terneuzen;
- Veegbaggerwerken;
- Amoras.

Daarnaast worden hier de zogenaamde decreetkosten aangerekend. Het betreft een vergoeding aan de havenautoriteiten voor het regulier onderhoud van de zeesluizen en de maritieme toegang achter de zeesluizen.

Tevens worden ook de onderhouds- en exploitatiekosten van de elektromechanische uitrusting van de maritieme waterwegen in het beheer van het Vlaams gewest aangerekend op dit begrotingsartikel.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	234.978	217.978	217.978	233.300	219.913	223.174

Inhoudelijke toelichting:

De vastleggingskredieten lagen op jaareinde 17.000 keuro lager dan bij de begrotingsaanpassing. Dit is het resultaat van onderstaande kredietherschikkingen doorheen 2023:

- 10.000 keuro, uitgaand naar MB0-1MIH2VB-WT in het kader van de financieringsnoden met betrekking tot de terugbetaling aan Nederland van

de door deze staat gedane investeringen en prijssherzelingen in het kader van de nieuwe sluis Terneuzen (NST);

- 7.000 keuro, uitgaand naar MB0-1MHH5RY-PA, via de DAB VIF (MBU-3MIH2VA-WT), om, binnen het GIP van het beleidsdomein MOW, extra middelen voorzien voor minnelijke verwervingen Noord-Zuid Limburg en voor de financiering van Spartacus lijn 2.

De uitvoering ligt in lijn met de finale kredieten.

De vereffeningskredieten lagen op jaareinde 13.387 keuro lager dan bij de begrotingsaanpassing. Onderstaande kredietherschikkingen verklaren dit verschil:

- 10.000 keuro, uitgaand naar MB0-1MIH2VB-WT in het kader van de financieringsnoden met betrekking tot de terugbetaling aan Nederland van de door deze staat gedane investeringen en prijssherzelingen in het kader van de nieuwe sluis Terneuzen (NST);
- 5.287 keuro, uitgaand naar MB0-1MEH2EY-IS om te voorzien in middelen voor financiering van de uitbating van de Hoppincentrale bij De Lijn;
- 2.100 keuro, uitgaand naar diverse artikelen (MB0-1MEH2EA-WT, MB0-1MEH2EE-WT & MB0-1MHHN2NA-WT) om te voorzien in voldoende vereffeningskredieten in lijn met de betaalnoden en ter anticipatie op de TOF's;
- 4.000 keuro, inkomend van MB0-1MFH2LC-WT van om te voorzien in voldoende vereffeningskredieten in lijn met de betaalnoden en ter anticipatie op de TOF's.

De effectieve uitvoering lag op jaareinde 3.261 keuro hoger dan de beschikbare kredieten. Dit is het gevolg van een anomalieboeking voor dit bedrag m.b.t. de manuele boeking van TOF's, conform het prestatieregister.

MB0-1MIH2UB-LE – KAPITAAL AMORAS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel wordt de aflossing van het kapitaal in het kader van Amoras voorzien.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	7.097	7.097	7.096	7.097	7.097	7.096

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering ligt in lijn met de begroting.

MC0-1MIH2UA-WT – ONDERHOUD WATERINFRASTRUCTUUR

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Vlaams Gewest staat in voor de beveiliging van de bevolking en het patrimonium tegen het geweld van de zee, de stormvloed en overstromingen.

Een degelijk onderhoud van de bestaande assets is de enige manier om de veiligheid van de bevolking en het patrimonium te verzekeren. Dit onderhoud wordt uitgevoerd ter realisatie van de doelstelling om Vlaanderen te beschermen tegen overstromingen, waarbij de infrastructuur gebruikt wordt als schakel in recreatieve netwerken.

We voeren onderhoudsbaggerwerken uit om diepgangbeperkingen te vermijden en de toegang tot de Vlaamse Kustjachthavens te garanderen.

Het operationeel houden van de meetinfrastructuur van de Vlaamse Hydrografie en hydrometeorologie is van cruciaal belang voor de controle van de diepgang van de vaargeulen naar de Vlaamse havens en voor het ter beschikking stellen van de nodige weersinformatie aan de scheepvaart. Dit is cruciaal om een vlot en veilig scheepvaartverkeer te garanderen naar en van de Vlaamse havens.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	25.732	20.232	20.232	25.732	25.732	23.141

Inhoudelijke toelichting:

De beschikbare vastleggingskredieten lagen op jaareinde 5.500 keuro lager dan voorzien bij de begrotingsaanpassing. Onderstaande kredietherschikking verklaart deze budgettaire beweging:

- 5.500 keuro, uitgaand naar het rollend fonds (MB0-1MHH2RD-WT) ter spijzing van de overkappingsruiter.

In opdracht van het agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust werden de noodzakelijke onderhoudsbaggerwerken uitgevoerd in de Vlaamse kustjachthavens.

Hiervoor is in 2023 een bedrag van 7.965 keuro vastgelegd, hetgeen 5.500 keuro lager lag dan initieel voorzien gelet op de eenmalige vermindering van de budgetten in het kader van de spijzing van het rollend fonds (MB0-1MHH2RD-WT). De meest noodzakelijke onderhoudsbaggerwerken in de kustjachthavens van Nieuwpoort en Blankenberge, en de delen van Oostende en Zeebrugge, zijn uitgevoerd zodat MDK beperkingen in het gebruik van en de toegang tot de jachthavens kon vermijden.

Het vereiste onderhoud van de bestaande assets die de veiligheid tegen overstroming uit zee verzekeren werd uitgevoerd zodat de beschikbaarheid en

betrouwbaarheid van de installaties in orde blijft. Bij de uitvoering van onderhoudswerken wordt steeds rekening gehouden met de impact voor de betrokken actoren om de hinder door de interventies tot het strikte minimum te beperken. Voor de uitvoering van het regulier onderhoud aan het patrimonium is een bedrag van 8.666 keuro vastgelegd.

Voor het onderhoud van de hydrografische en hydrometeorologische meetinfrastructuur van de Vlaamse Hydrografie werd in 2023 een bedrag vastgelegd van 2.622 keuro waardoor de Vlaamse Hydrografie op elk moment operationeel was. Hydrografische data werden aangeleverd aan zeevarenden via officiële nautische publicaties. Tijdens de voorjaars-en najaarsstormen leverde het Meetnet Vlaamse Banken real-time observaties van de weersomstandigheden om scheepvaart operaties en beloodsing te kunnen informeren.

Voor het opsporen en verwijderen van conventionele en toxische explosieven op de Vlaamse stranden werd 979 keuro aangewend in 2023.

DAB's

DAB VIF - DEP

Uitgaven

MBU-3MIH2UA-WT – ONDERHOUD WATERINFRASTRUCTUUR

Korte inhoud begrotingsartikel:

Alle nieuwe vastleggingen in het kader van onderhoud waterinfrastructuur worden vanaf 2019 genomen op begrotingsartikel MB0-1MIH2UA-WT. Op dit begrotingsartikel worden de vereffeningen voorzien van het openstaande encours eind 2021.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	0	0	0	2.534	2.534	0

Inhoudelijke toelichting:

In 2022 werden geen vereffeningen uitgevoerd.

Overige entiteiten onder toezicht

Entiteit: De Vlaamse Waterweg

Omschrijving

De Vlaamse Waterweg nv behoort tot het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken en is een publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap. Het agentschap werd opgericht bij decreet van 23 december 2016. Het agentschap heeft als doel het beheren en exploiteren van de waterwegen, de infrastructuur en de gronden die gelegen zijn langs de waterwegen binnen de grenzen van het Vlaams Gewest, met uitzondering van de waterwegen en hun infrastructuur die worden beheerd door het Vlaams Gewest of een havenbedrijf.

Uitgaven

Voor onderhoud van de waterweginfrastructuur en om de bedrijfszekerheid van het waterwegennetwerk te garanderen werd in 2023 voor 76.520 keuro aan beleidsuitgaven gerealiseerd. Dit is 28.852 keuro meer dan wat werd voorzien bij BO 2023. De financiering is afkomstig vanuit de inkomsten uit eigen activiteiten (32.757 keuro) en vanuit de werkingstoelage (43.763 keuro).

ISE INVESTERINGEN WATERINFRASTRUCTUUR

Het structureel onderhoud en de investeringen in nieuwe waterinfrastructuur vallen onder dit inhoudelijk structurelement.

Stormen, in combinatie met de getijdenwerking, vormen één van de belangrijkste natuurlijke bedreigingen in de Noordzeeregio. Door de uitvoering van het Masterplan Kustveiligheid realiseren we de doelstelling om de risico's op overstromingen duurzaam te minimaliseren en beveiligen we onze kust tegen een 1.000-jarige stormvloed. Bij deze realisatie zorgen we voor de noodzakelijke zandsuppleties, het herstel en beheer van zeeverende duinen, het renoveren en verhogen van zeedijken en het beveiligen van de kusthavens. Op deze wijze garanderen we de structurele veiligheid van het kustgebied.

Bij de realisatie van deze investeringswerken versterken we het multifunctioneel karakter van de kust en de kustjachthavens met aandacht voor een kwalitatieve exploitatie van het watersportgebeuren alsook voor een maximale toeristisch-recreatieve beleving.

Waar mogelijk worden de investeringswerken door het agentschap voor Maritieme Dienstverlening en Kust zo klimaatneutraal mogelijk uitgevoerd. In de bestekken worden er randvoorwaarden opgenomen en mitigerende maatregelen opgelegd of beoordeeld in een afwegingskader.

Daarnaast engageren we ons om verder intensief bij te dragen aan de strategische investeringen in de havens.

Tot slot geeft het investeringsprogramma van De Vlaamse Waterweg invulling aan projecten betreffende de modernisering van de waterwegen, scheepvaartmanagement, instandhouding van het patrimonium, bevordering van de binnenvaart, waterbeheersing, milieuzorg, bevordering medegebruik van de waterwegen, organisatieontwikkeling en technische ondersteuning. De transportcapaciteit op onze binnenwateren wordt verhoogd. De twee voornaamste projecten zijn hier Seine-Schelde en opwaardering Albertkanaal.

Operationele doelstellingen

- OD 1.2. Investeren in het onderhoud en de capaciteit van ons wegennetwerk
- OD 2.7. Personenmobiliteit over het water
- OD 3.1. Een verknoopt netwerk voor goederenvervoer
- OD 3.2. Inzetten op een verdere uitbouw van het waterwegennetwerk
- OD 6.3. Inzetten op een slim, innovatief en duurzaam waterwegennetwerk
- OD 7.2. Naar een integrale klimaataanpak en een vermindering van de milieudruk en het energieverbruik
- OD 7.3. Vlaanderen beveiligen tegen overstromingen en droogterisico
- OD 8.6. Linken leggen met andere Vlaamse beleidsdomeinen

Budgettair kader voor het begrotingsjaar

INVESTERINGEN WATERINFRASTRUCTUUR, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	130.992	195.230	116.791	130.992	174.334	116.791
Toe-lagen IS	269.499	371.458	371.458	256.874	371.458	367.363
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	400.491	566.688	488.249	387.866	545.792	484.154

Inhoudelijke toelichting:

De ESR-VAK uitgaven liggen lager dan begroot, dit ten bedrage van 78.439 keuro. Dit verschil is te wijten aan een lagere kost voor Vlaanderen in 2023 in het kader van de uitvoering van het project Nieuwe sluis Gent-Terneuzen en werd dit ook aan ontvangstenzijde boekhoudkundig technisch zo verwerkt (MB0-9MIHAVB-OP). Bijgevolg is de uitvoering bijgesteld naar 116.791 keuro.

De toelagen (IS-artikelen) lagen op jaareinde 101.959 keuro hoger dan bij de begrotingsaanpassing. Dit is voornamelijk te wijten aan de bewegingen op de investeringstoelage aan De Vlaamse Waterweg:

- Een herverdeling ten bedrage van 4.140 keuro in VAK van het begrotingsartikel van De Vlaamse Waterweg MB0-1MIH5VY-IS naar het begrotingsartikel van De Werkvennootschap MB0-1MHH5RY-PA voor

mannelijke verwervingen Noord-Zuid Limburg en voor de financiering van Spartacus lijn 2;

- Een herverdeling van toegekende middelen uit het klimaatfonds van begrotingsartikel MBU-3MIH2VA-WT voor walstroomkasten van 1.000 keuro VAK;
- Een herverdeling in het kader van de gemaakte afspraken met betrekking tot het 'Toekomstverbond Doel' van begrotingsartikel MBU-3MIH2VA-WT en ten bedrage van 4.500 keuro VAK;
- Diverse herverdelingen van begrotingsartikel CB0-1CBG2AH-PR, voor het recupereren vanuit de algemene middelen voor het financieren van uitgaven die kaderen binnen het relanceplan Vlaamse Veerkracht goedgekeurd.

De realisatie van de toelagen lag op jaareinde in lijn met het uiteindelijke beschikbare budget.

Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

MB0-9MIHAVB-OP – SAMENWERKING MET NEDERLAND

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op voorliggend ontvangstenartikel wordt de boekhoudkundige verwerking voorzien van de vordering op Nederland in het kader van het project nieuwe sluis Gent-Terneuzen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	130.992	0	0
BU	73.450	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering werd geboekt in functie van de laatst beschikbare kasreeks van het project sluis Terneuzen. In uitvoering betreft het één boeking: een boeking in functie van de kasreeks 2023 ten belope van 73.450 keuro.

Uitgaven

MB0-1MIH2VB-WT – SAMENWERKING MET NEDERLAND

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft de ESR-aanrekenbare kosten voor Vlaanderen in het kader van de bouw van de nieuwe sluis Gent-Terneuzen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	130.992	195.230	116.791	130.992	174.334	116.791

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering ligt 78.439 keuro lager dan voorzien. Dit verschil is te wijten aan een lagere kost voor Vlaanderen in 2023 in het kader van de uitvoering van het project Nieuwe sluis Gent-Terneuzen en werd ook aan ontvangstenzijde boekhoudkundig technisch zo verwerkt (MB0-9MIHAVB-OP). Bijgevolg is de uitvoering bijgesteld naar 116.791 keuro.

MB0-1MIH5VW-IS – DE VLAAMSE WATERWEG

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft hier de investeringstoelage aan De Vlaamse Waterweg voor de leefbaarheidsprojecten.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	12.421	9.716	9.716	9.716	9.716	5.621

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering in VAK bedroeg 10.014 k euro, 2.407 keuro minder dan begroot. De vereffening bedroeg 9.716 keuro in uitvoering, zoals begroot.

MB0-1MIH5VY-IS – DE VLAAMSE WATERWEG

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft hier de investeringstoelage aan De Vlaamse Waterweg.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						

	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	257.078	361.742	361.742	247.158	361.742	361.742

Inhoudelijke toelichting:

Ten opzichte van BA 2023 neemt de toelage Van De Vlaamse Waterweg toe met 104.664 keuro VAK en 114.584 keuro VEK. Deze toename is te verklaren door:

- Een herverdeling ten bedrage van 4.140 keuro in VAK van het begrotingsartikel van De Vlaamse Waterweg MB0-1MIH5VY-IS naar het begrotingsartikel van De Werkvennootschap MB0-1MHH5RY-PA voor minnelijke verwervingen Noord-Zuid Limburg en voor de financiering van Spartacus lijn 2;
- Een herverdeling van toegekende middelen uit het klimaatfonds van begrotingsartikel MBU-3MIH2VA-WT voor walstroomkasten van 1.000 keuro VAK;
- Een herverdeling in het kader van de gemaakte afspraken met betrekking tot het 'Toekomstverbond Doel' van begrotingsartikel MBU-3MIH2VA-WT en ten bedrage van 4.500 keuro VAK;
- Diverse herverdelingen van begrotingsartikel CB0-1CBG2AH-PR, voor het recupereren vanuit de algemene middelen voor het financieren van uitgaven die kaderen binnen het relanceplan Vlaamse Veerkracht goedgekeurd. In totaal werd er 114.584 keuro VEK toegekend.

DAB's

DAB VIF - DEP

Ontvangsten

MBU-2MIHAVA-OP – INVESTERINGEN WATERINFRASTRUCTUUR

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op voorliggend artikel worden de ontvangsten opgenomen in het kader van de boekhoudkundige verwerking van de grondenbanken van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM).

Begrotingsuitvoering:

	(duizend euro)		
2023	AO	TO	LO
1e BA	498	0	0
1e BA-JR	498	0	0
BU	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De ontvangst van de geraamde inkomsten heeft zich in 2023 niet voorgedaan.

MBU-2MIHAVA-OW – INVESTERINGEN WATERINFRASTRUCTUUR**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Op dit begrotingsartikel worden ontvangsten aangerekend uit:

- Het toekennen van vergunningen, het vaststellen en innen van retributies voor het privaat gebruik van het openbaar domein van de wegen, waterwegen en hun aanhorigheden, de zeewering en de dijken;
- Het afleveren van vergunningen voor het exploiteren van water uit de in het Vlaams Gewest gelegen bevaarbare waterlopen, kanalen en havens;
- Betalingen van schaderegelingen volgend uit minnelijke schikkingen of uitspraken van rechtbanken;
- De verkoop van gronden van het Vlaamse Gewest;
- De verkoop van gebouwen van het Vlaams Gewest;
- De ontvangsten in het kader van Europese subsidies.
- De terugstorting van teveel of ten onrechte geïnde bedragen voor onroerende voorheffing;
- Diverse en eerder toevallige ontvangsten in het kader van de maritieme toegang en de havens.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	7.650	0	0
1e BA-JR	7.650	0	0
BU	7.193	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De effectieve ontvangsten lagen in 2023 457 keuro lager dan geraamd. Dit is te wijten aan het feit dat de ontvangsten van de Europese Subsidies voor de projecten Nieuwe Sluis Zeebrugge (NSZ) en Extra Containercapaciteit Antwerpen (ECA) gerealiseerd werden op de algemene begroting (MB0-9MHHAOA-OW).

MBU-2MIHAVA-WT – INVESTERINGEN WATERINFRASTRUCTUUR**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Op dit begrotingsartikel worden de afboekingen van vorderingen opgenomen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO

1e BA	0	0	0
1e BA-JR	0	0	0
BU	-33	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De realisatie is het resultaat van afboekingen van vorderingen uit het verleden doorheen 2023.

Uitgaven

MBU-3MIH2VA-PA – INVESTERINGEN WATERINFRASTRUCTUUR

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft het voorschot aan de VLM in het kader van de grondenbankwerking. Vanaf 2023 wordt dit boekhoudkundig en begrotingstechnisch verwerkt volgens het opgelegde schema door het departement Financiën en Begroting.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	2.500	5.500	5.500	2.500	5.500	5.500

Inhoudelijke toelichting:

De vastleggings- en vereffeningskredieten lagen op jaareinde 3.000 keuro dan bij de begrotingsaanpassing. Dit is het gevolg van onderstaande kredietherschikking:

- 3.000 keuro, inkomend van MBU-3MIH2VA-WT om te voorzien in het benodigde krediet voor uitvoering van de samenwerking met de VLM in het kader van de grondenbanken Gentse Kanaalzone en Moervaart.

De VAK- en VEK-uitvoering liggen in lijn met de beschikbare kredieten op jaareinde.

MBU-3MIH2VA-WT – INVESTERINGEN WATERINFRASTRUCTUUR

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel zijn kredieten voorzien voor volgende uitgaven:

- Investeringsuitgaven en het buitengewoon onderhoud aangerekend voor de maritieme toegangswegen, de basisinfrastructuur, de eraan verbonden studies, alsook andere investeringsuitgaven ter uitvoering van het Vlaamse havenbeleid;

- De kosten verbonden aan de vereiste onteigeningen, onder andere in het kader van de Nieuwe Sluis Zeebrugge.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	125.018	96.225	92.014	159.078	139.786	146.288

Inhoudelijke toelichting:

Het begrote bedrag qua vastleggingskredieten van 125.018 keuro werd in de loop van 2023 verlaagd via herverdelingen tot het uiteindelijke beschikbare bedrag van 96.225 keuro. Dit bedrag is inclusief een geruiterd krediet van 8.749 keuro voor het toekomstverbond Doel.

Volgende herverdelingen verklaren deze beweging:

- 4.500 keuro, uitgaand naar MB0-1MIH5VY-IS in het kader van de gemaakte afspraken met betrekking tot het 'Toekomstverbond Doel';
- 3.000 keuro, uitgaand naar MBU-3MIH2VA-PA om te voorzien in het benodigde krediet voor uitvoering van de samenwerking met de VLM in het kader van de grondenbanken Gentse Kanaalzone en Moervaart;
- 30.042 keuro, uitgaand naar MB0-1MIH2VB-WT in het kader van de financieringsnoden met betrekking tot de terugbetaling aan Nederland van de door deze staat gedane investeringen en prijsherzieningen in het kader van de nieuwe sluis Terneuzen (NST).

De effectieve uitvoering ligt 4.211 keuro lager dan de beschikbare kredieten, maar dat bedrag wordt overgeheveld via een begrotingsruiter (in het kader van toekomstverbond Doel).

De vastleggingen ten belope van 92.014 keuro kaderen binnen SD 3 "Naar een goed verknoopt logistiek netwerk en optimaal ontsloten internationale knooppunten". Concreet betreft het volgende grote vastleggingen:

- Subsidie aan Port of Antwerp-Bruges: 5.000 keuro;
- Nieuwe Sluis Zeebrugge: 9.109 keuro
- Ontwikkelen van een kustvisie: 241 keuro
- Extra containercapaciteit Antwerpen: 1.906 keuro
- Bouw sluizen: Royerssluis: 33.022 keuro
- Technische ondersteuning en milieuzorg: 285 keuro
- Beschikbaarheidsvergoeding Kieldrechtssluis: 14.444 keuro

De vereffeningskredieten lagen op jaareinde 19.292 keuro lager dan bij de begrotingsaanpassing. Dit bedrag kan samengesteld worden via volgende kredietherschikkingen doorheen 2023:

- 10.000 keuro, inkomend van MBU-3MFH2LB-WT om te voorzien in voldoende vereffeningskredieten in lijn met de betaalnoden en ter anticipatie op de TOF's;
- 5.200 keuro, uitgaand naar MBU-3MFH2KB-WT om te voorzien in voldoende vereffeningskredieten in lijn met de betaalnoden;
- 33.342 keuro, uitgaand naar MB0-1MIH2VB-WT in het kader van de financieringsnoden met betrekking tot de terugbetaling aan Nederland van

de door deze staat gedane investeringen en prijsherzieningen in het kader van de nieuwe sluis Terneuzen (NST);

- 3.000 keuro, uitgaand naar MBU-3MIH2VA-PA om te voorzien in het benodigde krediet voor uitvoering van de samenwerking met de VLM in het kader van de grondenbanken Gentse Kanaalzone en Moervaart;
- 12.250 keuro, inkomend van CB0-1CBG2AH-PR m.b.t. de financiering van beleidsinitiatieven van de verschillende beleidsdomeinen in het kader van het relanceplan Vlaamse Veerkracht

De effectieve VEK-uitvoering ligt 6.502 keuro hoger dan de beschikbare middelen en heeft te maken met anomalieboekingen ter financiering van de TOF's.

MBU-3MIH2VX-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden de overdrachten aan de Vlaamse Landmaatschappij geregeld.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	0	0	0	359	359	26

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering lag 333 keuro lager dan geraamd.

DAB VIF - MDK

Ontvangsten

MCU-2MIHAVA-OW – INVESTERINGEN WATERINFRASTRUCTUUR

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel omvat diverse ontvangsten waaronder de ontvangsten uit strand, zeedijk- en jachthavenconcessies, inkomsten van schaderegelingen en inkomsten op basis van het toekennen van vergunningen, het vaststellen en innen van retributies voor het privaat gebruik van het openbaar domein van de wegen, waterwegen en hun aanhorigheden, de zeewering en de dijken.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO

1e BA	14.293	0	0
1e BA-JR	14.293	0	0
BU	2.743	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Dit begrotingsartikel omvat diverse ontvangsten waaronder de ontvangsten uit strand, zeedijk- en jachthavenconcessies (261 keuro), inkomsten van schaderegelingen (91 keuro) en inkomsten op basis van het toekennen van vergunningen, het vaststellen en innen van retributies voor het privaat gebruik van het openbaar domein van de wegen, waterwegen en hun aanhorigheden, de zeewering en de dijken (2.391 keuro).

M.b.t. de uitvoering van het project Recheroever Nieuwpoort (RON) heeft de geplande verkoop van de gronden niet plaats gevonden o.w.v. de vertraging in de project-MER.

Gelet op de niet-realiserende van de inkomsten zijn de hieraan gekoppelde uitgaven die, cf. begrotingsaanpassing 2023, in 2023 voorzien waren in onderbenutting gebleven.

MCU-2MIHAVA-WT – INVESTERINGEN WATERINFRASTRUCTUUR

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de afboekingen van vorderingen opgenomen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	0	0	0
1e BA-JR	0	0	0
BU	-46	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De realisatie is het resultaat van afboekingen van vorderingen uit het verleden doorheen 2023.

Uitgaven

MCU-3MIH2VA-WT – INVESTERINGEN WATERINFRASTRUCTUUR

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de investeringen in waterbouwkundige werken van het agentschap MDK aangerekend. Deze investeringen behelzen voornamelijk de realisatie van het Masterplan Kustveiligheid, hetgeen een cruciale schakel vormt bij de realisatie van de operationele doelstelling aangaande de bescherming van Vlaanderen tegen overstromingen.

Bij de realisatie van deze investeringswerken versterken we het multifunctioneel karakter van de kust en de kustjachthavens met aandacht voor een kwalitatieve exploitatie van het watersportgebeuren alsook voor een maximale toeristisch-recreatieve beleving. Dit geeft invulling aan de doelstelling om de recreatieve en toeristische troeven van Vlaanderen mee te versterken.

Eveneens worden op dit begrotingsartikel de investeringsprojecten aangerekend op vlak van VTS-investeringen in de havengebieden en de maritieme toegangswegen en de investeringen in de Vlaamse hydrografie. Het is een must om te beschikken over de meest accurate en kwalitatieve hydrografische en hydrometeorologische data. Er wordt dan ook ten volle ingezet op digitalisering van bestaande procedures. Zo kunnen opgenomen data in korte termijn verwerkt worden tot kwaliteitsvolle producten. Deze investeringen zorgen voor het verzekeren van een vlot en veilig scheepvaartverkeer van en naar de havens en garanderen een optimale werking van de nautische keten.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	46.275	53.722	43.617	64.871	64.871	62.425

Inhoudelijke toelichting:

In het kader van de realisatie van het Masterplan Kustveiligheid werd in Nieuwpoort verder gewerkt aan de beide landhoofden van de stormvloedkering. De stroomgeleidingsconstructies werden via fysische modellering bij het Waterbouwkundig Laboratorium beproefd.

In Oostende is de nieuwe studie voor de achterhaven aanbesteed en gegund, ter waarde van 2.842 keuro. Ook in de uitvoering van de beschermings-maatregelen ter hoogte van het Montgomerydok, zone station en zone Visserijsluis zijn verdere stappen gezet.

In het kader van de (haalbaarheids)studie voor onderhoudsbeperkende maatregelen werden verschillende ontwerpalternatieven voor de zone Blankenberge uitgewerkt en afgewogen op basis van numerieke modelsimulaties. Dit voorkeursscenario betrof een dam die bij hoogwater en springtij steeds volledig zichtbaar is. Dit in combinatie met een bufferzone op de vooroever. Deze dam biedt naast een verhoogde zichtbaarheid ook een functionele toegankelijkheid voor mogelijke onderhoudswerken of interventies/evacuaties.

Het voorkeursalternatief voor de bouw van de havendam werd uitgewerkt in een in een finaal aanbestedingsdossier en gegund voor een waarde van 18.578 keuro.

Voor de projecten in het kader van de realisatie van een veilige kustverdediging werd in 2023 in totaliteit een bedrag van 27.383 keuro vastgelegd.

M.b.t. infrastructuur voor de kustjachthaven is in 2023 het project Rechteroever Nieuwpoort niet gerealiseerd. Omdat de financiële middelen voor de investeringswerken door MDK uit de nog niet gerealiseerde grondtransacties moeten komen, zag MDK zich genoodzaakt om de aanbestedingsdossiers voor de noordelijke ontsluitingsweg en voor de fiets- en voetgangersbrug on hold te plaatsen. Gelet op de niet-realisatie van de inkomsten zijn de hieraan gekoppelde uitgaven die, cf. begrotingsaanpassing 2023, in 2023 voorzien waren in onderbenutting gebleven.

In 2023 werd er verder geïnvesteerd in de modernisering en uitbreiding van de ICT-omgeving voor het verwerken, opslaan en publiceren van hydrografische en hydrometeorologische data. Er werd een bedrag van 593 keuro vastgelegd voor de investeringen van de Vlaamse Hydrografie.

Aangaande de investeringen in de begeleiding van de scheepvaart was het voornaamste dossier "Realiseren Incident Management Systeem (IMS)" voor een bedrag van 2.297 keuro. De opdracht omvat het realiseren van een IMS voor het Maritiem Reddings- en Coördinatiecentrum (MRCC) in Oostende, dat het centrale meldpunt voor ongevallen op zee is.

Voor verdere details wordt verwezen de GIP rapportering.

Overige entiteiten onder toezicht

Entiteit: De Vlaamse Waterweg

Omschrijving

De Vlaamse Waterweg nv behoort tot het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken en is een publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap. Het agentschap werd opgericht bij decreet van 23 december 2016. Het agentschap heeft als doel het beheren en exploiteren van de waterwegen, de infrastructuur en de gronden die gelegen zijn langs de waterwegen binnen de grenzen van het Vlaams Gewest, met uitzondering van de waterwegen en hun infrastructuur die worden beheerd door het Vlaams Gewest of een havenbedrijf.

Uitgaven

De uitgaven voor investeringen voor waterinfrastructuur worden afgestemd op de investeringstoelage en Europese en andere cofinanciering. Voor 2023 bedroegen de beleidsuitgaven voor investeringen voor waterinfrastructuur 343.802 keuro. De betaalluitgaven voor investeringen voor waterinfrastructuur voor 2023 bedroegen 350.832 keuro.

Deze middelen werden gebruikt voor de invulling van het investeringsprogramma van De Vlaamse Waterweg. Het investeringsprogramma van De Vlaamse Waterweg geeft invulling aan projecten betreffende de modernisering van de waterwegen, scheepvaartmanagement, instandhouding van het patrimonium, bevordering van de binnenvaart, waterbeheersing, milieuzorg, bevordering medegebruik van de waterwegen, organisatieontwikkeling en technische ondersteuning.

De uitgaven voor investeringen voor waterinfrastructuur worden afgestemd op de investeringsmachtiging, verkregen/te verwachten Europese subsidies en andere cofinanciering.

ISE SCHEEPVAARTVERKEER

Om de concurrentiepositie van de Vlaamse zeehavens te behouden, is het van essentieel belang dat ze optimaal toegankelijk blijven. We nemen onze verantwoordelijkheid op en nemen de regie van de nautische keten in handen en verzekeren de continuïteit van de nautische dienstverlening waarbij we schepen van en naar de Vlaamse havens vlot en veilig loodsen en beloodsen tegen een maatschappelijk aanvaardbare prijs.

We optimaliseren en innoveren de nautische dienstverlening en zetten hiertoe in op verschillende vlakken, zoals het onderzoek naar innovatieve en alternatieve beloodsingstechnieken, het optimaliseren van de operationele IT-infrastructuur, data-uitwisseling en informatieverstrekking.

Om de mobiliteitsknoop te ontwarren, moeten we creatief zijn en komen tot duurzame oplossingen. Vervoer over water komt aan beide uitdagingen tegemoet. We centraliseren het personenverkeer over water en nemen initiatieven om het concept van de vervoerregio Antwerpen verder in Vlaanderen uit te rollen, waarbij zowel veerdiensten (autoveer vs. fiets- en voetgangersveer) als watertransport met kleinere, snellere schepen deel uitmaken van de scope.

Operationele doelstellingen

- *OD 3.1. Een verknoopt netwerk voor goederenvervoer*
- *OD 3.4. De zee- en luchthavens als toegangspoorten tot Vlaanderen*
- *OD 7.3. Vlaanderen beveiligen tegen overstromingen en droogterisico*
- *OD 8.4: Samenwerken in quadruple-helix verband*

Budgettair kader voor het begrotingsjaar

SCHEEPVAARTVERKEER, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	45.781	45.781	45.743	45.781	45.670	47.423

Toe- lagen IS	53.698	54.770	54.770	53.698	54.770	54.770
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	99.479	100.551	100.513	99.479	100.440	102.193

Inhoudelijke toelichting:

De ESR-uitgaven lagen op jaareinde in lijn met begroting. Het verschil tussen de raming en de effectieve VAK-uitvoering bedraagt 38 keuro.

De toelagen liggen 1.072 keuro hoger dan bij de begrotingsopmaak. Dit is het rechtstreek gevolg van onderstaande kredietherschikkingen doorheen 2023:

- 42 keuro op MC0-1MIH2WX-IS, inkomend van CB0-1CBG2AB-PR met betrekking tot het honoreren van de budgettaire impact van de overschrijding van de spilindex in oktober 2023 op de lonen, sociale uitkeringen en loonsubsidies;
- 53 keuro op MC0-1MIH2WY-IS, inkomend van CB0-1CBG2AB-PR met betrekking tot het honoreren van de budgettaire impact van de overschrijding van de spilindex in oktober 2023 op de lonen, sociale uitkeringen en loonsubsidies;
- 473 keuro op MC0-1MIH2WX-IS, inkomend van SG0-1SKC2TG-PR, voor maatregelen die onder het toepassingsgebied van het sectoraal akkoord 2020-2022 vallen;
- 504 keuro op MC0-1MIH2WY-IS, inkomend van SG0-1SKC2TG-PR, voor maatregelen die onder het toepassingsgebied van het sectoraal akkoord 2020-2022 vallen.

De uitvoering van de toelagen ligt in lijn met de beschikbare kredieten op jaareinde.

Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

MC0-9MIHAWA-OW – VLOT EN VEILIG SCHEEPVAARTVERKEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel behelst alle ontvangsten die voortkomen uit de werking van de Schelderadarketen (SRK). Meer specifiek zijn dit:

- VBS-ontvangsten (VerkeersBegeleidingsSysteem)
- Terugbetaling van door het gewest gedane uitgaven voor het herstel van schade veroorzaakt door derden aan varende eenheden, markeringen en Infrastructuur.
- Participatie door Nederland in de studie en de bouw van de voorzieningen inzake de Walradarketen langs de Westerschelde en haar mondingen, cf. het "Radarverdrag".

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	8.850	0	0
BU	14.793	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De totale gerealiseerde ontvangsten op dit begrotingsartikel zijn onderverdeeld in 3 categorieën:

- **VBS-ontvangsten** (VerkeersBegeleidingsSysteem), in uitvoering van het "Decreet houdende de vergoeding, verschuldigd door de gebruikers van het verkeersbegeleidingssysteem voor vaartuigen". De tarieven zijn afhankelijk van de lengte van het schip. De totale ontvangst bedroeg in 2023 10.465 keuro. Deze ontvangsten zijn hoger dan geraamd gelet op de wijziging van de VBS-tarieven in 2023.
- Terugbetalingen vanuit Nederland van de door Vlaanderen voorgefinancierde uitgaven m.b.t. de **Schelderadarketen**, conform het "Radarverdrag". Het betreft terugbetaling van personele-, exploitatie-, en investeringskosten, voor een totaalbedrag van 4.255 keuro in 2023.
- Terugbetaling van uitgaven voor het **herstel van schade veroorzaakt door derden** aan varende eenheden, markeringen en infrastructuur voor een totale ontvangst van 73 keuro in 2023.

Uitgaven**MC0-1MIH2WA-WT – VLOT EN VEILIG SCHEEPVAARTVERKEER****Korte inhoud begrotingsartikel:**

Op dit begrotingsartikel worden de kosten aangerekend die verband houden met de Schelderadarketen en de werking van de havenkapiteindiensten. De Schelderadarketen vormt het infrastructurele element van VTS-SM (Vessel Traffic Services Schelde en Mendingen). Dit verkeersbegeleidingssysteem is één van de belangrijkste instrumenten van het nautische vaarwegbeheer. Het volgt de scheepvaart van en naar de Vlaamse en Nederlandse Scheldehavens nauwgezet op en draagt zo bij tot het minimaliseren van het veiligheidsrisico voor de scheepvaart, de bevolking, het milieu en de infrastructuur in de maritieme vaarwegen. De ScheldeRadarKeten wordt gezamenlijk met de Nederlandse collega's beheerd. De modaliteiten zijn geregeld in het Radarverdrag en het Verlichtingsverdrag.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)		
	VAK	VEK

2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	42.132	42.943	42.906	42.132	42.832	44.586

Inhoudelijke toelichting:

De vastleggingskredieten op jaareinde wijken 811 keuro af van de begrotingsopmaak omwille van onderstaande kredietherschikkingen:

- 811 keuro, inkomend van MCO-1MIH2WB-WT in het kader van de financieringsnoden met betrekking tot personenmobiliteit op het water.

De vereffeningskredieten lagen open jaareinde 700 keuro hoger dan bij de BA2023. Dit is het gevolg van onderstaande kredietherschikking:

- 700 keuro, inkomend van MCO-1MIH2WB-WT in het kader van de financieringsnoden met betrekking tot personenmobiliteit op het water.

Op 16 juli 2021 heeft de Vlaamse Regering haar goedkeuring verleend aan volgend uitvoeringsbesluit in uitvoering van artikel 32 van het Scheepvaartbegeleidingsdecreet, met name het "Besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van de toekenning van subsidies aan de havenbedrijven voor de havenkapiteinsdiensten die expliciet kunnen worden toegewezen aan de verkeersafwikkeling, de veiligheid en de vrijwaring van milieu". Het besluit werd op 23 augustus 2021 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en regelt de subsidiëring voor de havenkapiteinsdiensten voor de periode 2021-2023.

In 2023 werd in dit kader 13.313 keuro vastgelegd.

In kader van de terugbetaling a/d Nederlandse staat voor de verrichte uitgaven op de Westerschelde op Nederlands grondgebied en Scheldemonden: verlichting, bebakening, radar, ... voor het dienstjaar 2023, werd een bedrag vastgelegd van 5.858 keuro. Tevens werd een bedrag vastgelegd voor terugbetaling investeringskosten Schelderadarketen ten bedrage van 7.013 keuro.

In het kader van de Schelderadarketen (SRK) werden de nodige budgetten besteed aan het functioneel en technologisch up-to-date houden van de operationele systemen. Werktuigbouwkundige elektrotechnische installaties, applicatiebeheer, nautische installaties, Private Cloud,...

Vanaf 1 januari 2021 staat agentschap MDK in voor de personenmobiliteit over het water voor de uitbating van de Waterbus. Een bedrag van 11.601 keuro werd hiervoor vastgelegd in 2023.

Nadat in 2022 al twee veerdiensten van DVW naar MDK werden overgedragen, heeft MDK in 2023 nog eens zeven veerdiensten overgenomen. Een bedrag van 2.776 keuro werd voorzien in 2023.

MCO-1MIH2WB-WT – TERUGBETALING NEDERLANDS LOODSWEZEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel omvat de terugbetalingen aan het Nederlands Loodswezen in het kader van de samenwerkingsovereenkomst tussen het Vlaams en Nederlands Loodswezen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	3.649	2.838	2.837	3.649	2.838	2.837

Inhoudelijke toelichting:

De beschikbare vastleggingskredieten wijken af van de begrotingsaanpassing omwille van onderstaande herverdeling doorheen 2023:

- 811 keuro, uitgaand naar MC0-1MIH2WA-WT in het kader van de financieringsnoden met betrekking tot personenmobiliteit op het water.

De vereffeningskredieten wijken op jaareinde van van de BA2023 omwille van onderstaande kredietherschikkingen:

- 700 keuro, uitgaand naar MC0-1MIH2WA-WT in het kader van de financieringsnoden met betrekking tot personenmobiliteit op het water.
- 111 keuro, uitgaand naar MC0-1MIH2TA-WT in het kader van de acute vereffeningsnoden op dit artikel.

Cf. het tariefmutatievoorstel voor 2023 werd 2.837 keuro uitbetaald aan het Nederlands Loodswezen ter dekking van de tarieven.

MC0-1MIH2WX-IS – DAB VLOOT

Korte inhoud begrotingsartikel:

Voorliggend artikel betreft de toelage aan de DAB Vloot.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	29.267	29.782	29.782	29.267	29.782	29.782

Inhoudelijke toelichting:

Zie bespreking van de begroting van DAB Vloot.

MCO-1MIH2WY-IS – DAB LOODSWEZEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Voorliggend artikel betreft de toelage aan de DAB Loodswezen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	24.431	24.988	24.988	24.431	24.988	24.988

Inhoudelijke toelichting:

Zie bespreking van de begroting van DAB Loodswezen.

DAB's

DAB LOODSWEZEN

DAB Loodswezen heeft als kerntaak veilig en vlot loodsen en beloodsen van de scheepvaart tegen een maatschappelijk aanvaardbare prijs.

Ontvangsten

MCD-2MIHAWA-OW – VLOT EN VEILIG SCHEEPVAARTVERKEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de ontvangsten uit de loodsgelden, loodsen op afstand en diensten en adviezen aangerekend.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	96.340	0	0
1e BA-JR	98.110	0	0
BU	98.741	0	0

Inhoudelijke toelichting:

In 2023 lag de automatische indexatie van de loodsgelden hoger dan verwacht wat leidde tot meer ontvangsten.

MCD-2MIHAWB-OW – TERUGBETALING NEDERLANDS LOODSWEZEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel wordt de onderlinge kostenverrekening aangerekend tussen het Vlaams en Nederlands Loodswezen voortvloeiend uit de samenwerkingsovereenkomst van 24 december 2015 met het Nederlands Loodswezen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	0	0	0
1e BA-JR	396	0	0
BU	396	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Cfr. het tariefmutatievoorstel voor 2023 bedroeg de onderlinge kostenverrekening 396 keuro ten voordele van Vlaanderen.

MCD-2MIHAZZ-OI – ONTVANGSTEN INTERNE STROMEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Om een maatschappelijk aanvaardbare prijssetting voor de dienstverlening te voorzien ontvangt DAB Loodswezen een jaarlijkse dotatie.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	24.431	0	0
1e BA-JR	24.988	0	0
BU	24.988	0	0

Inhoudelijke toelichting:

In 2023 werd een dotatie voorzien ten bedrage van 24.988 keuro.

MCD-2MIHAZZ-OW – ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden de diverse ontvangsten aangerekend waaronder de BAF.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	5.087	0	0
1e BA-JR	9.704	0	0
BU	10.488	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Omwille van de sterk stijgende olieprijsen in 2023, waren de ontvangsten hoger dan geraamd.

Uitgaven**MCD-3MIH2WA-PA – VLOT EN VEILIG SCHEEPVAARTVERKEER****Korte inhoud begrotingsartikel:**

Op dit artikel worden participaties aangerekend.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	0	0	3	0	0	3

Inhoudelijke toelichting:

In 2023 werd een borgstelling gedaan in kader van het sociaal secretariaat die de lonen van de Nederlandse collega's uitbetaalt.

MCD-3MIH2WA-WT – VLOT EN VEILIG SCHEEPVAARTVERKEER**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Op dit artikel worden enerzijds de kosten in kader van de belofding te land en anderzijds studies aangerekend.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	3.860	4.426	4.426	3.860	4.426	4.425

Inhoudelijke toelichting:

De stijgende brandstofprijzen waren ook voelbaar in de kosten voor beloodsing te land.

MCD-3MIH2WX-IS – DAB VLOOT

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden de kosten van de beloodsing te water aangerekend cfr. DAB Vloot.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	37.565	43.297	43.297	37.565	43.297	43.297

Inhoudelijke toelichting:

Zie begroting DAB Vloot.

MCD-3MIH2ZZ-WT – WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden specifieke werkingskosten en investeringen in kader van het beloodsingsproces aangerekend.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)		
	VAK	VEK

2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	2.927	3.878	3.878	2.927	3.878	2.608

Inhoudelijke toelichting:

In 2023 was er een extra investering in kader van de vernieuwing van de SNMS's toestellen, een precisie geulnavigatie- en dockingsysteem, van de loodsen.

MCD-3MIH2WB-WT – TERUGBETALING NEDERLANDS LOODSWEZEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel wordt de onderlinge kostenverrekening aangerekend tussen het Vlaams en Nederlands Loodswezen voortvloeiend uit de samenwerkingsovereenkomst van 24 december 2015 met het Nederlands Loodswezen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	566	0	0	566	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Cf. het tariefmutatievoorstel voor 2023 bedroeg de onderlinge kostenverrekening 396 keuro ten voordele van Vlaanderen (zie ontvangstenzijde) en was er bijgevolg geen uitgave in 2023.

DAB VLOOT

DAB Vloot heeft als kerntaak het inzetten van bemande, bedrijfsklare vaartuigen ten behoeve van diverse maatschappelijke en externe dienstverleningen binnen de overheidsniche.

Ontvangsten

MCE-2MIHAWA-OW – VLOT EN VEILIG SCHEEPVAARTVERKEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Binnen dit artikel situeren zich de ontvangsten van de scheepvaartpolitie voor het inzetten van bemande schepen. Daarnaast worden hierop ook de schadeontvangsten en verkopen van (on)roerende goederen geboekt.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	2.078	0	0
1e BA-JR	2.508	0	0
BU	4.574	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering ligt in principe grotendeels in lijn met de aangepaste begroting. Er werden op de basisallocatie voor de reguliere schade-ontvangsten iets meer ontvangsten geboekt dan verwacht.

Echter werd in 2023 een uitzonderlijke ontvangst gerealiseerd op dit begrotingsartikel n.a.v. een afgerond schadedossier (aanvaring ms Flinterstar) uit 2015 voor een bedrag van 1.733 keuro.

MCE-2MIHAWA-WT – VLOT EN VEILIG SCHEEPVAARTVERKEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Binnen dit artikel situeren zich de ontvangsten van de scheepvaartpolitie voor het inzetten van bemande schepen. Daarnaast worden hierop ook de schadeontvangsten en verkopen van (on)roerende goederen geboekt.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	0	0	0
1e BA-JR	0	0	0
BU	-110	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De realisatie is het resultaat van afboekingen van vorderingen uit het verleden doorheen 2023.

MCE-2MIHAWW-OI – VLAAMS INSTITUUT VOOR DE ZEE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel wordt de interne stroom tussen VLIZ vzw en DAB Vloot aangerekend voor de uitbreiding van de inzet van het wetenschappelijk vaartuig Simon Stevin.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
----------------	--	--	--

2023	AO	TO	LO
1e BA	380	0	0
1e BA-JR	380	0	0
BU	380	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering ligt in lijn met de begroting.

MCE-2MIHAWY-OI – DAB LOODSWEZEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel wordt de interne stroom tussen DAB Loodswezen en DAB Vloot aangerekend voor o.a. de inzet van schepen in het kader van het beloodsen en het ruimer transport van loodsen over het water.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	37.565	0	0
1e BA-JR	43.297	0	0
BU	43.297	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering ligt in lijn met de finale begroting. Eind 2023 werd een herschikking doorgevoerd teneinde het bedrag van de interne stroom te verhogen als compensatie voor het opvangen van stijgende brandstofuitgaven (n.a.v. de sterk gestegen gasolieprijzen) voor de schepen en de sinds de laatste structurele aanpassing van de interne stroom heel sterk geïndexeerde loonuitgaven voor de beloodsing aan uitgavenzijde.

MCE-2MIHAZZ-OI – ONTVANGSTEN INTERNE STROMEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

De toelage aan de DAB Vloot kadert in de maatschappelijke doelstelling om bemande schepen te voorzien in het kader van het uitvoeren van maatschappelijke kerntaken (SAR, bebakening, veerdiensten, hydrografie,...) en de continue modernisering en innovatie van de overheidsvloot.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO

1e BA	29.267	0	0
1e BA-JR	29.782	0	0
BU	29.782	0	0

Inhoudelijke toelichting:

In 2023 werd een dotatie voorzien ten bedrage van 29.782 keuro.

MCE-2MIHAZZ-OW – ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Begrotingsartikel met betrekking tot de ontvangsten n.a.v. uitgevoerde overeenkomsten/dienstverleningen (boeienwerk, hydrografische peilingen, bijkomende inzet veerboten, ter beschikking stellen schepen,...).

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	2.193	0	0
1e BA-JR	1.871	0	0
BU	1.665	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering ligt in lijn met de begroting. Lichte afwijking door het wegvallen van externe ontvangsten vanuit AWV voor de dienstverlening van het Sint-Annaveer.

MCE-2MIHAZZ-WT – WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft de werkingskosten van DAB Vloot.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	0	0	0
1e BA-JR	0	0	0
BU	-18	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De realisatie is het resultaat van afboekingen van vorderingen uit het verleden doorheen 2023.

Uitgaven

MCE-3MIH2WA-WT – VLOT EN VEILIG SCHEEPVAARTVERKEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel betreft de werkingskosten voor o.a. onderhoud en herstelling van schepen, bebakening, gebouwen, logistiek en brandstof.

Eveneens worden op dit artikel de investeringen voor bebakening, gebouwen, aankoop van divers materieel en machines en informatica, specifieke studies en de vervangingsinvesteringen voor schepen aangerekend.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	24.197	27.209	26.402	22.464	25.476	25.473

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering ligt grotendeels in lijn met de begroting. Eind 2023 werd een herschikking doorgevoerd voor het opvangen van stijgende brandstof- en loonuitgaven voor de schepen die ingezet worden binnen het belooingsproces. Aan ontvangstenzijde werd dit opgevangen door een verhoging van de interne stroom DAB Loodswezen - DAB Vloot. Een deel van de werkingsmiddelen werd geblokkeerd om het tekort op de loonkredieten op te vangen. Dit verklaart dus een lagere uitvoering ten opzichte van het definitieve budget.

MCE-3MIH2WC-WT – WANDELAAR INVEST

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden de charterhuur en de verzekering van de SWATH belooingschepen van Wandelaar Invest NV aangerekend.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU

Uitgaven	11.800	11.800	11.800	11.800	11.800	11.800
-----------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering ligt in lijn met de begroting.

XI. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD

Apparaatskredieten

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e aanpassing BA	200	5.437	0	180.084	180.074
1e aanpassing BA-JR	200	5.437	0	182.364	183.575
BU	1.752	7.653	0	191.143	192.878

PROGRAMMA MA - MB0 – DEPARTEMENT MOW

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e aanpassing BA	200	5.437	0	59.659	59.649
1e aanpassing BA-JR	200	5.437	0	59.890	59.901
BU	1.752	7.653	0	63.620	63.648

MB0-1MAH2ZZ-LO - LONEN

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e aanpassing BA	0	0	0	47.741	47.741
1e aanpassing BA-JR	0	0	0	49.165	49.165
BU	0	0	0	51.604	51.767

Op voorliggend begrotingsartikel worden de wedden, lonen, toelagen en forfaitaire vergoedingen van de personeelsleden van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken aangerekend.

De uiteindelijke beschikbare kredieten wijken 1.424 keuro af van de budgetten bij begrotingsaanpassing omwille van onderstaande herverdelingen:

- 135 keuro, inkomend vanuit de Indexprovisie (CB0-1CBG2AB-PR) n.a.v. diverse spilindexoverschrijdingen in 2023;
- 754 keuro, inkomend van SG0-1SKC2TG-PR, voor maatregelen die onder het toepassingsgebied van het sectoraal akkoord 2020-2022 vallen;
- 533 keuro, inkomend van SA0-1SBA2AA-PR in het kader van het EU-voorzitterschap 2024.

De overschrijding werd in 2023 gecompenseerd binnen de meerontvangsten op begrotingsartikel MB0-9MHHANA-OW. Dit in het kader van het niet recupereren van extra ontvangsten in het kader van retributies 6^e Staathervorming.

MB0-1MAH2ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e aanpassing BA	0	0	0	6.481	6.471
1e aanpassing BA-JR	0	0	0	6.551	6.541
BU	0	0	0	6.498	6.341

Op dit begrotingsartikel worden alle mogelijke werkingskosten aangerekend die nodig zijn voor de interne werking van het departement

De uiteindelijke kredieten op jaareinde liggen 70 keuro hoger dan bij de begrotingsaanpassing. Dit is te verklaren via onderstaande kredietherschikkingen doorheen 2023:

- 70 keuro, inkomend van SA0-1SBA2AA-PR in het kader van het EU-voorzitterschap 2024.

De effectieve uitvoering lag in lijn met de begroting.

MB0-1MAH4ZZ-LO - LONEN

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e aanpassing BA	0	0	0	5.437	5.437
1e aanpassing BA-JR	0	0	0	4.174	4.195
BU	0	0	0	5.518	5.540

Op dit begrotingsartikel worden de wedden, lonen en toelagen van de gedetacheerden en terbeschikkinggestelden van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken aangerekend.

In het kader van de beheersvorming van de luchthavens Oostende-Brugge en Antwerpen worden daarnaast statutaire personeelsleden door het Vlaamse Gewest ter beschikking gesteld aan de beide luchthavenexploitatie maatschappijen (LEM's). Deze statutaire personeelsleden blijven in dienst van de Vlaamse overheid maar verrichten taken voor de (private) LEM's. De (loon)kosten van deze personeelsleden worden dan ook door het Vlaamse Gewest teruggevorderd bij de LEM Antwerpen en de LEM Oostende-Brugge.

De inschatting van het benodigd budget bij BA2023 is gebeurd op basis van werkelijke uitvoering in 2022. Zoals de uitvoeringscijfers aantonen ligt de werkelijke realisatie in 2023 1.344 keuro hoger dan geraamd. Gelet op het feit dat het uitgaven betreft via een fonds, kan er slechts uitgegeven worden wat er aan ontvangsten gerealiseerd wordt in het fonds.

MB0-9MAHAZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e aanpassing BA	200	0	0	0	0

1e aanpassing BA-JR	200	0	0	0	0
BU	1.752	0	0	0	0

Op dit begrotingsartikel worden de ontvangsten aangerekend die een duidelijke link vertonen met de apparaatsuitgaven. Zo worden onder meer op dit begrotingsartikel aangerekend:

- Terugbetaling van teveel betaalde lonen en vergoedingen;
- Ontvangsten uit de verkoop van roerende vermogensgoederen;
- Verkoop van departementale publicaties die gefinancierd zijn vanuit de apparaatskredieten.

De realisatie ligt 1.552 keuro hoger dan geraamd bij de begrotingsaanpassing. Dit is grotendeels toe te wijzen aan de ontvangsten in het kader van verkoop van gebouwen (580 keuro) en de verkoop van gronden (1.105 keuro).

MB0-9MAHTZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e aanpassing BA	0	5.437	0	0	0
1e aanpassing BA-JR	0	5.437	0	0	0
BU	0	7.653	0	0	0

Op dit begrotingsartikel worden de ontvangsten aangerekend van terugvorderingen bij de huidige werkgevers van personeelsleden met verlof voor opdracht. In het kader van de beheersvorming van de luchthavens Oostende-Brugge en Antwerpen worden daarnaast statutaire personeelsleden door het Vlaamse Gewest ter beschikking gesteld aan de beide luchthavenexploitatie maatschappijen (LEM's). Deze statutaire personeelsleden blijven in dienst van de Vlaamse overheid maar verrichten taken voor de (private) LEM's. De (loon)kosten van deze personeelsleden worden dan ook door het Vlaamse Gewest teruggevorderd bij de LEM Antwerpen en de LEM Oostende-Brugge.

De toegewezen ontvangsten vanuit de LEM's liggen in uitvoering hoger dan geraamd. Het bedrag van 7.653 keuro in uitvoering staat voornamelijk voor de geregistreerde vorderingen betreffende het laatste kwartaal van 2022 en de eerste drie kwartalen 2023 ten opzichte van de LEM's. Gelet op het feit dat het om een begrotingsfonds gaat, kan er slechts uitgegeven worden wat er aan ontvangstenzijde binnen komt (over de jaren heen).

PROGRAMMA MA - MC0 – AGENTSCHAP VOOR MARITIEME DIENSTVERLENING
EN KUST

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e aanpassing BA	0	0	0	20.478	20.478
1e aanpassing BA-JR	0	0	0	20.806	20.806
BU	0	0	0	22.716	22.811

MC0-1MAH2ZZ-LO - LONEN

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e aanpassing BA	0	0	0	19.082	19.082
1e aanpassing BA-JR	0	0	0	19.410	19.410
BU	0	0	0	21.343	21.415

Op dit begrotingsartikel worden de wedden van de personeelsleden van de afdelingen van MDK aangerekend. De overschrijding in realisatie is gecompenseerd binnen de meerontvangsten op begrotingsartikel MC0-9MIHAWA-OW.

MC0-1MAH2ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e aanpassing BA	0	0	0	1.396	1.396

1e aanpassing BA-JR	0	0	0	1.396	1.396
BU	0	0	0	1.373	1.396

Op dit begrotingsartikel worden de algemene werkingskosten aangerekend van de afdelingen van MDK (bv. vorming, vergoedingen, diverse personeel gebonden kosten, informatica,...).

De uitvoering ligt in lijn met de begroting.

PROGRAMMA MA - MD0 - AGENTSCHAP WEGEN EN VERKEER

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e aanpassing BA	0	0	0	99.947	99.947
1e aanpassing BA-JR	0	0	0	101.668	102.868
BU	0	0	0	104.807	106.419

MD0-1MAH2ZZ-LO - LONEN

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e aanpassing BA	0	0	0	85.640	85.640
1e aanpassing BA-JR	0	0	0	87.321	87.321
BU	0	0	0	90.516	90.870

Met dit budget worden de wedden en de toelagen van de personeelsleden van het Agentschap Wegen en Verkeer betaald.

Het totale jaarbudget op dit artikel (87.321 keuro) is 3.194 keuro lager dan de uitvoering. Deze overschrijding werd gecompenseerd via interne blokkeringen teneinde binnen de budgettaire contouren van de begroting te blijven.

Het Agentschap Wegen en Verkeer zit op schema met de koppenbesparing die bij het begin van deze legislatuur werd opgelegd. Voor het realiseren van de gevraagde koppenbesparing voerde het Agentschap Wegen en Verkeer in de voorbije jaren een kerntakenplan consciëntieus uit en zette in op meer samenwerking met derden en partners, wat resulteerde in uitbestedingen, zelfs in haar kerntaken.

Om de doelstellingen van haar Agentschap te kunnen verwezenlijken moet het Agentschap Wegen en Verkeer evenwel inzetten op het behoud van voldoende expertise om de noodzakelijke controle op deze uitbestede processen te behouden en als goede huisvader te kunnen fungeren in de besteding van de toegekende beleidsmiddelen.

MD0-1MAH2ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e aanpassing BA	0	0	0	14.302	14.302
1e aanpassing BA-JR	0	0	0	14.302	15.502
BU	0	0	0	14.276	15.533

Dit begrotingsartikel wordt gebruikt voor drie groepen van kosten binnen AWV:

- de aankopen van voertuigen en meubilair
- de kosten voor ICT;
- de courante personeels- en werkingskosten zoals hospitalisatieverzekeringen, werving en selectie, brandstof, energie gebouwen, telefonie, ...

De uitvoering ligt in lijn met de voorziene middelen.

MD0-1MAH4ZZ-LO - LONEN

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e aanpassing BA	0	0	0	5	5

1e aanpassing BA-JR	0	0	0	45	45
BU	0	0	0	15	16

Op dit begrotingsartikel worden de lonen aangerekend van de personeelsleden van het Agentschap Wegen en Verkeer met verlof voor opdracht.

DAB

PROGRAMMA MA - MCD - DAB LOODSWEZEN

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e aanpassing BA	0	0	0	80.940	80.940
1e aanpassing BA-JR	0	0	0	81.597	81.597
BU	0	0	0	79.967	80.123

MCD-3MAH2ZZ-LO - LONEN

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e aanpassing BA	0	0	0	77.715	77.715
1e aanpassing BA-JR	0	0	0	78.272	78.272
BU	0	0	0	76.744	76.851

Op dit artikel worden de lonen aangerekend die sterk gestegen zijn wegens overschrijding spilindex.

MCD-3MAH2ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e aanpassing BA	0	0	0	3.225	3.225
1e aanpassing BA-JR	0	0	0	3.325	3.325
BU	0	0	0	3.223	3.272

Op dit artikel worden de algemene werkingskosten aangerekend en de maandelijkse R&V vergoedingen van de loodsen die onderhevig zijn aan de spilindex.

PROGRAMMA MA - MCE – DAB VLOOT

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e aanpassing BA	0	0	0	37.219	37.219
1e aanpassing BA-JR	0	0	0	40.562	40.562
BU	0	0	0	41.434	41.577

MCE-3MAH2ZZ-LO - LONEN

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e aanpassing BA	0	0	0	35.290	35.290
1e aanpassing BA-JR	0	0	0	38.531	38.531

BU	0	0	0	39.409	39.554
-----------	---	---	---	--------	--------

Op dit begrotingsartikel worden de wedden, de toelagen en de forfaitaire vergoedingen van de personeelsleden van de DAB Vloot aangerekend. De laatste wijziging betreft een verhoging die werd gecompenseerd door een aanpassing van de interne stroom Loodswezen-Vloot (cf. toelichting bij ontvangstenartikel MCE-2MIHAWY-OI).

De overschrijding in realisatie vs. de finale begroting is het gevolg van de sterk stijgende loonuitgaven (indexaties, endogene groei, wijzigende wetgeving, enz.) en de automatische indexaties op de toelage die hier niet voldoende zijn op afgestemd.

MCE-3MAH2ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e aanpassing BA	0	0	0	1.929	1.929
1e aanpassing BA-JR	0	0	0	2.031	2.031
BU	0	0	0	2.025	2.023

Op dit begrotingsartikel worden de algemene werkingskosten aangerekend van de DAB Vloot (bv. vorming, vergoedingen, diverse personeel gebonden kosten, informatica,...).

De uitvoering ligt in lijn met de begroting.

XII. LIJST MET AFKORTINGEN

ABC-as	Antwerpen-Brussel-Charleroi as
AFIR	Alternative Fuels Infrastructure Regulation
AWV	Agentschap Wegen en Verkeer
BFF	Bovenlokaal Functioneel Fietsroutenetwerk
BVR	Besluit Vlaamse Regering
CEF	Connecting Europe Facility
CP	Complex Project
CPT	Clean Power for Transport
DAB	Dienst Afzonderlijk Beheer
DBFM	Design Build Finance Maintain
DUO	Digitaal Uitwisselingsplatform voor Onteigeningen
DVW	De Vlaamse Waterweg
EASA	European Union Aviation Safety Agency
ECA	Extra Containercapaciteit Antwerpen
eFTI	electronic Freight Transport Information
ENA	Economisch Netwerk Albertkanaal
eRIBa	electronic Reporting for Inland Barges
EU	Europese Unie
GIP	Geïntegreerd Investeringsprogramma
GRUP	Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan
IMC	Interministeriële Conferentie
ISE	Inhoudelijk Structuurelement
ITS	Intelligent Transport Systems
IVRI	Intelligente Verkeersinstallatie
LOM	Luchthavenontwikkelingsmaatschappij
LZV	Langere en Zwaardere Vrachtwagens
MaaS	Mobility as a Service
MCB	managementcomité van het beleidsdomein
MDK	Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust
MER	Milieueffectenrapport
MIA	Mobiliteit Innovatief Aanpakken
MKBA	aanschappelijke kosten-batenanalyse
MOW	Mobiliteit en Openbare Werken
MRC	Mekong Riviercommissie
MRCC	Maritiem Reddings- en Coördinatiecentrum
MTM	maximale toegelaten massa
NAP	Nationaal toegangspunt
OD	Operationele Doelstelling
OVG	Onderzoek Verplaatsingsgedrag
PAS	Programma Aanpak Stikstof
PFOS	perfluorooctaansulfonaten
PPS	Publiek-private Samenwerking
RIS	River Information Services

SD	Strategische Doelstelling
SGBP	stroomgebiedbeheerplan
TERN	Trans European Road Network
TEN-T	Trans European Network - Transport
VAK	vastleggingskrediet
VAPEO	Vlaams Actieprogramma Ecologische Ontsnippering
VBSP	Vlaamse Binnenvaartservices Platform
VEK	vereffeningskrediet
VEKP	Vlaams Energie- en Klimaatplan
VisuRIS	Visualisatie van de River Information Services
Vlabel	Vlaamse Belastingdienst
VSV	Vlaamse Stichting Verkeerskunde
VVSG	Vlaamse Vereniging van steden en Gemeenten
WIM	Weigh in Motion
3RX	Ijzeren Rijn

**XIII. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN
REGELGEVINGSINITIATIEVEN'**

Aard en titel	Verzameldecreet MOW III
Korte omschrijving	Diverse technische aanpassingen aan sectorale wetgeving
Betrokken instanties	DMOW, AWV, MDK, DVW, De Lijn
Status	Aangenomen door het Vlaams Parlement op 29 maart 2023

Aard en titel	Decreet tot wijziging van het decreet van 20 april 2001 betreffende de organisatie van het personenvervoer over de weg, de wet van 15 juli 2013 betreffende het goederenvervoer over de weg en houdende uitvoering van de Verordening (EG) nr. 1071/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels betreffende de voorwaarden waaraan moet zijn voldaan om het beroep van wegvervoerondernemer uit te oefenen en tot intrekking van richtlijn 96/26/EG van de Raad en houdende uitvoering van de Verordening (EG) nr. 1072/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels voor toegang tot de markt voor internationaal goederenvervoer over de weg en de wet van 15 juli 2013 betreffende het reizigersvervoer over de weg en houdende uitvoering van de Verordening (EG) nr. 1071/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels betreffende de voorwaarden waaraan moet zijn voldaan om het beroep van wegvervoerondernemer uit te oefenen en tot intrekking van Richtlijn 96/26/EG van de Raad en houdende uitvoering van de Verordening (EG) nr. 1073/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels voor toegang tot de internationale markt voor touringcar- en autobusdiensten en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 561/2006
Korte omschrijving	Met het oog op de uitvoering van Verordening (EU) 2020/1055, die een aantal verbeteringen doorvoert aan de regels zoals voorzien in Verordeningen (EG) nr. 1071/2009 en (EG) nr. 1072/2009 van het Europees Parlement en de Raad, en als doel heeft de regelgeving in de lidstaten verder te harmoniseren met name wat betreft het vervoer met lichte bedrijfsvoertuigen en de handhavingspraktijken, is een aanpassing van deze twee wetten en van het Decreet Personenvervoer aan de orde.
Betrokken instanties	DMOW
Status	Aangenomen door het Vlaams Parlement op 8 maart 2023

Aard en titel	Decreet houdende het professioneel rijonderricht
Korte omschrijving	Met dit decreet wordt een kader gecreëerd voor al het (professioneel) onderricht dat tegen betaling aan kandidaat-bestuurders wordt gegeven.
Betrokken instanties	DMOW
Status	Aangenomen door het Vlaams Parlement op 13 maart 2024

Aard en titel	Decreet houdende oprichting van een Eigen Vermogen Xperta
Korte omschrijving	Dit decreet kadert in het 'Versterkingstraject Xperta' dat beoogt te verzekeren dat Xperta, de verzamelnaam voor de vier afdelingen van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken die technische ondersteuning en expertise leveren aan de collega's van andere entiteiten binnen en buiten het beleidsdomein MOW, haar opdrachten van de Vlaamse overheid voor kritieke maatschappelijke dienstverlening en de bijdrage aan het beleid met betrekking tot de mobiliteitsinfrastructuur in Vlaanderen tijdig en kwalitatief kan realiseren.
Betrokken instanties	DMOW
Status	Aangenomen door het Vlaams Parlement op 20 december 2023

Aard en titel	Verzameldecreet MOW IV
Korte omschrijving	Diverse technische aanpassingen aan sectorale wetgeving
Betrokken instanties	DMOW, AWV, MDK, DVW, De Lijn
Status	Aangenomen door het Vlaams Parlement op 29 februari 2024

Aard en titel	Decreet tot wijziging van artikel 6 van het decreet van 16 juli 2021 over zero-emissievoertuigen en voertuigen aangedreven door alternatieve brandstoffen, wat de verwerking van persoonsgegevens betreft
Korte omschrijving	Dit decreet beoogt het opnemen in het decreet van 16 juli 2021 over zero-emissievoertuigen en voertuigen aangedreven door alternatieve brandstoffen van een rechtsgrond voor de verwerking van persoonsgegevens die verwerkt zullen worden bij de uitvoering en controle van het steunprogramma met tegemoetkomingen ten voordele van natuurlijke of rechtspersonen, ondernemingen of iedere andere organisatie zonder rechtspersoonlijkheid voor de aanschaf en voor het faciliteren van het gebruik van zero-emissievoertuigen.

Betrokken instanties	DMOW
Status	Aangenomen door het Vlaams Parlement op 13 december 2023

Aard en titel	Decreet tot wijziging van het decreet van 16 mei 2008 betreffende de aanvullende reglementen op het wegverkeer en de plaatsing en bekostiging van de verkeerstekens, wat het ten laste leggen van parkeerretributies en belastingen aan de gebruikelijke bestuurder van het motorvoertuig en de uitreiking van parkeerkaarten betreft
Korte omschrijving	Dit decreet heeft betrekking op de handhaving van het parkeerbeleid voor leasing- en huurwagens, zodat de bevoegde instanties rechtstreeks de gebruikelijke bestuurder kunnen aanspreken.
Betrokken instanties	DMOW
Status	Aangenomen door het Vlaams Parlement op 13 december 2023

Aard en titel	Decreet tot wijziging van artikel 23 en 27/1 van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer
Korte omschrijving	Dit decreet wijzigt de Wegverkeerswet in verband met de verwerking van persoonsgegevens en retributies in het kader van de rijopleiding en de vakbekwaamheid.
Betrokken instanties	DMOW
Status	Aangenomen door het Vlaams Parlement op 14 juni 2023

Aard en titel	Decreet over de instemming met het samenwerkingsakkoord van 26 april 2023 tussen de Federale Staat, het Waals Gewest, het Vlaamse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tot oprichting van het Centraal fietsregister
Korte omschrijving	Het samenwerkingsakkoord heeft als doel de oprichting van een centraal fietsregister. Dit register en de daaraan verbonden diensten beogen het ontwikkelen van een landelijk uniform fietsregistratiesysteem ter preventie van fietsdiefstal en het bevorderen van het teruggeven van ontvreemde rijwielen aan hun eigenaar.
Betrokken instanties	DMOW, Staat, Waals Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest
Status	Aangenomen door het Vlaams Parlement op 20 december 2023

Aard en titel	Decreet tot wijziging van het decreet tot invoering van de kilometerheffing en stopzetting van de heffing van het eurovignet en tot wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit in dat verband en tot
---------------	---

	wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013
Korte omschrijving	<p>Dit decreet wijzigt het decreet van 3 juli 2015 tot invoering van de kilometerheffing en stopzetting van de heffing van het eurovignet en tot wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit in dat verband, alsook de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013. Beide decreten worden verder in overeenstemming gebracht met de richtlijn 2019/520 van het Europees Parlement en de Raad van 19 maart 2019 betreffende de interoperabiliteit van elektronische tolheffingssystemen voor het wegverkeer en ter facilitering van de grensoverschrijdende uitwisseling van informatie over niet-betaling van wegentol in de Unie.</p> <p>Het decreet betreft eveneens een gedeeltelijke omzetting van de richtlijn (EU) 2022/362 van het Europees parlement en de Raad van 24 februari 2022 tot wijziging van de Richtlijnen 1999/62/EG, 1999/37/EG en (EU) 2019/520 betreffende het in rekening brengen van het gebruik van bepaalde infrastructuurvoorzieningen aan voertuigen.</p> <p>Het decreet beoogt het behoud van het bestaand geharmoniseerd kader van de interoperabiliteit van het elektronisch tolheffingssysteem voor de kilometerheffing.</p>
Betrokken instanties	DMOW en DFB
Status	Aangenomen in het Vlaams Parlement op 30 april 2024

Aard en titel	Decreet over herkeuringen van voertuigen door erkende keurders bij erkende herstellers in het kader van een proefproject
Korte omschrijving	Dit decreet zet een proefproject op waarbinnen het mogelijk is om (bepaalde) herkeuringen te laten uitvoeren door erkende keurders bij erkende herstellers in plaats van bij een keuringsinstelling. Er wordt voorzien in een proefproject met een duurtijd van 5 jaar, met de mogelijkheid om met 5 jaar te verlengen bij een positieve evaluatie.
Betrokken instanties	DMOW
Status	Aangenomen in de commissie MOW op 18 april 2024

Aard en titel	Decreet tot wijziging van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn en het decreet van 26 april 2019 betreffende de basisbereikbaarheid en tot intrekking van het decreet van 25 februari 2022 betreffende de Vervoersautoriteit
Korte omschrijving	Dit decreet beoogt het decreet van 31 juli 1990 betreffende het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn en het decreet van 26 april

	<p>2019 betreffende de basisbereikbaarheid aan te passen aan de afspraken die er gemaakt zijn tussen de Vlaamse Regering en De Lijn in het kader van het openbaredienstencontract 2023-2027.</p> <p>Beide decreten worden ook aangepast met het oog op een meer efficiënte uitrol van het vervoer op maat, dat ook deel gaat uitmaken van de opdracht van de Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn.</p> <p>De bepalingen van het hogervermelde decreet van 31 juli 1990 worden geactualiseerd in functie van gewijzigde regelgeving zoals het Bestuursdecreet en het Wetboek van vennootschappen en verenigingen.</p> <p>Het decreet van 25 februari 2022 betreffende de Vervoersautoriteit wordt opgeheven nu de Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn zal instaan voor de aansturing van de Mobiliteitscentrale en het erbij horende contractbeheer.</p>
Betrokken instanties	DMOW en De Lijn
Status	Aangenomen door het Vlaams Parlement op 21 februari 2024

XIV. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE RESOLUTIES EN MOTIES VAN HET VLAAMS PARLEMENT'

Voorstel van resolutie over kwaliteitsvol collectief leerlingenvervoer en alternatieven voor leerlingen van het buitengewoon onderwijs

Van Stijn Bex, Mieke Schauvliege, Elisabeth Meuleman, Imade Annouri, Johan Danen en Jeremie Vaneeckhout

1905 (2023-2024) nr. 1

te behandelen in commissie

De bespreking van dit voorstel van resolutie vond plaats op 29 november 2023

(<https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementair-werk/plenaire-vergaderingen/1781978/verslag/1783208>)

Voorstel van resolutie over de uitrol en de regelgeving van de GAS-boetes voor beperkte snelheidsovertredingen

Van Stijn Bex, Rita Moors, Sofie Mertens, Marino Keulen en Els Robeyns

1789 (2022-2023) nr. 1

aangenomen in plenaire vergadering

De bespreking van dit voorstel van resolutie vond plaats op 12 juli 2023

(<https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementair-werk/plenaire-vergaderingen/1756765/verslag/1758024>)

Voorstel van resolutie over een betere mobiliteit voor mensen met een verminderde mobiliteit

Van Katrien Schryvers, Bert Maertens, Marino Keulen, Tine van der Vloet, Karin Brouwers en Marius Meremans

1622 (2022-2023) nr. 1

aangenomen in plenaire vergadering

De bespreking van dit voorstel van resolutie vond plaats op 14 juni 2023

(<https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementair-werk/plenaire-vergaderingen/1745165/verslag/1748205>)

Voorstel van resolutie over de uitrol en de regelgeving van de GAS-boetes voor beperkte snelheidsovertredingen

Van Stijn Bex, An Moerenhout, Jeremie Vaneeckhout, Imade Annouri, Meyrem Almaci en Mieke Schauvliege

1660 (2022-2023) nr. 1

te behandelen in commissie

De bespreking van dit voorstel van resolutie vond plaats op 27 april 2023

(<https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementair-werk/commissies/commissievergaderingen/1728411>)

Voorstel van resolutie over de achteruitgang van het openbaar vervoer in Vlaanderen

Van Jos D'Haese, Lise Vandecasteele, Kim De Witte en Onno Vandewalle

1633 (2022-2023) nr. 1

te behandelen in commissie

XV. 'OVERZICHT VAN DE AANBEVELINGEN VAN HET REKENHOF'

Aanpak van gevaarlijke punten voor een betere verkeersveiligheid

37-E (2021-2022) nr.1

Aanbeveling 1 – Verkeersveiligheidsbeleid

- 1.1. Voldoende ambitieuze tussentijdse doelstellingen formuleren om Vision Zero tegen 2050 te kunnen halen.**
In het Verkeersveiligheidsplan Vlaanderen 2021-2025 – net zoals in het vorige Verkeersveiligheidsplan – staan ambitieuze én tussentijdse doelstellingen richting Vision Zero tegen 2050 opgenomen: voor zes indicatoren streven we naar een daling van 25% tegen 2025 en 50% tegen 2030, met 2019 als referentiejaar.
- 1.2. Maatregelen tijdig afstemmen op doelstellingen en bijsturen op basis van permanente evaluatie.**
De 37 opgenomen maatregelen uit het Verkeersveiligheidsplan 2021-2025 werden geformuleerd op basis van de 9 prioritaire aandachtspunten die voortkwamen uit de evaluatie van het vorige Verkeersveiligheidsplan en uit de analyse van de verkeersveiligheid in Vlaanderen bij de opmaak van het nieuwe plan (zie bijlage bij het verkeersveiligheidsplan https://assets.vlaanderen.be/image/upload/v1626161773/BIJLAGE_2_-_Tabellen_prioritaire_aandachtspunten_napyn4.pdf). Dit gebeurde in combinatie met de daaruit afgeleide doelstellingen en bijhorende indicatoren en streefwaarden. Via de semestriële voortgangsrapportering wordt zowel de evolutie richting de vooropgestelde streefwaarden als de uitvoering en planning van maatregelen opgevolgd. Bijsturing gebeurt op basis van het jaarlijkse werkprogramma en tussentijds op basis van operationele noden en vaststellingen.
- 1.3. Een duidelijke onderzoeks- en beleidscyclus opmaken en uitvoeren. Opeenvolgende onderzoeksagenda's baseren op de grondige evaluatie van beleidsplannen. Nieuwe onderzoeksagenda's opmaken in functie van beleidsbepaling. Onderzoeksagenda en beleidsplannen elkaar wederzijds laten voeden.**
Verkeersveiligheidsonderzoek maakt deel uit van de overkoepelende doelstellingen voor een veilig verkeerssysteem en is specifiek opgenomen als maatregel 36 (Onderzoeksresultaten worden benut in concrete beleidsacties) in het Verkeersveiligheidsplan Vlaanderen 2021-2025. Zowel de longlist als de shortlist van onderzoeken is online beschikbaar, samen met een overzicht van lopende onderzoeken. Resultaten van afgeronde onderzoeken worden ook steeds online gepubliceerd, na toelichting van de resultaten op diverse forums (Zie [Verkeersveiligheidsonderzoek | Vlaanderen.be](https://www.verkeersveiligheidsonderzoek.vlaanderen.be)).
- 1.4. Verschillende reactieve en proactieve maatregelen evalueren in het verkeersveiligheidsbeleid in functie van de kosten-baten en bijdrage aan verkeersveiligheid.**
Reeds bij de opmaak van het Verkeersveiligheidsplan Vlaanderen 2021-2025 werd een analyse gemaakt van mogelijke maatregelen en hun bijdrage aan verkeersveiligheid, dit deels gebaseerd op SafetyCube (Safety CaUsation, Benefits and Efficiency), een EU-onderzoeksproject (2015-2018) dat net tot doel had om beleidsmakers te helpen bij het selecteren en uitvoeren van de best gepaste strategieën, maatregelen en kosteneffectieve benaderingen om het aantal verkeersslachtoffers onder alle soorten weggebruikers te verminderen. Tijdens de uitvoering van het huidige Verkeersveiligheidsplan worden zowel door evaluatiestudies, diepteonderzoek, bevragingen als operationele projecten en beoordelingen de kosten-batenverhouding als de bijdrage aan de verkeersveiligheid verder opgevolgd.
Binnen het geplande raamcontract voor kwaliteitsadvies wordt de bijkomende mogelijkheid van kwaliteitsadvies bij infrastructuurwerken en verkeersveiligheidsaudits en – inspecties mogelijk gemaakt.
- 1.5. Evidence-based beleid in de praktijk brengen en monitoring- en evaluatiereflex op permanente basis uitbouwen.**

Het Verkeersveiligheidsplan Vlaanderen 2021-2025 is gebaseerd op een uitgebreide analyse van de beschikbare verkeersveiligheidscijfers.

De semestriële monitoring werkt als Early Warning System voor het bijsturen van de maatregelen, aan de hand van opvolging via diverse indicatoren.

In het kader van de onderzoeksagenda verkeersveiligheid, in overeenstemming met de maatregelen van het Verkeersveiligheidsplan 2021-2025, wordt sterk ingezet op de evaluatie van beleidsmaatregelen. Binnen het geplande raamcontract voor kwaliteitsadvies wordt de bijkomende mogelijkheid van kwaliteitsadvies bij infrastructuurwerken en verkeersveiligheidsaudits en – inspecties mogelijk gemaakt.

1.6. Verkeersveiligheid altijd laten primeren bij beleidskeuzes, wat moet blijken uit de genomen maatregelen en de uitvoering.

In 2023 werd de missie en visie van AWV vernieuwd waarbij verkeersveiligheid een prominente(re) plaats kreeg:

“Het Agentschap Wegen en Verkeer wil de toonaangevende, toekomstgerichte wegbeheerder zijn voor alle weggebruikers. We zijn de motor van veilige, betrouwbare en duurzame infrastructuur en verkeersafwikkeling.

Verkeersveiligheid komt bij ons steeds op de eerste plaats.”

Een eerdere voorbode hiervan was ook al het eind 2022 opgestelde Afwegingskader voor conflictvrij regelen in Vlaanderen, waarbij de beleidsvisie werd aangescherpt met het toekennen van een hogere prioriteit aan verkeersveiligheid.

Aanbeveling 2 – Governance en organisatie

- 2.1. De noodzakelijke VTE's inzetten om de regierol van het departement MOW waar te maken.

Wegens de door opeenvolgende Vlaamse regeringen besliste koppenbesparing bij de Vlaamse overheid is er geen ruimte om bijkomende VTE's te werven om de regierol voor verkeersveiligheid uit te breiden. Waar mogelijk en conform met de wet op de overheidsopdrachten wordt gewerkt met externe adviesverlening.

- 2.2. De nieuwe governancestructuur moet daadkrachtig optreden, zichzelf tijdig evalueren en indien nodig bijsturen. Relevante actoren zoals het AWV moeten maximaal betrokken worden.

We blijven luisteren naar diverse belanghebbenden en delen onderling ervaring en kennis met mekaar uit. De verkeersveiligheidsexperts en mobiliteitsdeskundigen binnen de Taskforce Verkeersveiligheid, waaraan het AWV sinds eind 2022 ook systematisch deelneemt, maken hun prioriteiten helder en formuleren hun adviezen bij de ontwerp teksten voor afwegingskaders, vademecums en geplande initiatieven. Tijdens deze meetings komt ook steeds de evolutie van de meest recente verkeersveiligheidscijfers aan bod.

Bij de verkeersveiligheidsstafels met lokale overheden en lokale politie hebben we gefocust op doorgedreven verkeersveiligheidsanalyses per provincie tot op gemeentelijk niveau. Zo werden ook de streefcijfers uit het Verkeersveiligheidsplan 2021-2025 doorgerekend tot op gemeentelijk niveau.

- 2.3. Duidelijkheid brengen bij investeringen die gelinkt zijn aan verschillende doelstellingen, GIP opwaarderen tot performante realisatietool, stappen zetten in realisatie prestatiebegroting.

Via het GIP worden de investeringen binnen het beleidsdomein MOW opgevolgd, zowel wat betreft de planning en geraamde kostprijs, als op termijn de realisatie en uitvoering. Binnen het GIP wordt er verder gewerkt aan een manier om de verschillende GIP-projecten te linken aan doelstellingen, zodat men inzichtelijk kan maken aan welke doelstellingen elk project bijdraagt. Dat zou ons ook dichter moeten brengen tot een leesbare prestatiebegroting.

- 2.4. Inzetten op performanter kennisbeheer en datasystemen, en systematische uitwisseling tussen AWW en dept MOW.

Naar aanleiding van het Relanceplan werd de KIM applicatie ontwikkeld en in gebruik genomen binnen AWW. De AWW-tool wordt gebruikt voor de opvolging van allerhande kleine ingrepen, de tool wordt ook gebruikt door Lantis en De Werkvennootschap. AWW lanceerde begin 2024 een [overzichtskaart van alle kleinere verkeersveiligheid ingrepen \(quick wins\)](#). De kaart bevat kleine werken van 2020 tot vandaag aan gevaarlijke punten, schoolroutes en op MIA-projecten.

Systematische informatie-uitwisseling tussen DMOW en AWW over de nieuwe dynamische lijst zelf loopt al sinds de start van de opmaak van de dynamische lijst. DMOW zorgt er ook bijkomend voor dat bij opmaak van de nieuwe dynamisch lijst het KIM-nummer reeds wordt toegevoegd, zodat direct duidelijk wordt of het al dan niet een nieuw gevaarlijk punt betreft.

De dynamische gevaarlijke puntenlijst wordt elk jaar door DMOW als open data beschikbaar gesteld. De gevaarlijke puntenlijst fiets wordt elk jaar toegevoegd aan het Geoloket Fiets.

Structurele informatiedoorstroming over de aanpak van de punten op de lijst door AWW is nog verder uit te klaren samen met DMOW.

2.5 Nieuwe data-architectuur implementeren en opmaakproces optimaliseren

De operationalisering van de eerder uitgevoerde architectuuranalyse loopt verder.

Een eerste mijlpaal was de afwerking van een tool die de controle van de gevaarlijke punten, evenals de opmaak van de dynamische lijst (en hiermee samenhangende info) via verdere automatisering faciliteert.

Daarnaast gebeurt de berekening nu op de meest recente wegenlaag en wordt werk gemaakt van een snellere en vollediger informatie-uitwisseling tussen de verschillende applicaties binnen DMOW.

Aanbeveling 3 Historisch programma

- 3.1. Het historisch programma zo vlug mogelijk afwerken en de kosten verder beheersen. Voor de projecten in ontwerpfase eerst de toegevoegde waarde van uitvoering nagaan.

Het afwerken van de historische lijst gevaarlijke punten is de afgelopen jaren consequent opgenomen in het ondernemingsplan van AWW.

Stand van zaken project TV3V project 809 gevaarlijke punten:

- 802 projecten afgerond;
- 3 projecten in uitvoering;
- 4 projecten in voorbereiding.

- 3.2 Een eindevaluatie van het historisch programma uitvoeren, waarbij vooral het effect wordt nagegaan van de soort ingrepen en de type-oplossingen.

In 2023 werd door DMOW een evaluatiestudie opgestart die enerzijds een eindevaluatie van de historische gevaarlijke puntenlijst is en anderzijds een tussentijdse effectevaluatie van de aanpak van gevaarlijke punten via jaarlijkse dynamische gevaarlijke puntenlijsten. Deze wordt uitgevoerd door VIAS institute.

Aanbeveling 4 Dynamische werking

- 4.1 Een transparante werking opzetten van de dynamische lijsten voor monitoring, evaluatie, budget en communicatie.

Zie 2.4.

- 4.2 De dynamische werking van de lijsten bewaken. Daarvoor dient het AWW beter te prioriteren via een doorgedreven permanente monitoring en analyse. Hardnekkige punten (punten die meermaals punten voorkomen op de jaarlijkse dynamische lijst) en punten met een hoge

prioriteitscore moeten daarbij voorrang krijgen op de eenmalige punten of punten met lage prioriteitscores. Alle punten moeten worden opgevolgd, maar de operationele planning moet steunen op voldoende onderbouwde prioritering. Er moet worden nagegaan of een punt na een aanpak via quick win nog voldoende potentieel heeft op verbetering om de geplande structurele ingreep, inclusief de kostprijs, te verantwoorden.

Locaties waar veel ongevallen gebeuren, komen op de lijst van gevaarlijke punten te staan. AWV werkt met een dynamische lijst, gebaseerd op recente ongevalsgegevens. Op de dynamische lijst gevaarlijke punten wordt een hoger gewicht toegekend aan ongevallen met kwetsbare weggebruikers. De punten op deze lijst worden systematisch aangepakt door AWV. Na de doorrekening van de dynamische lijst gevaarlijke punten, vindt er voor die locaties waarbij de oorzakelijke factor onduidelijk is aanvullende verkeerskundige onderzoeken. Dit om te bepalen welke ingrepen nodig zijn om de verkeersveiligheid te verhogen.

Stand van zaken gevaarlijke punten en wegsegmenten (dynamische lijst) 2018-2023 (status december 2023):

- op 347 gevaarlijke punten ingre(e)p(en) uitgevoerd;
- op 55 gevaarlijke punten ingre(e)p(en) in uitvoering;
- op 23 gevaarlijke punten ingre(e)p(en) gepland;
- op 87 gevaarlijke punten ingre(e)p(en) in voorbereiding;
- op 116 gevaarlijke punten ingre(e)p(en) in onderzoek;
- op 48 gevaarlijke punten is geen ingreep door AWV vereist.

In 2024 werkt AWV de in uitvoering en geplande ingrepen op gevaarlijke punten verder af. Het komende jaar worden op circa 40 gevaarlijke punten ingrepen opgestart. Het gaat om (een combinatie van) kleinere verkeersingrepen en/of grotere herinrichtingen die de verkeersveiligheid moeten bevorderen.

4.3 Het opvolgingssysteem in KIM verder uitwerken met het oog op permanente monitoring en evaluatie, en op een performantere data-uitwisseling tussen de entiteiten voor de dynamische lijst.

Zie 2.4.

4.4 Een effectevaluatie opzetten, waarbij de quick wins, de structurele ingrepen en de punten met een dubbele aanpak worden geëvalueerd.

In 2023 werd door DMOW een evaluatiestudie opgestart die enerzijds een evalueatie van de historische gevaarlijke puntenlijst is en anderzijds een tussentijdse effectevaluatie van de aanpak van gevaarlijke punten via jaarlijkse dynamische gevaarlijke puntenlijsten. Deze wordt uitgevoerd door VIAS institute.

37-B (2019-2020) Nr. 1

Realisatie van de missing links in de wegeninfrastructuur

Aanbeveling 1 – De Vlaamse Regering dient de noodzaak en het nut van de nog niet in uitvoering zijnde missing links in functie van de gewenste toekomstige mobiliteit te heroverwegen.

Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
De Vlaamse Regering en de bevoegde minister Peeters werken verder aan het wegwerken van de		In uitvoering	

missing links. In functie van de huidige inzichten zal telkens bekeken worden welke missing links prioritair dienen te worden aangepakt. Het regeerakkoord 2019-2024 is hierbij leidend. Binnen het beleidsdomein MOW wordt dit jaarlijks doorvertaald naar de BBT, het GIP en het rapport grote projecten.

Aanbeveling 2 – De Vlaamse Regering moet bij de bepaling van de selectiecriteria en de inrichtingsprincipes van de nieuwe wegencategorisering rekening houden met de actuele context en de gewenste toekomstige ontwikkelingen.

Omschrijving acties	Uitvoering	Status	Toelichting bij de status
<p>Het BVR wordt nog deze legislatuur goedgekeurd door de Vlaamse Regering, voor principiële goedkeuring wordt gemikt op 19/04/2024. Het was hiervoor nog wachten op de MER-kwaliteitsbeoordelingen die bij de Regionale Mobiliteitsplannen (RMP's) horen.</p> <p>De vervoerregio's zijn zeer nauw betrokken geweest bij het vaststellen van de nieuwe wegencategorisering. Elke vervoerregio heeft 1. advies gegeven op de ontwerpselectie van het hoofdwegennet, vastgesteld door de Vlaamse Regering op 15 juli 2022, en 2. een voorstel tot dragend wegennet uitgewerkt. Dit werd vastgelegd in de RMP's, goedgekeurd door de vervoerregioraden en de minister van Mobiliteit en Openbare werken. Het voorstel voor dragend wegennet van de 15 vervoerregio's werd daarna over de verschillende vervoerregio's heen afgestemd op Vlaams niveau, om tot een uniforme wegencategorisering te komen die zo goed mogelijk samenhangt. Deze wegencategorisering wordt binnenkort vastgelegd in een BVR.</p>		Gepland	

Aanbeveling 3 – Zij dient de nog noodzakelijk geachte projecten te prioriteren, realistisch te plannen en de planning indien nodig bij te stellen, rekening houdend met:

- de budgettaire mogelijkheden op lange termijn;
- de doorlooptijden van studies, ruimtelijke-ordeningsprocedures, gunningsprocedures en werken;
- verkeerstechnische aspecten;
- de beschikbaarheid van personeel en de marktomstandigheden

Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
<p>Het beleidsdomein MOW streeft er naar transparant te zijn over de investeringsprojecten, dit gebeurt adhv:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het GIP dat de korte termijnplanning (aanbestedingskalender) weergeeft; • De rapportering “Grote Projecten en Programma’s” geeft een meer gedetailleerde rapportering over de kostprijs van een aantal lopende grote projecten (waaronder ook missing links); • Voor complexe projecten en PPS'en met lange termijn impact op de budgetten is er steeds een beslissing VR (naargelang de verschillende fasen). • In de BBT is de beschikbaarheidsvergoeding is terug te vinden; • Ikv de legislatuur wissel is een overzicht & nota budgettaire ruimte MOW beschikbaar. LT-projecten incl de budgettaire impact zijn in kaart gebracht. 		In uitvoering	

Aanbeveling 4 – De opdrachtgevende besturen moeten de kostprijs van de werken zo volledig en realistisch mogelijk ramen, daarbij rekening houdend met randinvesteringen, risico's en verwachte evoluties. Zij moeten vermijdbare onderramingen voorkomen en van in de studiefase permanent toezien op de kostenbeheersing. Ex-post-evaluaties van de kostenramingen kunnen leereffecten genereren

Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
<p>In het kader van de verhoging van de maturiteit van het assetmanagement binnen het beleidsdomein werd in 2023 het MCB-project 'Uniforme ramingsmethodiek bMOW' opgestart.</p> <p>Met het project wordt werk gemaakt van een uniforme werkwijze voor het opmaken en documenteren van ramingen voor investeringsprojecten. De methodiek is opgevat als een bundeling van vastgelegde praktijken die toe te passen zijn bij de opmaak van ramingen voor investeringsprojecten en is inzetbaar vanaf de initiatie van een project. Er wordt voorzien dat de bouwkosten geraamd worden in functie van meerdere tijdstippen,</p>		In uitvoering	

waaronder ook rekening houdend met de geplande periode van uitvoering. Daarnaast worden verschillende soorten onzekerheden onderscheiden en systematisch beheerd doorheen het traject van een project. Gelijktijdig met het opmaken van een raming wordt ze nauwgezet gedocumenteerd zodat de toepassing van de methodiek resulteert in ondubbelzinnige ramingen wat betreft onder meer scope, prijspeil en onzekerheden.

Momenteel wordt de implementatie van de methodiek voorbereid, er worden onder meer een leidraad en sjablonen opgemaakt. Vanaf de tweede helft van dit jaar zullen de verschillende entiteiten van het beleidsdomein van start gaan met de toepassing van de methodiek voor een aantal door hen geselecteerde proefprojecten. Vanaf de implementatie van de methodiek wordt monitoring voorzien van de toepassing van de methodiek, zowel van de (mate van) toepassing ervan als van de resultaten van de toepassing van de methodiek op de maturiteit van projectramingen.

Aanbeveling 5 – De Vlaamse overheid moet voorafgaand aan haar beslissingen een maatschappelijke kostenbatenanalyse uitvoeren met aandacht voor de baten- en de kostenzijde. Een analyse van de oplossingsvarianten in een vroeg stadium, op hoger abstractieniveau, en later een gedetailleerde analyse van de uitvoeringsvarianten is aangewezen. Op die manier kunnen projecten onderling vergeleken worden en geprioriteerd. Ex-post-analyses kunnen deze analysemethodiek optimaliseren.

Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
Het maken van een maatschappelijke kostenbatenanalyse (MKBA) kan het besluitvormingsproces versterken. Uiteraard moet eerst de beslissing worden genomen om een bepaald project te overwegen en pas dan kan een MKBA worden opgestart. De lijst van de missing links werd initieel opgemaakt in het kader van de opmaak van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en waren dus het resultaat van de analyse van de maatschappelijke behoeften die hierbij werd gemaakt. Om een MKBA van een infrastructuurproject te kunnen maken moet men over voldoende betrouwbare informatie beschikken over het ontwerp, de uitvoeringswijze en de ligging. Op basis van deze informatie kan men		Uitgevoerd	Permanente werking bij projecten waarvoor dit aangewezen is.

pas een redelijke inschatting maken van alle (maatschappelijke) kosten en baten verbonden aan dit project. Daarom worden bij grote infrastructuurprojecten MKBA's gemaakt nadat analyses zoals een milieueffectenrapportage in het kader van plannings- of vergunningsprocedures hebben uitgewezen welke de voorkeursvariant is. Pas op dat ogenblik is het mogelijk om een redelijke inschatting te maken van de kosten en de baten. Het maken van een uitgebreide maatschappelijke kosten-baten analyse is zeer arbeidsintensief en is daarom alleen realistisch voor grote investeringsprojecten, en dus ook voor de meeste missing links.

Aanbeveling 6 – De projectvoorbereiding moet een degelijke onderbouwing bevatten van de keuze van uitvoeringsvorm van elk kruispunt of elke weg, met afweging van de kosten en de effecten en dit ook ten opzichte van alle andere projecten.

Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
<p>De bij projecten gekozen uitvoeringsvorm en de toegepaste inrichtingsprincipes kunnen een belangrijke impact hebben op de kostprijs. De onderbouwing voor de uitvoeringskeuze dient echter in overleg met betrokken gemeenten en andere stakeholders te gebeuren. Deze onderbouwing voor uitvoeringskeuzes gebeurt tijdens de te doorlopen procedures zoals GRUP, plan-MER en project-MER. Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen biedt weliswaar een kader aan voor de inrichtingsprincipes van primaire wegen maar dit kader laat meerdere uitvoeringsvarianten toe voor primaire wegen op maat van de concrete situatie. Dit alles maakt dat er met betrekking tot belangrijke kostenbepalende factoren zoals de specifieke uitvoeringsvariant pas na grondige dialoog en analyse duidelijkheid komt. Vandaag al wordt bij de projectvoorbereiding een onderbouwde keuze voor de uitvoeringsvorm gemaakt.</p>		<p>Permanente werking</p>	
<p>Voor de missing links die nog in initiatie-fase zitten en onder het toepassingsgebied van het decreet van complexe projecten vallen wordt een alternatievenonderzoek uitgevoerd. Hierop volgt steeds een voorkeursbesluit VR.</p>			

Aanbeveling 7 – Om juridische en andere risico's te beperken moet de Vlaamse overheid in voldoende tijd voorzien voor ruimtelijke-ordeningsprocedures. Ze moet daarbij rekening houden met de adviezen, ook als die tot een termijnverlenging leiden, en een doorgedreven kwaliteitscontrole op de rapporten uitoefenen.

Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
Het beleidsdomein erkent het belang van het correct doorlopen van alle planningsen vergunningsprocedures en de in het kader hiervan geformuleerde adviezen. De ervaring leert dat de tijds winst die men hoopt te boeken door deze procedures (te) snel te doorlopen en door adviezen naast zich neer te leggen op termijn vaak teniet wordt gedaan.		Permanente werking	

Aanbeveling 8 – De Vlaamse overheid moet blijvend inzetten op stakeholdersmanagement om voldoende draagvlak voor haar projecten te creëren.

Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
In 2022 deed het Team complexe projecten, getrokken door departement Omgeving maar ook met inbreng entiteiten beleidsdomein MW, een evaluatie van het decreet complexe projecten. Op basis van deze evaluatie werd het decreet complexe projecten aangepast. Na adviezen van de SARO, de Minaraad, de MORA, de SERV en de Raad van State, hecht de Vlaamse Regering op 23/02/2024 haar definitieve goedkeuring aan het ontwerpdecreet dat het decreet over de organisatie en rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (DBRC-decreet) en het decreet over complexe projecten wijzigt. Het gaat om een aantal optimalisaties in opvolging van de evaluatiestudie over het decreet complexe projecten. Zo wordt het statuut van het voorkeursbesluit als 'point of no return' benadrukt en komen er enkele verduidelijkingen over het onderzoek van de milieueffecten. Omwille van het groot maatschappelijk en ruimtelijk-strategisch belang van complexe projecten, komt er in het DBRC-decreet ook een voorrangprocedure voor beroepen tegen een voorkeursbesluit bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Daarnaast zijn er nog enkele technische correcties. Op 24/04/2024 werd het Ontwerp van decreet tot wijziging van het		Uitgevoerd	

decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft het optimaliseren van de regelgeving inzake complexe projecten aangenomen in de Plenaire vergadering van het Vlaams Parlement.

De VR besliste om dit decreet te bekrachtigen en af te kondigen. Deze aanbeveling is nu dus echt 'uitgevoerd'.

Aanbeveling 9 – De opdrachtgevende besturen dienen de grote en/of complexe infrastructuurprojecten zoveel mogelijk met een projectmanagement te beheren. Zij dienen zelf de keuze voor een projectmethodologie en de diepgang ervan per project te bepalen.

Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
<p>Wij delen de mening van het Rekenhof dat een doorgedreven projectmanagement kan bijdragen tot een betere beheersing van de kosten en de uitvoeringstermijnen. De afgelopen jaren werden hiertoe al belangrijke stappen gezet. Daarom geeft de analyse van projecten die soms tot bijna 20 jaar geleden werden opgestart niet steeds een accuraat beeld van de wijze waarop het projectmanagement vandaag gebeurt. Het projectmanagement (binnen AWV) wordt vandaag veel meer IT-matig ondersteund met verschillende toepassingen dan in 2001. Zo is bijvoorbeeld de overstap gemaakt naar 'Projectcenter'; maar ook ondersteunende toepassingen zoals bijvoorbeeld de GIS-toepassing "Geoloket" werd recent geoptimaliseerd, met meer gebruiksgemak in functie van een projectmanagement. Bij een investeringsproject worden binnen de organisatie ook meer profielen betrokken. Zo spelen zowel regiomanagers als projectmanagers een belangrijke rol in de voorbereiding van projecten en worden deze verder ondersteund door experts in verband met "groen en groenonderhoud", een procesingenieur investeringen (met specifieke kennis van o.a. milieuwetgeving), Verkeer & Signalisatie, enz. Het AWV is geëvolueerd op vlak van een procesmatige aanpak (het AWV is bijvoorbeeld ISO-gecertificeerd) en bovendien wordt expliciet</p>		Uitgevoerd	

ingezet op kennisdeling en kennisopbouw via inhoudelijke intervisiemomenten en overlegstructuren. AWV maakt in 2022 ook een zelfevaluatie op van de lopende Grote Projecten en Programma's (GPP) met als doel lessen te trekken over de werking van de lopende GPP projecten om de risicobeheersing en het projectmanagement te verbeteren en toekomstige GPP projecten verder vorm te geven en te standaardiseren. Elk agentschap heeft zijn eigen interne organisatiestructuur en heeft op deze structuur een eigen systeem van projectmanagement geënt. Het lijkt ons aangewezen om bij het verder versterken van het projectmanagement in de agentschappen, voort te bouwen op de bestaande structuren.

Aanbeveling 10 – De Vlaamse overheid dient er nauwer op toe te zien of ook de private partner zich aan zijn plichten houdt.

Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
<p>Dit is opgestart via een opdracht in 2022 aan advocatenkantoor Stibbe voor juridische ondersteuning bij de voorbereiding van de opstart van een aantal nieuwe PPS'en.</p> <p>De opdracht had tot doel om</p> <p>1/ al vroeger in het project aandacht voor onderhoudsfase,</p> <p>2/ soepeler en marktconform wijziging in werken binnen configuratie mogelijk maken, en</p> <p>3/ optimaliseren informatie, kennis en documentbeheer/overdracht van opdrachtnemer aan aanbestedende overheid</p> <p>De DBFM modelovereenkomst werd hiertoe bijgestuurd.</p> <p>AWV merkt enerzijds krapte op in de markt van studie bureaus. Anderzijds kan de opdrachtbepaling en -opvolging van studieopdrachten verder geoptimaliseerd worden: gebruik maken van deelopdrachten mét bijhorende indien momenten ipv enkel een globale uitvoeringstermijn te hanteren. Afwijking komen zo sneller naar boven en er kan dan ook sneller ingegrepen worden. AWV is deze werkwijze momenteel vorm aan het geven.</p>		In uitvoering	

Daarnaast wil AWV ook werk maken van een betere & correctere beoordeling van de opdrachtnemers van dienstencontracten. Doorlooptijden zullen hier een onderdeel van zijn. AWV is deze werkwijze momenteel vorm aan het geven.

Aanbeveling 11 – De Vlaamse opdrachtgevende besturen moeten voldoende knowhow in huis hebben en houden om hun opdrachten op een kwaliteitsvolle manier te kunnen uitvoeren.

Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
<p>Binnen AWV werken talrijke functieprofielen samen om projecten tot een goed einde te brengen. Personeelsleden worden aangetrokken binnen de organisatie obv hun technische en overige competenties. Wanneer personeelsleden de organisatie verlaten, wordt getracht om binnen het kader in de nodige vervangingen te voorzien. AWV laat zich bij de uitwerking van projecten ook ondersteunen door (interne) kenniscentra (zoals bvb de afdeling AIW, het Expertisecentrum), EBS, ATO, enz. Ook wordt expertise binnengebracht via studie bureaus, kennisinstellingen (Onderzoekscentrum voor de Wegenbouw (OCW) en (internationale) contacten (bvb contacten met overige wegbeheerders onder andere binnen EU).</p>		In uitvoering	
<p>Binnen AWV werd in 2021 een Interne Dienstverlening Contracten (shared service) opgestart, dit team staat in voor de administratieve ondersteuning van alle AWV overheidsopdrachten, gaande van aanbesteding, uitvoering, wijzigingen en juridisch advies. Zo worden kennis en expertise mbt overheidsopdrachten gebundeld.</p>			
<p>AWV is ISO gecertificeerd en zet expliciet in op kennisdeling en kennisopbouw via procesdocumentatie, inhoudelijke intervisiemomenten en overlegstructuren.</p>			

Aanbeveling 12 – De Vlaamse Regering moet evalueren of de vervanging van ambtenaren door externe dienstverleners leidt tot operationele en financiële voordelen.

Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
<p>In het kader van het kerntakenplan (bvb. dd 2015) werden beslissingen genomen om bepaalde taken niet meer te doen (bvb afbouw praatpalen langs autosnelwegen), efficiënter te organiseren (bvb. onderhoudswerken in eigen regie via centrale arbeidsregie, hervorming in de winterdienstverlening) of (deels) uit te besteden (afbouw tellingen via eigen persoon, maar data worden ingewonnen via contracten).</p> <p>Ook werd ingezet op efficiëntiewinsten door bvb. profielen samen te brengen (in shared service centres) (bvb m.b.t. ondersteuning op vlak van contracten en aanbestedingen).</p> <p>Gegeven de opeenvolgende koppenbesparingen heeft AWV steeds getracht om een kwalitatieve dienstverlening op de kern-activiteiten te blijven voorzien.</p> <p>Binnen AWV werken meerdere functieprofielen samen om kwalitatieve projecten af te leveren. Hiertoe worden medewerkers gezocht met de juiste competenties (aantrekken personeelsleden), worden medewerkers in de praktijk ondersteund via toepassingen en applicaties die een goed projectmanagement ondersteunen, worden medewerkers aangespoord om continu bij te leren (oa via de plannings- en evaluatiecyclus en via (algemene) opleidingen). Er wordt actief ingezet op een wervings- en retentiebeleid, desalniettemin zijn bepaalde profielen op de arbeidsmarkt zeer gegeerd.</p> <p>Externe dienstverleners worden ingeschakeld wanneer de expertise niet in huis is (cfr nieuwe verplichting sloopopvolgingsplannen). Indien een bepaalde expertise belangrijk is ifv projectmanagement (of beheer van wegenis) wordt getracht om (op termijn) een minimale interne kennis ook uit te bouwen, zodat voeling met de markt (en kwaliteit van het werk) wordt gecreëerd. (Zo werd bvv binnen AWV een aanspreekpunt gecreëerd, dewelke meer expertise</p>		In uitvoering	

---

uitbouwt op vlak van sloopopvolgingsplannen).

Externe dienstverleners worden ook ingezet indien er te weinig interne medewerkers zijn om de taken uit te voeren. Hierbij wordt er steeds over gewaakt om voeling te blijven houden met de meest kritische aspecten. Zo worden bvb bruginspecties deels uitbesteed, maar worden de meest complexe en kritische bruginspecties met eigen personeel uitgevoerd.

Indien een bepaalde expertise niet in huis is, maar wel noodzakelijk is ifv een project of een nieuwe maatschappelijke uitdaging, wordt dit gezocht hetzij bij kennisinstellingen hetzij op de markt.

Aanbeveling 13 – De Vlaamse Regering moet systematisch en gestructureerd rapporteren over de voorbereiding, realisatie en kostprijs van de missing links.

Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
<p>Binnen het GIP project wordt werk gemaakt van een verdere professionalisering van de opvolging van het GIP. Naast een periodiek opvolging van de VAK (die reeds vlot en correct verloopt), wordt tevens werk gemaakt van de opvolging van de VEK. Eens deze VEK opvolging op punt staat, wordt het mogelijk om de totale uitgaven per project op te volgen. Door te werken met deelprojecten en fasen kunnen de verschillende onderdelen van een project tevens gesommeerd worden.</p> <p>Het beleidsdomein MOW streeft er naar transparant te zijn over de investeringsprojecten en hun kostprijs, dit gebeurt adhv:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het GIP dat de korte termijnplanning (aanbestedingskalender) weergeeft. Projecten die nog niet in voorbereiding zijn, worden uiteraard niet gevat in het GIP. Een formele doorkijk op langere termijn is niet voorhanden. • De rapportering "Grote Projecten en Programma's" geeft een meer gedetailleerde rapportering over de kostprijs van een aantal lopende grote projecten (waaronder ook missing links); • Voor complexe projecten en PPS'en met lange termijn impact op de budgetten is		In uitvoering	

---

er steeds een beslissing VR
(naargelang de verschillende
fasen).

Aanbeveling 14 – Het Vlaams Parlement kan het initiatief nemen om ook voor grote projecten en programma's zonder alternatieve financiering een uitgebreidere rapportering te vragen.

Omschrijving acties	Uitvoering gepland tegen	Status	Toelichting bij de status
Op vraag van het Vlaams Parlement zijn een aantal missing links toegevoegd aan het rapport grote projecten en programma's.		Uitgevoerd	

**XVI. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE ARRESTEN VAN HET
GRONDWETTELIJK HOF EN HET HOF VAN JUSTITIE'**

Arrest	Datum	Rolnr. en Aard	Onderwerp	Uitspraak
78/2023	17/05/2023	7703 (BV)	decreet van 28 mei 2021 tot wijziging van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn, wat betreft de continuïteit van de dienstverlening van de Vlaamse Vervoermaatschappij - De Lijn in geval van staking	Verwerping